

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ES'AD EFENDİ DİVANI'NIN YENİ HARFLERE ÇEVİRİSİ VE
İÇERİSİNDEKİ ÇEKİMLİ FİLLERİN YAPI BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ali Kemal ŞAŞ

Eylül - 2009

TRABZON

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**ES'AD EFENDİ DİVANI'NIN YENİ HARFLERE ÇEVİRİSİ VE
İÇERİSİNDEKİ ÇEKİMLİ FİLLERİN YAPI BAKIMINDAN İNCELENMESİ**

Ali Kemal ŞAŞ

Karadeniz Teknik Üniversitesi - Sosyal Bilimler Enstitüsü'nce

Bilim Uzmanı (Türk Dili ve Edebiyatı)

Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tez'dir.

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 19.08.2009

Tezin Sözlü Savunma Tarihi : 15.09.2009

Tezin Danışmanı : Prof. Dr. O. Kemal KAYRA

Jüri Üyesi : Doç. Dr. A. Mevhibe COŞAR

Jüri Üyesi : Prof. Dr. M. Alaaddin YALÇINKAYA

Enstitü Müdürü : Doç. Dr. Haydar AKYAZI

Eylül – 2009

TRABZON

0. SUNUŞ

00. Önsöz

El yazması eserler, gerek yazıldıkları dönemin genel dil hususiyetlerini barındırmaları, gerekse Türkçenin tarih içerisindeki serüvenini gözler önüne sermeleri açısından büyük önem taşımaktadırlar. Bu eserler üzerinde yapılan çalışmalar hem dil hem de kültürel mirasımızın gelecek nesillere aktarılmasını sağlamaktadır.

Biz de Osmanlı Türkçesi dönemine ait olduğunu tespit ettiğimiz Es'ad Efendi Divanı'nı, Türk diliyle ilgilenen araştırmacıların istifadesine sunmayı amaçladık.

Eserde bulunan bütün çekimli fiilleri tespit ettik. Bu fiilleri yapılarına göre basit, türemiş, birleşik olmak üzere üç ana başlık altında topladık. Elde ettiğimiz bütün fiilleri kendi ana ve alt başlıkları altında alfabetik sıraya koyduk.

Beni bu eser üzerinde çalışmaya yönelten, bilgi ve tecrübesiyle karşılaştığım zorlukları aşmama yardımcı olan danışman hocam Prof. Dr. Osman Kemal KAYRA'ya, bu çalışma süresince yardımlarını benden esirgemeyen Doç. Dr. Asiye Mevhibe COŞAR'a ve tezin bilgisayara aktarılmasında bana yardımcı olan değerli eşim Emine BABUR ŞAŞ'a teşekkür ederim.

Trabzon, Eylül 2009

Ali Kemal ŞAŞ

01. İçindekiler

Sayfa Nr.

0. SUNUŞ.....	III
00. Önsöz.....	III
01. İçindekiler.....	IV
02. Özet.....	VII
03. Summary.....	VIII
04. Transkripsiyon İşaretleri.....	IX
04. Kısaltmalar Listesi.....	X
GİRİŞ.....	1-3

BİRİNCİ BÖLÜM

1. METİN	4-194
----------------	-------

İKİNCİ BÖLÜM

2. METNİN İMLA ÖZELLİKLERİ.....	195-205
20. Ünlülerin Yazılışı.....	195
200. “a” Ünlüsünün Yazılışı.....	195
201. “e” Ünlüsünün Yazılışı.....	196
202. “ı ve i” Ünlülerinin Yazılışı.....	197
203. “o,ö,u,ü” Ünlülerinin Yazılışı.....	197
21. Ünsüzlerin Yazılışı.....	198
210. “ç” Ünsüzünün Yazılışı.....	198
211. “g / k” Ünsüzünün Yazılışı.....	198
212. “ñ” Ünsüzünün Yazılışı.....	198

213. “p” Ünsüzünün Yazılışı.....	198
214. “s” Ünsüzünün Yazılışı.....	199
215. “t” Ünsüzünün Yazılışı.....	199
22. Eklerin Yazılışı.....	200
220. Hal Eklerinin Yazılışı.....	200
221. Fiil Çekim Eklerinin Yazılışı.....	201
222. Sıfat-fiil (partisip) Eklerinin Yazılışı.....	203
223. Zarf-fiil (gerundium) Eklerinin Yazılışı.....	204
224. İyelik Eklerinin Yazılışı.....	205

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. FİİL.....	206-269
30. Basit Fiil.....	207
300. Metindeki Basit Fiiller.....	208
31. Türemiş Fiil.....	217
310. Metindeki İsimden Türemiş Fiiller.....	218
311. Metindeki Fiilden Türemiş Fiiller.....	221
32. Birleşik Fiil.....	227
320. Metindeki Esas Anlamını Korumuş ve İşlev İncelikleri Kazanmış Olan Birleşik Fiiller.....	233
3200. Metindeki Bir Yanı İsim Bir Yanı Yardımcı Fiil Olan Birleşik Fiiller.....	233
32000. Metindeki Et- Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiiller.....	233
32001. Metindeki Eyle- Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiiller.....	242
32002. Metindeki Ol- Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiiller.....	247
32003. Metindeki Kıl- Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiiller.....	258
3201. Metindeki Bir Yanı Sıfat-Fiil Bir Yanı Yardımcı Fiil Olan Birleşik Fiiller.....	259
32010. Metindeki Alışkanlık Fiilleri.....	259
3202. Metindeki Bir Yanı Zarf-Fiil Bir Yanı Fiil Olan Birleşik Fiiller.....	259
32020. Metindeki Süreklilik Fiilleri.....	259
32021. Metindeki Yeterlik Fiilleri.....	260
32012. Metindeki Uzaklaşma Fiilleri.....	260

3203. Metindeki Belirleyici Birleşik Fiiller.....	260
3204. Metindeki İkili Birleşik Fiiller.....	261
321. Metindeki Anlam Kaymasına Uğramış ve Deyimleşmiş Birleşik Fiiller.....	261
4. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	270
YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	272
EKLER	
ÖZ GEÇMİŞ	

02. Özet

Klasik Osmanlı Türkçesi (17. yy.) döneminde yazılmış olduğunu tespit ettiğimiz Es'ad Efendi Divanı'ndan hareketle hem dönemin imla özelliklerini belirlemeye, hem de bu dönemde kullanılan fiilleri yapı bakımından incelemeye çalışılmıştır.

Birinci bölümde, 1'i Farsça olmak üzere 13 kaside; 7'si Farsça olmak üzere 253 gazel; 1'i Farsça olmak üzere 14 ruba'i ve kıt'a; 10 beyit; 1 Saki-name ve Rızayi Efendi'nin vefatı sebebiyle yazılmış 1 tarih yeni harflere çevrilmiştir.

İkinci bölümde el yazması metindeki sesli, sessiz harfler ile eklerin yazılış özellikleri verilerek metnin genel imla özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Son bölümde metnin içerisinde bulunan bütün fiiller belirlenmiş ve bu fiiller yapılarına göre basit, türemiş ve birleşik olmak üzere üç ana kategoriye ayrılmıştır. Yapı bakımından kategorilere ayrılan bu fiillerin, el yazması metinde geçtikleri sayfa numaraları ve sayfadaki beyit sıraları parantez içinde verilmiş ve fiiller, alfabetik olarak sıralanmıştır.

Tüm bu çalışmalar neticesinde 17. yy. Klasik Osmanlı Türkçesinin, artan Arapça ve Farsça etkisine rağmen Türkçe fiil varlığını, büyük oranda koruduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

03. Summary

We tried to determine both spelling characteristics and examine structure of verbs used in this period by using Es'ad Efendi Divanı which we determined that it was written in Classic Ottoman Turkish (17th Century) period.

In first part 13 kasides, one of them is in Persian; 253 gazals, 7 of them is in;14 rubais and kit'as, one of them is in Pesian; 10 beyits, 1 Saki-name and 1 tarih written for the death of Rızayi Efendi, translated into new letters.

In second part we tried to determine general spelling caharacteristics of the text by giving how vowels, consonants, suffixes added and written in hand written text.

In last part all of te verbs in the text determined and for their structure they are grouped as simple, derived, compound in three main groups. And these verbs ,grouped for their structure, listed alphabetaly and their page number and beyit number in hand writtentext is given in paranthesis.

With all these works we tried to bring to light that despite of increasing Arabic and Persian influence Turkish preserved its existence.

04. Transkripsiyon İşaretleri

ء	'	ك	k, g, ñ
ا	a, e, ı, i, u, ü	ل	l
آ	a, ā	م	m
ب	b	ن	n
پ	p	و	v (o, ö, u, ü)
ت	t	ه	h (a, e)
ث	ṯ	ی	y (ı, i)
ج	c		
چ	ç		
ح	ḥ		
خ	ḫ		
د	d		
ذ	z		
ر	r		
ز	z		
ژ	j		
س	s		
ش	ş		
ک	ş		
ض	ḍ, ž		
ط	ṭ		
ظ	ẓ		
ع	‘		
غ	ğ		
ف	f		
ق	q		

05. Kısaltmalar Listesi

a.g.e.	:	adı geen eser
CÜ	:	Cumhuriyet Üniversitesi
ev.	:	eviren
Do.	:	Doent
Dr.	:	Doktor
GÜ	:	Gazi Üniversitesi
İ.Ü.	:	İstanbul Üniversitesi
MEB	:	Mili Eđitim Bakanlıđı
Nr.	:	numara
Prof.	:	Profesör
s.	:	sayfa
TDK	:	Türk Dil Kurumu
Yay.	:	yayınları
vb.	:	ve benzerleri

GİRİŞ

Türkçe, günümüzde canlılığını koruyan en eski dillerden biridir. Çok geniş bir alanda, oldukça uzun bir süreden beri varlığını sürdürmesi, üzerinde pek çok çalışma yapılmasını sağlamıştır. Yapılan bu çalışmalar neticesinde, Türkçeyle ilgili pek çok karanlık nokta aydınlatılmış, pek çok ihtilafli konu çözüme kavuşturulmuştur. El yazması eserler de Türkçe üzerine yapılan çalışmaların pek çoğuna kaynaklık edegelmiştir. Bu eserler sayesinde Türkçenin, hangi dönemlerde, hangi coğrafyalarda ne gibi değişikliklere uğradığı ve nasıl bir gelişim sürecinden geçtiği gözlemlenebilir.

Osmanlı Türkçesi, 16. asırdan 20. asrın başına kadar devam eder. Eski Türkçenin izleri artık kaybolmuş, yeni gramer şekilleri yerleşmiştir. Arapça ve Farsça unsurlar, kelime ve terkipler pek çok artmıştır. Terkipler katmerlenmiştir. Öyle ki Türk yazı dili âdetâ Türkçe, Arapça ve Farsçadan kurulu üçüzlü bir dil haline gelmiştir. Bu karışık dil İstanbul'un fethinden Osmanlı İmparatorluğu'nun sonuna kadar imparatorluğun yazı dili olarak beş asra yakın bir ömür sürmüştür.¹ Milli Kütüphane'den temin ettiğimiz Ed'ad Efendi Divanı da Osmanlı Türkçesi dönemine ait karakteristik dil özelliklerinin belirlenmesi açısından oldukça önemlidir.

Ed'ad Efendi Divanı, Milli Kütüphane'nin yazma eserler bölümünde 8287 numarada kayıtlıdır. Ebru kağıt kapaklı ve şirazelidir; orta kalınlıkta, açık sarı renkte 68 varaktan oluşmaktadır. Her sayfasında ortalama 14 beyit mevcuttur. Beyitler siyah, başlıklar ise kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Divanın tamamı talik hatla yazılmıştır. Yazı etrafı cetvelsizdir. Eserin müstensihî ve istinsah tarihi hakkında bir bilgi mevcut değildir.

Eserin sahibinin isminin, divanın ilk sayfasında bulunan "Hazā Dīvān-ı Es'ad Efendi Raḥmet-ullaḥi 'Aleyh" ibaresinden hareketle Es'ad Efendi olduğu anlaşılmaktadır. Ancak divan şairlerinin şiirlerinde, genellikle mahlas kullandıkları göz önünde tutulursa bu ismin, büyük ihtimalle, şairin asıl ismi olmadığı anlaşılabacaktır. Şairin asıl ismi hakkında ise

¹ Muharrem Ergin, Türk Dili, 20. Baskı, Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım, İstanbul, 1993, s.60-61.

herhangi bir bilgiye sahip değiliz. Tuhfe-i Naili’de “Şeyhzāde Es’ad Efendi Selaniki”² şeklinde bulunan kayıttan Es’ad Efendi’nin Selanikli olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca S. Nüzhet Ergun da Türk Şairleri adlı eserinde Es’ad Efendi’nin Selanikli olduğunu söylemektedir.³ Ayrıca şairin divanında (113/8) bulunan bir beyit de bu bilgiyi destekler mahiyettedir:

Gün-be-güne bende-nuvāz oldu o şeh nîk oldu
Ser-i hūbān-ı cūvānān-ı Selānîk oldu

Es’ad Efendi’nin doğum ve ölüm tarihlerine vakıf değiliz ancak; şarin, Rızayi Efendi’nin ölümü münasebetiyle kaleme aldığı tarihteki “Sene: 1039” ibaresinden onun, 17. asrın ilk yarısında yaşamış olduğu sonucuna varılabilir.

Dönemindeki diğer divan şairleri gibi Es’ad Efendi de şiirlerinde, Arapça ve Farsça terkiplerle dolu ağır bir dil kullanmıştır. Divanındaki Farsça şiirlerin çokluğunu göz önünde bulundurarak özellikle Farsçanın, onun dili üzerinde çok etkili olduğunu söylenebilir.

Divanındaki şiirlerin tamamını aruz vezniyle kaleme alan Es’ad Efendi’nin, bu vezni kullanmada çok başarılı olduğu söylenemez. Pek çok şiirinde aşağıdaki beyitteki (40/5) benzer vezin hataları yapmıştır.

Def’-i raķībi maķāl-i bezmiñe yārda
Çün kesel-i jeng-i āh eski gönül pasıdır

Tezimiz, Es’ad Efendi Divanı’nın yeni harflere çevirisi, imla özelliklerinin incelenmesi ve içerisindeki çekimli fiillerin tespit edilip gruplandırılması olmak üzere üç bölümde toplandı.

Birinci bölümde, 13 kaside, 253 gazel, 14 ruba’i ve kıt’a, 10 beyit, 1 Saki-name ve Rızayi Efendi’nin vefatı sebebiyle yazılmış 1 tarih yeni harflere çevrilmiştir. Eserdeki

² Nail Tuman, Tuhfe-i Naili, Milli Kütüphane, Yazmalar Bölümü, Nu.611, Ankara

³ S. Nüzhet Ergun, Türk Şairleri, 3. Cilt, Rıza Koşkun Matbaası, İstanbul, 1936, s.1327-1329.

bütün kasidelerde ve eserin sonundaki Saki-name’de başlık bulunmaktadır. Gazel, kıt’a ve beyitler için ise ayrı ayrı başlık kullanılmamıştır. Bu bölümlerde başlık sadece bölümlerin başlarında kullanılmıştır. Eserde, karışık halde bulunan şiirlerin yerleri değiştirilmemiş, şiirler divandaki sıralarına göre yeni harflere aktarılmıştır. Eser, araştırmacılara kolaylık sağlamak amacıyla, tıpkıbasımında olduğu gibi, sayfa sayfa yeni harflere çevrilmiş, el yazması metindeki sayfa numaraları, yeni harflere çevrilen metne parantez içinde eklenmiştir. El yazması metin ise ekler bölümüne konulmuştur.

Eserde “-b” ve “dıkça, dikce” şeklinde yazılan zarf fiil ekleri yeni harflere çevrilen metinde “-p” ve “dıkça, dikçe” şeklinde yazılmıştır.

Metindeki bazı beyitlerde yazıcı tarafından eksik bırakılan kelimeler dik çizgili parantezle [] metne ilave edilmiştir, ne yazıldığını bilmediğimiz eksik kısımlar ise içinde üç nokta olan dik çizgili parantezle [...] gösterilmiştir.

İmla kısmında, metindeki ünlü ve ünsüzlerle hal, fiil çekim, sıfat-fiil, zarf-fiil ve iyelik eklerinin yazılışları gösterilmiştir.

Üçüncü bölümde ise metindeki bütün çekimli fiiller tespit edilmiştir. Bu fiiller, yapıları bakımından öncelikle basit, türemiş ve birleşik olmak üzere üç ana gruba ayrılmış ve alfabetik olarak sıralanmıştır.

Eserin manzum olması sebebiyle birleşik fiillerin önemli bir kısmı devrik yapıdadır. Devrik yapıdaki bu fiiller kurallı hale getirilmeden tasnif edilmiştir. Birleşik fiil unsurları arasına giren kelimeler yazılmamış, bu kelimelerin yerine parantez içerisinde üç nokta (...) konulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

HAZĀ DĪVĀN –İ ES'AD EFENDİ RAĤMET-ULLAĤİ 'ALEYH

Na't-ı Resūl-i Ekrem 'Aleyhis'selām

I

(2)

Benim o vādī–i Ői'riñ devān–ı pūyānı
Ki ne nihāyeti vardır ne ĥadd ü pāyānı

Benim o nūr-veŐ-i ťarz–ı köhne vaż' -i sūĥan
Zebān-ı tāzem unutturdu eski yavanı

Benim o mihr-i belāgat cihān-ı endiŐe
Őu'ā' -i neyyir-i nazmımla oldu nūrānı

Benim o çehre-keŐān-ı bekār-ma' na kim
GörülmemiŐ daĥi bir kez kenār-ı dāmānı

Benim o merd-i sūĥan tiĥ –i ťab' ima çarŐu
'Adū-yı bul-hevesiñ var mı ťurmaĥa cānı

Meger ki eyleye teslīm-i rūĥ ĥamlesine
Muhāldir ki ola iĥtidār-ı cismānı

Benim ki Őa'Őa'a-endāz–ı 'ālem-i hünerim
Bilür kemālim olan zerre deñli iz'ānı

Yoğ idi hükmi-kevakib daği ben olmuş-iken
Sipihri-ma'rifetiniñ âf-tâb-ı rahşanı

Benim ki elbise-i iftihâr endişem
Ne 'Anterî ne Cellâyîdir ne Şirvânî

Libâs-ı şî'r-i terim hep kumâş-ı ma'nâdır
Ne müşterâ zi-'ağab-ı dest-i feyziñ ihsanı

Benim ki tiğ-i tılsım-ı defîne-i sühanım
Ne hüş-çadem ne Dımışkî ne Hind u Kirmânî

(3)

Devât tab'-ı selâsimde gâh destimde
Yeter muhâfaza-i hâme-i gâzel-hânı

Benim ki şîve-i müjgân-ı şahid-i nazmım
Görünce geldi fem-i bîme fitneniñ cânı

Benim ki zâde-i tab'ım cihânı geşt eyler
Sefîd rû-yı hicâbı güşâde pîşanı

Benim o pîş-rev sâlikân-ı râh-ı himem
Semend-i tab'-ile eş'arım aldı meydânı

Benim o hâce-i pâzâr-ı şehir-i 'irfân kim
Metâ'-ı fazl u hünerle pür ola dükkânı

Suğûrî şî'rimiñ emvâc-ı feyz ala
Muhi't-i der-keff-i fikrim hezâr 'ummânı

Semend-i himmetimiñ teng-i cilve-gāhıdır
Mesāha-i sühan u sāha-ı sühan-dānı

Bu iktidār-ile amma mecāl yoķ ki idem
Edā-yı hizmet-i medh-i Resūl-i Yezdānı

Anıñ ki nātıķ-ı medhi ola kelām-ullah
Yeter mi vaşfına hiç aķl-ı nev'-i insānı

Anıñ ki halk oluna yüzi şuyuna 'ālem
Ne lāyıkım ki olam ben medih-gūyānı

Muķarrer idi eger olmasa helāk olmaķ
Nigāh-ı luţfi tesellide vü ten-āsānı

Habīb-i hazret-i Bārī vü mażhar-ı levlāk
Zihī netice-i maħlūk u luţf-ı Rabbānı

Şu'ā'-ı şer'ī n'ola tutsa rub'-ı meskūnı
Ki çār-şem' idi bezminde çār-ı yārānı

Düşürmedi yire hiç sāyesin o sulţānıñ
Meger tutardı el üzre melāike anı

İdüp işāreti engüşt-i dest-i mu'cizesi
Dü nım itdi o dem ķurş-ı mäh-ı tábānı

(4)

Sipihre 'āķıbeti hayr ola deyü Bārī
Mu'aħħar oldı [...]

Yaratmış idi anıñ [...]

Yaratmadan daḡı ervāḡ-ı cānı

Misāfirīn-i ribāṡ-ı der-i ŧefā'atiniñ

Liḡāf-ı 'avn-i Ḥaḡḡ olur niḡāb-ı 'iŧyānı

Mücāvirīn-i ḡarem-gāḡ-ı luṡfunuñ taḡḡıḡ

Mübeddel olmadadır sūda cümle ḡusrānı

Ne mümkün eyleyem ammā ki vaŧf-ı Mi'rācın

O bir mu'āmeledir kim Ḥudā bilür anı

Murād 'arz-ı 'ubūdiyyet ü muḡabbetdir

Ne lāyıḡım ki olam ben ḡaŧıde-gūyānı

Ne zerreyim ki o ḡūrŧıd-i evc-i istıḡnā

Ki ḡāmemi göre taḡrır-i na'ta erzānı

Olurdı belki faḡırāne cürmümi taḡrır

Kifāyet itse midād siriŧk-i giryānı

Ḥusūr maḡz iken ey dil fezā-yı medḡinde

Ne ḡadd ü ḡārım idem raḡŧ-ı ḡāme-cünbānı

Hezār bendesi var der-gehinde bencileyin

Ġubār-ı reh-güzeri efḡar-ı 'abddānı

Ne mümkün eyleye ṡāvūs ṡab'-ı mevzūnum

Behiŧ-i bāḡ-ḡe-i midḡatinde cevlnı

İder cevâhirim iklîl-i nazmımı tarşî‘
Olursa mevce-i baħr-ı kabûli sũhânî

Hemîŝe ŝevke gelüp cilve-gâh-ı vaŝfinda
Zebân-ı tab‘-ı edîbim ider ğazel-ĥânî

Dil oldu sâķî-i ‘afvîñ piyâle-cũyânı
Ŗarâb-ı eŝk-i temennâ mey-i dıraĥŝânı

Benim o ‘âŝık-ı dil-ĥaste üstũĥânımdır
Meyân-ı tāk-sitân-ı ğamîñ ĥıyâbânı

O ĥüsne ‘âŝıkım ey dil ki bende itmiŝdir
Derinde mihr-i dıraĥŝânı mâh-ı tâbânı

O ĥüsne ‘âŝıkım ey dil ki tâb-ı ‘âŝıkıyla
Yaķar maĥabbeti zulmet-serâ-yı ‘iŝyânı

(5)
O ĥüsne ‘âŝıkım ey dil nigâh-ı merĥameti
Caĥîm-i ğamda ķomaz ‘âcizân-ı ‘abdânı

O ĥüsne ‘âŝıkım ey dil ki ĥâk-i pâyında
Hezâr kelle-i ‘uŝŝâķ-ı zâr-ı ğalĥânı

O dîn-penâh ki hengâm-ı ŝubĥ-ı himmetiniñ
Nesîmi ĥirmen-i küfrüñ medâr-ı ĥirmânı

O ĥayr-ĥâh ki hep kiŝt-zâr-ı luĥfunda
Bilâ-ta‘b-ı fuķarâ ĥũŝe-ĥîn-i iĥsânı

Emān-ı millet-i ümmet emīn vahy-penāh
Melāz u melce'-i 'ālem 'avāṭıf-ı şānı

Şuā'-ı şems-i Hüdā mihr-i 'ālem-i kübra
Cihān-ı mihr ü vefā ümmetiñ nigeh-bānı

Medār-ı hılķat-i 'ādem mükerrerem-i 'ālem
Resūl-i Ekrem ü cism-i nübüvvetiñ cānı

Seni sevenler olur mıydı lāyık-ı cennet
Muḥabbetiñle dürüst olmayaydı imānı

Deriñde rū-siyeh reng-i reng şerm itme
Eser ki Es'ad-ı nā-çarı ey kerem-kānı

Be-'acz-i faķr-ı recā vü be-i'tirāf-ı ḫaṭā
Be-haķķ-ı ḫarf-i temennā be-eşķ-i giryānı

İlet o hüccet-i şer'iyye ile der-gehiñe
Ki ola ḫarf-i şalāt ü selām 'üvnānı

Kaşide-i Der-Medh-i Şeyh-ül İslām

II

İrdi nev-rüz-ı feraḫ esdi nesīm-i şādı
Virdi bünyād-ı zemistān-ı ğama ber-bādı

Tāzelendi yine ezhār unut köhne ğamı
Nev-bahār-ı çemeniñ hep yenidir icādı

Berg-i gül saçdı yine cāmımıza bād-ı bahār
Sākı-i bezm-i bahāriñ buymuş mu'tādı

Sürdi hāşāk-ı ğamı cū-yı şafā tuġyānı
 ‘Ālem-i ğuşşanıñ āb üzre imiş bünyādı

(6)

Kesel-i hābdan ezhār açup dīdelerin
 Ƙurdı rindān-ı çemen bezm-i feraḥ-ābādı

Gül donanmasına emr eyledi sultān-ı bahār
 ‘Andelībānı idüp her birini bir nādī

Şāhid-i verd-i teriñ bād-ı şabā olmuşdur
 ‘Aşık-ı bī-dil dīvāne-i māder-zādı

Hiç degildir şeref-i zāt şafā bahşıñdır
 Sebze-zārīye vü ma‘mūrī-i dehre bādı

Sensin ol a‘del hükkām u ƙaviyy-ül-bürhān
 Şol ƙadar itmedesin her-kese ‘adl u dādı

Kimseden kimse zamānıñda şikāyet itmez
 Şāḥ-ı gül-bünde meger bülbül ide feryādı

Oldı güm-nām işidüp namıñı erbāb-ı şeḫā
 Şimdi bir yerde añılmaz ḥaşerātıñ adı

Rāyız-i baḥtıña pehnā-yı felek teng-i ƙazā
 Eşheb-i himmetiñiñ tu‘me-i gerdün-zādı

Sensin ol ehl-i kemāl ü kerem erbāb-ı fażl
 N’ola hep senden iderler ise istimdādı

Hep telāmīz-i kütüb-ḥāne-i faẓlıñ dünyā
‘Ulemā zümresiniñ pīş-rev ü üstādı

Ol ḥidīv-i felek-i mekremet ü saṭvetsin
Baḥtıñıñ çerḥ-i berīn-i ‘azamet-i münkādı

Baḥr-ı luṭfuñda döner kellesini ṭop itmiş
Keşti-i ḥizmetiñiñ çerḥ-ı felek ırğadı

Ḳapamaz maşrafını dest-i saḥāñıñ olsa
Dirhem-i kevkeb-i eflāk eger irādı

‘Āleme Ḥātem-i Ṭayy gelse zamānında eger
Reh-i en‘amda eylerdiñ aña irşadı

Sensin ol mecrā-yı [...]
Eylemez ḥalk-ı cihān ‘adliñe istib‘ādı

Ḥüsn-i aḥlāk-penāha meh-i ḥurşid-liḳā
Ḳalb-i aḥbāb-nüvāza sebeb-i dil-şādı

(7)

Benim ol bende-i kem-ter ki deriñ ḥizmetidir
Öldüren düşmeni hem mühlik olan ḥussādı

Benim ol çāker-i deyrine nigāh-ı luṭfuñ
Ḳul ider her nazār itdikçe dil-i bī-dādı

Der-gehiñde benim ol ‘abd-ı senā-ḥāñıñ kim
Sürerin ḥayr u du‘āñ-ile seḥer evrādı

Benim ol sūhte-dil 'ālemi bir demde yaqar
Nefes-i āh-ı seher sūz-ı derūnum bādı

Gerçi lāyık degilim hizmetiñe ammā kim
Naqd-i ihlāşı virüp eylemem istirdādı

Benim ol bādiye-peymā-yı seher-sāzı-i nazm
Tab'ıma oldu musaḥḥar nice tāze vādı

Hall ider kīse-i ma'nāyı keff-i endişem
Kerem-i bāzār-ı ḥayālīñ ki benim naqqādı

Qalemim mülk-i ma'āniye virir ma'murı
Kağıd-ı şı'r-terim olsa n'ola ābādı

Benim Es'ad ne qadar sitem ura 'adüvv
Raḥne-dār olmaz esās-ı hünerim bünyādı

Zindedir āb-ı ḥayāt süḥan-i pākimle
Ölmez ebkār-ı ma'ānī çürümez ecsādı

Gel du'ā eyle o memdūh-ı bahār-ı fażla
Fażl-ı gül nite ki dünyāya vire inşādı

Gül-bün-i gonce-i 'ömrin şulayup āb-ı ḥayāt
Ola düşmenleriniñ ḥār-ı ecel faşşādı

Qasīde-i Berāy-i Fazilet Me'āb Bahāi Efendi Merḥum

III

Gireli dest-i dile rişte-i 'irfān-ı süḥan
Dolaşur nāṭıqa-ı zülf-i perişān-ı süḥan

Ṭab‘ım ol bāğ-çe-i feyz-i ilâhîdir kim
Bulunur şayf u şitâda gül-i ḥandân-ı sūḥan

(8)

Benim ol bād-ı bahārî nefesimle her dem
Açılır teng-i dil-i gönçe-i bustân-ı sūḥan

Vādî-i tâze-zebân sâḥa-i endîşemdir
Ki odur cāy-geh-i cilve vü cevelân-ı sūḥan

Toğunup ḥâtır-ı nâ-şâda ḳomaz dilde ğubâr
Def‘ ider ḥâtırāmız cünbiş-ü âmân-ı sūḥan

Söz dimem ḥâşılı almam dehen-i iḳbâle
Olsa maẓmûnı eger lücce-i ‘ummân-ı sūḥan

Söz odur ḥâk-i reh-i midḥate rû-mâl idicek
Ola maḳbûl dil-i nâdire-sencân-ı sūḥan

Berg-i ezhâr-ı ḥazân dîde-i dest-i nazmı
Tâzeler terbiyet-i mihr-i dıraḥşân-ı sūḥan

Gül-bün-i ṭab‘-ı hüner-mend ü nev-âşârımıza
Virmese neşv ü nemâ reşḥa-ı bārân-ı sūḥan

Gül gül olmazdı ruḥ-ı şâhid-i ma‘nâ hergiz
Reng ü bû bulmaz idi tâze gül-istân-ı sūḥan

Der-i maḥdûm-ı mûkerremde yazılsa şî‘rim
Olsa ṭab‘ım gibi bir bende-i fermân-ı sūḥan

Ögredir tarz-ı zebānı nice biñ tarzīye
Faḥr ider ṭab‘-ı şerīfiyle Şıfahān-ı sūḥan

Nefesī neşve-dih-i bāde-perest-i ma‘ānā
Nazmı revnāk-şiken-i meclis-i mestān-ı sūḥan

Sözleri dürr-i bināgūş-ı ḥayāl-i mülhem
Fıkr-i nāzik-teri ‘ālī-i güher-kān-ı sūḥan

Ḳalemi rūḥ virir ma’nī-i ḥāşş-el-ḥāşşa
Şi‘riniñ nükte-i zevḳ-āverīdir cān-ı sūḥan

Nesr-i āşār ideli dehre nesīm-i nefesi
Eyledi ‘ālemi dem-beste vü ḥayrān sūḥan

Ḥatve-peymāyī-i endīşesine sür‘atde
Sa‘yile irişemez peyk-i şitābān-ı sūḥan

Rütbe-i fażlına irmez ḥıred-mū-yı şikāf
Yüz sürer ḥāk-i reh-i nazmına şāhān-ı sūḥan

(9)

Ṭab‘ı cevlān idicek dāmenine irişemez
Ser-i destār-ı edā dest-i girībān-ı sūḥan

Saṭr-ı ebyātı degil bāğ-ı belāgat içre
Nazar itseñ görünür resm-i ḥıyābān-ı sūḥan

Cümle çārüb-keşi reh-güzer-i efkārı
Cān virir hizmetine nādire-gūyān-ı sūḥan

Zihn-i pāki melikü'l-mülk-i ma'ānī vü beyān
Lehce-i hāş eşeri zīver-i dīvān-ı sūhan

Şi'ridir şimdi Bahāyī 'azīz-ül-ķadriñ
Şeref-i nāţıķa pīrāye-i 'ünvān-ı sūhan

Hāmesi gāliye-pāş-ı ser-i gīsū-yı hüner
Nāfe-i maḥberesi müşg-i ğazālān-ı sūhan

Vādī-i fazlına nisbetle bir avuç yerdir
Sāha-i ma'rifet ü bāha-ı meydān-ı sūhan

Ol ḥudāvend-kerem-i kerem-kār ki luţf-ı ŧab'm
Görüp açılmada her kūşede hemyān-ı sūhan

Kāle-i vasf-ı girān-māyesi şıĝmaz ŧab'a
Tengdir emti'a-i midḥate dükkān-ı sūhan

İtme taşdı' du'a eyle du'adır çün kim
Lāyık-ı Hāķķ edā lāzım-ı beyābān-ı sūhan

Nitekim bağlana dīvān-ı hümāyün-ı hayāl
Nitekim ķāim ola devlete bünyān-ı sūhan

İde Hāķķ raḥş-ı dīvān-ı ebedī üzre süvār
Ola ğüftār-ı pesendīdesi sulţān-ı sūhan

Ķıţ'a-i Berāy-ı Bahāī Efendi

I

Dimāĝ-ı dile kākül-i yārdan
Nesīm-i bahār-i mu'anber gelür

O dil-keş-şabā kim gide zülfüne
 atar cānlara cān mu‘atar gelür

(10)

Leb-i rü-yı endiředen her süan
 Fem-i raġbet-i nazma sükker gelür

O gül-zārdır ab‘-ı řūum benim
 Ki her gün nice māh-peyker gelür

Yed-i fikrime ‘ālem-i ġaybdan
 alem virülür nice defter gelür

Bulup nice maźmūnı çekmem ta‘ab
 Bu vādī baa pek musaar gelür

Olup deřt-i tab‘ımda pāzār-ı feyź
 umāř-ı ma‘ānī ser-ā-ser gelür

Süvārende-i rař-ı ma‘nī-i ař
 Fezā-yı dile nice ‘asker gelür

O baġ-ı iremdir dilim cū-yı nazm
 Dükenmez aar āb u Kevřer gelür

Zebānım eibbāya berg-i bahār
 ‘Adū çeřmine tīġ ü ançer gelür

Ne fařl-ı bahārī gibi bir zamān
 Bahāyī gibi ne gül-i ter gelür

Felek baş egüp der-geh-i devletin
 avāf itmege māh-ı enver gelür

Degil üb-ı zerrīn-i mihr-i sipihr
 Döner bezm-i āşında micmer gelür

Bu nüh-ubbe-i āsmāndan hele
 Baña rütbe-i udūm-ı ber-ter gelür

Ne dūnyāya bunuñ gibi bir şeref
 Ne bir ākim-i ‘adl-güster gelür

Ne bir böyle cevher olur şu‘le-pāşı
 Ne böyle firūzende āhter gelür

Biri beñzemez şāhid-i ab‘ına
 Cihāna nice nāz-perver gelür

O baħr-ı saħādır keff-i lutfi kim
 Pey-ender-pey emvāc yer yer gelür

(11)

Ne ni‘met bu kim sofrā-i cūdına
 Faır ü ekābir alender gelür

Ne in‘ām u iħsān bu kim pāyına
 Varup yüz sürenler tūvān-ger gelür

Der-i medħine izmet ü vaşfına
 Nice şā‘ir-i nükte-perver gelür

Қыяс itme ammā ki Es‘ad gibi
Senā-ḥānī bir ‘abd-i kem-ter gelür

Ḥudā ḥıfz ide zātını devlete
Vücūduyla çok kuvvet ü fer gelür

Қаşıде-і Берāy-і Аşaf-і Рūшен-Żamīr Ḥasan Pāşā Yessera'llahu Mā-Yeşā

IV

Ey gül-i gül-bün-i nev-ḥāşte-i bağ-ı himem
Zīnet-efzā-yı fezā-yı dil-i ḥalk-ı ‘ālem

Ey dirahşende-i meh burc-ı sipihr-i devlet
Kevkeb-i sa‘d felek encümene efrūz-ı nedem

Sen o ḥurşīd-i cihān-tāb-ı vezāretsin kim
Devlet ü cāhīña iḳbāl ü sa‘ādet munzam

Sen o nīk-aḥter-i gerdūn-ı ‘adāletsin kim
Ḥükümüññ şu‘lesi tārāc-ken-i zulmet-i ğam

Şöyle āsūde cihān terbiyet-i ‘adliñle
Āşiyān-sāzdır āhuyla şīrān-ı ücem

İdemez şimdi hele zulme ta‘addī kimse
Bağladı şīr-i jiyān meşreb-i ahū-yı ḥarem

Ḥāba vardıqda meger vāḳı‘ada uşşāқа
Cevr ide ğamze-i cādū-reviş ü fitne-behem

Āşikāre idemez ol daḥī tertīb-i cefā
Kimse āh eylesün deyü çeker bīm ü elem

Ġazabıñ kâtil-i ŧemŧîr-i Ferâmerz-i ‘inâd
Dem-i cevelân-ı veġâ ġâŧiye-dârıñ Rüstem

Ķahramân ħamle-i ŧemŧîriñi görseydi eger
Âteŧ-i bîmle destinde erirdi ġamġam

(12)

ŧu‘le-i tiġ-i cihân-sûzuñ ider berķi müzâb
Ķatl-i a‘dâda olur her nefesiñ ŧâ‘iķa-dem

Raġŧ-ı ŧarf-ı himemiñ cünbüŧ ü reftâre ġelüp
Eylese her nereye vaķt ile vaz‘-ı ķadem

Reh-ġüzârında niŧân-ı süm-i esbiñ mânend
Ĥâb-ı ġamdan açılur dîde-i baġt-ı ‘âlem

Vâdî-i cûd-ı saġâda saña taķlîd idemez
‘Âlemi ġarķ-ı ni‘am eylese yüz biñ Ĥâtem

ŧâh-râh-ı kerem ü luġfuña anlar gidemez
Etseler encüm-i eflâk ķadar bezl-i derem

Reŧġa-i kûze-i iġsânıña nisbetle hele
Heft deryâ-yı muġîġ olmaya yek ķaġre-i kem

Ĥâķ-ı eyvân-ı felek rütbesi mi İbn-i ‘Alî
Ĥâk-i zîr-i ķademiñ sürme-i â‘yân-ı ümem

Feyz-i nûr-ı nigeġ-i ‘âġıfetiñ itmekde
Bâġ-ı âmâl-i dil-i ‘âlemi sebz ü ġurrem

Medhîni vird-i zebân itmek-ile fahr eyler
Dehenin hayra açar nâtıka-ı endîşem

Vaşfîniñ biñde birin nazm u edâ eyleyemez
Gelseler bir yere ehl-i sühan-ı Rûm u ‘Acem

Gerçi kim her biriniñ tab‘-ı güher-pâşında
Bulunur nice dürer baħr-ı hayâl-i mülhem

Her biri bülbül-i gül-zâr-ı sühandır ammâ
Seniñ evşâf-ı cemîliñde olurlar ebkem

Gerçi haddimde degil luḡfuña mağrûr olup
Ḳuvvet-i tab‘ım ile midḡatiñe urdum dem

Es‘adâ oldı hicâb-ile ħurûf-ı sühanım
Kâkül-i pür-girih-i yâr gibi ħam-der-ħam

Gel du‘â eyle yeter eyleme ikşâr-ı kelâm
Ġâyete irse sühan anda du‘âdır elzem

Nitekim ħizmet-i vaşf-ı kerîmâ itmekle
Cilveler eyleye meydân-ı ma‘ârifde kalem

(13)

Defter-i ‘ömr-i ‘adûsın ide ħûn-ile resîd
Tiğ-i ser-tîz-i fezâ ħançer-i ħûn-rîz-i sitem

Kaşide-i Der-medh-i Ken‘ān Pāşa

V

Bi-ḥamdi’llah olduḡ müberrā elemden
Eşer ḳalmadı dilde endūh-ı ḡamdan

Bi-ḥamdi’llah olduḡ ḳadeḡ-nūş-ı şādī
Keff-i ‘aşḳ-ı dil-dār ferḡunde femden

Bi-ḥamdi’llah olduḡ dil-fürüz-ı ‘işret
Çerāḡı yaḳup şem‘a-i cām-ı Cemden

Bi-ḥamdi’llah oldu peyām-āver-i dil
Gelüp peyk-i bād-ı şabā zülf-i ḡamdan

Bi-ḥamdi’llah olduḡ mu‘aṭṭar-ken şevḳ
Nesīm-i dü-ḡīsū-yı müşḡin-i demden

Bi-ḥamdi’llah evvel-i bahār-ı şafādır
Ḥalāş oldu diller zemistān-ı ḡamdan

Bi-ḥamdi’llah itdikçe bülbül terāne
Gül-istān pür oldu şadā vü naḡamdan

Bi-ḥamdi’llah evrāḳ-ı dil müncelīdir
Keff-i mühre-i mihr-i çerḡ-ı keremden

Ne çerḡ-ı kerem ḡalḳ-ı ‘ālem ser-ā-pā
Ki devrinde āsūde dildir sitemden

Meger ‘āşıḳ āzürde-dil ola ancaḳ
Nigāh-ı pür-āşūb u fitne-behemden

Vezîr-i cihân-dâr Ken‘ân Pâşa
Deri ber-terîndir sipîhr-i ‘âzamdan

Ne âşaf ki eklese nâm-ı şerîfi
Helâk olur a‘dâ-yı dîn behim ü hemden

O kim ser-fürû itmeye der-gehinde
İder çâk pîrâhen-i cân nedemden

Mehînân-ı dîniñ boyar çana cismin
İder pîrehen-i pûş cânın ‘ademden

(14)

‘Adüyânı îmâna reh-yâb olmaz
Muğaddem içer âb-ı tiğın çasemden

‘Adū nāmı bir yerde hiç yād olmaz
Meger muṭribân nağme ide ‘Acemden

Püti şöndi bîmiyle kâfir-istânîñ
Eşer kalmadı nağş-ı levḥ-i şanemden

İder pîş-gâhında çün girye-zârî
Çavî pençeler nerre-i şîr-i ücemden

Reh-i rezm-gâhında şad Rüstem-i Zâl
Çıkar gird-âlûde zîr-i çademden

Eger görse ḥûn-pâşî-i tiğ-i çahrın
Şanar dîde-i çahramân ḥavf-ı demden

Ṭutar dehri āvāz-1 āġāz-1 ‘ādli
Geçer gūş-1 mesdūd çerḥ-i aşemmden

Olup feyz-i envār-1 iķbāl her gün
Şeh-i mihr-efrūz u zerrīn ‘alemden

Ol aldıkça naķdīne-i iltifātı
Şeh-i çerḥ o reng ü ‘ālī himemden

E‘ādī alup cāh-1 iflās-1 ‘ömri
Giyer tācı şāh-1 diyār-1 ‘ademden

Olur nīm laḥza ‘itābıyla ber-bād
Helāk olmayan cām-1 şahbā-yı semden

Olur kaṭre-i āb-1 luṭfuyla dil şād
Yanan tāb-1 ‘aṭşānī-i deşt-i ġamdan

Çemen-zār-1 ser-sebz-i luṭf-1 ‘amīmi
Şu gül-zārdır toḥmı Baġ-1 İremden

Keff-i cūdı dünyāya luṭf itse gelmez
Bir avuç şu almaķ kadar taşt-1 yemmden

Gül-sitān-1 luṭfunda her kūşe pürdür
Çün evrāk-1 gül bezl-i naķd-i deremden

Eñ ulı kulu der-geh-i devletinde
Tefāḥür ider farṭ-1 ḥān-1 ni‘amdan

Felek ‘acz ider ulluĐa der-gehinde
Kevākib miĐāl izdiĐām-1 ademden

(15)

Ne m¼mk¼n ide luĐfunı Đāme tefĐim
Bilinmez ‘idādı Đesāb-1 raĐamdan

ıĐarsam eger medĐin eflāka Es‘ad
Tolar ĐāĐ-1 gerd¼n Đadā-yı ni‘amdan

Bi-Đamdi’llah itmiĐ Đudā Đab‘-1 pākim
D¼rr-i nazmla muĐteĐem muĐteĐemden

Eliñ medĐ ü zemme sezā Đi‘ri varsa
Benim Đimdi m¼staĐnı der-medĐ ü zemden

ĐaĐĐ-1 Đi‘rim ol deĐli m¼ĐĐin demdir
DimāĐ ma‘ānā bulur ĐevĐ Đemden

Pesend itmeyenler nazıre dis¼nler
G¼r¼ls¼n nedir s¼zleri pıĐ ü kemden

Biriniñ-de āĐār-1 Đab‘ı g¼r¼lmez
GeĐilmez iken Đi‘r-ile m¼ttemden

Yine baña maĐĐ¼Đdur s¼z yerine
NiĐār-1 cevāhir zebān-1 alemnden

MaĐall-i du‘ādır yeter Đod-f¼r¼Đı
Mu‘āteb olursun o ferruĐ-Điyemden

Dile ‘özü küstâhî-i vaşf-hânı
Felek-bâr-gâh u sitâre-şaşemden

Şenâ-kârî-i devletin eyle taħrîr
Ki ol kâr saña ehemdir ehemden

Ola tâ ki nüh-ħayme-i çerħ kâim
Ala iltifâtı şeh-i muħteremden

Refîķ ola her ķande kim ‘azm iderse
Hezârân himem evliyâ-yı ümemden

Ķaşıde-i Berây-ı Midħat Ķādî-zâde Şeyhî Efendi Merħum

VI

Zihî ħıdîv-i fażîlet-me‘ab-ı deryâ-dil
Netîce-senc-i kemâlât ü ħâkim-i ‘âdil

(16)

Zihî Mesîħ-dem-i dîn ü devlet-i ma‘nâ
Ķayât-dâde-i aħkâm-ı şer‘-i her müşkil

Zihî bahâr-ı riyâz-ı şerî‘at-i Nebevî
Hezâr bâĝ-çe-i fażl-ı bâhir ü kâmil

Zihî şerîħ-reviş-i ‘adl u dâd u pâk-menîş
Nişîn-pister-i şer‘-i muṭahhar u bî-‘ĝill

Ne ĝüne ‘adl ki olmaz cihân cihân fitne
Ķulûş-ı niyet-i şâf-ı fu‘âd ne ħâil

Cenāb-ı Hāzret-i Şeyhī Efendi kim oldur
Cihān-ı zāhir ü ma'nāda 'ālim ü fāzıl

Otursa maḥkemeye ḳudsiyān-ı 'arş gelüp
Şafā-yı ḥātır-ile dir mübārekī menzil

Dili medenk-i kilīd-i mesāil-i düşvār
Zebānı 'uḳde-küşā-yı maḥall-i her müşkil

Der-i fazāil-i 'ilmiyyesinde söz açamaz
Fuḫūl-ı cilve-künān-ı ricāl olur rācil

Muḥālefet idemez pīş-gāh-ı 'adlinde
Olur ne deñli 'anīd olsa ḥaḳḳına ḳāil

Ṭoḳunsa şadme-i ḳahr raḥm-güdāzī olur
Rü'ūs-ı ehl-i şeḳā vü fesād-ı pā-der-gil

Saḫā vü cūdını gör mevc mevc iḫsānı
Şu baḫr-ı bī-büne beñzer ki olmaya sāḫil

Nesīm-i 'āṭıfeti cūş idüp vezān olsa
Fezā-yı dilden olur kūh kūh ḡam zāil

Olursa mazḫar-ı feyz-i nigāh-ı luṭfi eger
Murādına bu dil-i nā-murād olur nāil

Niçün benim gibi 'abd-i mükātibi olmaz
Ne nā-ehil ne denīdir zamāne-i bāṭıl

Yeter bu deñli dirāz eyleme suhan-dānı
Keşir olunca kelām Es‘adā olur meksil

(17)

Kaşide buldı nihāyet du‘ā-i bi'l-ḥayrih
Zebān-ı ḥāmem olursa ‘aceb mi müste‘cil

Evān devlet ü ‘ömreş ṭavīl ü ḳāīm-bād
Be-ḥırz-kārī-i kerrūbiyān-ı nuşret-i zıll

Zamān-ı ‘ömr-i ‘adūyeş ḳaşir ü kūteh-bād
Be-bī-emānī-i cellād-ı çerḫ-i bī-ḥāşıl

Ḳaşide-i Berāy-ı Der-Vaşf-ı Ḥazret-i Rızāyī Efendi

VII

Faşl-ı gül irdi dil yine geşt ü güzār ider
Şad girye-zār-ı derd ü ḡamı ḥande-zār ider

Mānend-i ḡonce her kişi olur ḡuşāde dil
Müşḡin-dem-i nesīm-i bahār aña kār ider

Şimdi dimaḡ-ı ravza-ı ḥuld-ı fu‘ādı hep
Bū-yı bahār u nūkhet-i gül müşḡ-bār ider

Her ḡonce-i nev-āmede la‘l ü nigār-veşi
Çok dil-figāre neşve virir bāde-ḥār [ider]

‘Uşşāḳa girye dil-bere şādī virir bu dem
Bülbülleri fütāde ḡülü şive-ḳār ider

Erbāb-ı ‘aşk her biri bir serv ayağına
Seyl-i sirişk-i dīdesini cūy-bār ider

Hengām-ı ‘ayş-ı dehr serī‘ü'z-zevāldır
Faşl-ı bahār u mevsim-i gülde güzār ider

Āşār-ı ‘adl-ı Hāzret-i Monlā-yı kām-ver
Şayf u şitāyı mevsim-i evvel-bahār ider

Ol dāver-i yegāne-i hūkkām-ı ‘adl ü dād
Hıñn-ı haşın-i dīne ‘ulüvv min-ħişār ider

Reh-yāb olsa hāne-i emne eger fesād
Mi‘mār-ı ‘adli revzen ü bābın cidār ider

Ol mihr-i burc-ı saşvetiñ eyyām-ı devleti
Tārīkī-i şeb-i miñneti tār-mār ider

(18)

Her gūher-i kelāmını sulţan-ı mülk-i fażl
Künc-i samīm-i bālde bir yād-gār olur

Nesh-ı tılsım-ı dīne hücūm etse eşkıyā
Tumār-pīç-i hücucetin ol gence mār ider

Dāim anıñ tesāmu‘-ı ‘adliyle şād olur
Rūh-u şerīh haşre değın iftiħār ider

Elfāz-ı ma‘nā-senc ü nikāt-ı kelāmını
Ārāyiş-i mecālis-i nev‘-i kibār ider

Gül-berg-i gül-bün-i emeli huşk-bîh iken
Mâ'ü-l-ḥubût luṭfi ile şâh-sâr ider

Tercîh eylemez fuḳarâdan ekâbiri
Hem-vâre iltifât yemîn ü yesâr ider

Kim dâhîl olsa meclis-i vâlâ-nişânına
Em'ân-ı dîkḳat-i nazarı kâm-kâr ider

Döksem n'ola leâlî-i nazmım ayağına
Şarrâfdır cevâhire ol i'tibâr ider

Ol şâ'irim ki âyine-i ḳalb-i ḥâsda
Enfâsımı Ḥudâ sebab-i inkisâr ider

Her lafzımı mürebbî-i tevḫîḳ-i Kird-gâr
İklîl-i şâh-ı nazma dürr-i şâh-vâr ider

Tâ ḥaşre dek kelâm-ı bedî'-ül-beyânıma
Ervâḥ-ı ḳudsiyân-ı selef intizâr ider

Es'ad evân-ı 'ömrini Ḥaḳḳ ol ḳadar füzün
Luṭf-ı 'amîmini nitekim bî-şümâr ider

Der-sitâyiş-i Ḥazret-i Meḥmed Efendi Merḥûm

VIII

Eyâ ḥıdîv-i ḥuceste-ḥıṣâl u pâk-nihâd
Gül-i şükufte-i gül-zâr-ı bütsân-ı ciyâd

Sen ol ḥıdiv-i kerem-pîşesin ki luṭfuñla
Ḥarâb-ḥâne-i dil olmada müdâm âbâd

Sen ol bahār-ı keremsin ki feyz-i ihsānıñ
Mişāl-i bad-ı bahārı hayāt-bağş-ı fu'ād

(19)

'Aceb mi olsa zamān-ı hükümetiñde seniñ
Hemîşe hâk-nişin-i mezellet ehl-i fesād

Ümîd budur ola şaff-nişin-i ehl-i şafā
Seniñ zamān-ı şerîfiñde ehl-i isti'dād

Ümîd budur ide çeşm-i 'atıfet-bîniñ
Dil-i hazînimizi yek nigāh-ı luğf-ile şād

Ümîd budur ide hūş-nesim-i 'atıfetiñ
Fezā-yı sîne de gerd-i melâlimi ber-bād

Şerîh-i ma'deletâ hakîm-i felek qaderâ
Sağā vü cūd-penāhâ eyâ kerîm-nijād

Benim ki vefk-ı murādımca itmeyüp gerdiş
Döner hilâf-ı murādımca çerh-ı bî-bünyād

Ne şekve-i ğama ne şabra qādirim Es'ad
Hemān kār-ı dilim dest-i çerhdan feryād

Hele Hudāya şükür semt-i şaf-ı pākinde
Zebān-ı hāmem ider tāze tarzlar icād

Be-derd-i sîne-i 'aşıq be-zevk-i şaf dilān
Be-furkat-ı ğam u miñnet be-Nîl-i cām-ı murād

Hezār cāh u celāliyle tā kıyāmete dek
Sarāy-ı devlet-i ‘ömri ola ferruḥ-ābād

Ḳaşıde-i Ṭab‘-ı Suḥan-ver ü Medḥ-i Ḥazret-i Şeyḥ Meḥmed Efendi

IX

Ḥüsni bir pād-şeh-i taḥt-geh-i kişver-i baḥt
Ruḥ-ı pür-şu‘lesi āyine-i İskender-i baḥt

Bir mehiñ zerre-i nāçiz-i ğubār-ı rehīyüz
‘Ārızı mihr-i dil-fürüz u ziyā-güster-i baḥt

Ḥamdü-lillah ki hele ‘aşkıyuz bir şūḥuñ
Reh-i rev-i ‘aşkına her gāh güşādedir baḥt

Ḥamdü-li’llah hele āşüftesiyüz bir ḥüsünüñ
Nāqa-i kāküli ser-māye-i sevdā-ger-i baḥt

(20)

Ḥamdül-i’llah bir efendiye ḳul olduḳ Es‘ad
Ḥāk-rübī-i ser-i kūyı anıñ efser-i baḥt

Ḥākim-ül-şer‘ ü Maḥammed ‘alem ü pāk-nihād
Seng-i ḥārā-yı deri zīver-i tāc-ı ser-i baḥt

Reh-güzārında revā olsa eger pāy-endāz
Aṭlas u rīg-firāvān yerine cevher-i baḥt

Bende-i der-geh-i iḳbāli olan ‘ömründe
Ḥāşe-lillah ola bir daḥı minnet-ger-i baḥt

Nitekim kâim ola şeri'-i şerîf-i nebevî
Her mühimminde ola luğf u Hudâ yâver-i baht

Na't-ı Şerîf-i Hâzret-i Resûlullah Şallellâhu 'Aleyhi Vesellem Fârisî

X

Dil yegî rind bâde-hâh men-est
Zeğamet mey-kede penâh men-est

Kerm-i şeb-tâb-ı deşt-i endühem
Mâr-ı gîsû-yı şeb-i siyâh-ı men-est

Mihr-efrûz-ı çarh-ı âlem-i 'aşk
Lem'a-i yek şerâr-ı âh-ı men-est

Zînet-efzâ-yı gül-sitân-ı behişt
Nefes-i âh-ı şubh-gâh-ı men-est

Der-çarîk-i belâ şerâre-i âh
Meş'el-efrûz-ı şâh-râh-ı men-est

Menem an Mevlevî-i 'âşk-ı helâl
Üstüvâ-yı ser-i külâh-ı men-est

Menem pâdişâh-ı mülk-i sühan
Es'ad-ı âşâr-ı men sipâh-ı men-est

(21)

Menem an bende-i şadâkat-kâr
Şeh-i levlâk pâdişâh-ı men-est

Ḥākīr u bī-şer‘ fahr-ı resel
Rütbe-i pāyī ƣadr-i cāh-ı men-est

Berg-i sebz şalat-ı der-derā u
Zīb-i destār intibāh-ı men-est

Der-medḥ-i ‘Ulemā-yı Dehr

XI

Zātīñ olalı revnāƣ-ı ‘üvnān-ı faẓīlet
Nāmiñla şeref bulmada dīvān-ı faẓīlet

Āsīb-i ḥazān bilmez olur sebz u ferruḥ-baḥş
Enfāsı ile tāze gül-istān-ı faẓīlet

Ḥāk-i ƣadem şāhid-i efkārına her dem
Rū-mālde enhār-ı behiştān-ı faẓīlet

Üstād-ı müsellemeşer-i ehl-i kemālāt
Faḥr-ı ‘ulemā rāyız-i meydān-ı faẓīlet

Ol mes'ele-āmūz-ı ahālī ki derinde
Şākird olamaz nādire-sencān-ı faẓīlet

Rū-māl-i deriñ nüḥ-felek-i saḫvet ü iclāl
Ey tāb-ı diḥ-i mihr-i dirāḫşān-ı faẓīlet

Ḥaḫkında ƣazel söyle eger Es‘ad olursa
Her bir süḫaniñ gevher-i ‘ummān-ı faẓīlet

Ḥaḫḫ üzre iderseñ n'ola da‘vā-yı ‘adālet
Zātīñdır olan maḫkeme-pīrā-yı ‘adālet

Neşr eyle kelāmıñ ki ola cevher-i ma‘nā
Pîrāye-i pîrāmen-i şahrā-yı ‘adālet

Çıksun göge āvāze-i tenfîz-i hükümet
Tolsun hum-ı gerdün yine şahbā-yı ‘adālet

Biñ yıl daḥî devr itse felek ‘āleme gelmez
Bir sencileyin ḥākim-i yektā-yı ‘adālet

(22)

Rū-māl iken ḥāk-i der-i keder-i dil
Ey fāzıl-ı şad-mes‘ele-peymā-yı ‘adālet

Ḳıṭ‘a-i Na‘t-ı Resūl

II

Kişi şermende olup itdügi evzā‘ndan
Cürm-i ‘işyānını hep mu‘terif ü ḳāil ola
Ḥāşa-lillah tehî dest ide Sulṭān-ı Resūl
Ḥāk-i der-gāh-ı şefā‘atde ki bir sâil ola

Der-Medḥ-i Ḳaz‘asker Efendi

XII

Demdir nesīm-i şubḥ-ı bahārı vezān ola
Diller çü berg-i gül açıla şād-mān ola

Demdir çemen gibi dūşuna naṭ‘-ı sebz-i ‘ays
Pîrāye-baḥş-ı pehn-i fezā-yı cenān ola

Demdir terennümāt ide şad-‘andelīb-i dil
Şevḳ-i bahār-ı faşla şebt ḥūş-figān ola

Diremdir ki yârdan dil-i gam-nâk-i ‘âşıkâ
Bâd-ı şabâda bû-yı meserret-resân ola

Diremdir ki çârşû-yı cihân görmeyüp kesel
Fâhîr metâ‘-ı zevk-i vişâl râyegân ola

Demdir ki feyz-i Hudâ olmayup zühür
Şûre-i zemîn-i dest-i ecel ola

Demdir eşer havâtır-ı eyyâmdan hemân
Ancak gönül vuşlat nesîmi bir ân ola

Demdir ki bezm-i ‘işret [...]
Dest-i nesîm-i şubh-ı gül-istân ola

Demdir ki zıll-ı ebr-i bahârı düşüp yire
Geşt ü güzâr idenlere bir sâye-bân ola

Demdir gül-âb-ı şeb-nem ile eyleyüp vuzû
Eşcâr-ı bâğ secde-i şükr-âverân ola

(23-24)

Böyle dem-i ferağ-mı olur bir vilâyete
Fażl-ı ber-ehl-i fażl vâlî-i vâlâ-mekân ola

Hem ehl ü hem şeref-i ‘adl ü dâd ola
Mümtâz-ı zümre-i ‘ulemâ-yı cihân ola

Ehl-i ma‘ârifîñ bile hem kıadr u kıymetin
Şâhib-ı tabî‘at ola dağî nükte-dân ola

Ammā ne nükte-dān sühan-ı nāzik ü teri
Erbāb-ı dānişe sebab-i imtiḥān ola

Kimdir ğubār-ı reh-güzerin iktihāl ide
Aña meger ki bāşıra-i aḫterān ola

Kimdir ki ḫāk-i der-gehine ruy-māl ide
Ya mihr-i şu‘le-güster veya āsümān ola

Her vechile liyāḳati var az zamānda
Ḳāzī’l-ḳuzāt-ı mülket-i ‘Oşmāniyān ola

Yek-rūze-i maşraf-ı der-i cūd u saḫāsına
Yetmez meger ki mā-ḫaşal-ı baḫr u kān ola

İcrā-yı şer‘ u ‘adl-i ‘adīm-ül-naẓīrini
Yād eyleyüp unutmayalar çok zamān ola

Hem-nām-ı faḫr-ı ‘ālem ü ‘ālī-nijāddır
Lāyık degil midir aña zī-‘izz ü şān ola

Cāy-ı nişesti maḫkeme-i ‘adl olup müdām
Ḥurşid-i baḫt-ı ḫālī‘ ü hem mihr-bān ola

Dil-şād olup ḳudūmı ile ḫalḳ-ı memleket
Zīkr-i cemīlin eyleye el-ḫamdü-ḫān ola

Bundan ziyāde ḫākim olur mı zamānede
Dünyā pesend eyleye reşk-āverān ola

Söz mi alur kelāmına bas-i ‘ulūmda
Elfāz-ı ma‘nā bir dūri mūkil-beyān ola

Bir yire kim mūrebbī-i ‘adlī nigāh ide
Tā rūz-ı rūst-e-hīz bir emn ü emān ola

Vafıyla reha-rīz-i ma‘ānī olup alem
Nevk-i ayālden dūrr-i mazmūn-ekān ola

(25)

Bir ıve-kār-ı nazma ser-āgāz idem yine
Ta‘bīr-i evi fitne-i āir-zamān ola

Bir āhid-i yegāneye bezer abī‘atim
Rū-ı muavver ola anıñ cismi cān ola

Bir ev ide leāfeti nīrān-ı ‘ālemi
Sir-āferīn ü nādire tāze zebān ola

ayyāl tab‘-ı pākime maudur benim
Meydān-ı ma‘rifetde hemān esb-rān ola

ayy it lisānı eyleme oklu temeddūi
Cāiz ki bir aāyıla sehv-i lisān ola

ādir misin edāya sen Es‘ad medīin
Med-i erīfi ed‘iye-i udsiyān ola

Devr eyledike er vūcūd-ı erīfini
ıfz eylemek vazīfe-i kerrūbiyān ola

Tā kim ŧitā vü ŧayf ola zīb-i rūzgār
 ‘Ālemde tā ki nice bahār u ħazān ola

Baħt u bülend ü devletine irmeye gezend
 Manzūr-ı ‘aynı ‘āḡıfeti müste‘ān ola

Gazeller

Ḥarfü'l-Elif

I

(26)

Şahādet reh-i miħnet-i ħamīr-māye-i mā
 Bülend mertebe-i āŧıħ-est pāye-i mā

Ne daħ daħ muħabbet vücūd-ı ħam suzīm
 ‘Ayān konīm heme ŧevħ-i bī-nihāye-i mā

Ḥazān ne-dīde ter ü tāze ŧod be hamdil'illah
 Behiŧt-i baħ-ħe-i derd der-ħimāye-i mā

Nüfüz-ı rehem hem-yāneħeŧm-i endūh-est
 Revāc-ı dāde-i ‘aŧħ-ı ger-anmāye-i mā

Der-āsitān-ı hüner-i Es‘ad ān süħan sencim
 Be-‘arŧ-ı nazm fetāde kemīne-i sāye-i mā

II

Nice bir cevır ide ol dil-ber-i mümtāz baña
 Nice bir ħayra vefā eyleye biñ nāz baña

Nice bir itmeye sākī-i mey-i dil-şadı
 ‘İşve-i nāzik vü meyl-i ğalaṭ-endāz baña

Nice bir eyleye taḥşīş nigeḥ āgyāra
 Mihr-i bī-ḥāşıl u bī-gāne key āgāz baña

Ben bilürdüm işimi ṭālī‘ime nisbet eger
 Dönse bir kez felek-i şu‘bede-pervāz baña

Es‘adā ṭab‘-ı hüner-mend ü sūḥan-yābımla
 Pāye dirsem yeridir rütbe-i i‘cāz baña

III

Bir ḳadeḥe degmedim dökmedi sāġar baña
 Ğayre virüp pūsesin virmedi dil-ber baña

Ol ‘ulüvv-efrüz-ı zerḳ ben ise bir mest-i şevḳ
 Zāhid-i bī-neşveniñ ya nesi beñzer baña

(27)

Çünkü vefālar idüp rām olıcaḳsın bugün
 Neydi efendim ‘aceb düñki cefālar baña

Ğamze alup göñlümi başıma ḳaşd itmesen
 Aña fedā itmege lāzım [...] baña

Bezm-geh-i ‘aşḳda ‘aḳlım alup Es‘adā
 N’itdi ise itdi bir şūḥ-ı sitem-ger baña

IV

Oldı şehr-i dil-i vīrānemiz bād-ı şabā
 Ḥaber-i vuşlat-ı yāri getirüp bād-ı şabā

Hāk-i der-gāhına çün rû-yı niyâz-ı âhım
Rûy-mâlîde iken ney ki bu feryâd-ı şabâ

Kû-yı dil-berde yılar hizmet-i ferrâşîde
Budur ey ‘âşık-ı miḥnet-zede mu‘tâd-ı şabâ

Nükte-i zülfün olup dillere taḫsîm eyler
Ḳapamaz şimdi hele maşrafın îrâd-ı şaba

Nefes-i âh-ı ciger-sûzdan Es‘ad her dem
Ṭoḳunur cāna şemîm-i seḫer-âbâd-ı şabâ

V

O ğamze mest-i mey-i la‘l-fâm-ı istignâ
Nigâh-ı ser-ḫoş-ı mest-i müdâm-ı istignâ

Ne mest-i nâz olur yâr dest-i ḫüsnünde
Müdâm çün leb-i şîrîni cām-ı istignâ

Ne mâh-pâre olur kim ḳubâb-ı çerḫ-i felek
Ḳurulmuş üstüne ḳat ḳat ḫayyâm-ı istingâ

Meyân-ı zülfde geh zâhir ü gehî pinhân
Ruḫ-ı münevveri meh-tâb-ı şâm-ı istignâ

O zülf ü ḫâl-ile Es‘ad hele mu‘aṭṭardır
Şemîm-i nâfe-i ‘işveyle kām-ı istignâ

VI

Olmazız dâḫil bezm-i mey-i erbâb-ı recâ
Mest-i peymâne-i şükrüz mütevekkil be-Ḥudâ

(28)

Çekmeziz kayd-ı ğam-ı zülf-i siyāh emeli
Olmazız beste-i zencîr-i girih-gîr-i dü-tā

Ser-be-ceyb-i kemer-i kûşe-i istiġnāyuz
Uġramaz ğamda bizim yanımıza hem-çü şafā

Aldı mey-ĥāne-i ülfetde olan aġlımız
Sāķî-i ğuşşa-zidā cām-ı mey-i hūş-rübā

Es'adā ṭab'im olup tāze reviş-yāb-ı sūĥan
Şāhid-i nazmıma dil virse 'aceb mi şu'arā

Bende-i kem-teriyim şimdi bir üstādın kim
Luṭf-ı ṭab'ından ider Ḥātem-i Ṭayy cer-i saĥā

'Uġde-i ḥātıra ḥallāl-i ma'ānī ṭab'
Eşer-i kem-teri raġbet-dih-i şî'r ü inşā

Ḥarf-ül-Bā'i

VII

Ġam-ı ğisū-yı dil-rübā her şeb
Ne belā-yı siyāhdır yā Rab

El ḳodı mülk-i hūş-ı'uşşāķa
Şekvemiz dest-i ğamzedendir hep

Çerḥ-i aṭlas irişmez işiġüne
Yoġdur ey māh anda ol kevkeb

Meh-i ruḥ-sārı üzre ḥalka-i zülf
Oldı mānende-i çeh-i Naḥşeb

Gördüm Es‘ad o ser-hoş-ı nāzı
Şāhid-i bāde ile leb-ber-leb

VII

Kārımız şanma te‘emmüldür hep
İşimiz Ḥaḫḫa tevekküldür hep

İrgüren siyeh-i dūd dili
Bād-ı āh u ğam-ı kāküldür hep

Eyleme girye-künān ‘uşşāḫı
Devr-i ḥüsnünde ne var güldür hep

(29)

Dāğ zann itme sifāl-i tende
Açılır şerḥ-i ḫaranfildir hep

Neşve-baḫş-ı sūḫanım ey Es‘ad
Ḥum-ı endişedeki müldür hep

IX

Āh idüp ağladuğum ‘arz-ı temennādır hep
Yāre aḫvāl-i dil-i zārımı inhādır hep

Naḫd-i cānıyla olup müşterī-i cāh-ı vişāl
Dilde fikrim heves-i devlet-i dünyādır hep

Neşve-dār itdi beni reşḫa-i ḥūn-ı ekşim
Gözüme gelse n'ola cür‘a-i şahbādır hep

Dāīmā görecegim gelse n'ola dil-dārı
Her biri dağ-ı benim dīde-i bīnādır hep

Degil āh eyledigim çerh-i felekden Es'ad
Dāīmā şabr u sūkūtum bile şekvādır hep

X

İricek la'liñe ter dökdi hacāletle şarāb
Cebhe-i cāmdaki dāneleri şanma habāb

Müşkil añlarsa eger nüşā-i haţţ-ı ruĥıñı
Gelsün aġyār biraz söyleşelim işte kitāb

Cerr-i vaşl itdi gönül yār vefālar itdi
Bāreka'llah hele işte su'āl işte cevāb

Kime rāzım açayım mey-kede-i ĥüsnünde
Ĝamzesi cür'a-keş-i 'işve nigeħ mest-i 'itāb

Es'adā bezm-i vişālinde gice dil-dārıñ
Ĝam-ile aramıza la'li düşürdi şeker-āb

Ĥarfü'l-Tā'

XI

Tā āteş-i ġam dağ-ı dil-i pür-keder-i mā-est
Peyveste be-eflāk-i muĥabbet şerer-i mā-est

(30)

Tīr ki zi-müġgān-ı sitem zūd berāyed
Yek-dem ne-gerīdem sīne siper-i mā-est

Ān mürġ-i ħūsel-ĥān-ı ŧeb-sitān-ı niyāzim
Efkār-ı raĥmet maṭla‘-ı nūr-ı seĥer-i mā-est

Ān cür‘a-keŧ-i bezm ki ‘āŧĥ be-tābım
Ĥāk-i reh-i hem-hāne-i ġam tāc-ı mā-est

Mā ‘aŧĥ-ı pür-süz-ı Ĥudāyım kese Es‘ad
Duzaĥ-ı ŧerer ez-dil-i āteŧ eŧer-i mā-est

XII

ŧem‘-i dil-i men ŧu ‘le deh ĥāne-i ‘aŧĥ-est
Rūŧen-ger-i tārikī-i vīrāne-i ‘aŧĥ-est

Ez-āteŧ-i zılm u sitem-i kāfir-i çeŧm-est
Dūd-ı siyehem seĥf-i ĥum-ĥāne-i ‘aŧĥ-est

Nā-dīd dilem ŧan‘at-i efsūn-gerī ez-tū
Bī-hūŧ-ı ġam-ı miĥnet ü dīvāne ‘aŧĥ-est

Ān ĥabbe-i ĥunnābe ki rīzed dü çeŧmem
Ber-dest-i dilem nüŧĥa-i ŧaddāne-i ‘aŧĥ-est

Es‘ad menem ān ‘āŧĥ-ı ser-mest-i muĥabbet
Eŧ‘ār-ı dilāvīz-i men efsāne-i ‘aŧĥ-est

XIII

Der-ĥātır-ı men ĥir-i heves ‘aŧĥ-ı hevā nīst
Çün āh-ı derūnem nefes-i bād-ı ŧabā nīst

Ĥāmūŧī-i men saĥt delīl-i ġam-ı ‘aŧĥ-est
Der-bādiye-i ĥayretem eŧvāt u edā nīst

Der-bağ-çe-i feyz tehî dest-i nişâtem
Ey bülbül-i ‘aşkemki me-râ berk nevâ nîst

Der-sîne zaḥmâ-yı sitem-dâştem ey şūḥ
Cöz merhem-i tiğ-i nükhet hîç devâ nîst

Ez-feyz-i ezel nükte-i ilhâm-ı tırâzem
Es‘ad süḥenem kâr-ı ḥayâl-i şî‘r iyn-est

Ḥarfü'l-Tâ'i Müselsel-i Ta‘bîr

XIV

(31)

Nâz u ‘işveñ ḳadeḥ ḳadeḥ âfet
Eşk-i çeşmim sebû sebû miḥnet

Tiğ-i ğamzeñ felek felek mühlik
İltifâtıñ cihân cihân şıḥḥat

Deşt-i ḥüsnüñ fezâ fezâ fitne
Seyl-i ekşim baḥîr baḥîr ḥayret

‘Aşk ‘aşḳ-ı dil-i ğamînimdir
Mest mest-i muḥabbet ü ülfet

Es‘ad endîşe-i meyle gül gül olur
Şâḥ şâḥ-ı süḥan belâ minnet

XV

Gül-geşt-i fezâ-yı ğam ider ehl-i muḥabbet
Ġamla daḥî bir ‘âlem ider ehl-i muḥabbet

Her-gāh idüp kākül-i pür-çine teḳayyüd
Bālā-yı neşātin ḥamm ider ehl-i muḥabbet

Ruḥşat ki vire na‘ra-ı āh-ı dil-i zāra
Nüh-ṭāḳ-ı ḡamı serssem ider ehl-i muḥabbet

Efkārda olsa getirür ḥāṭıra yāri
Bezm-i emeli ḥürrem ider ehl-i muḥabbet

Bî-pāk ü mülūk-āne çeküp cur‘a-i cāmı
Her-gāh şafāda cem ider ehl-i muḥabbet

Pāyende urur nāle ile ḡurfe-i āha
Taḥt-ı ḡamı müstaḥkem ider ehl-i muḥabbet

Bir āḥı ile şāhid-i nā-dīde-i baḥta
Dūd-ı siyehin perçem ider ehl-i muḥabbet

Dil-şādlığı ülfet-i endūh-iledir hep
Ġam gitse eger mātem ider ehl-i muḥabbet

Es‘ad çemen-sitān-ı fezā-yı ḡam-ı ‘aşḳa
Eşkin seḫeri şeb-nem ider ehl-i muḥabbet

XVI

(32)

Dil kim olamaz ḳalb-i mücellā-yı muḥabbet
Anda görünür şūret-i zība-yı muḥabbet

Bir mey-kededir ‘aşḳ ki mestānesiniñ hep
Dildir ḳadeḫi bādesi şahbā-yı muḥabbet

Hep müşterīdir nağd-i dil ü cān-ile dünyā
Ol zülf ise sevdā-ger-i kālā-yı muḥabbet

Bilmez ğam-ı zülfün çekeniñ ḫālını dil-dār
Tā düşmeyicek başına sevdā-yı muḥabbet

Ben zerre-i nā-çīz ruḥ-ı yār ise Es‘ad
Mıhr-i felek-i ‘ālem-i bālā-yı muḥabbet

XVII

Nağme-i lafz-ı dil-keşim şüret-i hezār-ı ma‘rifet
Gül-bün-i ma‘nī-i terim tāze bahār-ı ma‘rifet

Bir güher-i yegānedir her süḫan-ı nigū-terim
Virmede şayḳal ü cilā mevc-i biḫār-ı ma‘rifet

Rīze-i ḫāme sürme-i dīde-i ṭālī‘-i hüner
Cām bulur meşrebim āyine-dār-ı ma‘rifet

Ṭolmada damen-i süḫan berg-i gül-i nikāt-ile
Reşḫa-i kilkim olalı feyz-nişār-ı ma‘rifet

Tāze zebānım Es‘adā būḳalemün-ı ma‘nadır
Noḳta vü ḫarfı şī‘rimiñ naḳş-ı nigār-ı ma‘rifet

XVIII

Hem-çü bülbül-i bağıım ‘aşḳ-ı gül-i ḫār-perest
Göñlümüz yār-perest yār ise aḡyār-perest

Dil-i ‘uşşāk gibi şimdi o kāfir-kīşīñ
Ḫāl-i hindūsı daḫī āteş-i ruḥ-sār-perest

Revnaq-efzā-yı meyāndır kemer-i zerrīni
Kāfir-i ‘aşkı nice olmaya zünnār-perest

Arzū-mend-i vişāl añlamasın yār beni
Benim ol şāf-dil-i ‘āşık-ı dīdār-perest

Ža‘fdan āha bile tākati yoq ey Es‘ad
Derd-i miḥnetde şaklamış bu dil-i zār-perest

Fārisī

XIX

(33)

Hüsn-i ‘izār-ı yār ki tūfān-ı āteş-est
Düzdān-ı fitne ser-bi-girībān-ı āteş-est

Men goftem ki nāle kunem ez-cefā-yı ‘aşk
Mī-kunemefgān-ı āteş-est

Gül gül fütāde pertū-ı dağem bezm-i dil
Dil-nīst in ḥarābe gül-sitān-ı āteş-est

Ez-tābeş-i dilem şerer-i āh-ı cān-güdāz
Der-vaqt-ı subḥ kâfile-i cünbān-ı āteş-est

Es‘ad zi-nefḥa-i dem feyz şabāḥ-ı ‘aşk
Dest-i nesīm mecmere-i gerdān-ı āteş-est

XX

Men zerre-i nāçiz ü raḥmet-i mihr-i cihān-est
Şad şu‘le-i ḥurşid der ān mihrnihān-est

Derd ber-melâhat-i şanemî nîst 'adîmeş
Cânâne-i men cân-ı men der-rûh-ı bütân-est

Ez-sûz-ı –ı güdâz-ı elem-i 'aşk vücûdem
Der-gül-ğan-ger-i mâbe-i endûh duhân-est

Țıfl-dilem üftâde be-dâmân-ı ğam Es'ad
Yek lahza tebessüm ne-kunedgirye-günân-est

Harfü'l-Sâ'i

XXI

Țoluñı içmege hep cân-ı şafâdır bâ'is
Büseñ almağa mey-i hoş-rübâdır bâ'is

'Andelîb-i dilimiñ nâle vü zârîsine hep
O gül-i gül-bün-i gül-zâr-ı cefâdır bâ'is

(34)

Cânımı zülf-i perîşâne fedâ eylemege
Serde sevdâ dil-i zârımda hevâdır bâ'is

Cüş ider âhım ile kaçre-be-kaçre âhım
Mevc-i pey-der-pey-i deryâya şabâdır bâ'is

Râğbet-i tâze zebân-ı şu'arâ-yı 'aşra
Ĝazel-i Es'ad-ı pākize-edâdır bâ'is

Harfũ'l-Cim

XXII

‘Aşkıñla itdi bu dil-i sūzende imtizāc
Alışdı biribiriyle iki āteşī mizāc

Ser-menzil-i vişāle şitāb-ile viridi dil
Der-bend-i ihtiyār da şabr u qarārı bāc

Ben kim mürīd-i pīr-i muğānım yeter baña
Peymāne ile āteş-i mey hırça ile tāc

Mümkün-mi dil peyām-ı vişāliyle şād ola
Kābil mi çeşm-i girye-künān ide ibtihāc

Es‘ad şikeste eyledi mīnāyı ‘aqlı-ı Qays
Şahrāda rīg oldu meger hırde-i zücāc

XXIII

Gerdūn-ı dūn-pervere pek i‘tikād güç
Hem vāde-i dūrūgına da i‘timād güç

Kābil midir sipihrlle söyleşmek ehl-i dil
Müşkil sükūn u şabr u taḥammül-i ‘inād güç

Ḥaqqā zamānede gelür erbāb-ı dānişe
Evzā‘-ı nā-pesend-i erāzil-i nihād güç

Dīvān-ı şāh-ı ‘aşqda yok şekveye mecāl
Dil-ḥaste-i muḥabbete feryād u dād güç

Deryā mişāl ŧimdi hele iki ŧāf dil
Es‘ad birbiri ile ‘aceb ittiḥād güç

Ḥarfü'l-Ḥā'i

XXIV

(35)

Şeb-i tārīk-i ğamiñ ŧem‘-i fūrüzānı kadeḥ
Felek-i zevk-ü ŧafānıñ meh-i tābānı kadeḥ

Yine tāb-ı efgen-i bezm-i mey-i mestān oldı
‘Ālem-i ābıñ olup mihr-i dirahşānı kadeḥ

Bağda ‘işrete āġāz idicek nergis olur
Ṭabağ u süfre çemen her gül-i ḥandānı kadeḥ

Şeh-i nev-rüz-ı bahāriyye ider gibi yine
Ṭutmuş ezhārıla bezm-i çemen-istānı kadeḥ

Yere degmez ayaġı ḥaylice çāpük-pādır
Ṭurmaz Es‘ad ṭolaşur meclis-i mestānı kadeḥ

Ḥarfü'l-Ḥā'

XXV

Yārsız ‘uşşāka olur soḥbet-i mey-ḥāne telḥ
Olmasa keyfi olurmuş bāde vü peymāne telḥ

Dāne-i tebhāle olmaz la‘l-i dil-dāra ḥalel
Eylemez ol ŧem‘-i ḥüsnüñ meclis-i pervāne telḥ

Tiğ-i 'işve cānıma kār itse olman bî-ḥuzūr
 'Aşıkım olmaz cevāb-ı ğamze-i cānāne telḡ

Ḳatli vācibdir raḡībīñ didiler ḡazḡ itmemiş
 Ḥaḡḡ söz acıdır 'aceb mi gelse ol nā-dāne telḡ

Naḡl-i bāde sükker olsa cām la'l-i yārsız
 Bezm-i firḡtde gelür Es'ad gülü-yı cāna telḡ

Ḥarfü'd-Dāl

XXVI

İtsem ne denlü mezḡheb-i 'aşḡıñda ictihād
 Bir kerre ḡall-i mes'ele-i vaşldır murād

Ol zülf 'āḡıbet düşerek 'arız üstüne
 Çün dūd-ı āḡ eyledi āteşle ittiḡād

(36)

Ol 'arızā nice idelim diḡḡat-i naḡar
 Çekmiş niḡāb-ı cevrini zülf-i siyeh-nijād

Ol ğamzedden nice idelim biz recā-yı luḡf
 Yanında çün niḡāḡ ola bir mūcid-i fesād

Es'ad dil oldu müşterī-i naḡd-i cān be-kef
 Ol ḡüsn-i bî-bahā olalı fitnedir mezād

XXVII

Dökilüp çār-sū-yı baḡtımā kālā-yı murād
 Olsa sevdā-ger-i dil emti'a-pīrā-yı murād

Esse hem-vāre yine hūb-ı nesīm-i şādī
Mevc mevc olsa hūrūş eylese deryā-yı murād

Keyf bahş olsa şarāb-ı kadeh-i sākī-i feyz
Olsa raqqāş-ı tarab sāgar-ı şahbā-yı murād

Eylesem bir daḥī irhā-yı ‘inān ser-i kām
Olsa raşş-ı emelim bādiye-peymā-yı murād

Ya‘nī hāk-i der-i dil-dārı bir itse dil-i zār
Gerdiş-i çerh-i felekden de odur cā-yı murād

Gāh u bī-gāh gazel söylemedin ey Es‘ad
Nazar-ı hazret-i üstāddır aqqā-yı murād

XXVIII

Reşha-rīz olmaya bāğ-ı dilime āb-ı ümīd
Olsa her rişte-i bārān āña mīzāb-ı ümīd

Gāh zīr eylemede cāyımızı geh bālā
Devr-i çarḥ-ı felek-i gerdiş-i dolāb-ı ümīd

Olmazız za‘f-ı temennāyla me'yūs-ı vişāl
Var-iken dilde tüvān-ı gāmla tāb-ı ümīd

İderiz āhla biz sedd-i cefāyı berbād
Fetḥ olur yād-ı niyāzıyla nice bād-ı ümīd

Cām-ı şahbā-yı leb-i yarı ḥayāl itdikçe
Biraz Es‘ad oluruz mest-i feraḥ-yāb-ı ümīd

Ḥarfü'l-Rā'i

XXIX

(37)

Dil ki 'aşk-ı füzūna mülhâkdır
'Aql u fikrim cünūna mülhâkdır

İtme ümîd mihr-bānî-i baht
Ol da gerdün-ı dūna mülhâkdır

Bezm-i 'âlemde cür'a-i 'işret
Sâğar-ı ser-nigūna mülhâkdır

Kām-rân-şehr-i devlet-i dünyā
Şimdi cāh-ı düyūna mülhâkdır

Gerçi gönüm hevāyîdir Es'ad
Ṭab'ım ammā fūnūna mülhâkdır

XXX

Bezme gel ehl-i ḥarābātla cām-ı Cemî gör
Sende 'âlemde neler var nicedir 'âlemi gör

Nigeh-endāzî-i reşkiyle nazār kıl ḳalbe
Sāḥa-i cilve-geh-i yār-ı sitem-pîşemi gör

Ne baḳarsın yüzüne şāhid-i âmālimiziñ
Pes-i āyine-i dilde ruḥ-ı rû-yı ḡamı gör

Şu'le-pāş oldı ruḥ-ı âteş-i āh-ı cān-sūz
Şeb-i ḡam tā-be-seḥer şevḳ-i dil-i ḥurremi gör

Dursun Es‘ad o der-gāha raķīb-i bed-kār
Beste-i ḥalķa-i bāb ol ḥar-ı lā-yefhemi gör

XXXI

Ĝam-ı firķat-i yār kim bendedir
Ne sīnemde dil-ber ne cān tendedir

N'ola deşt-i ‘aşķında bī-hūş isek
Bizim ‘aķlımız fikrimiz sendedir

Hemān tek cefā it vefādır bize
Ĝamıñla seniñ giryemiz ḥandedir

Düşürmüş yere şadme-i derd ü gam
Göñül reh-güzārında efgendedir

(38)

N'ola sāde-dih düşse Es‘ad hele
Seniñ nazm-ı pākiñ ḥūş āyendedir

XXXII

Ey ruḥı-ı şa‘şa‘a-i mihr-i ziyā-güster-i cevr
Cebhesi şu‘le-ber-endāz-ı meh-enver-i cevr

Nigeh-i luṭfi tesellīde bī-çāre dilān
Müje-i ‘işvesi bir āb-dih-i ḥançer-i cevr

Yalıñız ḥāne degil dağ-ı dil-i sūzānım
Sīne-i ‘aşķa olur her biri bir aḥker-i cevr

Gördüm ol pādşeh-i ‘ālem-i istingāyı
Ḥil‘at-i nāz-ı bīr tāc-ı sitem bir ser-i cevr

Çeşm-i mekkârına hep şimdi musahhar Es'ad
Heft iklîm-i cefâ-tahtıña kişver-i cevri

XXXIII

Menem ki çarh-ı belâgat maşârif-i şühânımdır
Kurâza-çîni-i ma'nâ 'avâtıf-ı şühânımdır

Menem ki bâdiye-peymâ-yı fikr ma'nî-i hâşem
Nesîm-i şubh-ı melâhat müsâdif-i şühânımdır

Menem ki nükte-i endîşe-hâ-yı ehl-i belâgat
Kemîne noқта-i şekk-i şâhâyif-ı şühânımdır

Menem ki revnağ-ı ruhsâr-ı hüsn-i şâhid-i ma'nâ
Medâyiğ-i kalemimdir leţâyif-i şühânımdır

Menem ki besleyen ebkâr-ı nazm-ı dil-keşi Es'ad
Taşaddukât-ı lisânım vazâyif-i şühânımdır

XXXIV

Zülfüñ nihâyeti ruğ-ı şu'le-i nijâddır
Şâm-ı gamiñ neticesi şubh-ı murâddır

Düzd-i nigâh râh-ı beyâbân-ı nâzda
Eşheb-süvâr-ı fitne dağî 'işve-zâddır

Bakdığça âb ü tâb virir hâne-i dile
Ruhsâr-ı yâr lem'a-i hubb u vedâddır

(39)

Vir nağd-i cānı 'âşık iseñ hüsn-i dil-bere
Dellâl-ı nâz elinde bugün der-mezâddır

Es'ad cefâ vü cevrine yâriñ rızâ virüp
Hük-m-i kaçâya hep işimiz inkıyâddır

XXXV

Esbâb-ı cünûn kıabil-endâze degildir
Eczâ-yı hevâ beste-i şîrâze degildir

Hübâne vefâ 'adet-i dîrînedir ammâ
Ol pâdşeh-i memleket-i nâze degildir

Biz köhnesini nüş ideriz bâde-i nâbîñ
Ey pîr-i muğân minnetimiz tâze degildir

Meydirl uyaran kıalbi seher ağzımız açan
Yoğsa kesel-i hâb-ile hamyâze degildir

Es'ad sürerin raşş-ı sebük-pâ-yı hayâlim
Esb-i hünerim ester ü cemmâze degildir

XXXVI

Ne-güftî vü ne-şenîden zebân u güşumdur
Hezâr nağme sükût-ı leb-i hamüşumdur

Birin seher birin aşşam giyüp huzûr iderin
Deriñde şems ü kamer iki kelle püşumdur

Benim o bād-ı vezân-ı pehn-i fezâ-yı hevâ
Kumâş-ı ebr-i bahârî libâs-ı düşumdur

Görince la'liñi 'aqlım başımda hiç kıalmaz
Hevâ-yı bāde 'imāme riyâ-yı hüşumdur

O mest-i bādeyim Es‘ad kevākib-i eflāk
Şerār-ı âteş-i efgān-ı nūş nūşumdur

XXXVII

‘Āşıkā cevri-i nigāh-ı şīve-efzā eskidir
Hatt gelürse diñlenür zīrā bu da‘vā eskidir

Nev-be-nev āşār-ı luşş-ı düşmene bilmez miyüz
Hāl-i ‘ālem hep bilinmişdir bu dünyā eskidir

(40)

Gel gurūr itme gönül iqbāl-i cāh u devlete
Kār-ı meh-tābı sipihriñ nice kālā eskidir

Şimdi peygār itmedi dil gamze-i bed-kīşle
Müselmān ü kāfiriñ beyninde gavğa eskidir

Tāze söz bulmağdadır Es‘ad hüner endişede
Yoğsa şāhib-i mağlaş olmağ şī‘r-i ifşā eskidir

XXXVIII

Zülfüne düşmek diliñ pāye-i ednāsıdır
Zülf ise çerç-i gamıñ zirve-i a‘lāsıdır

Def‘-i raķībi mağāl-i bezmiñe yārda
Çün kesel-i jeng-i āh eski gönül pasıdır

Tekye-i miñnetde dil dūd-ı siyeh-pūşdur
Belki o derviş-i gam hāzret-i ‘Abbāsıdır

Düşme hevā-yı ser-kākül-i pür-çīnine
‘Ālem-i ‘aşkıñ o ne tāk-ı mu‘allāsıdır

Ṭab‘ımız Es‘ad olup bāde-fürüş-ı hüner
Fāidesi bādeden mey-kede gavğasıdır

XXXIX

O nāzik hırām o kāmēt nedir
O kaddiñ yanında kıyāmet nedir

O ruḥsār-ı tābende-i çerḥ-i ḥüsn
O ḥurşīd-i burc-ı sa‘ādet nedir

Nedir ol nigāh-ı fiten-der-fiten
O ‘ayyār-ı şehir-i zarāfet nedir

Nedir ol gülüş ‘āşıka rām oluş
O şīrīn süḥanda ḥalāvet nedir

Ya gāhī o nāz-ı ‘itāb-āşinā
O āteş-fürüz-ı muḥabbet nedir

Nedir ol sitem-cünbüş-i ebrūvān
O peymān-şikest-i mürüvvet nedir

Eger Es‘ad ol şūḥa ‘āşık iseñ
Daḥī bundan özge sa‘ādet nedir

XL

(41)

Şeb ki ‘uşşāqla ol dil-ber-i fettān biledir
Derd ü gam devr-i şafā-yı dil-i nālān biledir

‘Āşıkın görse süzer dīde-i nāz-efzūnın
Şan helāk itmek için ḥançer-i bürrān biledir

Ey gönül bîmi o tārîk-i Őeb-i zülfünde
MeŐ'al-i āteŐ-i āh-ı Őerer-efŐān biledir

Ruĥ-ı pür-tābdan ayrılaĥa yoĥ dilde mecāl
Ķande kim Őem' ola pervāne-i sūzān biledir

Ķamzeye degme oĥunma nigehe ey dil-i zār
Yanlarınca nice biñ fitne vü bühtān biledir

Ķavfı o cāmı ek ey zāhid ü hem-ālūde
Bāde-nūŐānla hep himmet-i yārān biledir

Es'adā rind-i ĥarābāt tehī dest olmaz
Ķande kim 'azm ide cām-ı mey-i raĥŐān biledir

XLI

Ruĥuñ görünce dil-i bî-ķarār cūŐ eyler
ViŐāl-i virdle mürĝ-i hezār cūŐ eyler

Hevā-yı 'aŐĥla ün seyl-i eŐk-i eŐm niyāz
Ķarār eylemeyüp cūy-bār cūŐ eyler

Sevād-ı dīdede cū-yı siriŐk olup cārī
Dilimde āteŐ-i ruĥsār-ı yār cūŐ eyler

Nesīm-i āhla birbirine girüp emvāc
MiŐāl-i dīde-i 'aŐıĥ biĥār cūŐ eyler

Dilimde mevc-i sūĥan zāhir olsa ey Es'ad
Elimde ĥāme-i gevher-niŐār cūŐ eyler

XLII

Ne sebūdan ne mey-i sāġar-ı 'iřretten ier
Ehl-i dil bādeyi mīnā-yı muġabbetden ier

Yād itdike peřīmān olur elbette gōnūl
řerbet-i āh ciger sūz-ı nedāmetden ier

(42)

Tāb-ı bīmārī-i firķatla iren vuřlatıñā
řuyı ser-eřme-i řaġrā-yı selāmetden ier

Ĥařra dek mest mey-i 'ařķ eylemezse n'ola
İdūġun sākī-i dest ġam u muġabbetden ier

Mest-i nāz olsa n'ola lehe-i pāk Es'ad
İse řahbāyı ġumistān-ı belāġatden ier

XLIII

La'liñe dil baġlayan 'uřřāk hep mest-ānedir
Seyr iden ġüsññ bir alay 'aklı yok dīvānedir

'Ařķına meh-veřiñ āyīn ü řarz-ı ehl-i dil
řem'-i bezm-ārā gibi yanmak degildir ya nedir

Dāimā řāh-ı ġayāl-i yār teřrīf itmege
Dīde-i cānım serā-yı tende bir kāřānedir

Geh yapar gāhī yıķar ol řāh-ı mūlk-i 'iřveniñ
Devletinde mūlk-i dil ma'mūr hem vīrānedir

Es'adā siġr-i ġelāl-i nazmıma nisbet benim
Ĥamze-i dil-berdeki efsūn hep efsānedir

XLIV

Āteşî merhem gibi zaḥm-ı dil-i ğam-nāke ur

Dağ-ı ‘aşk-ı yāri şaḥn-ı sīne-i şad-çāke ur

Şöyle pertāb it ḥadeng-i āh ‘ālem-i gibi

Meh-çe-i rāyāt-ı çarḥa ḳubbe-i eflāke ur

Dil-beri teşḥīr itmez girye vü efsūn-ı āh

Sen gerekse nice bādı nāra ābı ḥāke ur

Vuşlat istersen niyāz eyle sükkān-ı kūyuna

Cūy-veş-i rū-yı dili pā-yı ḥüsn ḥāşāke ur

Nice olur düşmen de görsün iḥtişām-ı ma‘rifet

Sīne-bend-i nazmı Es‘ad raḥş-ı ṭab‘-ı pāke ur

XLV

Ne saña ğālib olur ḥüsn-i dil-ārā vardır

Ne benim gibi daḥī ‘āşık-ı şeydā vardır

(43)

Sende gerçi nigeḥ-i mihr yok ammā bizde

Girye-i dem-be-dem-i çeşm temennā vardır

Her biri reşhasımñ bir dürr-i yek-dāne-i feyz

Mevc-i ekşimde benim cünbüş-i deryā vardır

Ḳatre-i cür‘ası mesmūm-ı ğumūma tiryāk

Pīr-i mey-ḥānede çok sāğar-ı şahbā vardır

Geşt-i deşt-i süḥan itdikçe ḥazer ḳıl Es‘ad

Nef‘i-i ef‘i-i zebān u süḥan-ārā vardır

XLVI

O ūḥ-ı dil-keſe gāyetde nāzenīn dirler

Meta‘-ı zevk-i viſāli bahāterīn dirler

Nigāha kāfir-i bed-kīſ u gānzeye seḥḥār

Tetār çeſmine gāret-gerān-ı dīn dirler

O ſāh-ı ḥüsn yer itmekle ḥāne-i ḳalbe

Līsān-ı ehl-i muḥabbetde ſeh-niſīn dirler

Selāmete reh-i gāmda vücūd virmezler

Helāk olanlara bu yolda āferīn dirler

Viſāl-i dil-berīn Es‘ad firāḳın añmazlar

Murādına iriſür ‘āſıḳ-ı gāmīn dirler

XLVII

Nigeh-i ‘iſve-bāza nāz eyler

Ġamze-i yār-i nāza nāz eyler

‘Ārızı mülk-i Rūma ḥālleri

Dil-berān-ı Ḥicāza nāz eyler

Çıḳmaz ol māh gölgeden güneſe

Gün gibi ser-firāza nāz eyler

Resmdir eſkī ‘āſıḳa dil-ber

Nev-be-nev tāze tāze nāz eyler

Ṭab‘ım ol ſīve-kārdır Es‘ad

Lafz-ı ma‘nā-nevāza nāz eyler

XLVIII

(44)

Çeşm-i fettānı civānānıñ ki mest-i ‘işvedir
 Ğamze-i ħūnı nıgeh-ħançer be-dest-i ‘işvedir

Bir dem ayılmaz nigāh-ı yār ħāb-ı nāzdan
 Var ise mestāne-i Bezm-i Elest-i ‘işvedir

Mest-i cām-ı nāz olup cevır itme āhımdan şaķın
 Seng-i āh-ı pür-şerer mīna-şikest-i ‘işvedir

N’ola olsa cām-ı istġnā be-dest-i ‘izz ü nāz
 Çeşm-i mest-i dil-rübāşahbā-perest-i ‘işvedir

‘Arz-ı ħāl itmek nice mümkündür Es‘ad ‘āşıķa
 Çeşm-i fettānı civānānıñ ki mest-i ‘işvedir

XLIX

Dil niyāz itdikçe dil-dārıñ vişāli nāz ider
 Künc-i firķatde belā bu kim ħayāli nāz ider

Dil tefa‘‘ul eylese dīvān-ı rū-yı yārdan
 Hiç dil-ħāh üzre gelmez ħasb-i ħāli nāz ider

Söylemez hiç açılup ‘uşşāķına ol ġonçe-fem
 Baġ-ı ħüsnüñ yine bir nev-res nihāli nāz ider

Mülk-i Rūma ‘arızı iķlīm-i Çine kāküli
 Kām-rānı-i mülük-i Hinde ħāli nāz ider

Olalı vaşşāf-ı ħüsn-i dil-pezirıñ Es‘adıñ
 Cümle ħalk-ı ‘āleme şırın maķāli nāz ider

L

Tāb-ı cemāliyle felek ol dil-berîñ pür-nürdur
Bezminde devr eyler güneş bir sāgar-ı billürdur

Ey dil şağın āzārdan hātır-şikendir gamzesi
Hem mest-i istingādır ol hem hüsüne mağrürdur

Şimşir-i nāzı kabza-i teşhîrine almış nigeş
Peygār-gāh-ı fitnede hengāme-gîr-i şürdur

Unutdurur bîm-i gam-ı zülf-i siyāhın ‘āşıkā
Māh-ı cihān-tāb-ı ruḥı şem‘-i şeb-i deycürdur

Bād-ı seherden aldı mı peygām-ı vaşl-ı dil-beri
Es‘ad dil-i gam-gînimiz bilmem niye mesrürdur

LI

(45)

Şerār-ı āteş-i ‘aşkıñ dil-i dānāna düşmüşdür
Bulunmaz bir güherdir kim bün-i deryāya düşmüşdür

Ne sevdādır gam-ı zülf-i siyāhıñla nice ‘ākıl
Bu vādî-i cünūna cān atup şahrāya düşmüşdür

Kimi āşüfte-i zülfüñ kimi ālüfte-i ḥaṭṭıñ
Kimi meftün-ı gamzeñdir cihān gavgāya düşmüşdür

Meded āh eyleme ol gamze ḥāb-ı nāza varmışdır
Şağın ey dil ki istignādan istignāya düşmüşdür

Degildir nev-demīde ḥaṭṭ o şāh-ı mülket-i hüsñüñ
Ruḥ-ı pür-tābına perr-i hümādan sāye düşmüşdür

Muhabbet rütbesinden nerd-bân-ı hâne-i ‘aşka
 Kadem başdıkda ben mecnûn bir iki pāye düşmüşdür

Hele Es‘ad kumâş-ı nâz u istignâ yakışmıştır
 Libās-ı ‘işve ol dil-dâr-ı bî-hem-tāya düşmüşdür

LII

Derūnumuzda ğam-ı ‘aşk-ı tábımız vardır
 Dil-i şikeste vü pür-iztirâbımız vardır

O şūhı istediginden ziyāde vaşf ideriz
 Su‘âl-i hüsne bizim-de cevâbımız vardır

İrişdi haţtı deyü terk-i dil-ber eylemeziz
 Hudâyı bir bilürüz biz kitâbımız vardır

Midād-ı eşk olup nokta-pâş-ı kâğıd-ı çarh
 Mübaşirîn-i ğamız biz hesâbımız vardır

Görünce âteşimi meh-veşân-ı şehir Es‘ad
 Dimiş bizim-de ruḥ-ı táb tábımız vardır

LIII

‘Āşıkın şanma ki ancaḥ dil-i sūzânı yanar
 Dest-i cevrinden o şūhuñ sitemiñ cānı yanar

Reşk ol ‘āşık kim âteş urup dağ-ı dile
 Cāmi‘-i ‘aşkda kandîl-i fūrüzânı yanar

(46)

Şerer-i nâr-ı derūnumla sipihriñ her şeb
 Şem‘a-ı mäh-ı cihân-tâb u dirahşânı yanar

Nâlesin dil-bere işitdiremez bu dil-i zâr
 ‘Alev-i âhı ile nâle vü efgâni yanar

Âteş-efrûz-ı cehâlet olup Es‘ad nefesi
 Bunda şâ‘irler ölür defter ü dîvânı yanar

LIV

Ĥüsni mükemmel dil-berin dil-dâdesi bisyâr olur
 Bir pâdişâha nice bin ĥuddâm ĥizmet-kâr olur

Birdir yanında şevk u ġam mu‘tâd keyf-i firġatiñ
 Şahbâ-keş-i bezm-i belâ hem mest hem ĥuş-yâr olur

Ol mihr-i burc-ı ĥüsni ben bâr-ı Ĥudâdan isterim
 Çarĥ-ı denî-meşreb nedir kim aña minnet-kâr olur

‘İd-i bahâr irdi deyü eġfâl-i ġül ġül-zârda
 Bülbüllere ġarşu seġer revnaĥ-dih-i destâr olur

Zülf-i ĥam-ender-ĥam n'ola çıkmazsa ġönlümden benim
 Meşhûrdur Es‘ad bu kim gencîne içre mâr olur

LV

Bezm-i mihnetde ġöñül sâġar-ı pür-ĥūnumdur
 Anda ĥūn-âb çeker bâde-i ġül-ġūnumdur

Benim ol mest-i ferâmüşgin-i ĥuş-yârî
 ‘Araĥ-ı ġâh-ı ġam-ı ‘aşĥ ġül-i füsūnumdur

Ĥays-ı âşüfte diyâr-ı ‘ademe ‘azm ideli
 Sâkin-i bâdiye-i ġam dil-i mecnūnumdur

Göricek ‘arızını şabr u qararım qalmaz
Ancaq küyünde qalan bu dil-i maḥzūnumdur

Es‘adā rūşen iden ‘ālem-i ma‘nāyı benim
Pertev-i mihr-i ruḥ şāhid-i maẓmūnumdur

LVI

Sāḳī ki cām-ı bāde-i raḥşānı döndürür
Devr eyledikçe hep ser-i rindānı döndürür

(47)

Seylāb-ı eşk-i dīde pehin-dest-i ‘aşḳda
Hep āsiyāb-ı guşşā-i cānānı döndürür

Keştī-i nāz-ı yār olamaz reh-rev-i cefā
Gird-āb-ı eşk ü bād-ı niyāz anı döndürür

Şahn-ı çemende bād-ı şabā hem-çü kāse-bāz
Engüşt-i şāḥda gül-i ḥandānı döndürür

Yāriñ hezār nīze-i dil-düzü Es‘ada
Dest-i nighle ğamze-i fettānı döndürür

LVII

Āteş-i ğamla derūnum şöyle bir ḥāletdedir
Vāḳıf-ı esrār-ı ‘aşḳım ‘ālem-i ḥayretdedir

Reşḥa-zīr-i fitnedir şimdengerü cām-ı şikest
Neşve-i şahbā-yı ‘aşḳ-ı yār germiyyetdedir

Ḥum-sitān-ı ‘aşḳda kendin ferāmūş eylemiş
Dil ne ğamda ne ümīd-i sāġar-ı ‘işretdedir

Der-geh-i dil-dār ḥālīdir gönül yüz sür hemān
Rindler mey-ḥānede zühhād ise ḥalvetdedir

Bir nigeḥ eylese dil-ber Es‘adā baḥtīñ sa‘īd
Kevkeb-i iḳbāl-i ṭālī‘ ṭālī‘iñ kuvvetdedir

LVIII

Şevḳ-i vaşlīñla degil ḡam-nāk şaḥş-ı ḡam güler
Tāb-ı ḥurşīd-i cemālīñle bütün ‘ālem güler

Revnaḳ-ı ḥüsnuñ idüp gül-zār-ı kūyuñ nev-bahār
‘Andelībān-ı ḡam-ı ‘aşḳiñ hem ağlar hem güler

Rūzgārīñ cünbüş ü evzā‘-ı nā-hem-vārına
Rū-yı istihzā-ile nev‘-i benī-Ādem güler

Ser-be-ceyb-i girye-i zerḳ ü riyā iken yine
Görse cām-ı bādeyi şad zāhid-i sersem güler

Mest-i nazm olup ḥarīr-i kilkim efzūn olmada
Ḳahḳaha ile Es‘adā destimdeki ḥāmem güler

LIX

(48)

Ḳumāş-ı sürḥ-i dāḡım çār-sū-yı sīne-pīrādır
Neşāṭ-ı ‘aşḳla şehir-i vücūdum bir donanmadır

Zamān-ı devlet-i ḥüsnuñde sulṭānım bi-ḥamdi’llah
Cihān āsūde ḥālīm şād hep ḡamdan müberrādır

Güşāde rüz şeb dükkān-ı sūḳ arzū-yı dil
Müzeyyen her taraf ḳandīl-i āhım şu‘le-peymādır

Aşup tāk-ı sipihre dūd-ı āhım sünbülī atlas
Sirişkim tā rubūdī dil siyeh dībā-yı zībādır

O bezme düşdi dil kim dil-rübādır mey-fürüş anda
Felek peymāne-i pür-mey melek sākī-i şahbādır

Kimi mesrūr-ı vaşlıñdır kimi mağmūm-ı hicrāñıñ
Kimi ağlar kimi dil-şād ‘ālem bir temāşadır

Şadā-yı tūb-ı āhım qal‘a-i cismimden ey Es‘ad
Sipihre na‘ra şalmış rūzgāra dehşet-efzādır

LX

Esüp bād-ı ‘anber-şemīm-i bahār
Deger cāna bū-yı nesīm-i bahār

Hele şimdi dūzağ-nişīnān-ı gam
İder geşt bāg-ı na‘īm-i bahār

Ne nev-rūza ne ‘iyde muhtācdır
Yürür şimdi bī-sikke sīm-i bahār

Yine nev-libās oldı eşcār hep
Bozup cünd-i sermāyı bīm-i bahār

Olur bezme Es‘ad gül-feşān-ı şevk
Keff-i cūd-ı dest-i kerīm-i bahār

LXI

Mā-dām gamze mest-i kadeğ-nüş-ı fitnedir
Müjgān-ı çeşm-i yār hem-āğüş-ı fitnedir

Şahbā-perest-i ‘işve degil şāhid-i nigāh
Mest-i mey-i girişme vü ser-hoş-ı fitnedir

Eyler murād kāle-i aşub-ı hüsnüni
Dellāl-ı ğamze emti‘a ber-düş-ı fitnedir

(49)

Hūnı nigāh-ı dil-bere kıan itdiren müdām
Hep keyf-i cām-ı bāde-i pür-cüş-ı fitnedir

Mümkün mi Es‘ad olmaya āteş-zen-i şalāh
Çarh-ı sitem firdevs-i şerer-püş-ı fitnedir

LXII

Mā-dām cām-ı bāde-i ‘işret elimdedir
Miftah-ı kār-hāne-i devlet elimdedir

Hüsrān-kār-ı ‘aşk nedir bilmezem daħī
Ser-rişte-i ‘inān-ı muħabbet elimdedir

Ben esb-rān-ı dest-i cünün olmağ isterim
Ser-māye-i mecāz u haķīkat elimdedir

Künc-i belāda ħabbe-i hūn-ı sirişkden
Şad-dāne sübħa-ı ğam u miħnet elimdedir

Es‘ad ħaţţ-ı nev-āmede-i yāri oħşarım
İnkār iderse ‘aşkıımı ħüccet elimdedir

LXIII

Şanma dili neşve-i cām-ı leb-ā-leb tutar
Anı tehī sāğar-ı arzū-yı leb tutar

Serdî-i bād-ı gam-ı ‘aşk idüp lerze-nāk
‘Āşık-ı dil-ḥasteyi yār şanar teb tatar

‘Aqlını almış hevā hep süri yabānedir
Söylese Ferhād dil kūhı muḥāṭab tatar

Alma şağın āhımı taze vü dil-dārsın
Eyle ḥezār kim seni nāle-i yā-Rabb tatar

Bādeyi tenhā iḥer zāhid ile firīb
Ehl-i riyā Es‘adā gizlice mezheb tatar

LXIV

Ṭıfl-ı dilimiz zülf-i girih-gīr ile oynar
Gördüñ mi o dīvāneyi zencīr ile oynar

‘Āşık heves-i zülf ü neşāṭ-ı nigehiñle
Cān-bāz gibi riştede şemşīr ile oynar

(50)

Mağlūb olur mı dil-i ferzāne-i ‘uşşāk
Saṭranc-ı gam-ı ‘aşkıñı tedbīr ile oynar

Zülfüñ ki gamze-i ḥun-rīze tabaşbuş
Güyā ki siyeh-gūşdur ol şīrle oynar

Müjgānın olup destine ebrū-yı keman-keş
Es‘ad hedef eyler dilimiz tīrle oynar

LXV

O āteşim ‘alev-i şem‘-i āha şu‘le virir
Şeb-i firākda dud-ı siyāha şu‘le virir

O yāre ‘āşıkım ey dil hayālını görsem
Ruḥ-ı münevveri mihr-i nigāha şu‘le virir

Siyeh-şeb-i gam eger ‘azm-ı kūy-ı yār itsem
Düşer sirişk-i terim hāk-raha şu‘le virir

Fezā-yı ‘aşqda dil āteş-ender-āteşdir
‘Alevlenür gehī kâh u giyāha şu‘le virir

Çerāğ-ı der-geh-i dil-dār olursam ey Es‘ad
Sürûrum ol der-i devlet-penāh şu‘le virir

LXVI

Dil-i cihāna temāşā-yı yār neşve virir
Mizāc ‘āleme evvel-bahār neşve virir

Giceyle tāb-ı şarābıyla def‘-i ḥāb itmem
Ġamıñla eyledüğüm āh u zār neşve virir

Ḳadeḥ ḳadeḥ içup zehr-i bāde-i cevrin
Hezār zārına ol gül-‘izār neşve virir

Recā-yı buse-i leb mest ider beni yoḥsa
Ne mey-kede ne mey-i hoş-güvār neşve virir

Mey-i muḥabbeti nüş ide-gör hemān ey dil
Ki yek şikeste sifāli hezār neşve virir

Terāne-gāh-ı ma‘āşide mest-i rüsvāya
Ümīd-i ma‘rifet-i Kird-gār neşve virir

Ne mey ne sākī-i meclis gerek baña Es‘ad
Hevā-yı mey-kede-i intizār neşve virir

LXVII

(51)

Mestī-i ‘aşkla dil der-geh-i dil-berde midir
Kendüsün farq idemez gökde midir yerde midir

Hāne-i tende degil bilmezem ol bī-çāre
Kūşe-i gamda mı ol şūh-ı sitem-gerde midir

Künç-i firqatde hayālin bile görmem yāriñ
Bilmem dūd-ı derūnum gözūme perde midir

Hāk-pāyin bulamam reh-güzerinde bilmem
Çeşm-i hūrşide mi dāde-i ahterde midir

Cānıma geçdi benim sūz-ı muhabbet Es‘ad
Dil-berin dāğ-ı gam-ı ‘aşkı hemān serde midir

LXVIII

Erbāb-ı ‘aşka kim leb-i cānāne luţf ider
Sākī ki mey-perest ola mestāne luţf ider

Çin-i cebini itse gāzabla mu‘āmele
Nāz u girişmesi dil-i nālāna luţf ider

Gāhī hayāl ü gāh vişāli gelür dile
Lā-büdd garibe maḥrem ü bī-gāne luţf ider

Bir yāre ‘āşıkız ki anıñ çeşm-i kāfiri
Künc-i belāda nice müselmāna luţf ider

Bezm-i mey-i bahārda hep sîne-çāk olup
Etfāl-i gonce bülbül-i nālâne luṭf ider

Gāhî tebessüm-i leb ü geh şîve-i zeneḥ
Ehl-i mezāka bāde vü peymāne luṭf ider

Es‘ad derinde bendesiyüz bir efendîniñ
Dāim sezā görür hele iḥsāna luṭf ider

LXIX

Āteş-efrūzı āhımla nemim bād yanar
Doyamaz āteşime nāle vü Ferhād yanar

Şem‘-i ruḥ-sār-ı ‘alev-dār ki pervāne mişāl
Mürg-i endüh-ı cenāḥ-ı dil-i nā-şād yanar

(52)

Dāmen-i cām olup şu‘le-fürüz-ı bāde
Şubḥa dek her gice şem‘-i ziyā-dād yanar

Kūhda berķ urur mevc-i dıraḥtān-ı ‘alev
Nār-ı āhıyla giyāh-ı ten-i Ferhād yanar

Es‘adā aḥker-i ḥūn u şerer-i āhımla
Ṭāḥ-ı eyvān-ı sipihr-i ḥūn-ābād yanar

LXX

O ğamze mülk-i dile iḥtilāl-efgendir
Fesād u fitne muḥibb ü şalāḥ düşmendir

Ne āb itmege çok āteş-i niyāz gerek
O yār-ı sîm-i berg ḳalb-i saḥtı āhendir

Benim o keştî-i âteş-feşân-ı bahr-ı sirişk
Nesîm-i âha dūd-ı derûn yelkendir

‘Îzârı vaşfi ile cilve-gâh-ı endîşem
Miyân-ı âteş-i sūzan yeh şaḥn-ı gül-şendir

Suṭūr-ı şî‘r-i terim ‘îd-gâh-ı ma‘nâda
Libâs-ı şâhid-i nazma tırâz dāmendir

Benim ol Kays-ı beyâbân-ı ma‘rifet Es‘ad
Pehn-fezâ-yı sūḥan bâña köhne meskendir

LXXI

Destine mir‘ât alup âyineden berķ urur
Ḥavz-ı leb-â-lebde bir sîm-beden berķ urur

Eşk ḥurūşân olur dîde-i ‘uşşâķda
Mevce-i pey-der-pey-i baḥr-ı miḥen berk urur

Pertev-i ruḥ-sâr-ı yâr bezm-geh-i bâdede
Çün ‘alev-i şem‘a-i tâb-figen berķ urur

Penbe-i dağ-ı ğama şu‘lesi âteş urur
Âh-ı şerer-pâşdan beyt-i ḥazen berk urur

Es‘ad o ruḥ-sâra kim zîr-i dü-ebrūdadır
Kūşe-i miḥrâbda nūr-ı ‘alen berķ urur

LXXII

(53)

Eyledikçe âh eşk-i çeşm-i bînâ mevc urur
Bâd taḥrîk eyleyüp güyâ ki deryâ mevc urur

Tünd-bād-ı āh-ı serdimle girüp birbirine
Dest-i firķatde giyāh-ı ğam ser-ā-pā mevc urur

Şöyle ‘aţşān olmışuz rāh-ı firāķ-ı yārda
‘Arşa-i dilde serāb-ı dest ü şahrā mevc urur

Dehre maġrūr olma kim bünyānı āb üstündedir
Bir gün olur şarşar-ı ķahrıyla dünyā mevc urur

Ṭab‘-ı dürr-pāşım nice cūş u ħurūşa gelmesün
Bahr-ı elfāzımda Es‘ad ķünkü ma‘nā mevc urur

LXXIII

Ey dil dime dil-dāra ki aġyārla birdir
Ķün māder-i ṫıfl-ı gül-i ter-i ħār-ile birdir

Mestāne-i keyfiyet-i cām-ı mey-i ‘aşķız
Mey-ħāne bize kūşe-i gül-zār-ile birdir

Her-gāh cefā üzre nümāyāndır o meh-rū
Ammā dil-i ‘uşşāķ-ı dil-figār-ile birdir

Tedbīr-i fesād itmede der-bend-i cefāda
Düzd-i nigehiñ ğamze-i ‘ayyār-ile birdir

Seng-i sitem-i ħalk dile kār-ger olmaz
Es‘ad ķü nevāziş bize āzārla birdir

LXXIV

Ben o mest-i sūħanım siħr-i ķadeħ nūşumdur
Fitne ber-ħāb der-i mey-kede ser-ħoşumdur

‘Ālemi taṭṭana-i nazmıla pür eyledigim
Mülk-i endīşe vü efkârı ferāmūşumdur

Benim ol raḥş-süvārende-i meydān-ı ḥayāl
Nice ḥayyāl-i süḥan gāşiye ber-dūşumdur

Böyle zabt eyledigim mülk-i ma‘ānīyi benim
Feyz-ber-feyz-i İlähî eşer-i hūşumdur

Ben o ḥāsıd-keş-i nazmım ki felekde Es‘ad
Kevkeb-i baḥt-ı ‘adüvv kebkeb-i pā-pūşumdur

LXXV

(54)

Ser-pūş-ı sebū tāb-ı zer-endüd serimdir
Der-gāh-ı ḥarābāt benim eski yerimdir

Bir sāğar-ı şahbāyı toḳuz çarḥa değışmem
Kim mūnis-i ğam-ḥār-ı dil pür-kederimdir

Ol āteş-i ‘aşkıım ki felekde meh ḥurşīd
Āhımla göge çıkdı bir iki şererimdir

Ol mażhar-ı ‘aşkıım ki benim bād-ı bahārī
Gül-zārda yeñi ‘atse-i āh-ı seḥerimdir

Es ‘ad ḥazer itsün hele ebnā-yı zamāne
Destimde ḳalem fitne-i fermān-berimdir

LXXVI

Gīsū-yı yār üstümüze ceyš-i ğam çeker
Gerdān-ı cāna ğamzesi tiğ-i sitem çeker

Bir pādişāh-ı salţanat-ı h snd r o y r
Her  ande gitse  hım önünce ‘alem çeker

Dil b de-i muhabbet-i dil-d rı n ş ider
Agy r-ı dil-siy h hum r-ı elem çeker

Agy r-ı d na  aht-ı vef  eyler  şik r
‘Uşş k-ı z ra sofr -i luft u kerem çeker

Es‘ad m d m kendi emer y r la‘lini
Dil-h h üzere c m-ı meyi yine Cem  eker

LXXVII

Ne hem-dem-i şaf  v  ne ehl-i bel  bilür
V d -i g mde h l-i dilim bir H d  bilür

Rind nı hep musahhar ider p r-i mey-kede
  n kim  adeh du‘ sı gibi bir du‘  bilür

Bizden ziy de ‘ilmi v r z hidi  meger
Ancak bil rse n ş -i fenn-i riy  bilür

  bil mi dil fer gat ide ‘aşk-ı y rdan
B -güne tarz-ı g mzesini  şin  bilür

(55)

Es‘ad es r-i zülfi hele b -ş m rdır
 ft de-gün-ı h k-i derin kim şab  bilür

LXXVIII

‘ ş ka ol cef    n-i ceb n gösterir
 l ml  bir hastaya h n er-i k n gösterir

Gerçi ki İskenderiz mülk-i muḥabbetde lîk
 Āyine-i baḥtımız ru-yı ḥazîn gösterir

Dâğ degil nāvek-i ḡamze yüzünden hele
 Sînedede şad pâre dil yârelerin gösterir

Şâh-ı ḡam u muḥabbet ‘aşkıñı ta‘zîm için
 Pādşeh-i cān u dil aña yerin gösterir

Derd-i dil-i ḥaste-i Es‘ada ol zālimiñ
 Rûyı güler gösterir çeşmi ḡamîñ gösterir

LXXIX

Diller ki çîn-i ṭurre-i ṭarrâre geçdiler
 Sûd-gerân-ı ‘aşk ser-i kâra geçdiler

Ber-bād oldı şâh-ı şitâ ḡayl-i ‘andelib
 Devr-i gül irdi milket-i gül-zâra geçdiler

Kālâ-yı ḡüsni satmaḡa ‘uşşâka dil-berân
 Dükkân-ı nâz u şîve vü âzâra geçdiler

Mürġân-ı âşiyân-nişîn oldılar hemân
 Diller ki dām-ı kākül-i dil-dâra geçdiler

Es‘ad ayaḡı düz basagör vādî-i ḡama
 ‘Uşşâk cā-yı ‘işreti hem-vâre geçdiler

LXXX

Cānâ ḡadeng-i cevr derūnum deler gelür
 Hecriñ ḡamında göñlüme görseñ neler ekilür

Sākī ayak çekerseñ eger bezm-i bādeden
Bu meclise nice şeh-i Cem-şīveler ekilür

Hecriñde bezm-i ‘işreti ber-bād itmege
Peyk-i devān-ı bād-ı meşakḳat yılar gelür

(56)

Gitdi ḥamāme-i dilimiz kũ-yı dil-bere
Ne dil gelür ne yār gelür ne ḥaber gelür

Rāh-ı hevāda nükte-i gīsũ-yı yārdan
Es‘ad nesīm-i luḫf eserse eṣer gelür

LXXXI

Ruḫı meh-tāb-ı ḥüsn ḳaşı hilāl-i mehdır
Yüzüne mihr-i felek māh-ı münīr eşbehdır

Görmesün ḡamze şaḳın uğrama der-bend-i ḡama
Düzd-i ‘ayyār nıgeh fitne ile hem-rehdır

Ḥırḳa ber-düş siyeh-dūd-ı dilim
Cāme-i baḫt ḳadd-i himmetime kütehdır

LXXXII

Ne gedā ḫālını añlar ne şehen-şāh bilür
Çekdügüm derd-i ḡam-ı ‘aşḳı bir Allah bilür

Menzil-i valşa şitābān olan esb-i ümīd
Ne kelāle ḫarekāt ü ne ḡam-ı rāh bilür

Bilmeyen kendüni keyfiyyet-i ‘aşḳıñla seniñ
Şeb-i ḡam tā-be-seḫer her nefes-i āh bilür

Rište-i zülf-i girih-gîriñe dil-beste olan
 Ğazabıñ merhamet ü cevriñi dil-ḥāh bilür

Nāz iderse yeridir nüh felege Es‘ad dil
 Hizmet-i der-geh-i dil-dārı ḳavî cāh bilür

LXXXIII

Şanma ancak ḥālim ol şūḥ-ı cihān-ārā bilür
 Sırr-ı ‘aşkıñ şaḳlamak mümkün degil dünyā bilür

‘Aşkıma şāhiddir ey meh-rū zemīn āsümān
 Şıdḳ-ı da‘vāmı benim a‘lā bilür ednā bilür

(57)

Künc-i firḳatde ḥayāl-i yār gitmez dīdeden
 Hiç ne cevri eyler ne nāz eyler ne istignā bilür

Şöyle mest-i nāzdır ol ḡamze-i ‘ālem-firīb
 Ne raḳīb-i bed-liḳā ne ‘āşık-ı şeydā bilür

Sensin Es‘ad zevḳ alan bezm-i muḥabbetden yine
 ‘Ālem-i ābıñ şafāsın mest-i bī-pervā bilür

LXXXIV

Ol bād-ı āh kim dil-i ḡam-nākden gelür
 Der-gāh-ı yāre yüz sürer eflākden gelür

Cū-yı sirişk-i dīde ḥūn-ālūd ise n'ola
 Pehnā-fezā-yı sīne-i şad-çākden gelür

Atsun nişāna cānımız ol tır-i cevri kim
 Dest-i nigāh dil-ber-i bī-pākden gelür

Ol şevk kim virir dile derd-i ‘aşk
Ne hām-ı şafādan ne mey-i nākden gelür

Rüşen-çerağ-ı ‘ālem-i endişedir sözüm
Es‘ad zebān-ı tab‘-ı şerer-nākden gelür

LXXXV

Hep sükkān-ı dil-rübābın mübtelāsın katlanur
Rāh-ı gāmda āşinālar āşināsın katlanur

Baħr-ı gāmdan fülk-i dil çoğdan düşerdi sāhile
Bir muvāfiğ rüzgār estir hevāsın katlanur

Seyr ü bāğ-ı zāğa açılmaz şitāb itmez gönül
Geşt-i şahrā-yı nigār-ı dil-güşāsın katlanur

İrmeyince haṭṭ bakup toymaz gönül ruhsārīña
Rūze-dārān-veş günün vakt-i mesāsın katlanur

Ḳaranuḫ olmaz bādeden pīr-i hüdānıñ vār-ise
Es‘ad-ı güm-rāh te’sīr-i du‘āsın katlanur

LXXXVI

Eyyām-ı ‘ayşe keştī-i dil bād-bān açar
Māhī-i baħr-ı gam aña dürme dehān açar

(58)

Vefk-i murād ādeme ḳondukda ey gönül
Çoğ nesne feṭḫ olur nice genc-i nihān açar

Güller ṭabaḳ ṭabaḳ getürüp naḳl-i bādeyi
Erbāb-ı ‘ayşe şāh-ı çemen şimdi ḫān açar

‘Uşşâkı görse çāk-i girībān ider o dem
Mecmu‘a-ı şafāyı o şāh-ı cihān açar

Maḥmūr-ı ḥaste-ḥāle şifā lebdır Es‘adā
Ġam-nāk-ḥātırım mey-i şāf-ı muġan açar

LXXXVII

Dem-ā-dem cū-yı ekşim mevc-i deyāsı muḥabbetdir
Göñül keştı-i ġamdır bārı kālā-yı muḥabbetdir

Ġubār-ı reh-güzār-ı yāre düşmekdir anıñ kārı
Dil-efgende çoġdan mest-i şahbā-yı muḥabbetdir

Nümāyān olmada zülf-i siyāhiñ içre ‘uşşāka
Ruḥuñ ey māh-rū şem‘-i şeb-ārā-yı muḥabbetdir

Nice kesün ayaġı ehl-i dil mey-ḥāneden zāhid
Ki ol ‘ayş idecek bir küşedir cā-yı muḥabbetdir

N'ola Es‘ad bu meclisde girībān-çāk-i şevķ olsam
Göñül hüşyār-ı ġamdır mest-i rüsvā-yı muḥabbetdir

LXXXVIII

Derd-i ‘aşķıyla göñül hāk-i der-i dil-ber arar
Şol-ķadar ḥaste gezer kim düşecek bir yer arar

Dıde eşkin aķıdup sīne-i pür-daġ üzre
Beñzer ol müflise ġırbāl ile sīm ü zer arar

Püte-i ‘aşķda ķāl olmaġa nāz-ı ġam ile
Dil-i pür-süzuna dil-ber-i sīmın yer arar

Nazārı yok bize göstermede çīn-i ebrū
Yār gördükçe bizi tiği koyup hançer arar

Her-kese eylemez eş‘arımı iş‘ar Es‘ad
Şahn-ı ‘ālemde bir üstād-ı sūhan-perver arar

LXXXIX

(59)

Dil-berin her dem raķīb-i bed-liķā yanın alur
‘Aşık-ı dil-ħastenin gūyā hemān cānın alur

Cūş ider bir gün sirişkim nār-ı dil-efrūz olur
Dil-berin kuyında dāmān u girībān alur

Şöyle hūnīdir o yār-ı nāzeninin gamzesi
Togrı baķsañ destine şemşīr-i bürrānın alur

Bād ref eyler gubār-ı pā-yı yārı ādemin
Rūzgār-ı dūn kuħl-i çeşm-i giryānın alur

Perr olur silk-i ma‘ānī Es‘ad-ı deryā-ħurūş
Destine her-çend kim kilik-i dürr-efşānın alur

XC

Düş hum-sitān-ı gam-ı ‘aşķa şafā gör nice olur
Baķ leb-i yāra mey-i hūş-rübā gör nice olur

Ey gönül bencileyin sen de tolaş kākülüne
Tarz-ı āyīn-i sitem cevr-i cefā gör nice olur

Nerm idüp sīm-i sirişkim dil-i saħt-ı yāri
İltifāt u kerem ü mihr-i vefā gör nice olur

Hele ey āh-ı ŧebāne ŧo᧑una ğamzesine
Reviŧ-ı fitne-gerī semt-i ŧe᧑ā ğör nice olur

ŧev᧑ gelsün yine ŧū᧑ı-i zebānıñ Es‘ad
Sühan-ı nādire-perdāz u edā ğör nice olur

XCI

Ol-kim derinde bende-i bī-iŧtibāh olur
Mülk-i cihān-ı ‘aŧ᧑da bir pādŧāh olur

Mümkin mi āh u zārıñ iŧtirdirmege mecāl
Her yār ma᧑allesinde nice āh u vāh olur

Kūyında pā-bürehne tek pūya baŧlasam
Mihr-i felek baŧımda bir ā‘lā külāh olur

Ol ‘aŧı᧑ım ki tekye-geh-i ‘aŧ᧑-ı yārda
Dūd-ı derün māye-i nūr-ı siyāh olur

Rū-māl-i ᧑āk-i bāb-ı ŧerī‘at ol Es‘adā
Bir āstāndır nice vaż‘-ı cibāh olur

XCII

(60)

ŧafā-yı du᧑ter-i rez ŧo᧑bet-i ᧑avrāya ğālibdir
Seniñ keyf-i lebiñ ammā yine ŧahbāya ğālibdir

Bozar çin-i cebīniñ bād-ı āhım ŧo᧑unur bir ğün
Nesīm-i ba᧑r-ı ‘aŧ᧑ım mevc-i istignāye ğālibdir

Nice meydān alır ᧑ayāl-i na᧑m-ı dil-cūyum
Fezā-yı vaŧf-ı ᧑üsnüñ ‘arŧa-i ma‘nāya ğālibdir

Muḥîṭ-i ‘âlem-i ğamdır ‘aceb baḥr-ı mu‘azzamdır
Yemm-i ḥûn-âbe-i eşkim yedi deryâye ğâlibdir

Hevâ-yı kâkülüñ cân-dâde-i şad-mürde-i ğamdır
Bahârîñ bād-ı ḥûş-büyü dem-i ‘İsâya ğâlibdir

Nevâ-sâz-ı fiġânım bezm-i ğamda neyleyim nâyı
Benim sūz-ı derūnumla fiġânım nâya ğâlibdir

Yanımda aqça itmez câme-i zer-beft-i nüh eflāk
Şeh-i mülk-i tevekküldür gönül dünyāya ğâlibdir

Benim Es‘ad ki qalbimden çıkardım naqş-ı gerdūnı
Yanımda bir nemed biñ atlas u dünyāya ğâlibdir

XCIII

Ne dîde ne dildir ne gencînedir
Dil ü cân cihânıñ yeri sînedir

Ne çîn-i cebîndir ne mevc-i sitem
Anıñ her biri ḥançer-i kînedir

Nümâyân olur şekl-i mihr ü vefâ
Meh-‘izârı mücellâ bir âyinedir

Ġamım yok sitem-kârî-i ğamzeden
Elem çekdüğüm zülf-i pür-çînedir

Hele Es‘adâ şâhid-i nazm-ile
Dilim leb-be-leb sîne-ber-sînedir

XCIV

Şol dil ki la‘l-i leb-i yār pür-‘unnāba düşer
Döner o bāde-perestāna kim şarāba düşer

(61)

Neşāt-ı vaşl ile gāhī şafālanur ammā
Ġam-ı firaqla ādem ki ıztırāba düşer

Bu deñlü cevre baña dil-rübā uşanmaz mı
Görünce derd-i dilim kórkarım hiçāba düşer

‘Ayān olursa haţţ-ı nev-demīde-i ruşsār
Mülāzımīn-i muhabbet yine kitāba düşer

Şerār-ı āh-ı derūn geçdi Es‘ad eflāki
Ne bir daġī dile ne çarġ-ı nüh kıbbābe düşer

XCV

Hāţır-ı zāra kaçan kim devlet-i vuşlat düşer
Kur‘a-i ümīdim atsam kālīme devlet düşer

Zaġm-ı ġam kār eylemez peygār-gāh-ı ‘aşqda
Merd-i meydān-ı muhabbetdir göñül gayret düşer

Kevkebe başdırdı āh-ı pür-şerārım düşmeni
Devlet ümmīd eyledikçe üstüne nekbet düşer

Mest olan teh cür‘a-i şahbā-yı ‘aşq-ı pākden
Hāk-pā-yı dil-ber-i mümtāza her sa‘at düşer

Gerçi çoġdur bende-ganı dil-ber-i pür ‘işveniñ
Bekle Es‘ad saña da elbetde bir ġızmet [düşer]

XCVI

Dil-berîñ ruḥsârı hengâm-ı bahârı añdırır
La‘l-i cân-baḥşı şarâb-ı ḥuş-güvârı añdırır

Ben unutduḡça şeb-i târîk-i endûh u ğamı
Yine ṭurmaz fikr-i zülf-i târ-mârı añdırır

Fitne ta‘lîm dil-dâra düzd-i ğamzesi
Nâz ü istiġnâyı eşm-i şîve-kârı añdırır

Gözlerim yaşıyla yâriñ ḡadd-i mevzûnı baña
Sâye-i servi kenâr-ı cûy-bârı añdırır

Daĝ-ı sürḡ-i sîne-i bî-kîne ey Es‘ad bize
Bezm-i ünsâ-üns ü saḡn-ı lâle-zârı añdırır

XCVII

(62)

Yâr mest-âne varup meclis-i mestâna düşer
O sitem-kâra bu evzâ‘-ı zarîf-âne düşer

Neşve-i câm-ı muḡabbetle olup mest-i müdâm
Her zamân der-geh-i yâre dil-i dîvâne düşer

Görinen çarḡda ey mâh kevâkib şanma
Şerer-i nâr-ı dilim künbed-i gerdâna düşer

Düşmesün pâyiña aĝyâr kim ey serv-i sehî
Ķorḡarım sâye-i iḡsânıñı nâ-dâna düşer

Arzû-yı ruḡ-ı dil-dâre ile eşkim Es‘ad
Jâle der-dâmen-i berg-i gül-i ḡandâna düşer

Harfû'l-Zâ'

XCVIII

Nesîm-i luṭf ser-kûy-ı yârdan gelmez
 Şabâ maḥalle-i evvel ol bahârdan gelmez

Olur mı bâd-ı hevâ zevk-i vaşl-ı dünyâda
 O luṭf ehl-i dile rûzgârdan gelmez

Gelürdi bezme raḳîb olmasa o gül-ruḥsâr
 Eger ki gelmez ise ta'n-ı ḥârdan gelmez

Ġam-ı firaḳda bilmem nedir şafâ-yı visâl
 Sürûr-ı ḥâṭırırma âh u zârdan gelmez

Ṭaşup dökildi sirişkim şu deñli ey Es'ad
 O deñlü seyl-i revân cûy-bârdan gelmez

XCIX

Dil ḥalka-i zülfünde ḥaṭṭ-ı yârdayuz biz
 Zindânda ol seyr-i çemen-zârdayuz biz

Zâhid bizi zann eyleme raġbet-dih-i mâlız
 Dünyâyı yeriyle hele inkârdayuz biz

Şeb-tâ-be-seḥer uyḥu yüzün görmeziz ey dil
 El ḥâbdadır nâle ile zârdayuz biz

Hiç âteşimiz şaḳlamaġa ḳalmadı çâre
 Günden güne sûz-ı dili izḥârdayuz biz

(63)

Es‘ad heves-i vuşlat-ı dil-dārla her şeb
Varır geliriz der-gehine kārdayuz biz

C

Ne efkār-ı ğam ne meserretdeyüz
Ne dūzaḡ-nişīniz ne cennetdeyüz

Virüp cān u dilden ḡüsnüne karār
Biz a‘rāf-ı ‘aşḡ u muḡabbetdeyüz

Kemer-beste-i kākül-i dil-beriz
Ne sevdā-geriz ne ticāretdeyüz

Nazar-ġāhımız kūşe-i ebruvān
Temāşā-yı taşvīr-i ḡudretindeyüz

Sevüp yārı ḡayd-ı ḡayvān-ile biz
Hele Es‘adā cāh u devletdeyüz

CI

Cür‘a-i cām-ı mey-i ‘işve-perestānız biz
Ḥāk-i zīr-i ḡadem-i nāz-fürüşānız biz

Her gice nāz u niyāzıyla yanup yaḡıluruz
Ġāh şem‘ ü gehī pervāne-i sūzānız biz

Şu‘le-i şöhretimiz-tāb-dih-i çarḡ-ı berīn
Felek-i derd ü ğama mihr-i dirāşşānız biz

Adı Mecnūndur anıñ yoḡsa ğam-ı ‘aşḡıñla
Ḳaysdan şimdi daḡī bādiye-pūyānız biz

Hiżmet-i der-geh-i dil-dārı sipihre virmez
Tıfl-ı dil āh-ı derūn bir iki yārānuz biz

Dil-i erbāb-ı ma‘ārifde güher-dāne-i feyz
Ser-i nā-dāna birer seng-i beyābānız biz

Ehl-i ‘irfāna hüner gösteririz ey Es ‘ad
Eşheb-i ṭab‘ı süren fāris-i meydānız biz

CII

Mey-i hūn-ı dil-ile mest-i hūrūşānız biz
Vird-i şahbā-yı hūm-ı mey-kede-nūşānız biz

(64)

Naqd-i cānı viririz emti‘a-i vuşlatına
Tālib-i sīne-i sīmīn-i civānānız biz

Pertev-i mihr-i muḥabbetle olup şu‘le-nümā
Bezm-i dil-berde yanan şem‘-i fūrūzānız biz

N'ola bir yerde qarār eylemeseñ bād-āsā
Hiżmet-i vuşlat-ı dil-dār şitābānız biz

Göñlümüz bağlanalı zülf-i ḥam-ender-ḥamına
Dil-perişān gezeriz silsile-cünbānız biz

Görmeziz uyḥu yüzün hiç şeb-i ğam tā be-şabāḥ
Seg-i der-gāhī ile bir iki yārānız biz

Hele ta‘bīr-i dürüst isteriseñ ey Es ‘ad
Şi‘rimiz tāze zebān eski sūḥan-dānız biz

CIII

Zülfüñ gamıyla bî-ser ü sāmān olan biziz

Dīvānelerde silsile-cünbān olan biziz

Fikr-i ruḥuñla nāle vü zār eylemekdeyüz

‘Aşk-ı gül-ile bülbül-i nālan olan biziz

Bir cür‘a içmedik daḥī ey mest-i cām-ı nāz

Mey-ḥānelerde ḥāk-ile yek-sān olan biziz

Virmez sipihre der-gehi çārū-keşligin

Ol şāh-ı ḥüsne bende-i fermān olan biziz

Es‘ad semen-i ṭab‘ı sürüp şimdi ‘arşaya

Mülk-i süḥanda mīr-i süḥan-dān olan biziz

CIV

Biz cür‘a-nūş-ı cām-ı şarāb-ı muḥabbetiz

Biz ḥāk-rüb-ı ‘arşa-i bāb-ı muḥabbetiz

Şeb-tā-be-şubḥ şuḡl-ı ḥayāl-i ḥaṭṭındayuz

Ḥallāl-i müşkülāt-ı kitāb-ı muḥabbetiz

Birdir gam u neşāṭ bize bezm-i ‘aşḫda

Maḥmūr-ı hūş u mest-i ḥarāb-ı muḥabbetiz

Beyhūde şanma āhımızı dem-be-dem bizim

Ḥāzır-cevāb-ı şaḥt-ı ḥiṭāb-ı muḥabbetiz

(65)

Es‘ad bu şevḫ-i sūz u ten-i daḡdaḡla

Ser-tā-be-pāy şu‘le vü tāb-ı muḥabbetiz

CV

Cām-ı mey-ile mey-kede-pîrâ-yı niyâzız

Bir cür‘a-keş-i sâgar-ı şahbâ-yı niyâzız

Ser-menzil-i firkatde karar eylemeziz biz

Rağş-ı dil-ile bâdiye-peymâ-yı niyâzız

Dil-dâr-ile mümkün-mi bize tefrika-sâzî

Şad nâle ile bezm-geh-ârâ-yı niyâzız

Leylî-şifatân taht-geh-i nâz-nişîndir

Mecnûn gibi biz sâkin-i şahrâ-yı niyâzız

Ahvâl-i dili dil-bere inhâ için Es‘ad

Rû-mâl-gin-i hâk-i keff-i pâ-yı niyâzız

CVI

Her dem mey-i eşkim olup âmâde dükemmez

Hum-hâne-i dilden gelür ol bâde dükemmez

Hun-rîzî-i düzdân-ı nigeş ‘âlemi kırsa

Dünyâ dükemür hüsnuñe dil-dâde dükemmez

Tâ haşır olıcağ yâra niyâz eylerim ey dil

Genc-i gam-ı ‘aşkı hele dünyâda dükemmez

Bu şîve ile maşlahat-ı ‘aşk görülmez

Dil-dâr ayılmaz dahî şahbâ da dükemmez

Mey yirine Es‘ad hele hün-âbe-i eşkim

Şeb-tâ-be-seher bezm-i temennâda dükemmez

CVII

Ol ‘āşıkız zer-i ‘alem-i āh zībimiz
Ser-‘asker-i maşāff-ı cünün eñ lebībimiz

Zer-beft-i pūş-ı ‘aşk olalı virmedi çıkış
Kadd-i hevāya cāme-i şabr-ı şekībimiz

Atmış debīr-i defter-i kassām derd ü gam
Sehm-i cefā vü nāvek-i cevri naşībimiz

(66)

Bir böyle zevk olur mı meger hüsñ ü dil ola
Nüzhet-geh-i şafāda gül ü ‘andelībimiz

Es‘ad mecāz añlamasun ‘aşkımız ‘adüvv
Ol ‘āşıkız ki şāh-ı resüldür habībimiz

CVIII

Dem mi var gamze nice merdümi itlāf itmez
‘Ālemi kırsa o hūnī yine inşāf itmez

Göreniñ ‘aklı gider adamı başdan çıkarır
Lebiñiñ itdüğini cām-ı mey-i şāf itmez

‘Āşık-ı gam-zede senden saña şekvā eyler
Ġayra naqd-i gamı hārc eylemez isrāf itmez

Dürr-i ma‘nāyı dizer cevherī-i efkārım
Beyt-i eş‘arımı dükkān-çe-i hazzāf itmez

Tāzedir cümbüşü hep eşheb şab‘ın Es‘ad
Hem-reh-i ‘asker-i endīşe-i eslāf itmez

CIX

Bezm-i ümmîdde şahbâ-yı temennâ görürüz

Dâimâ maşlahat-ı cām-ı muşaffâ görürüz

Şanma şugl eylemeziz bezm-geh-i 'işretde

Varağ-ı zevk-i şafâ nüşha-i şahbâ görürüz

Nice âyine diriz tâb-ı ruḥ-ı dil-dâra

Nazar etsek nice mir'ât-ı mücellâ görürüz

Fitne-i 'âlem olup düzd-i nigâh-ı dil-ber

Her tarafda nice gavgâ nice da'vâ görürüz

Es'adâ mey-kede-i 'aşka düşüp rindâne

Gözümüz ḥâbdan açsağ mey-i ḥamrâ görürüz

CX

Ol mâh-ruḥuñ vuşlatı hicrânına degmez

Cevri felegiñ itdügi iḥsânına degmez

Erbâb-ı ḥarâbâta gehî bâde ulaşdır

Ey pîr-i muğan şanma Cemiñ cânına degmez

(67)

Nüh-kâse-i çarḥ olsa tolu bâde-i 'işret

Bir kaçresi bu mey-kede mestânına degmez

Dest-i sitem-i çarḥ kesilmez yaqamızdan

Nādân-ı bediñ kûşe-i dāmânına degmez

Feryâd-ı gam-âmiziñ eger tutsa cihânı

Es'ad yine hiç gûş-ı cihân-bânına degmez

CXI

Şanma sevdā-zede-i zülf-i girih-gîr olmaz

Dil-i dīvāneye zülfüñ gibi zencîr olmaz

Görmedim kimsede ol dil-ber-idil-cū naķşın

Hāşılı ol büt-i ra'nā gibi taşvîr olmaz

Neyleriz pîr-i muğanı götürüñ muğ-peçeyi

Sāķî-i bezm-i şafā tāze gerek pîr olmaz

Cevr it aġyāra hāzer itme şaķın āhından

Anda āh-ı dil-i 'āşık gibi te'sîr olmaz

Es'adā vuşlat eger düş ise hayr olsun

Bundan ey vāķı'a-i devleti ta'bîr olmaz

CXII

Şimşîr tîz-nāle vü dil esb-i sahtımız

Ruġ-sār zerd ü eşk zerr ü sîm-i rahtımız

Biz pādşāh-ı mülket-i 'aşk u muġabbetiz

Baġdād-ı derd ü ġuşsa vü ġam oldı tahtımız

Her dem ġam-ı derūnumuzı yāra 'arz ider

Tîġ cefāyla bu ten-i laht lahtımız

Hurşîd-i rū-yı dil-beri ġaplar ġamām-ı ġaht

Hîġ ġün mi gösterir bize bu tîre bahtımız

Baġ-ı emelde gönlümüz Es'ad açılmadı

Ser-sebz ü ġurrem olmadı berg-i dirahhtımız

CXIII

Künc-i firqatde belâ-yı yârdır eglencemiz
Nâle vü zâr-ı dil-i gam-ğârdır eglencemiz

(68)

Bâde tutmaz meclis-i şahbâda eglenmez gönül
Tâ ezel fikr-i leb-i dil-dârdır eglencemiz

Âh-ı dilden gûş-ı câna nâle vü zârî gelür
Kanda gitsek yanımızca vardır eglencemiz

Bezm-i bâde eylesek eglensek ol dil-dârla
Her tolu başında bir âzârdır eglencemiz

Âşnâ-yı baħr-ı ma‘nâyuz bizim Es‘ad yine
Tab‘-ı güher-bâr-ile eş‘ârdır eglencemiz

CXIV

Bir âteşiz kim sūzân-ı ‘aşkıız
Şem‘ şeb-i ğam-dârân-ı ‘aşkıız

Cânâ yerimiz âteş degil mi
Pervâne-veş biz perrân-ı ‘aşkıız

Göz yaşı döküp bād-ı ğamıyla
Pür-cüş olursaķ ‘ummân-ı ‘aşkıız
Derd-i şarâb-ı cām-ı belâyuz
Biz ħāk-pâ-yı yârân-ı ‘aşkıız

Biz câme-çāk-i ‘aķl olduķ Es‘ad
Mecnūn mânend ‘üryân-ı ‘aşkıız

CXV

Mürğ-i ‘aşkıız ca‘d-ı gīsū belā nemiz
 Kanda aḥşām olsa oldur ḥānemiz

Mülket-i dilde feraḥ-ābāddır
 Seng-i cevriñle dil-i vīrānemiz

Ḥabbe-i mercān-ı ḥūn-ı eşkdir
 Elde zāhid sübḥa-i şad-dānemiz

Biz o şem‘-i şu‘le-sūz-ı ‘işretiz
 Ğam degildir şevḳdir pervānemiz

‘Aşḳ lā-ya‘kıl idüp Es‘ad bizi
 Añlatılmaz oldu hıç efsānemiz

CXVI

(69)

Nüh-felek şı‘r-ı şafā baḥtımā cüzdān olamaz
 ‘Aḳl-ı kül cāme-i endīşeme dāmān olamaz

Şeb-çerağ-ı suḥenim düşdigi iklimde ger
 Bir yere gelse meh ü mihr fūrūzān olamaz

‘Arşa-ı ma‘nāya ḥayyāl-i ḥayālīm mānend
 Şu‘arā raḥş sürüp fāris-i meydān olamaz

Kāfir İmāna gelir şāhid-i nazmım görse
 Ğamze-i dil-ber-i bed-kīş müselmān olamaz

Es‘adā ḥaḳḳ bu ki her şā‘iriñ āşārı hele
 Gazeliñ gibi pesendīde-i yārān olamaz

CXVII

Göñül bir mest-i şahbâ-yı muhabbetdir ki gam bilmez

Ayak başmaz der-i bâde-fürûşa cām-ı Cem bilmez

‘Aceb şūh-ı cihân-âşüb-ı dehre mübtelâyuz kim

Anıñ bir şivesin biñ gamze-i fitne-behem bilmez

Haķıķatdır diliñ feryadı zann itme mecāzıdır

Nevā-sāz-ı fiğan u āhdır şavt-ı ‘Acem bilmez

Nice ‘aşıķdır ol kim āteş-i dūzaķ bilüp ‘aşıķıñ

Nice ādemdir ol kim kūyıñı Bağ-ı İrem bilmez

Dil Es‘ad ol şeh-i miñnet penāh-ı mülket-i gamdır

Yüridir hükmi ĥayl ü ĥaşem-i tiğ ü ķalem bilmez

CXVIII

Derd-i ‘aşıķıñ var iken dilde devāyı neyeleriz

Āşnāya āşnāyız mā-sivāyı neyeleriz

Dūd-ı dil ber-düş nār-ı āhımızdır kelle-püş

Ten-bürehne ‘aşıķız tāc u ķabāyı neyeleriz

Bes degil-mi kūşe-i ‘işret-fezā-yı mey-kede

Biz bu teh-kāşāne-i mīnā-sarāyı neyeleriz

Şāhid-i meyden görürken rū-yı iķbāli müdām

Sāķiyā āyıne-i gītī-nümāyı neyeleriz

Āhımızla sine-i pür-dāğımız Es‘ad yeter

Bağda gül-berg ü mürğhüş-şadāyı neyeleriz

CXIX

(70)

Gül-sitân-ı ğam-ı ‘aşkıñ gülünde reng ü bû olmaz
Muhabbet mestiniñ bezminde şahbâ vü sebû olmaz

Bahâsın buldı hep kâlâ-yı ğam dellâle hâcet yok
Diyâr-ı ‘aşqda âyîn-i halk-ı çâr-sû olmaz

Tehî cām-ı ümîdiñ mest-i medhüşü bütün dünyâ
Bu bir mey-ğânedir kim cām-ı leb-rîz ü tolu olmaz

Eger var ise yine bâde-i ‘aşq u miñnetdir
O şahbâ kim humârı miñnet-i telh-i gülü olmaz

Qazâ-yı ‘aşq Es‘ad süre zâr-ı miñnet ü ğamdır
Qo fikr-i vaşlı bunda haste-i hicrâna şu olmaz

CXX

Vaşf-ı cemâl-i dil-ber deĝme dehâna şıĝmaz
Deryâ-yı bî-gerândır ol nâv-dâna şıĝmaz

Düşnâm-ı telh çıkmaz ‘uşşâka hiç o lebden
Haqqâ dehân-ı teng-i yâra bahâne şıĝmaz

Bâd-ı vezân-ı âhım pür-cüş idüp çü deryâ
Hün-âbe-i sirişkim çeşm-i figâna şıĝmaz

Zîr-i zemîndir anıñ câ-yı qarârı âhîr
Ol kim ğurûr-ı devletle bu cihâna şıĝmaz

Es‘ad şerâr-ı ‘aşkıñ rahne virüp sipihre
Şahn-ı zemîn degil bu heft âsmâna şıĝmaz

Ḥarfü's-Sîn

CXXI

Seyl-i eşkim iderim cū-yı beyābāna kıyās
Eyler ammā ki gören lücce-i ‘ummāna kıyās

Maḥrem-i rāz idüp aġyārı beni dūr itme
Bende-i ḥāk-i deriñ eyleme bīgāne kıyās

‘Āşıkız biz saña naḫd-i dili bezl eylemişüz
Bizi ey şūḫ-ı cihān eyleme yārāna kıyās

(71)

Dil-i sevdā-zedeyi bādiye-i ġamda görüp
O şeh-i kişver-i ḥüsn eyledi dīnāne kıyas

Dilde Es‘ad ‘alev-i āteş-i ġamla cismim
Ḥūblar yaḫdı idüp şem‘-i fūrüzāna kıyās

Ḥarfü'ş-Şîn

CXII

İtsün bedenin zer zerre-i saḫt-ı hazer-pūş
Şāyed toḫunur dil-bere bu āh-ı şerer-pūş

Ser-tā-be-ḫadem daġ-ile ilbās-ı ten itdik
Dūd-ı siyeh-i āteş-i dildir bize ser-pūş

Hep naḫd-i revānın virir erbāb-ı muḫabbet
Mā-dām ki ol belde ola ḫançer-i zer-pūş

Biz rind-i arbt u teh-kse-i hşuz
Ne elbise berdş-ı neştz ne keder-pş

Esad n'ola znet-ger-i elfzn olursa
Bir gher-i pr-şaşadır ab-ı hner-pş

CXXII

Şanma gnl hem-dem-i snbl  şeb-byimiş
tr-ı meşmm-ı fuad nkhet-i gsyimiş

Hem- sveyd-yı dil hl-i rh-ı dil-rb
Der-geh-i hsninde bir abd-i siyeh-ryimiş

Dilde nice def ola şad-teş-i rz
hre-i pr-tb-ı yr kim bir iim şuyimiş

Sk-i bezm-i arab lal-i leb-i yrimiş
şk ol meclisde bir mest-i kdeh-cyimiş

şk-ı dil-teşnenin itdiği kt kt rec
Bir gice dil-drla sdece pehlyumuş

Almaz ise duterin zhidi ok şekle kr
Mder-i pr-i muan hylice cdyumuş

Gnlmi pr-şevk ider arz-ı ceml eylese
Şem-i şeb-tr-ı gm Esad o meh-ryimiş

CXXIV

(72)

Bş cnnuma girih-i zlf-i yr imiş
Gs-yı dil-siyh-ı hev tr tr imiş

İtse güşāde gonce-i ümmîdimiz n'ola
Rûz-1 vişāl feyz-i şabaḥ-1 bahār imiş

Ḥaṭṭından aldı dil ḥaberi-i ḥüsn-i dil-beri
Çün şabr-1 'āşıkî o daḥî bî-ḳarār imiş

Mümkün mi şemm-i gonce-i iḳbāl-i rûzgār
Gül-berg şāḥ şāḥ emel ḥār ḥār imiş

Yaḳsa derûn-1 ḥaşmı n'ola nazmıñ Es'adā
Mazmûn-1 lafzı āteş-i ma'nā-şerār imiş

CXXV

Pehlûsın açdı yār gül-i sebze-zār-veş
Oldı güşāde ṭali'imiz nev-bahār-veş

Ol ḥāceyim ki gūher-i kân-1 belā-yı 'aşḳ
Şanduka-i dilimde nihān yād-gār-veş

Ḳoymaz ḳulağına o gül-i 'işve-dil eger
Biñ kerre nāle eylese mürğ-i hezār-veş

Müjgān-1 çeşm-i ftne be-āşüb-1 müttehim
Çak cāna geçdi tîr-i ğam-1 baḥr-1 yār-veş

Es'ad gülin nice ḳoḳalım bāğ-1 vuşlatıñ
Bekler yanıñ o ḡonceniñ aġyār ḥār-veş

CXXVI

Ḥaḳḳ o yārı bir gül-i nāzik-beden ḥalk eylemiş
Ḥande-i şîrînini biñ şîveden ḥalk eylemiş

udretin izh r idüp  yine-i icl lden
Hüsn-i  alem-t bını Őu le-figen halk eylemiŐ

Lu fa k dir Őanma g mze K dir-i mutlak anı
Cevr içun  uŐŐa bir h tır-Őiken halk eylemiŐ

Dest-i kudret h ne-i kalb-i hazinim resm idüp
 AŐkla p r-Őevk bir Beyt-el-hazen halk eylemiŐ

(73)

Feyz-i isti d dla ol nutk-el-ceŐi ins   c na
Li'll hi'l-hamd Es adı Őahib-i suhen halk eylemiŐ

CXXVII

Őad  ak s nem halim müŐevveŐ
Bakmaz yüzüme ol y r-i ser-keŐ

H Őid Őanmañ s z-ı dilimden
Yandı sipihriñ baŐında  teŐ

Her Őeb fiĝanım efl ke  ıkŐa
Kılmaz terah um bir gün o meh-veŐ

Zülf-i siy hiñ itme periŐ n
 UŐŐa-ı z ra virme keŐ- -keŐ

Es ad g zelde penc eyle beyti
Őay nakd-i vaŐfi-ı dil-d rı beŐ beŐ

Harfũ's-Sād

CXXVIII

Ne dil-i zārıma ne sīne-i sūzānıma baş
 Hānçer-i 'işve-ğılāf-ı nıgehiñ cānıma baş

Zülf-i pür-çine dolaşdıñ yine ey dil çün-kim
 Ne der-i yārdan ayrıl ne benim yanıma baş

Gele ey şāh-ı hayāl eyleye mesrūr beni
 Bir nıgehle kılcı 'asker-i hicrānıma baş

Āteş-i firķate yakma beni gel penpe-misāl
 Sīneñi sinedeki dāğ-ı fūrūzānıma baş

Es'adā da'vet idüp meclise dil-dārı didüm
 Gözlerim rāhdadır dīde-i giryānıma baş

Harfũ'd-Dād

CXXIX

Ebruvānıñ 'aşķda besdir aña yeter itme 'arz
 Ğamze vü müjgān yeter hiç sīh ü şemşir itme 'arz

(74)

Tārmār-ı 'aql-ı 'uşşāķ itme çözme kākülüñ
 Bir alay mecnūna kayd u bend ü zencir itme 'arz

Geh müje geh gamze gāhı çin-i ebrū gösterip
 Derd-mendāna silāh-ı hūsni bir bir itme 'arz

‘Āşık-ı sūzendeniñ āteş birağma albine
Rūyuñı lu eyle ey hūrşid te'sir itme ‘arz

Bend idersin zūlfūne irmez vişāl-i yek-şebe
Es‘ada dirsın yine hem āh-ı şeb-gir itme ‘arz

arfū't-ā'i

CXXX

Sağarı devr itdirüp bāde-fürüş-ı neşāt
Olmada ğam-şū-yı dil mevce-i hūş-ı neşāt

Bezm-geh-i bādede cāmı getürdük ele
Yār-ile der-cilveyiz dest-be-düş-ı neşāt

Meclisiyān-ı arab oldı ferağ-yāb-ı leb
Na‘ra-ül-şevden çıñladı gūş-ı neşāt

‘Āşık iderdi naar ‘arız-ı pür-tābıñā
Āh-ı derūn olmasa āyine-pūş-ı neşāt

orarın Es‘ad ider tiğ-i ğam-ı ‘aş-ı yār
Levh-i dil-i zārdan hakk-ı nuūş-ı neşāt

arfū'z-ā'i

CXXXI

Görmedik zerre adar bāde vü peymānede azz
atm olunmuş gibi cām-ı leb-i cānānede azz

Gerçi tenhâda ider bâdeyi çokdur ammâ
Zâhidâ artık olur şöhet-i mey-ḥâne de ḥazz

Nice mesrûr ola erbâb-ı fenâ dünyâda
‘Âkıl eyler mi bu nüh-günbed-i vîrâne de ḥazz

Şem‘i dil-dâr yaḫar kendi yanar pervâne
Şem‘dan artanmış yanmağa pervâne de ḥazz

Es‘ad ol gün ki ider dūzaḫiyân feryâdı
Nice olurmuş göreler kûşe-i kâşâne de ḥazz

Ḥarfü'l-‘Ayn

CXXXII

(75)

Oldı diller şâm-ı zülfünde ruḫ-ı cânâna cem‘
Oldı bir şem‘-i şeb-istâna nice pervâne cem‘

Cümle eyler ârzü ‘uşşâk cām-ı la‘liñi
Bâde şâf olsa olur mey-ḥâneye mestâne cem‘

Vâdî-i gamda nice ‘aqlım perîşân olmasun
Oldı gördüm kākül-i müşgîniñ-ile şâne cem‘

Ḥayl-i müjgâniñ dil-i ma‘müremiz itdi ḫarâb
‘Asker-i Tâtâr güyâ oldılar ber-ḥâne cem‘

Es‘ad erbâb-ı suḫen ṭab‘iñ iderler cā-yı baḫş
Ehl-i dil yârân olurlar mekteb-i ‘irfâna cem‘

Ḥarfü'l-Ġayn

CXXXIII

Geldi cāna sāḳiyā şahbā vü saġardan ferāġ
 Gelmedi gitdi leb-i mey-gün-ı dil-berden ferāġ

Ārzū-yı seyr-i ruḥsārın göñül terk eylemez
 ‘Andelīb itmez ġam-ı ‘aşḳ-ı gül-i tenden ferāġ

Ḥāk-i der-gehinde yāriñ cāy-ġır olmuş gibi
 Şimdi gelmiş ‘āşık-ı nā-çāra her yerden ferāġ

Kūşe-i dāmān-ı yarı bir nefes elden ḳomam
 Eylerin ve'l-ḥāşılı çarḫ-ı müdevverden ferāġ

Ḳaçmazam nār-ı muḥabbet yaḳsa Es‘ad baġrımı
 Eylemez pervāne şem‘-i şu‘le güsterden ferāġ

Ḥarfü'l-Fā'i

CXXXIV

Bu ‘aşḳ-ı mecāzıñ nice yüz nālesine yuf
 Bu zāviyeniñ zāhid-i şad-sālesine yuf

(76)

Biz müşteri-i zāl-i zamān olmazız abdāl
 Yuf elbise ber-düşına dellālesine yuf

Biz ḥāce-i bāzār-ı ġam-ābād-nişiniz
 Sevdā-ger-i şādī olanıñ kālesine yuf

Seg gibi düşüp pâyına rû-be-rû çarhıñ
Müsta‘cil-i kâmiñ bün-i dñnbâlesine yuf

Es‘ad hıyel ü mekrine efsünına her dem
Zâl-i felegiñ delle-i muhtâlesine yuf

CXXXV

Biz ki birer ‘âşıkız nâle ney ü sîne def
Sâğar-ı ğam der-semâ‘ şâdî-i dil ber-çarâf

Hiç ayık durmazız bezm-geh-i ‘aşkda
Mest-i şarâb-ı lebiz cām-ı muhabbet be-kef

Ehl-i riyâ seçmege oldı bize dūr-bîn
Elde surâhî-i mey mey-kede her hazef

Merdüm-i çeşm-i emel itdi hevâ yoluna
Çün püser-i nâ-ğalef nağd-i sirişkim telef

Es‘ad idüp münteşir güher-i eş‘ârını
Hâce-i sūğ-ı suhen eyledi bezl-i tuhaf

Harfü'l-Kâf

CXXXVI

‘Ûd-veş cān u dil micmer-i sūzāna kōduğ
Yağmadık âteş-i hicrāna meger yana kōduğ

Ārzū-yı şanem ü cām-ı leb ümmîd iderek
Varmadık hiç ne büt-ğâne ne mey-ğâne kōduk

Biziz erkân-ı muhâbbetde birer şâhib-i tarz
Adını künc-i gamıñ kûşe-i kâşâne qoduq

Bilmem uşlandı mı dil der-geh-i dil-berde ki biz
Anı sevdâ-yı ser-zülfle dīvâne qoduq

Qoparup gonce-i maẓmûnı yine ey Es'ad
Şiše-i ıab'-ı hüner-mend ü suhen-dâna qoduq

CXXXVII

(77)

Dil güher-senc-i muhâbbet baħr-ı bî-pâyân-ı 'aşq
Mevc mevc-i eşk-i çeşmim lücce-i 'ummân-ı 'aşq

Dağ dağ hayret oldı sine-i pür-süzum
Deste deste âteş-i gamım gül-i bütsân-ı 'aşq

Mey sebûda durmaz oldı bezm-i ehl-i derdde
Neşve-baħş-ı badedir keyfiyyet-i mestân-ı 'aşq

Mühre-i dağım degildir pertev-endâz-ı gumûm
Şu'lesin izhâr itdi âteş-i pinhân-ı 'aşq

Künc-i firqatde eger hâlin sorarsañ Es'adıñ
Cür'a-nüş-ı bezm-i miħnet mest-i ser-gerdân-ı 'aşq

CXXXVIII

Dide-i ıalı'im açar şevk-i dem-i şıyâh-ı 'aşq
İrdügi demde güşuma hayye 'ale'l-felâh-ı 'aşq

Kūyma ol gülüñ yine gitdi dil-i hezārımız
Uçdı huzūrumuz gibi mürğ-i sebük-cenāh-ı ‘aşk

Reşha-i eşk-i giryedir şimdi hayātıma sebep
Baña gıdā-yı rūhdur kaçre-i şāf-ı rāh-ı ‘aşk

Mülket-i derd ü miñnete āteş urur şerāresi
Şu‘le-i berç-i āhdır ‘āşıkça çün silāh-ı ‘aşk

Es‘ad olur meserret-i Leyle-i Kādr ü rüz u ‘id
Şām-ı seher derūnda māye-i inşirāh-ı ‘aşk

CXXXIX

Dildir zücāc-ı şāf-ı muhabbet-nümā-yı ‘aşk
Hūn-ı ciğer şarāb-ı meserret-fezā-yı ‘aşk

Şabr u şekibe çāre mi var ber-çarār iken
Dil-berde hūsn-i şūret ü dilde hevā-yı ‘aşk

Emvāc-ı hevl-nāk-i bihār eylemez hūrūş
Tā irmeyince gūşına şit ü şadā-yı ‘aşk

Āhim kesilmez oldı hevā-yı dü-zülf-ile
Vādī-i dilde esmede bād-ı şabā-yı ‘aşk

(78)

Pervāne gibi yakmaz idi cism-i Es‘adı
Āteşden olmayaydı eger kim kabā-yı ‘aşk

CXL

Şu‘le-i āh-ı derūnumla dolup hāne-i şevk
Oldı dil hāne-i vīrānede dīvāne-i şevk

Bezm-i dīl-berde bu şeb hayli yanup yağıldı
Şem‘-i destinde tutarsa n'ola peymāne-i şevk

‘Aşk-ile āteşe düşse yeridir pervāne
Gönlümüz gibi çün olmuş o da mest-āne-i şevk

Āh-ı pür-tāb-ı neşāṭ-ile ‘alev-dārī-i dil
Şeb-i vuşlatda beni eyledi pervāne-i şevk

‘Aşkdır zīb-fezāyende-i hüsni-i nazmıñ
N'ola elfāzıña Es‘ad disem efsāne-i şevk

CXLI

Zülf-i siyehiñ dilde pulād-ı mihen ancak
Bir dīni kara kāfir-i hāṭır-şiken ancak

Merdāne iseñ etme ‘amel Zāl-i zamāne
Evzā‘ı sipihriñ reviş-i qahbe-zen ancak

Bağsam kızarır gül gül olur ‘arız-ı pāki
Ol gonce-dehen haylice nāzik-beden ancak

Bir nīm nigāhıyla bütün ‘ālemi kırdı
Cellād gözüñ bādī-i şūr u fiten ancak

‘Ālī ise eş‘ār-ı selefden sözüm Es‘ad
Her noqtası bir kevkeb-i çarḥ-ı suhen ancak

CXLII

‘Aşk tūfān-1 belādır bād-1 āh-1 serdi çok
Lezzetinden zehri gālib āteşinden bedri çok

Kimseye yok ihtiyācı kām-rān-1 ‘aşkıññ
Az ise zevk ü şafā-yı kalbi hūzn ü derdi çok

Biz leked-kūbī-i raşş-1 gam rikāb-1 bahtdan
Reh-neverdī-i recāda kuhl idindik gerdi çok

(79)

Vādī-i ‘aşkıñ ahālīsi ricālu'llāhdır
Bir vilāyetdir livā-i derd-i miḥnet merdi çok

Şāh-rāh-1 nazmda kaṭ‘-1 münāzil eyleyüp
Es‘adā raşş-1 ḥayālim çok hūner gösterdi çok

CXLIII

Hiç dilde jeng-i renciş-i āzār-1 yār yok
Gönlüm o şāf āyinedir kim ğubār yok

Şad-pāre olsa şīşe-i dil sejng-i cevrlle
Ol ‘aşkıñ ki bende yine inkisār yok

Ṭaşdı döküldi girye-i tūfān-1 ‘aşkıñda
Bir baḥr-1 bī-bün oldu sirişkim kenār yok

Feryād o ğamzeden hele yanında zālimiñ
Şad-güne āh u nāleme hiç i‘tibār yok

Es‘ad bu deñli ancaḳ olur nazmıñna revāc
Şi‘r-i teriñ oḳutmaya hiç bir diyār yok

Harfû'l-Kâf

CXLIV

Cevr itme didikçe baña dağî beter itdiñ
Ey çarh-ı cefâ-pîşe cefâyı yeter itdiñ

Bir kerre murâd üzre vefâ itmediñ ammâ
Biñ kerre murâd üzre nice şîveler itdiñ

Deryûze-ger vuşlatıña yok nazarıñ hiç
Bî-şabr u qarâr oldı dili der-be-der itdiñ

Bir gerd-i keder qalmadı esdiñ de gönülde
Ey bād-ı seher-ğîz-i muhabbet eser itdiñ

Mazmûn düşer oldı reşehât-ı kalemiñden
Kilk-i hünere var ise Es'ad nazar itdiñ

Bir âteş-i süzende bırağdıñ dil-i zâra
Ey âh-ı hazînim yine gönümde yer itdiñ

CXLV

(80)

Yâr cevr itdi baña diyü ne var dâd idecek
Sen mi qaldıñ a gönül nâle vü feryâd idecek

Hele şabr eyle biraz saña da nevbet döñsün
Nice biñ 'âşıkı vardır dağî dil-şâd [idecek]

Cevr imiş 'âdet-i dîrîne-i hüsnüñ çün kim
Ne vâridi dilimiz luğfiña mu'tâd idecek

Gerçi kim seng-i cefâyla yıķarsın ammā
Yine sensin dil-i vîrānemiz ābād idecek

Başķa bir şekle ķoyup ķā‘ide-i eş‘arı
Es ‘ad-ı pāk edādır nice icād idecek

CXLVI

Çaķ böyle nihān olmasa ol yār görüşsek
Gösterse yüzün bir daķı dīdār görüşsek

Şaķlanmasa her rūz pes-i perde-i zülfe
‘Arz eylese ruķsārını dildār görüşsek

Yār olmaz ise bāri hayālin görebilsek
Hiç gözden irāğ olmasa her bār görüşsek

Mestī-i mey-i ‘aşķladır āh-ı ğam-efrūz
Açılmaz idik dil-bere hüşyār görüşsek

Mey-ķhāne-i vuşlatda şafā eylesek Es‘ad
Teşrīf idüp yār-i sitem-kār görüşsek

CXLVII

Yabāne mi şandıñ sözüm efsāne mi şandıñ
Kendiñ gibi zāhid beni dīvāne mi şandıñ

Ser-ķoş-ı mey-i cām-ı leb-i yār iken ey dil
Ebrūya düşüp mescidi mey-ķhāne mi şandıñ

Başında ‘aķl tıfl-ı debistān-ı cünündür
Bir kez saña göñlün viren uşlana mı şandıñ

Yād eylemediñ hiç dil-i zār u nizārı
Ol maħrem-i bezm-i ğamı bĩ-gāne mi şandıñ

Seng-i sitem-i yārle ma‘mūr degil mi
Es‘ad dil-i şad-çākiñi vīrāne mi şandıñ

CXLVIII

(81)

Göstermediñ yüzüñ ruḥ-ı nīgūya degmedik
‘Aţşānıñız seniñ bir için şuya degmedik

Zülf-i ‘izārın oḥşamadık koçmadık belin
Ol ‘aşıkız ki bir gice pehlūya degmedik

Koçmağ müyesser olmadı bir kez miyānını
Yāriñ yanında ḥayf ki bir mūya degmedik

Kār eyledi derūnumuzda zaḥm-ı ḥār-ı ğam
Ruḥsārıñ öpmedik gül-i ḥoş-būya degmedik

Yārān-ı ḥayr-ḥāha degil belki Es‘adā
Dünyāda ḳalb-i düşmen-i bed-gūya degmedik

CXLIX

Cānāne gelse bezm-i meye ‘işret eylesek
Ḥazz itse cānımız yine bir şoḥbet eylesek

Şevḳ-i mey-i vişl-ile hem-vāre mest olup
Def‘-i ḥumār-ı cām-ı ğam-ı firḳat eylesek

Ḥavf ‘ itsüñ āhımızdan o dil-dār-ı seng-dil
Gūh-ı girānı deşt eyleriz himmet eylesek

Gird-i 'izār-1 dil-bere işbātı-1 hüsñ idüp
İrdi haṭṭ-1 siyāhı deyü hücçet eylesek

Dilden 'aceb mi çıkmasa aḥbāb-1 Es'adā
Kālb-i ḥarābı ḥāne-i bī-minnet eylesek

CL

Fürūḡı vaḡt-1 seḡerden ziyādedir şebimiñ
Benim o māhladır ittiḡādı kevkebimiñ

Ġubār-1 haṭṭ-1 ruḡuñdan tekeddür-i ḡāṭır
Şarāb-1 cām-1 lebiñden şafāsı meşrebimiñ

Bu bezmiñ āḡır olur ser-nigün cām-1 meyi
Felek nümünesidir kāse-i leb-ā-lebimiñ

Göründi ḡalka-i zülfünden ol ruḡ-1 zībā
Zuhūra geldi māhı çāh-1 Naḡşebimiñ

(82)

Benim dekāyık-1 şı'rim bilinmege Es'ad
Ziyāde fikr-i daḡıḡı gerek muḡāṭabımıñ

CLI

Ey ruḡ-1 şu'le-dih-i mihr-i cihān-tāb-1 felek
Bād-1 āhımla ḡazer kııl açılır bāb-1 felek

Gelür evzā'-1 zemāne bār-1 girān
N'ola zārī vü enīn eylese dolāb-1 felek

Dest-i 'aşkıñla idüp çāk fenā-yı ḡiredi
Ḥırḡa-i ber-düş-1 cünündür nice dār-1 āb-1 felek

Bād-bān olsa toköz yirde aña devr-i derūn
Çekmez bār-1 ğamım keştī-i girdāb-1 felek

Es ‘adā ‘ārif iseñ raşād-1 sāz-1 ümmīd
Ġam virür hātırā efkār-1 suşurlāb-1 felek

CLII

Nigāh u hācibi tīr ü kemān olur giderek
O tıfl fitne-i āhır zemān olur giderek

İdüp girişmesi biñ nāz ‘işve-efzūnı
O ğamze yağşidir ammā yamān olur giderek

O zülf silsile-i sāk-1 ‘aql olur bir gün
O turre bend-i perişān-dilān olur giderek

Eger ki böyle dil-efrüz olursa āteş-i āh
Göñülde sūz-1 muhabbet ‘ayān olur giderek

Żiyā-yı hūsni olup şu‘le-pāş-1 dil Es‘ad
‘İzār-1 tāb-dihi mihr-bān olur giderek

Harfü'l-Lām

CLIII

Benim ol ‘āşık-1 ğam-perver-i müstağnī dil
Baña nāz eylesin dil-ber-i müstağnī dil

Kāle-i vuşlatı der-kār ideli oldu göñül
Kūçe-i ‘aşkda sevdā-ger-i müstağnī dil

(83)

Hiç hālî koyamaz gibi miyân-ı yâri
Gelmedi sînemize hançer-i müstağnî dil

Müjde-i vuşlatına naqd-i vücūdum virsem
Gelmez âgûşa o sîm-ber-i müstağnî dil

Es'adâ şî'rimi üstâd pesend itmişdir
Benim ol şâ'ir-i nazm-âver-i müstağnî dil

CLIV

'İşve-i dil-berânedir bu gâzel
Nâzik ü bî-bahânedir bu gâzel

Sihr-âmûz-ı çeşm-i cânândır
Fitnedir bir nişânedir bu gâzel

Ġamzesi yârdan şikâyetdir
İktizâ-yı zemânedir bu gâzel

Nüktesi mû-şikâf-ı endîşe
Dil-ber-i mû-miyânedir bu gâzel

Mevc-der-mevc dūd-ı dildir hep
Cünbüş-i ebrūvândır bu gâzel

N'ola dil-sūz-ı ehl-i 'aşk olsa
Şem'-i âh-ı şebânedir bu gâzel

Nerm ider kalb-i saht-ı dil-dâr
Nâle-i 'âşikânedir bu gâzel

Münşî-i âteş-i muḥabbetdir
Pür-şerer bir zebānedir bu ğazel

Es‘adā dil-firīb-i ‘ālemdir
Bî-vefā bir civānedir bu ğazel

CLV

Gerçi āzürde-i cefādır dil
Yine dil-dāra ḥāk-pādır dil

Şem‘-i fānūs-ı leyle-i ğamdır
Beste-i zülf-i dil-rübādır dil

Dağ dağ-ı hezār ğam olmuş
Niçe biñ derde mübtelādır dil

(84)

Gāh serdir külāh-ı istiġnā
Gāh pādır gül-i recādır dil

Fikr-i ruḥsār-ı zülfle Es‘ad
Mecma‘-ı âteş ü hevādır dil

CLVI

Girye-zār-ı dīde mevc-i ābdan ḥālī degil
Keştī-i dil şadme-i girdābdan ḥālī degil

Bād-ı āh-ı cān-güdāzım çün nesīm-i nev-bahār
Der-geh-i dil-berde fetḥ-i bābdan ḥālī degil

‘Aşğdan itmez dil-i dīvāne ümmīd-i ḥalāş
İzṭrāb-ı âteş-i pür-tābdan ḥālī degil

Cām-ı la‘l-i yāri görmüş gibi erbāb-ı hevā
Şimdi keyf-i şarāb-ı nābdan hālī degil

Hüsn-i ta‘bir-ile Es‘ad şāhid-i nazmım benim
İltifāt u raġbet-i ahbābdan hālī degil

Harfū'l-Mim

CLVII

Dilde bu tāb neydügin bilmem
Didede āb neydügin bilmem

Zehr içüp hum-sitān-ı miḡnetde
Bāde-i nāb neydügin bilmem

Fikr-i ḡaṡṡ-ı ruḡuñla tā-be-şabāḡ
Giceler ḡāb neydügin bilmem

Şeb-i firḡatde yārdan dūrum
Şu‘le vü tāb neydügin bilmem

Es‘ad ebrū-yı yāri ḡūb bilüp
Ṣāḡ-i miḡr-bān neydügin bilmem

CLVIII

İrdi bahār midḡat-i gül-zāra başladım
Bülbül-miḡāl naġme vü ġüftāra başladım

(85)

Gördüm ki şem‘-i ḡüsn-i ruḡ-ı yār yanmada
Sūz-ı derūnı ben daḡı izḡāra başladım

Gördüm metâ‘-ı nâz-fürüş oldı dil-rübâ
Nağd-i dil-ile ben dağî bâzâra başladım

Gördüm şarâba düşdi leb-i yâr ben dağî
Şahbâ-perest olduğum ikrâra başladım

Gördüm ki tıldı kîse-i ğam sîm-i eşkle
Pâ-yı hayâl-i dil-bere işâra başladım

Gördüm ki tutmağ isteyen yüz şağne-i firâk
Cürm-i vişâl-i dil-beri inkâra başladım

Gördüm ki çâre kalmadı tedbîr-i vuşlata
Es‘ad şikeste-ğâtır olup zâra başladım

CLIX

Olsa zâhir ‘alev ‘alev sūzum
Şu‘le şu‘le neşâf olur rūzum

Şevk şevk-i tabî‘at-i ğamdır
Hüsn hüsn-i cüvân-i dil-dūzum

Kūh kūh-ı belâya mülhâkdır
Deşt deşt-i dil-i ğam-efrūzum

Oldı âb-ı sebū sebū-yı cünūn
Neşve-bağşâ-yı ‘aql-ı firūzum

Genc genc-i suğendir ey Es‘ad
Fevc fevc-i hayâl-i meknūzum

CLX

Bir her dem aḡar göz yaşı peydā idebilsem
 ‘Āşıklığıñ aḡkāmını icrā idebilsem

Ben yāremi derdim dil-i mecrūḡı sevindir
 Zaḡm-ı ġama per-hīz ü müdāvā idebilsem

Girsem biricik baġ-çe-i deşt-i vişāle
 Dünyāda yerim Cennet-i Me'vā idebilsem

Şemm eyler idim ġonca-i iḡbāl-i vefāyı
 Dil-ḡāḡ-ı cemāl üzre temennā idebilsem

(86)

Geldim bu ḡarābāta muḡarrer yine gitmek
 Her kūşesini bārī temāşā idebilsem

Es‘ad varaḡ-ı çarḡ-ı berīn itse kifāyet
 Tahrīr-i ġam-ı ‘aşḡı inşā idebilsem

CLXI

Menem ki neşve-ber-endāz-ı mecli-i ‘aşḡem
 Ne hūş-yār-ı muḡabbet ne müflis-i ‘aşḡem

Menem ki füşat-ı ġam teng-i cilve-ġāhımdır
 ‘İnān-be dest-i ser-i zülf ü fārīs-i ‘aşḡem

Menem ki naḡş-ı sivā maḡv-ı āb-ı ekşimdir
 Enīn-senc-i dil-i zār u mūnīs-i ‘aşḡem

Menem ki cām-ı cünūn zīb-i dest-i ‘aḡlımdır
 Tehī-sebū-yı ḡired hem müvesvis-i ‘aşḡem

Menem ki āyine-pīrā-yı derd olup Es‘ad
Mühendis-i ğam u miḥnet müessis-i ‘aşķem

CLXII

Ārzū-yı leb-i dil-ber-le elem çekmeyelim
Cām-ı şahbā çekelim sāġar-ı ğam çekmeyelim

Bāde-i cām-ı lebiñ aġzımıza şun ġāhī
Dāimā minnet-i mey-ḥāne-i Cem çekelim

Görelim cām-ı şafādan mey-i nāb-ı vaşlı
Meclis-i ‘aşķda bī-hūde sitem çekmeyelim

Tāze tāze görelim köhne şarābıñ keyfin
Eski mey-ḥāreleriz bādeyi kem çekmeyelim

Dü idüp elden ele cām-ı raḥīķ nazmıñ
Es‘adā hem çekelim bādeyi hem çekmeyelim

CLXIII

Etse güzār dil-ber-i ter-dāmenim benim
Ser-sebz olur fezā-yı dil-i rüşenim benim

Her daġ-ı sürḥüm oldı o şūḥı gözetmege
Kāşāne-i tenimde niķe revzenim benim

(87)

Yār-ile hiç aramıza kimse girmese
Vuşlat deminde olmasa pīrāhenim benim

Ruḥsār-ı āteşinine karşı o meh-veşiñ
Aġyārı göricek tutuşur dāmenim benim

Sübha seniñ eliñde benim sāğar-ı şafā
Zāhid yüri seniñ seniñ olsun benim benim

Ḥayyāṭ-ı derd-i elbīse-pīrā-yı miḥnetim
Peykān-ı tīr-i āh-ı derūn sūzenim benim

Es‘ad çerağ-ı bezm-i muḥabbet sevinmesün
Yansun ço şem‘a-i dil-i sūz-efgenim benim

CLXIV

Ne mīr ü ne pāşā ne şehen-şāha şıgındım
Dehriñ siteminden hele Allaha şıgındım

Fülk-i dile eyyām muvāfiğ bulup anı
Deryā-yı vücūdumda yine āha şıgındım

Mey-ḥāneye düşdüm kaçup ālām-ı dehrden
Ol küşe-i dil-beste vü dil-ḥāha şıgındım

Uğrar mı-idim rāh-ı ḥaṭar-nākine ‘aşkıñ
Hep kuvvet-i ḳalb-i dil-i güm-rāha şıgındım

Ḥāk-i der-i Sulṭān-ı Resūldür yerim Es‘ad
Bir ḳadri mu‘allā ulu der-gāhına şıgındım

CLXV

Peyğām-ı lebiñ kim dehen-i cāmdan aldım
Maḳsūd bir dil-i ārāmdan aldım

Meyden nice fāriğ olayın vādī-i ğamda
Zevḳ-i lebiñi bāde-i gül-fāmdan aldım

Dil virmekle vuşlat-ı dil-dāra irişdim
Ben kāmı cihānda dil-i nā-kāmdan aldım

Her ʔoluda yek pūse-i sākī-i bī-recādır
Ol pend ki bir rind-i mey-āşāmdan aldım

Keyf-i mey-i ‘aşkıyla bu hum-ḥānede Es‘ad
Çekdim yaqamı pençe-i ālāmdan aldım

CLXVI

(88)

Fitil-i dağ-ı sūzāndır degildir rişte-i cānım
Yanar āteşdir ol dağ üzre sırr-ı ‘aşk-ı pinhānım

Elinde ʔās-ı pür-āb-ile saḳḳā-yı miḥnetdir
Şular rāh-ı cefā-yı dil-rübāyı çeşm-i giryānım

Ḥalāş it dūzaḥ-ı ğamdan bihiştī-i neşāṫ ile
Günāh ise muḥabbet cürmümüz ‘afv eyle sulṫānım

Ya cām-ı vaşlıñı döndür beni yāḥūd hemān öldür
Efendim şive-kārım fitne-i gerdūn-ı gerdānım

Der-āğūş-ı miyān Es‘ad baña mūmkūn mi dūnyāda
Kaçan fikr-i miyān itsem benim kılcı kalur cānım

CLXVII

Mey-ḥāneyi ben milket-i Dārāya deĝişmem
Peymāneyi ben ʔās-ı mu‘allāya deĝişmem

Bir demde şafā itdügimi duḥter-i rezle
Gül-zār-ı bihişt içreki ḥavrāya deĝişmem

Çok ays-1 felâket-zede şahrâ-yı cünûnı
Mesken tutunup vuşlat-1 Leylâya deęişmem

âk-i rehine nuķre-i eşkim dökerin ben
Ben dil-ber-i mümtâzımı dünyâya deęişmem

Es ‘ad taęıdup ‘aqlımı zülf-i siyeh-i cevri
Dīvâneligim âķil-i dânyaya deęişmem

CLXVIII

Eger olmazsa adeh-dârı kâşâne benim
Hum u mey cür‘a-i mey kûşe-i mey-ķâne benim

‘Aşķım erbâb-1 ĥıred eyleye mi aysa ıyâs
Diyemez kimse sözüm var hele yâbâna benim

Açılır her şereri bir gül olur düşse eger
Şereri-nâr-1 dilim âteş-i süzâna benim

Cû-yı nazmım aķıdır feyz-i İlâhî Es‘ad
Lûle-i kevşere ser-çeşme-i ĥayvâna benim

CLXIX

(89)

Gerçi kim mest-i mey-i bezm-i temennâdır sözüm
Şevķ bahş olmakda ammâ şâf-1 şahbâdır sözüm

Mevc-i mażmûnumla ‘ummân-1 ma‘ânîdir dilim
Bâd-1 endişemle bir pür-cüş-1 deryâdır sözüm

Şâhid-i mażmûn meftûn itdi ab‘-1 pâkimi
Ĝamze-i dil-ber gibi nâ-şekîbâdır sözüm

Ġamzesi ŧūr u fiten-engīz-i nüh-ṭāḳ-ı felek
 ‘İŧvesi yirinde bir maḥbūb-ı zībādır sözüüm

Gül-bün-i gül-zār-ı ṭab‘-ı tāze ṭurmadan ḳopup
 ŧīŧe-i ‘irfāna ḳonmuŧ vird-i ra‘nādır sözüüm

Naḥl her dem tāze-i ḥüsn-i edāda dāimā
 Bülbül-i ŧūrīde gibi naġme-efzādır sözüüm

‘Aŧḳ-ı pākım gibi pinhān eylemek mümkün degil
 ŧu‘le ŧalmıŧ āfitāb-āsā hüveydādır sözüüm

Pūse-cā-yı feyz pā-yı fikret-i nāzik-terim
 Mültecā-yı luṭf-ı naḳm u kehf-i ma‘nādır sözüüm

Gerḳi ṭab‘ımdır benim köhne-esās-ı ma‘rifet
 Ṭarz-ı nāzik nūr-veŧ hep tāze peydādır sözüüm

İŧte meydān-ı suḥen gelsün mu ‘arız var-ise
 ‘Arŧa-i naḳm iḳre ŧimdi bī-muḥābādır sözüüm

Nice kez mażmūnın iŧbāt eyledim ey müdde‘ī
 Sen ḳıyās itme hemān hemān bī-hūde da‘vādır [sözüüm]

Rezm-gāh-ı naḳmda söyleŧmege a‘dāy-ile
 Seyf-i meslül-i zebānımla müheyyādır sözüüm

Hep pesend etse n'ola yerde beŧer gökde melek
 Reŧḳ ü taḥŧīn-āver-i a‘lā ednādır sözüüm

El-ḥazer ey dil meyādīn-i belāgatde hele
 Siḥr ü efsün-senc ü ŧūr u fitne-peymādır [sözüüm]

Pād-şāh-ı kām-rān-ı milket-i endīşedir
Es‘adā ednā degil a‘lādan a‘lādır sözüüm

CLXX

(90)

O zāhidim kemer-i zūlf-i tārđan çıkmam
Ölünce dāire-i ‘aşk-ı yārdan çıkmam

O āşnā-yı ğamım mevc-i eşkden dönmem
O māhī-i elemim ki bihārdan çıkmam

O sīne-çāk-i hevāyım ki serd-i ğam bilmem
O cān-güdāz-ı şafāyım ki nārdan çıkmam

Duĥān-ı āteş-i āh içre devr iden serdim
Libās-ı devr-i dil-i şu‘le-dārdan çıkmam

Maķām-ı ğamda olup nağme-rīz-i āh Es‘ad
Bülend perde-i efgān u zārdan çıkmam

CLXXI

Fıkr-i la‘l-i yārdandır mest-i medhūş olduğum
Rāĥ-ı rūĥ-fezāydandır böyle ser-ĥoş olduğum

Bezm-i şahbā-yı muĥabbetde hele içsün tolum
Saķiyā ‘ayb eyleyen rind-i medhūş olduğum

Ejderhā-yı çarĥ olmazdı şerer-pāş-ı nücüm
Āteş-i āhımla görseydi şerer-pūş olduğum

ķubbe-i tāk-ı felekdir anca istī‘āb iden
Yoĥsa bī-ma‘nā şandıñ ĥāne-ber-dūş [olduğum]

Yār āzār eylemezdi işideydi Es‘adā
Dağ dağ-ı ‘aşq-ile ser-tā-be-pā gūş olduğum

CLXXII

Tāb-ı meh-i cemāliñ şem‘-i şebān-ı ‘ālem
Hüsn-i cihān-fürūzuñ rüşen-girān-ı ‘ālem

Ey şāh-ı mülk-i ‘işve dünyāniñ aldı göñlün
Tiğ-i nigeşle gamzeñ kişver-sitān-ı ‘ālem

Halk-ı cihān ser-ā-pā meftūn-ı çeşm-i mestin
Diñletmez oldı nālim āh-ı fiğān-ı ‘ālem

Ey şūh nāz u şiveñ efzūn idüp gidersin
Cevr-i felek cefāna nisbetle cān-ı ‘ālem

Peygār-gāh-ı gamda Es‘ad taħammül itmez
Ben çekdüğim kemāna biñ pehlivān-ı ‘ālem

CLXXIII

(91)

O şūha nāle-i ‘işve-güdāzdir suhenim
Yegāne nağme-tırāz-ı niyāzdir suhenim

Ki ol hadiqa-i ‘irfāna bülbül-i gūyā
Şikār-ı ma‘nī-i bārīke bārdır suhenim

Açılmağa nefehāt-ı şıyāh isteriz
Gül-i sefide şahārī-i nāzdir suhenim

Kimine nüktesi ser-māye-i muħabbetdir
Mişāl-i ‘işve-i fitne-nevāzdir suhenim

Tihāme-i ğam-ı ‘aşk-ı Hābībde ey Es‘ad
Terāne-senc-i maḳām-ı hicāzdir suḥenim

CLXXIV

Ğamzesi mest-i mey-i ‘işve vü ser-ḥoş-ı sitem
Nev-demīde ḥaṭṭ-ı gerd-i ruḥı medhūş-ı sitem

Çeşm-i şahbā-keşi maḥmūr-ı mey-i istignā
Leb-i endūh-keşi mest-i ḳadeḥ-nūş-ı sitem

Nıgehi esb-süvār-ı reh-i āşüb u sitem
Kākül-i ḥam-be-ḥamı ğāşiye-ber-dūş-ı sitem

Mūjeniñ ğamze-i ‘ayyār girüp ḳoltuğuna
Fitneden hiç tehī olmadı āğūş-ı sitem

Nice dil mest-i niyāz olmaya Es‘ad yāriñ
Kāse-i la‘li leb-ā-leb mey-i pür-cūş-ı sitem

Ḥarfü'l-Nūn

CLXXV

Kūy-ı dil-dārı ṭavaf itmege miḥnet mi derin
Ben meger yāra varup gelmege zaḥmet mi derin

Şāhid-i vaşlı der-āğūşa mecāl olmaz ise
Nıgeh-i merḥamet-i yāra muḥabbet mi derin

Bize sen cenneti vā‘iz ḳatı çok medḥ itdiñ
Ḥüsn ü ‘aşk olmayıcaḳ ben añā cennet mi derin

(92)

Yağasın keşmekeş-i hüsne çāk ideniñ
Devleti tutsa cihānı aña devlet mi derin

Kūy-ı dil-dārda dil kendi ider şekvāyı
Ben sükūt eylerin Es‘ad aña hiç it-mi derin

CLXXVI

Duğān ki zāhir ola revzen-i dehānımdam
Nişānedir ‘alev-i āteşin-i cānımdan

Şu dūd kim ola berg-i nev-efrūz-ı ferağ
Ne ihtimal tüte lüle-i duğānımdan

Şu dūd kim ola ebr-i muṭayyar ‘ālem-i ğam
Çıkar derūna düşen āteş-i nihānımdan

Elinde lüle-i hırşid sākı-i çarhıñ
Yanar fetile-i āh-ı şerer-feşānımdan

Beni yağup ter-i ağıyār-ile duğān itdiñ
Şağın şağın güzelim āh-ı nā-gāhımdan

Şu dūd kim ola çün zūlf-i ḥam-be-ḥam Es‘ad
İder zuhūr küleh-kūşe-i figānımdan

CLXXVII

Aḥvāl-i ğam-ı ‘aşkıımı dil-dār ne bilsün
Esrār-ı dil-i zārımı ol yār ne bilsün

Dünyāda bilür yok seni ey ḥātır-ı ğam-ğin
Ol ‘işve-ger ü şūḥ-ı sitem-kār ne bilsün

Tā böyle gönül virmez idi hüsüne yārīñ
Cevr idecegin ‘āşık-ı nā-çār ne bilsün

Zencīre urursa dil-i 'uşşāķı ‘aceb mi
Dīvāne şanır zülf-i siyeh-kār ne bilsün

Şormazsa n'ola hāţırım Es‘ad o cefā-kīş
Keyfiyyet-i mestāneyi hüşyār ne bilsün

CLXXVIII

Āteşī aţlas olup dūş-ı dile dāğ-ı kühen
Seyl-i eşk oldı aña māī-i tırāz-dāmen

(93)

Dilde sevdā-yı cünūn başda hevā-yı kākül
Tāc-ı gam ber-ser ü pīrāhen-i mişnet ber-ten

Dil-bere ‘āşık-ı şādık geçinürmüş ağıyār
Her gören cünbüş-i ‘aşķım baña taķlīd neden

Ne nıgeh hānçer ururdı ne ‘ızārı āteş
Bā‘iş-i fitne vü āşub dilā sensin sen

Der-kenār oldı hāţţ-ı yār kitāb-ı hüsne
Es‘adā ‘ilm-i muħabbetde bilindi bir fenn

CLXXIX

Bir gönce-dehen gevher-i yek-dāne misin sen
Cān-ı heme-‘uşşāķ mı cānāne misin sen

Ebrūda mısın lebde misin ey dil-i bī-hüş
Mescidde misin sākin-i mey-hāne misin

Ey dil nice bir silsile-i cünbānī-i kākül
Cün Kays-ı felâket-zede dīvāne misin sen

Çaldıñ ser-i gīsūda bizi yoqlamaz olduñ
Ey ‘aql bu deñli bize bīgāne misin sen

Es‘ad katı irhā-yı ‘inān-ı suhen itdiñ
‘Örfi gibi bir şā‘ir-i ferzāne misin sen

CLXXX

Etse nāle n'ola dil ğam-ı cānānından
Gāh olur kim kişi bīzār olur cānānından

Dāğ dāğ-ı sitem itme dil-i ‘uşşākı şaķın
Hazer it āteş-i āh-ı şerer-efşānından

Hele gör ekşiligin bāde-i nāb-ı ‘aşkıñ
‘Aklı başında bir ādem mi geçer yanından

Ruḥ-ı pür-tābına ol mihr-i sipihr-i ḥüsnüñ
Kimse tođrı baķmaz pertev-i raḥşānından

Es‘adiñ rütbe-i eş‘arını bilmekse murād
Oķı bir kaç ğazelin şafḥa-i dīvānından

CLXXXI

(94)

Biñ şevke-i zeht şīve-i iķrār-ı vefādan
Şad ḥayf sitem-kārī-i iķbāl-i şafādan

Tercih ideriz ‘işve-i müjgānını kat kat
İz‘āf-ı muzā‘af ğam-ı gīsū-yı dü-tādan

Zülfünü ruḥun dīde-i ḥūrdan ider iḥrāz
Bir ḥaymesi var zıll-i cenāheyn-i hümādan

Ḥüsn itdi mecānīn-i muḥabbet bizi āḥir
Bir Ḳaysdır ancaḳ aramızda ‘uḳalādan

‘Aşḳıyla olup ‘ālem-i kübrā-yı muḥabbet
Dutmaz dilimiz gerdiş-i gerdūn-ı cefādan

Āh eyleyelim yine ḥüseynīye çıkınca
Taḳsīm-i belāda idüp āgāze nevādan

Tiğ-i sitem-i yārdan Es‘ad ḳaçılır mı
Mestāne iken ğamzesi şahbā-yı şeḳādan

CLXXXII

Ḳaṭ‘-ı recā-yı feyz idüp ehl-i cāhdan
Kesmem ümīdi ḥaşılı luṭf-ı İlāhdan

Ḥübān-ı şehir senden olur feyz-yāb-ı ḥüsn
Lā-büdd sipāh bahşiş alur pād-şāhdan

Abdāl-ı ten-bürehne-i meydān-ı ‘aşḳ olup
Etsek ‘aceb mi ḥırḳamızı dūd-ı āhdan

Sevdā-yı zülf-i yārla kesb-i hevā idüp
Bulduḳ reh-i muḥabbeti nūr-ı siyāhdan

Es‘ad müdām merhem urur luṭf-ı ğamzesi
Mecrūḥ olan gönüllere luṭf-ı nigāhdan

CLXXXIII

İtdi bir sîm-beden dil-ber-i ra'nâ zevķin
 Hâşılı dil yine kesb eyledi dünyâ zevķin

Kâse-gerdâni-i meydân-ı şafâdır kârı
 DuĖter-i rez duyalı câm-ı muşaffâ zevķin

Dökilüp dâmenine eşk-i firāvân-ı niyâz
 Keştî-i nâzla yâr eyledi deryâ zevķin

(95)

İtmeyüp zerre kadar raĖbet-i mihr-i didâr
 Zâhid ile umar Cennet-i Me'vâ zevķin

Rûtbe-i nazmımı tedķik idemez ey Es'ad
 Lafz-ı şî'rinden o kim almaya ma'nâ zevķin

CLXXXIV

El-Ėazer Ėamze-i dil-dâr-ı sitem-kârımdan
 El-Ėazer tîĖ-i miyân-ı nigeĖ-ı yârımdan

El-Ėazer âh-ı seĖer-süz u ciger-düzumdan
 El-Ėazer nâvek-i endüh-ı dil-i zârımdan

El-Ėazer 'aşķ-ı dil-efrüz-ı cihân-süzumdan
 El-Ėazer âteş-i Ėam-şu'le-i dil-dârımdan

Benim Es'ad ki reh-i nazmda erbâb-ı suĖen
 GeçmeĖe bulamaz 'asker eş'ârımdan

CLXXXV

Ꞑadeh t̄a-şubh̄ raqs itdi mey-i pür-t̄ab şevķinden
Bu gice gelmedi şem'ın gözine h̄ab şevķinden

Derūnı şevķ-i meyle t̄oldı f̄anūs-ı h̄ayāl-āsā
N'ola devr etse cām meclis-i aḥbāb şevķinden

Libās-ı 'aqlı şabrım gibi şimdi çāk çāk itdim
Ümīd-i cām-ı lebiñle şarāb-ı nāb şevķinden

Değil sīnemde şeha laḥt laḥt itdi girībānın
Derūna şıgımaz oldı bu dil-i pür-t̄ab şevķinden

Göreydi h̄ançer-i müjgān-ı çeşm-i yāri ey Es'ad
Göñül bir teşnedir kim cān virirdi āb şevķinden

CLXXXVI

Sāḳiyā doldura peymāne dem-ā-dem yürisün
Nev-bahār oldı reg-i 'ayş u deme dem yürisün

Düşsün ayağuna ḥayl ü ḥaşem nūş-ā-nūş
Mey-i gül-gün yine ber-ķā'ide-i Cem yürisün

(96)

Tel çeküp şerḥalarım nuķre-i eşkim işler
Milket-i sīne-i bī-kīnede sikkem yürisün

Gelmez ise o lebi mül ruḥı gül bezmimize
Sāḳiyā mey yerine kāse-i pür-semm yürisün

Yolumuz dūzaḥa uğrarsa eger ey Es'ad
O ki dursun orada şūfī-i sersem yürisün

CLXXXVII

Gönlüm mişâl bezm-i ğam encāma düşmesün

Hicrānun-ile kimseler ālāma düşmesün

İRmez vişāl-i dil-bere nā-puhte-dil olan

Söyleñ raķibe kim tama‘-i hāma düşmesün

Besdir cefālar itmege ser-hoşī-i nigāh

La‘l-i lebiñde bāde-i gül-fāma düşmesün

‘Āşık kemend-i turre-i pür-piçden şakın

Mürġ-i hevā cenāh-ı diliñ dāma düşmesin

Bir elde cām-ı bāde-i ‘işret-fezā-yı ‘aşķ

Bir elden Es‘adā kütüb ü hāme düşmesün

CLXXXVIII

‘Āşık ki açdı sīne-i cānāna sīnesin

Yaķmaġa tutdı āteş-i sūzāna sīnesin

Seng-i cefā-yı yār gelüp yine ‘āşıkıñ

Ma‘mūr ider mi bir daķı vīrāne sīnesin

Cān virmeyeydi haste göñül bezm-gāhıña

Çāk eylemezdi hañçer-i bürrāna sīnesin

Pehlū-yı yārı şarmaz ise kıra baġrına

‘Uşşāk yaķsun āteş-i hicrāna sīnesin

Bezm-i şafāda gönlümüz Es‘ad açar o şūh

Şevķ-i mey ile kim açā mestāna sīnesin

CLXXXIX

Eylemez yār baña mihr ü vefâ neyleyeyin
Ugramaz yanıma hiç zevk ü şafâ neyleyeyin

(97)

Mikket-i ‘aqlım alup vaqf-ı cünün itdi benim
Kuvvet-i nâmiye-i dest-i hevâ neyleyeyin

Nâvek-i cevr gibi ‘aşkı nihândır dilde
Bundan özge o kemân ebrûya ya neyleyeyin

Baht hercâyi felek düşmen ü dil-ber cevvar
Kime dil bağlayayım ben ‘acebâ neyleyeyin

Per-i pervâne-i şevk-i dil-i zârım yakdı
Şem‘-i pür-tâb-ı şeb-istân-ı cefâ neyleyeyin

Vâdî-i ‘aşkıda zünbür-ı gam eylerse hücüm
Lüle-i dâğı yakıp aña duhân eyleyeyin

Qaşırım vaşf-ı leb-i yârda Es‘ad ammâ
‘Aqlımı aldı mey-i hüş-rübâ neyleyeyin

CXC

Fikr-i ruhsârıñla ‘âşık cânı süzân eylesün
Deşt-i gamda câyın âteş-dân-ı hirmân eylesün

Qoynuña girmek ümîd eylerse ‘âşık evvelâ
Tâb-ı nâr-ı âhla çâk-i giribân eylesün

Mevc-ñiz-i bād-ı şubhı küy-ı dil-berden esüp
Dilde deryâ-yı muhabbet yine tuğyân eylesün

Geh visāl ü geh firāqıñla dil-i bî-hüşumuz
 Geh gülüp geh ağlasun evzâ‘-ı mestân eylesün

Göñlün aldı ‘aql u fikr ü şabrı gâret eyledi
 Düzd-i gamzeñ Es‘adı şoysun ço ‘üryân eylesün

CXCI

Kim kaçar vuşlat-ı dil-dâr u vefâ neylinden
 Geçemem neyleyeyin cüy-ı recâ seylinden

Geçmeziz düzağ-ı firqatde olursa yerimiz
 Kevşer-i ‘aşq-ile gılmân-ı gamıñ meylinden

Düşmeyüz küşe-i dāmân-ı gam-ı dil-dâra
 Rütbe vü qadr bulup büseñe zeylinden

Nice rüşen-dil olur ‘aşqla sevdāya düşen
 Rüz-ı fikr-i gam-ı gîsu qaradır leyinden

(98)

Fikretim tîğ-i Ferāmerz-i suhendir Es‘ad
 Rüstem-i ‘arşa-i nazmım şu‘arâ haylinden

CXCII

Vuşlat recāsı küşe-i firqat-mekîn iken
 Bî-hüde hânde itmege beñzer gamîn iken

Efkâr-ı ‘aşqla ezelîdir cünūnumuz
 Lâ-yu‘qal-ı muhabbet idik tâ cenîn iken

Mağrūr-ı luţf u muştarîb-i cevır olmazız
 Aḥvâl-i kevn gâh çunân geh çunîn iken

Elbetde ğam bulur dilimiz ħāline omaz
Bir nā-ümīd-i ālī' ü 'uzlet-ġüzīn iken

Mümkün mi āşinālıġ idem yāre Es'adā
Emvāc-1 lufi 'āşıa īn-i cebīn iken

CXCIII

Bilür yār ħalim beyān itmeden
Sükūt eylerim ben figān itmeden

Dil uğrar mı peygār-ġāh-1 ġama
Ĥadeng-i müjeñ ħırz-1 cān itmeden

Degil dāġ-1 sīnem delinmişdir ol
Sihām-1 muħabbet nişān itmeden

Yeter baña eglence dūd-1 derūn
Seħer āh yegdir duħān itmeden

Hele naş-1 gerdūn ba Es'adā
Temāşā-yı ħüsn-i tebāh itmeden

CXCIV

Yüz döndürüp erbāb-1 ħarābāt yüzünden
Zāhidiñ keşf-i kerāmāt yüzünden

Pür-ille ġüzīn-i ġam olup dil gibi bāri
īn-i cebīn görse mükāfāt yüzünden

Erbāb-1 dil ü ab'a bu dünyāda görölmez
Bir ħande-i ibāl murādāt yüzünden

(99)

Kārım degil ümmîd-i vişâl eylemek ey dil
Hiç maşlahat olur mı muhâlât yüzünden

Ahvâl-i ğam-ı ‘aķımı nazm eylesem Es‘ad
Ebyât-ı şafâ-bağşı münâcât yüzünden

CXCVC

‘Âşık âzürde degildir sitem-i yârından
Hazz ider cân u gönülden hele âzârından

Şabra tākāt mı kalur dilde ki hūrşid-i felek
Hem-çü harrâka yanar âteş-i ruhsârından

Dildir ol hâne-i virâne-i ‘aşkı-ı dil-ber
Gitmeye resm-i muhabbet der ü dîvârından

Ķorķarım saķf-ı zre-efşân-ı sipihrin bir gün
Tutuşur ehl-i diliñ âh-ı şerer-bârından

Bildirir ‘aşķını dil sūzî-i nazmıñ Es‘ad
Bellüdir her kişiniñ rütbesi âşârından

CXCVC

Sürh-i câme içinde sîm-berân
Yâsemendir ķaranfîl içre hemân

Ol-perî-çehreye olurdı nazîr
Olmasa taşvîr eger ki şûret-i cân

Baña dūd-ı derûn virir neş'e
‘Ömrüm olduķca itmesem de duķân

Mest-i şahbâ-yı ‘aşk olurlardı
Cür‘a-nûşânım olsa bâde-keşân

Her nigâh-ı zamîr-i âh-ı dilim
Sihr ü efsûn-ı gamze-i fettân

Girye-rîz olsa sâgar-ı çeşmim
Hânde-i meste teng olur meydân

Çarh-ı ma‘nâ benân-ı fikrimde
Kâse-veş Es‘ad etmede cevân

Harfî'l-Vāv

CXCVII

(100)

Bu gice gerden-i ağıyâra düşmüş rişte-i gîsû
Dil-i dîvâneniñ zencîrin almışlar ne gamdır bu

Nice ‘uşşâka yüz virsün ol dil-dâr-ı sitem-meşreb
Nice yetsün hezârân teşneye ey dil bir içim şu

Nice ‘atşân-ı tâb-ı âteş-i ‘aşk olmasun âdem
Nedir ol leb bir içim şu nedir ol kâmet-i dil-cû

Hâyâ-i şermden gül gül olup ruhsâr-ı rengîni
Gül-feşân oldu bezm-i bâdeye bu gice bir meh-rû

Ya luğfa ya ‘itâba nâzik-âne bir işâretdir
Netîce-bağş olur elbette Es‘ad cünbiş-i ebrû

CXC VIII

‘Aşq-ile pür-feyż olup bāde-i nāb-1 sebū
Tāzeledi keyfimiz köhne şarāb-1 sebū

Rūşen ider albimiz şev-i mey-i la‘l-i yār
Hayli dil-fürūz dur şu‘le vü tāb-1 sebū

Āteş-i yek-aker-i āh-1 ciger-sūz-ile
Başladı devre ade oldu kebāb-1 sebū

Nice görür ehl-i zev rū-yı ‘arūs-1 meyi
Çözilüp açılmaya tā ki nikāb-1 sebū

Bezm-i muabbetde dil uymaz idi gönlüne
Olmasa Es‘ad eger mest-i arāb-1 sebū

arfū‘l-Hāi

CXC IX

Göñülde bar-1 muabbet ki cūşa geldi yine
Hevā-yı ‘aşqla cūş u urūşa geldi yine

Hevā açıldı der-i mey-fürüş fet olsun
Çekildi her kişi ‘ayş u nūşa geldi [yine]

Devā bulunmadı derd-i dil-i za‘ifimize
‘İlac-āne-i bāde-fürüşa geldi yine

(101)

Cünūn-1 ‘aşq göñülde arār itmiş iken
Hevā-yı kākül ile ‘al u hūşa geldi yine

Bir üstâddır Es‘ ad tabî‘at-i naqqâd
Şuḡuf-ı ma‘nâya resm-i nuḡûşa geldi yine

CC

‘Andelîbim ruḡ-ı dil-dâr meh-i enver ise
Jâledir eşkim eger ‘arızı berg-i ter ise

Zehr-i ḡaṅçer müje-i ‘işve baña kâr itmez
Ölmege cân atarın üstüne ben ister ise

‘Ûd ise zülf-i siyeh dūd-ı kebūdîdir dil
‘Âteşim bende eger ‘aşḡ u hevâ micmer ise

Āh-ı âteş dil-i sūzında fetîl-i ḡamdır
Ḥüsn-i dil-dâr eger şem‘-i zîyâ-güster ise

Dilde ḡürşîd-i felek tâb-ı niyâz olmuştır
‘Ālem-i nâzda dil-dâr meh-i enver ise

Ḳadrimi ber-ter ider ‘âṡîfet-i pîr-i muḡân
Çün teh-i cür‘a ḡomaz ḡâkde gerçek er ise

Mevc-der-mevc-i suḡendir ḡazelim ey Es‘ad
Baḡrdır ṡab‘ım eger söz dürr ü ḡüher ise

CCI

Sözüm nev-âmede-ḡaṡṡ-ı ‘izâr vaşfında
Cihân pesend-i ḡazeldir bahâr vaşfında

Hemişe ḡâliye-pâş-ı şaḡife-i dildir
Dem-i nesîm-i seḡer zülf-i yâr vaşfında

Hurūşa gelse n'ola baħr-ı ıab'-ı meyyālim
Dürer-feşān edādır kenār-ı vaşında

Midād-ı eşkle midħat-nüvīs-i deşt-i ğamım
Aķar şudur ķalemim cūy-bār vaşında

Haıı-ı ruħun ğöriccek bir ğazel didim Es'ad
Siyeh ıurre-i leyl ü nehār vaşında

CCII

(102)

Dīdemde ħayāli daħī dil-dār dilimde
Zāhirde ne vardır nice ğam var dilimde

Āħ eyleyemem nāleye ķudret nice mümķün
Der-beste iken maħzen-i esrār dilimde

Her ğāħ girer ğönlüme şemşīr-i nigāhı
Tiĝin deĝer ol ğamze-i ħun-ħār dilimde

Olmazdı ğöñül taħt-ĝeh-i pād-şeh-i ħüsn
Cāy itmese ol şūħ-ı sitem-kār dilimde

Es'ad nice olurmuş meĝer āşār-ı ıabī'at
Kilk-i hüner elde daħī eş'ār dilimde

CCIII

El virse şafā şāhid-i şahbā be-kef olsa
Çün zāhid-i zerķ u riyā ber-ıaraf olsa

Bir bezm-i şafā olsa elem ĝörmesek anda
Şemşīr-i neşāııyla ğam u hemm telef olsa

Yār olmayıcağ eglenemem meclis-i meyde
Sāzendesi destine eger mihr-i deff olsa

Bir fāhişedir çarh n'ola zāde-i luṭfi
Mānende-i vaż'-ı püser-i nā-ḫalef olsa

Pākīze-suḫen ne var eş'ārıññ Es'ad
Her noḳtası bir nükte-i dürr men'aref olsa

CCIV

Hep görenler didi ruḫsārıññ dil-dār işte
İşte ḫüsn işte güzel böyle gerek yār işte

Dem-i vuşlatda şafā üzre iken geldi raḳīb
Ḥāşılı 'aşık-ı bīmāre budur yār işte

Tār-mār eyledi ser-māye-i dest-i 'aqlım
Böyle sihr itdi baña gamze-i mekkār işte

Şemme-i nükhetidir hūşuma bāyende-i dil
Böyledir ḫāşiyet-i zülf-i siyeh-kār işte

Ruḫ-ı gül-reng hevāsıyla biraz āh itdim
'Andelībān işidüp hep didiler zār işte

(103)

Begenüp pīr-i muḡān şeyḫ-i riyā-ber-düşü
Didi bir bencileyin köhne güneş-kār işte

Hep görenler didiler bāde-fürüşü Es'ad
Düşelim ayağına pīr-i meded-kār işte

CCV

Yârla bezme getürdük gice ağyârı bile
 Bir güli қоқмақ için aldık ele hârı bile

Beni öldürme meded çîn-i cebîn gösterme
 Alam cânım yanıña hânçer-i âzârı bile

Gerden-i cânıma seng-i ferah ‘işve eyle
 Tiğ-i ser-tîz-i nigâh sitem-i âşârı bile

Nice ğam çekmeye ‘uşşâk-ı perişân-ı hâtır
 Mâil-i gird-i ruḥı zülf-i siyeh-kârı bile

Es‘adâ meclîs-i şahbâda bu şeb eglenelim
 Hele al yanıña mecmû‘a-i eş‘ârı bile

CCVI

Haṭṭ geldi ise ebrû-yı pür-tâb yerinde
 Hüsniinde hâlel yoқ yine mihrâb yerinde

Ebrûyla bir nüshâ imiş haṭṭ-ı ruḥ-ı yâr
 Ma‘nâsı laṭîf ü daḥî i‘râb yerinde

Dünyâyı n'ola gezinemese ol şûḥ
 Mestâne imiş keyf-i mey-i nâb yerinde

Yoқ hiç qarârı bu dil-i girye-künânıñ
 Eşkin aқıdup çıқdı gibi âb yerinde

Es‘ad nice olur daḥî mekr devlet-i hûbı
 Hep hüsni mükemmel ola esbâb yerinde

CCVII

La‘l-i lebiñden irdi dile bñ-yı mey-kede
 ‘Ayb itme olsa mest-i ¼adeh-cñ-yı mey-kede

Ha¼kã budur ki ‘ãlem-i ãbiñ bahãrıdır
 Cãm-ı şarãb u sã¼i-i gül-rñ-yı mey-kede

(104)

Rindãn-ı mey-pereste behiřt-i neřãtdır
 Zũhhãd-ı huřka duza¼ ise sñ-yı mey-kede

řahbã-yı nãbı bu gice çekdik sebũyla
 Tařdı dökũldi deřt-i dile cñ-yı mey-kede

Es‘ad keder ¼omaz dil-i řãfiñda hãřılı
 Āb-ı řafã-yı bãde-i gam-řũ-yı mey-kede

CCVIII

Sa‘yim oldur ki řaf¼a-i gerdũn
 Su¼enimle benim leb-ã-leb ola

Rũ¼ ola her sũzumda ammã kim
 O degil i¼tiřãm-ı ¼ãlib ola

İsterim devlet-i Hudã-dãdı
 İstemem himmet-i ‘am u ãb ola

Bende-i hãnemde piř-gãhımda
 Niçe dil-dãr sım-gãbgãb ola

İstedikçe idem der-ãgũřı
 Dimem hiç ‘aceb ¼açan řeb ola

Nükte-i şi'r-i pākim ey Es'ad
 Çarḥ-ı ma'nāda hem-çü kevkeb ola

Nüşa-i şi'rimi beyāz iderim
 Dimez ben kâğıdı müzehheb ola

CCIX

Ḳorḳarım 'aşḳla āh itmege cānānı yaḳa
 Tıoḳuna biñ şerer-i āteş-i dil cānı yaḳa

'Āşık oldur ki olup sūhte-dil bencileyin
 Sīnede aḳker-i dağ-ile girībānı yaḳa

'Āşık oldur ğam-ı 'aşḳı ide yāra te'sīr
 Şem'-i pūr-tāb-ı dili mihr-i dıraḳşānı yaḳa

'Āşık oldur şerer-efşānı-i nār-ı ğamla
 Yārdan dūr olıcaḳ 'ālem-i hicrānı yaḳa

Rind oldur evvel-i şeb tā-be-seḫer ey Es'ad
 Şem'-i tābende-i cām-ı mey-i raḳşānı yaḳa

CCX

(105)

Destimizden dāimā peymāne-i mül gitmese
 Telḫ olup bezm-i bahārı mevsim-i gül gitmese

Bir gül-sitān seyrin etsek kim ḫazānı olmasa
 Gūş-ı gülden muṭṭaşıl feryādı-ı bülbul gitmese

Āb-ġine içre ḳonmuş tāze verd-i ter gibi
 Gönlümüzden bir civān-ı şūḫ-şen-gül gitmese

Dil-periřānī-i ‘aşk-ı yār olup eglencemiz
Başımızdan hiç n'ola sevdā-yı kākül gitmese

Çekmesek Es‘ad n'ola cām-ı meyiñ eksikligin
Gūş-ı cām-ı bādeden āvāz-ı kılkuş gitmese

CCXI

Kābil mi rāh-ı ‘aşkda ‘uşşak şağ ola
Düzd-i nigāha gamze-i hūnı yatağ ola

Meclisde şem‘-i āteşe yansun çü dil-berin
Ruḥ-sār-ı tāb-dārı gibi şeb-çirağ ola

‘Āşık odur ki cismini ğırbāle döndürüp
Sūz-ı muḥabbet-ile teni dağ dağ ola

Mümkün mi gamze olmaya ḥançer-keş-i sitem
Çün cām-ı ‘işve her dem elinde ayağ ola

Āhımdan özge añlayamam rezm-i ‘aşkda
Es‘ad cefā-yı yāra doyar bir dimāğ ola

CCXII

Nice mümkündür sarāy-ı dil neşāt-ābād ola
Rūzgārın mülk-i bünyānı meger ber-bād ola

Nice şağ olsun ṭabīb-i çeşm-i yāriñ ḥastesi
Her nefesde kārı zār u nāle vü feryād ola

Bezm-i mehcūrīde eglenmek ‘aceb düşvārdır
Bir gönül kim keyf-i luḫf-ı gamzeñe mu‘tād ola

Bir nesim-i luř esmez gonca-i bařtıma aça
 Bir dem olmaz ğam-serā-yı dil ferař-ābād ola

(106)

Rūzgār-ı dūndan Es‘ad yeter řekvā-geri
 Belki bir gūn iltifāt-ı ĥazret-i ūstād ola

CCXIII

Māiliz la‘l-i leb ū dīde-i mest-ānesine
 Hūsn-i mey-ĥānesiniñ bāde vū peymānesine

‘Āřıkız kūy-ı ĥarābāt-ı ğam-ı dil-dārīñ
 Āřnālīķ ideriz maĥre ū bī-gānesine

Diñle her řām u seĥer řīt-i nefir-i āhı
 Felegiñ yūf çalarız gūnbed ū kāřānesine

Bir ‘alev-pāre-i ĥüsne tolařur dil-kārı
 Āteř-efřānī-i ğam sīne-i pervānesine

Göz görür yāri ĥayāliyle nice ‘ālem ider
 řevķi Es‘ad dil-i ğam-gīnimiñ ammā nesine

CCXIV

Yād eyle gehī ‘āřık-ı nālānı unutma
 Ol kūşe-niřīn-i ğam-ı hicrānı unutma

Gelmez bilüriz luř-ı kerem ĥāřıra bārī
 Añdıķca bizi cevr-i firāvānı unutma

Bezmiñde ķadeĥ dostların itme ferāmūř
 Pā-mālīñ olan zümre-i mestānı unutma

Añ bu dîl-i sūzendeysi şeb-tā-be-seher-gāh
Yanup yağılan şem‘-i fūrūzānı unutma

Ey pîr-i muğan Es‘adı cezb eyle du‘ādan
Ehl-i dil-i yārān-ı suhan-dānı unutma

CCXV

Yine hūrşid-i yār baña gösterse
O günü bir dağî luğf etse Hudā gösterse

Bakıcağ āyine-i ‘arız-ı pāk-i yāra
Dil ğam-dīdemize rū-yı vefā gösterse

Bir nigāh-ı kerem u luğfi ferāmūş etmem
Yār biñ kere eger tığ-i cefā gösterse

(107)

Şol kadar zerd ü nizār eylese cismim ğam-ı ‘aşk
Beni birbirine erbāb-ı belā gösterse

Niçe bir renc-i humār-ı mey-i ālām Es‘ad
Sāğî-i dehr bize cām-ı şafā gösterse

CCXVI

‘Āşık eger ki irmez ise kūy-ı dil-bere
Çıksun figānı göklere insün felek yere

Sevdā-yı zükf-i yār düşüp kalb-i ‘aşka
Bir pāre ‘anberi kodılar şanki micmere

Bahr-ı belā-yı ‘aşkda emvāc-ı eşk-ile
Keştî-i āh karşı varır çarğ-ı çenbere

Bir gün yaqar seni odlara yanınca çarhı da
Tutma ‘izār-ı pākiñi mihr-i münevvere

Dağ urdı yār-ı seng-dile āh-ı āteşin
Es‘ād cihānda sikkesini qazdı mermere

CCXVII

La‘l-i dil-ber düşdügin tuymuş leb-i peymāneye
Tıfl-ı dil de qorqarın bir gün düşer mey-ḥāneye

Ġamze vü çeşmin ḥayāl idüp hevā-yı zülfle
Rast geldim rāh-ı ḡamda bir iki mest-āneye

Sevq-i ‘aşq eyler dil-i āteş-nijād-ı ‘āşığa
Āteş-i ruḥsārı yanmaq ögredir pervāneye

Qaysa taqlīd eyledi şahrā-neverd-i derd olup
Ey mi itdi tıfl-ı dil öyküdi bir dīvāneye

Būyını almış zülf-i yāri ṭolamış parmağına
Ṭarasa dünyāyı qalmaz Es ‘adā bu şāneye

CCXVIII

Şarīr-i ney şalar āvāzeler bu çarḥ-ı nüh-ṭāqa
‘Aceb mi hem-dem olsa nāle vü feryād ‘uşşāqa

Dem ursa ney döner ‘aşq ehli fānūs-ı ḥayāl-āsā
Şadā-yı sūz-nāki şem‘-i qalbin başlar iḥrāqa

(108)

Delinmiş bağı nār-ı ‘aşq-ı Mevlānayla her dem
Derūn-ı neyden āteş saçılır şahrā-yı āfāqa

Neşât-ı kalb-i 'âşıkdır meger kim nâlesi nâyîñ
Şafâ-bahş olmada bülbül-şıfat gül-zâr-ı eşvâқа

Dil-i 'âşık eger garķ-âb-ı eski olsa da Es'ad
Dem-i pür-süz-ı neyle ıolaşır mânend-i ĥarrâқа

CCXIX

Gün yüzün geh şaklayup gehî nümâyân olmasa
Aftâbım gâh peydâ gâh pinhân olmasa

Baĥr-ı ekşimden olurdı keştî-i câna ĥalâş
Gird-âb-ı âh eger kim mevc-i ĥayrân olmasa

Zâil olmazdı hele târîkî-i şâm-ı firâķ
'Ârız-ı 'âlem-fürûzuñ mâh-tâbân olmasa

İncinürdik ĥük-ı cevri-ı cefâsından eger
'Âşıkça her vaz'ı anıñ luĥf u iĥsân olmasa

Virmez idi Es'ad ezhâr-ı ma'ânîye ĥayât
Tab'-ı pâkiñ çeşme-sâr-ı âb-ı ĥayvân olmasa

CCXX

İderse ĥamze-i dil-ber muĥaddemât-ı girişme
Lebinden añlanur ey dil muĥassenât-ı girişme

'Âceb mi gelmese çeşm-i cihâna ĥâb-ı tesellî
Ki oldı zülf-i siyâhı şeb-i berât-ı girişme

Gubâr-ı ĥatı-ı 'izârı kitâb-ı fenn-i muĥabbet
Kenâr-ı ebrû-yı pür-çîni müşkilât-ı girişme

Nigāh-ı fitne-nevāzı hezār-şan‘at-i ‘işve
Hemîşe kārî-i nāzı taşavvurāt-ı girişme

Olursa gül gibi hamyāze-rîz şāhid-i nazmım
Cihāna fāyîz olur Es‘adā nikāt-ı girişme

CCXXI

Bil қadr-i vişāl hatt-ı dil-dāra düşünme
Muğberr dil olursun қatı eşrāra düşünme

(109)

Ser-māye-i ‘aqlıñ yoğ ıder hārcı ağırdır
Çokluk mey-i gül-reng-i leb-i yāre düşünme

Ey hāce maḥallinde seniñ başıña dönmez
‘Aqlın var ise çarḫ-ı sitem-kāra düşünme

Ārām ise maқşūd eger dīnde ey dil
Tiğ-i heves gamze-i gaddāra düşünme

Eyyām-ı bahār irdi yeñi ‘āşık olursın
Es‘ad қatı çok şāhid-i eş‘āra düşünme

CCXXII

Bizi bu ‘aşq-ı mecāz u gam-ı gīsūda қoma
Eyle bīdār-ı Hudā gāflet ü uyḫuda қoma

Bād-ı himmetle düşür sāhil-i baḫr-ı eşke
Fülk-i mellāḫ-ı diliñ yelkenini şuda қoma

Bir nigāh ile getir ‘aqlımızı başımıza
Ārzū-yı leb-i dil-cūda vü ebrūda қoma

Şem‘-i rüşen-dil-i ümmīdimi yak ‘aşkıñla
Şeb-i tār-ı heves-i kākül-i hoş-būda koma

Es‘adın cürmüni ‘afv eyle dil-i meyyālin
Zevk-i beyhūde ile lezzet-i pehlūda koma

CCXXIII

Benedirüm yüziñi mihr-i cihān-ārāya
Naqş-ı hüsñüñ eger olsaydı aña pīrāye

Bildigim bu ki seniñ zerre-i tīb-ı hüsñüñ
Niçe hurşīd kadar şu‘le şalar dünyāya

Zülf-i pür-çīniñi tağıtsa ‘izār üzre şabā
Nükhet-i müşg virir berg-i gül-i zībāya

Çehre-i mehde maḥāk añlama ol ḥor u şek
Çaldı var-ise keff-i desti ṭabānce aya

Hüsni esbābına maḡrūr ise dil-dār Es‘ad
‘Āşıkız ehl-i diliz biz de şükür Mevlāya

CCXXIV

(110)

Döküldi ṭurre-i pür-çīn-i dil-ber ebrūvān üzre
Yine bir fitne düşdi fitne-i āḥir-zamān üzre

N'ola ehl-i niyāzı başdırırça kevkeb-i nāza
Olur her fitne biñ pāre o çeşm-i bī-emān [üzre]

Sipihre irdi başı tünd-bād-ı şarşar-ı āhım
Döküp ḥāk-i derd-i dil-dārı farq-ı Ferḡadān [üzre]

alan taħrīk itmez zāhidiñ bād-ı riya ammā
 Öter rīş-i sefīdi ditrer endāmı cüvān [üzre]

N'ola şı'rimde Es'ad nice ta'bīr-i bülend etsem
 Sözüm ser-şafhadır mecmu'a-i nazm-āverān üzre

CCXXV

Şāhid-i baht ile hengām-ı telākī olsa
 Ārzū vefk-i murādāta mülākī olsa

Gerdiş-i cāma bu şeb çarh-ı felek reşk etse
 Yār-ı şahbā-keş vü la'l-i lebi sākī olsa

Meyi inkār mı eylerdi eger zūhhādīñ
 Dil-i erbāb-ı şafā gibi mezākī olsa

Şöyle cerrārdır 'ayş kim ammā yaraşur
 Nüh-felek dest-i su'ālinde çanākī olsa

Bir mey içsek ki şikest olmasa devr-i kadehi
 Hiç humār olmasa keyfiyyeti bākī olsa

Aña meyl eylese dil kim niçe biñ māh u sinīn
 Laḫza-i vuşlat eyyām-ı firākī olsa

Niçe yüzden buluruz neşvesin Es'ad suḫeniñ
 Bāde-i ma'rifetiñ elli yasākī olsa

CCXXVI

Dāğ dāğ-ı ğam-ile 'āşık odur yanık ola
 Āteşi gül güli āteş bile bir 'āşık ola

Hüner-i dest-i niyâzı ide at at işbât
Nâzına ‘işvesine dil-beriniñ lâyı ola

Âhla ‘ude-i rumûz am-ı ‘aşı ide all
Keşf ola fenn-i mu‘ammâ-yı sitem fâi ola

(111)

Rind odur um-ı aıatden ie şahbâyı
Şûretâ mest-i mey ü ma‘nide ol ayı ola

Şâ‘ir oldur ola pür-süz-ı muabbet Es‘ad
Hâme-i ma‘rifeti derd-i dilin nâtı ola

CCXXVII

aat-i firat mi vardır bu dil-i bîmârda
Çeşm-i ümmîd olmasa pâ-yı ayâl-i yârda

‘Âşııñ izhâr ider süz-ı derûnın dil-bere
Şu‘le-i nâr-ı muabbet âh-ı âteş-bârda

Kendi âb-ı nâzda dil-dâr ti-i amzesi
abza-i teşhîr dest-i fitne-i bîdârda

Şâm-ı am elden düşürmem geri câm-ı bâdeyi
Şub-dem destimdedir tesbî istifârda

Söylemezdi ûı-i ab‘ım o yârıñ Es‘adâ
Rû-yı lufin görmese âyine-i ruhsâda

Harfû'l-Yâi

CCXXVIII

Güş-1 dilime şît-i mey-i nâb çalındı
 Tebşîr-i dem-i 'işret için nâb çalındı

Ra'd-1 felek-i sifle nevâzı ne şanırsın
 Hân-1 ni'am-1 ihzârına dolâb çalındı

Şemşîr-i zebânım düşürüp havfe cihânı
 Â'dâd-1 güle çihre-i ahbâb çalındı

Dil lebde iken düzd-i nigeş dostluk itdi
 Mey-hâne hep rehn olan esbâb çalındı

Es'ad gice teh kûşe-i firkatde muhaşşal
 Tanbûr-1 gama haylice mızrâb çalındı

CCXXIX

Dil bâb-1 recâ-yı harem-i vuşlata geldi
 Deryûze-ger-i 'aşk der-i devlete geldi

(112)

'Uşşâk taḥiyyâta oturmak şadedinde
 Ol serv-i sehî-ḳaddi görüp ḳâmete geldi

Remmâl-i felek nokta döker şanma kevâkib
 Dükkân-çesine her kişi bir niyete geldi

Üftâdeleriñ itme tehî dest-i temennâ
 Pâyına düşüp her biri bir minnete geldi

Rū-māl iderek ayagına pīr-i muġānīñ
Erbāb-1 hevā aḡz-1 yed-i himmete geldi

Düşdiyse göñül Es‘ad eger mülk-i fenāya
Bāķī kıludur emrle bir hizmete geldi

CCXXX

Meydāna duḡter-i rez ‘arz-1 cemāle girdi
Rindān öpüp ayagın yine vebāle girdi

Hep tıydu āh u zārım ammā tecāhül itdi
Güş-1 cefā-yı yāra efgān u nāle girdi

Mest-āne kurtulur mı şahbā benim elimden
Çıkdı sebūdan ammā şimdi sifāle girdi

Gögsünde ḡāl şanma bir hindū-yı belā-keş
Dīvān-1 şāh-1 ḡüsne bir ‘arz-1 ḡāle geldi

Ṭab‘ımda şimdi Es‘ad endīşe-i suḡendir
Mecmu‘a-i ma‘ānī dest-i ḡayāle girdi

CCXXXI

Dāimā ruḡsār-1 yār üzre dü-tādır turreci
Var ise ḡüsni ‘izāra mübtelādır turreci

Hep mu‘aṭṭar eylemiş evsāk-1 şehir-i ḡüsni
Güyyā bir hindū-yı nāfe-güşādır turreci

Ġamze de āfettir ammā var nigāh-1 luṭfi da
Ehl-i ‘aşķıñ başına müşkil belādır turreci

Perde-dâr-ı ‘arız-ı pür-tâb olup âhım alur
Anıñ-çün dil-i perişân-ı şabâdır tırresi

Şad-hezârân ‘âşıkı bir mûyı Es‘ad bend ider
Bir siyeh dil sâhîr-i şan‘at-nümâdır tırresi

CCXXXII

(113)

Der-miyân itdi nigâhıñ yine tîg-i nâzı
Oldı dil ma‘reke-gâh-ı elemin ser-bâzı

Ebruvân nâz-perest gamze ise mest-i elest
Bilmeziz kangısına eyleyelim i‘zâzı

Müjdesi nâz-nişindir nigehe ‘işve-karın
Tıfl-ı hüsnünde nedir ol reviş-i şannâzı

Mezheb-i ‘aşka hâlel virme uyup kâkülüne
Fırağ-ı dalle-i zülfüñ odur mümtâzı

Yâr rağbet-dih-i eş‘âr olursa Es‘ad
Nice olur göresin sen de gâzel-perdâzı

CCXXXIII

Gün-be-güne bende-nuvâz oldı o şeh nîk oldı
Ser-i hûbân-ı cüvânân-ı Selânîk oldı

Toğmayup mihr-i münîr-i dem-i şubh-ı vuşlat
Şeb-i firqatde cihân başıma târîk oldı

Döndi kum sâ‘ate mînâ-yı vücūd-ı âdem
Güher-i bîh̄te-i ‘ömri aña rîg oldı

Fitne kaynatmağa sehhâre-i Zâl-i gerdün
Nüh-ķıbâbı felegiñ her biri bir dîk oldı

İRmez oldı ĥıred-i mû-yı şikâf ey Es‘ad
Rište-i dürr-i ma‘ânî katı bārik oldı

CCXXXIV

Gerçi kim pür-‘işvedir ĥüsn-i ‘izâr-ı meh-veşi
Şehr-i şūr u fitnede yoķ ġamzeniñ ammâ eşi

Her ne deñlü dökse ĥün-âb-ı sirişkin ‘âşıkıñ
Tâb-ı ġamla ġül-ĥen ü dilde söyünmez âteşi

Düzd-i ‘ayyâr-ı niġeh eşheb-süvâr-ı fitnedir
Nāvek-i müjġanı yanınca siġâm-ı terkeşi

Çeşm ebrüdan niçün şekvâ idersin ey ġöñül
Tutalım öldirdi çeşmi saña n'etdi ya ķaşı

(114)

Oldı Es‘ad řab‘-ı pākiñ ĥum-sitân-ı feyzde
Mest-i cām-ı ma‘rifet bezm-i suġen řahbā-keşi

CCXXXV

Şabayla dimaġ-ı cāna ĥoş-bū-yı vefâ geldi
Dil-i ġam-ġini teşrîf itdi ĥoş geldi řafâ geldi

Nuġustîn vaķt-ı şubġ-ı ‘îd ü vaşl-ı yâr irişdikde
Muķaddem baġt-ı pür-ĥâbımla ķalbe merġabâ geldi

Ģubâr-ı der-gehi dil-dāra rû-mālîde olmaķla
Çeraġ-ı dîde-i mihr-i sipihre çok ziyâ geldi

Sükkân-ı kûyunuñ gûş eyleyüp feryâd ey Es‘ad
Seni ol mest-i istiğnâ unutmışdı aña geldi

CCXXXVI

Dil tiğ-i ğam-ı ‘aşkla şad-pāre degil mi
Sīnemde meger şerhalarım yāre degil mi

Efsūn-ger imiş ğamze-i ‘ayyār da ammā
Ol dīde-i mekkāre de sehḥāre degil mi

Yok vuşlata dermān u nihāyet ğam-ı ‘aşka
Haḳḳā bu ki dil ‘āşık-ı bī-çāre degil mi

Zārīmizi bilmez mi işitmez mi şanırsın
Hep itdigimiz āh o dil-dāra degil mi

Zülf-i siyeh-i yārdan Es‘ad nice gelsün
Gönlüñ de seniñ gibi bir āvāre degil mi

CCXXXVII

Eger-çi dām-ı zülfe çok dil-i āteş-figen düşdi
Benim gönlüm de bilmem hiç bu vādīye neden düşdi

Düşürsem dirdim ol dil-dārı şeh-rāh-ı muḥabbetde
Yürürken mest-i cām-ı ‘işve nāz u şīveden düşdi

Ten-i nāzik-terīn bu çeşm-i pür-nemde ḥayāl itdim
Ḳıyās itdim leb-ā-leb ḥavza berg-i yāsemen düşdi

(115)

Benim çekdiklerim şahrā-yı ğamda çekmedi kimse
Bu vādīye ne Ḳays-ı vālih ü ne küh-ken düşdi

Ser-ā-pā vaşf-ı hüsni-yāra kim söz düşmedi ammā
Miyānī vaşfi Es‘ad haylice nāzik suhen düşdi

CCXXXVIII

Cihāna bīm-i cāndır Rüstem-āne gamzeñiñ tarzı
Tutar dest-i nigāhıñ seyf-i meslül-i Ferāmerzi

İder yek darb-ı tīg-i gamgam-ı çin-i cebinle
Musahhar kahramān-ı cevrine bir demde biñ merzi

Ne hançerdir müjeñ zaḥmı medār-ı tünd-i rüstidir
Geçerken cāme-i cān u dile çün süzen-i derzī

O şāhıñ hāne-i ‘aşkında dil hükümün yürütsün mi
Bu satranc-ı muḥabbetdir bunuñ maṭrūhdur ferzi

Çü Es‘ad ṭab‘ı üstādıñ Şifāhān-ı ma‘ānīdir
Mişāl-i ‘Örfi-i Şirāzīdir ebyātıñ tarzı

CCXXXIX

Ol gamze cefā itmede ārām idemez mi
Yoḥsa o kadar zülf-i siyeh-fām idemez mi

Dil-dārıla hem-şoḥbet olan ‘āşık-ı ser-mest
Eşkin mey-i gül-gün u serin cām idemez

Mürğ-i dili şeh-bāz-ı nigāhıñ kapamazsa
Ol zülf-i girih-gır aña bir dām idemez mi

Erbāb-ı dile kārı sitemdir bu sipihriñ
Bilmem aña yārān daḥī ikrām idemez mi

Es'ad bir olup bahtım ile çarḥ-ı sitem-kār
Maḫsūdımı virmezse de nā-kām idemez mi

CCXL

Alışdı dil ğam-ı hicrān-ı dil-rübāyla şimdi
Hiç āšnālığımız kalmadı şafā-ile şimdi

Nesīmden eşer bū-yı zülfün eyleyeli aḫz
Yeler daḫī dil-i āşüfte ol hevā-ile şimdi

(116)

Ġam-ı firāḫ-ile Ya'ḫub-ı vaḫt olup gideriz biz
Ba'īd-i Yusuf-ı vuşlat olup cefāyla şimdi

Vişal-i yāra ne yüzden irem deyü gezerin ben
Hezār ḫasret ü firḫatle biñ belāyla şimdi

Ṭuyup fiġāniñi Es'ad o gül şafālar idermiş
Sadā-yı bülbül ü mürġ-i naġam-serā ile şimdi

CCXLI

Elimizden gelür āh u bükādan ğayrı
Yārdan gelmeyecek cevır ü cefādan ğayrı

Çār-sū-yı ğam-ı 'aşḫda o ḫūrşīd-veşīñ
Her ne dirseñ bulunur mihr-i vefādan ğayrı

Reh-i 'aşḫı gözedir her gice mihmān gelmez
Ḥāne-i 'aşḫ-ı ğam-ġine belādan ğayrı

Bizden artıḫ 'acebā ḫān-ḫāh-ı dünyāda
Nesi var zāhidiñ esbāb-ı riyādan ğayrı

‘Āşık bir hālete irgürdi hele Es‘adı kim
Kimseye minneti yok bāri Ĥudādan ğayrı

CCXLII

Āhdır āteş-i ğam reşha-i eşkim şereri
Āh u eşkimle muhaşşal yaqarın baħr u yeri

‘Āşıkıñ āhını teskīn idemez eşk-i revān
Āh bir tıĝdır aña ş u virir eşk-i teri

Tāb-ı mihr āteş-i āhım nem-i eşkim deryā
Yerde vü gökde ider eşkle āhım eşeri

Bād āhım süpürür eşk şular dil-dārıñ
Āh u eşkimle olur pāk hele reh-güzeri

Eşk pāyına düşer āh girībānın alur
Āh u eşkim virir ol dil-bere Es‘ad kederi

CCXLIII

Dil-i āteşin-nijādıñ şereri görölmez oldu
Yine esb-rān-ı ‘aşkıñ haşrı görölmez oldu

(117)

Bize çıkmaz oldu dil-ber pes-i perde-i cefādan
Nice nāz ider görüñ kim o perī görölmez oldu

Leb-i yār-ı dil-firībi düşüp ayāĝa öpelden
Mey-i cām-ı bezm-i ‘ayşıñ kederi görölmez oldu

Nefeħāt-ı zülf-i yārı dile ‘arza kılsa bārī
Ne ‘aceb nesīm-i şubħuñ eşeri görölmez oldu

Söze raġbet eylemezmiř o řeh-i serir-i 'iřve
řu'arā-yı 'ařrıñ Es'ad hūneri görölmez oldu

CCXLIV

Cām-ı řafā görölmez bāde iřilmez oldu
Seyl-i siriřk-i ġamdan řimdi geçilmez oldu

Bilmem nedir ġurūrı ol mest-i cām-ı nāziñ
'Uřřāķ-ı dil-figārı ġüdek-çe bilmez oldu

Cānā ġadeng-i cevriñ kār eyledi derūna
Peykān-ı tır-i ġamzeñ cismimde ilmez oldu

Dil kiřt-zār-ı ġamda ġāk olsa da ne çāre
Toġum-ı vefā cihānda çokdan ekilmez oldu

Erbāb-ı 'ařkıñ Es'ad kalb-i ġazini ġibi
Bab-ı kerem ġapandı řimdi açılmaz oldu

CCXLV

Evrāk-ı ġül-i baġ ki cām-ı meye düřdi
řan 'aks-i ruġ-ı yārdır āyineye düřdi

Düřdüm ney-i nālemler hele ben der-i yāra
Ammā dil-i dīvāne mi bilmem neye düřdi

Dil řanma derūnumda yanan āteř-i 'ařkıñ
Bir aġker-i sūzendesidir sineye düřdi

'Uřřāķ-ı sitem-dīdeye tařsım-i ezelden
Hep ġiřře-i ġam bu dil-i řūrīdeye düřdi

Hāmūş idi ʔūʔi-i zebānım benim Es‘ad
Mir‘at-ı ruḥ-ı yāra bakūp söyleye düşdi

CCXLVI

(118)

Baňa n'eyledi ise firāk eyledi
Dili pür-ğam-ı iştiyāk eyledi

Kaçar oldı benden o meh-vār ise
Raķīb-i bed-aḥter nifāk eyledi

Düşüp derde pā-māl-i ğam olmağa
Göñül ‘aşkla ittifāk eyledi

Seni görmedim rāh-ı hicrānda ben
Cefāyı baňa iftirāk eyledi

O mest-i mey-i nāziñ Es‘ad bizi
Lebi fikri ehl-i mezāk eyledi

CCXLVII

‘Aşık derinde bekledi cānānı çıkmadı
Çok cān çekişdi ḥaste-i ğam cānı çıkmadı

Ḳanın ḳurutdı bülbüle güller görünmedi
Pür-yāre itdi ḥār-ı elem ḳanı çıkmadı

Zaḥm-ı ḥadeng-i cevriñ oñulmaz cerāḥati
Ḳaldı göñülde çün ser-i peykānı çıkmadı

Mihmān-ı kūyına o sitem-kār-ı rüzgār
Çok ğam yedirdi süfre-i iḥsānı çıkmadı

Peygar-ı ğamda Es‘ad ŐemŐir-i Őab‘-ile
Kimse muĳāvim olmadı aĳrānı ıĳmadı

CCXLVIII

Īaddiñ ‘araĳı āg-ı zenehdāna Őaıldı
ün jāle-i ter ğonca-i ĩandāna Őaıldı

Dil-dār ıĳar seyre deyü Őāh-ı bahārıñ
Hep sım ü zeri Őah-ı gül-sitāna Őaıldı

Pür-nuĳre-i eŐkimle yine kīse-i eŐmim
oĳ geri döküldi reh-i cānāna Őaıldı

Īayretde ğöñül ĩaĳı-ı ruĳuñ ireli cānā
Īüyā ki ğubār āteŐ-i sūzāna Őaıldı

ün Īays ğam-ı zülf-i siyeh-fām ile Es‘ad
EŐkim ğüheri dest-i beyābāna Őaıldı

CCXLIX

(119)

Īamzeñ ki nezāketle dil ü cāna Őoĳundı
Tır-i sitemiñ ĩayl-i zārīfāna Őoĳundı

Īırbāle dönüp sine-i eflāk bu gice
Īhım Őereri ğünbed-i gerdāna Őoĳundı

Birbirine ğirdi yine ‘uŐŐāĳ-ı perīŐān
Īīsū-yı siyeh-fāmiña kim Őāne Őoĳundı

Īaĳıtdı ğamumı Őeb-i tārīk-i belāda
Őem‘-i ruĳuñuñ Őu‘lesi yārāna Őoĳundı

Bir cām recāsıyla mey-i la‘l-i lebinden
Es‘ad sözüñ ol Hüsrev-i hūbāna toķundi

CCL

Hudā müyesser ider mi vişāl-i cānānı
Gelür mi yirine āyā ki ‘āşığıñ cānı

Şaķın felekde şerār-ı dil-i pür-aķkerden
Sipihri-i hüsnuñ olursañ da māh-tābānı

Ĝam-ı firaķ-ile āh eylesem bükā artar
Hevāya ħarc iderim dirhem ü firāvānı

İçen yıķılmada hep cām-ı sākī-i dehri
Yıķılmaz oldu ‘aceb muħkem anca bünyānı

Döküldi bād-ı ğamıyla bahār-ı bāĝ-ı şafā
Gerekmez Es‘ada hiç rüzĝarıñ iĥsānı

CCLI

Nār-ı diliñ şu mertebedir dilde sūzişi
Āh eylesem olurdu hemān ‘ālemiñ işi

Dil ruĥlarıñ ğamıyla ki maĥv-ı vücūd ider
Ĥākister olur āteşe lā-būd düşen kişi

‘Āşık kerem umarsa didiñ ṭaş başına
Yokdur ĝarīb kūyuñuñ ansız da bālişi

Gül ĝocasına naĝme-serā şavt-ı ‘andelīb
Güyā ki tıfla dāyesi eyler nevāzişi

(120)

Şîrîn dehānîñ Es'ada düŝnām-ı telh ider
Dilden düşürmez ol yine aşlā sitāyişi

CCLII

İtdi sevdā-yı dü-zülf-i siyeh ālüfte beni
Dil-periŝān-ı hevā vālih ü āşüfte beni

Reşha-i eşkim olup lücce-i tūfān-ı belā
Şaldı deryā-yı gama bir dürr-i nā-süfte beni

Şem'-i ŝevk-efgen-i bezm-i ŝeb-i bîdāriyim
Düzd-i gam kaçd ider ammā bulamaz hufte beni

Hāk-ider-gāh-ı hevā cevher-i istignāyım
Rüzgār eyleyemez her çapuda rüfte beni

Varı gelmiş idim Es'ad hele söz söylemeden
Yeñi meftūn-ı suhen itdi bu nev-güfte beni

Tāriḫ-i Mevt-i Ḥazret-i Rızāyī Efendi Raḫmetu'llahi 'Āleyh-i Raḫmet-i Vāsi'a

Düşürüp kehf-i gam-ı firçatine aḫbābım
Eylemiş terk-i fenā 'azm-i reh-i dār-ı beḫā

Reh-rev-i semt-i 'adem olmuş o müstaḡnī dil
Añlayup ḫāşılı hercāyī idügin dünyā

Gitmiş ol ŝā'ir-i pākīze-suhen dünyādan
Kime 'arz eyleye ŝimden gerü ŝi'rin ŝu'arā

Āh hayfā ki Rızāyī-i ferīdū'l-‘aşrıñ
Şarşar-ı saht-ı ecel ‘ömrini itmiş ifnā

Mevtini gūş idüp ol zāt-ı şerīfiñ Es‘ad
Didim ol-dem aña tārīḫ-i Rızāyī eyvā

Sene:1039

Tahmīs-i Es‘ad-ı Ğazel-i Nef‘ī Efendi

(121)

Sensin o çerag-ı dil-i erbāb-ı muḥabbet
Rūşen-ger-i tārīk-i şeb ü fitne vü āfet
Sensin o meh-i ‘işve vü ḫurşīd-i melāḫat
Ḥüsnet-i şi‘r-i dār encümen-efrüz-ı kıyāmet
Ḥāşiyet-i nev-rüz dehed rüz-ı kıyāmet

Dünyāda bulunmaz saña beñzer hele dil-ber
Meftün-ı cemāliñ heme ḫübān-ı sitem-ger
İnsān degil ‘aşık olur saña melekler
Bā-hüsn-i çonñ ger be-derāyī tu-be-maḫşer
Cibril şevved bülbül-i nev-rüz-ı kıyāmet

‘Uşşākı perişān ider ol kākül-i pür-ḫam
Ol ğamze ise ḫanımız içmekde dem-ā-dem
Derd-i nigehiñ fitne vü āşubla tev'em
Reftār-ı ḫadet zelzele-endāz-ı dü-‘ālem
Āyīn-i ḫırāmet reviş-āmüz-ı kıyāmet

Ağyāra idildin der-i ihsānıñı müfsid
 ‘Uşşâk şayılmaz ser-i kūyuñda bilā-ḥadd
 Cevriñ gibi luḫfuñ daḫı bî-gāye vü bî-ḥadd
 Her dil ki şevved vālih-i reftār-ı tu kıyāmet
 Āzāde zi-teşviş-i ğam-endūz-ı kıyāmet

‘Aşkıñla cihān dile Es‘ad urup āteş
 Sevdā-yı ser-i zülfüñ ile ḫāli müşevveş
 Çokdur güzelim gerçi ki ‘uşşâk-ı belā-keş
 İllā dil-i Nef‘i ki zîg-i āh-ı derūneş
 Şermende şevved dūzeḫ-ı cān-sūz-ı kıyāmet

Kit‘at

III

Ey ğam dil-ile kim ittiḫād olma şaḫın
 İncitme bizi sitem-nijād olma şaḫın

(122)

Bir yār-i ḫadīm ü āşnāmızsın çün
 Bîġānelik-ile hiç yād olma şaḫın

IV

Bir yire ğam-ı şafāyı cem‘ eylemişüz
 Bîġāne vü āşnāyı cem‘ eylemişüz
 Ger kīse tehīy-ise sīm-i eşk vāfirdir
 İflāsla biz ğmāyı cem‘ eylemişüz

V

Tā kim uruldı mecli-i mey-āne-i Elest
 o bāde gōrdüm Es‘ad olup rind-i mey-perest
 Cām-ı şarāb-ı ‘aşı şunup sākı-i azā
 Didim araż muabbet ise ĩn ader bes est

VI

Benim ki milket-i ‘ālemde yāda gelmez-iken
 Ne fāide ne ziyān u ne sūk-ı sultānı
 Alur şatardı metā‘-ı belāyı āce-i dil
 Aılmadım felegiñ daı köhne dükkanı

VII

Selāmı dil-bere āhımla eylerim irsāl
 Diyār-ı ‘aşda bād-ı şabāya minnet yo
 Sökkānı yanıma gelmez derinde dil-dārıñ
 Varır gelir çoğ-imiş aşnāya minnet yo

VIII

İçdigim bāde gülü-gır-i riyādır Es‘ad
 Şey u şūfı içemez anlara pek acı gelür
 Zāhidiñ ehl-i arābāt apar kisvesini
 Añların meclis-i şahbāya bu şeb tacı gelür

IX

(123)

Bülbül nevā-yı nāleye āgāze eyledi
 utdı uşūli aña dirāhtān-ı küh-sār
 Küh-ı amıñda seyl-i sirişkim revān idüp
 Yanımca nāle eyledi hep seng-i cūy-bār

X

Bezm-i meye geldikçe o şūh-ı sitem-eṭvār
 Evza‘-ı zarīf-ānesi yārāna şafādır
 İrgürse şabā nūkhet-i müşgīn-i dü-zülfün
 Bir nefhası biñ rūha ğidā cāna şafādır

XI

Düşdi sevdā-yı ser-zülf dil-i meyyāle
 Tāzelensün deyü sünbül kodılar şan āba
 Āteşin gāh ‘ayān gāh nihān eylemede
 Āhımız döndi şeb-i ğamda bizim şeb-tāba

XII

Ey Faḫr-ı Resül mefḫar-ı kül bir nazār eyle
 Za‘f-ı ğam-ı ‘işyānla çekdürme ḫacālet
 Ol kes ki ola nāşıye-sā-yı der-i luṭfuñ
 Ḫālin görüp ey kān-ı kerem eyle mürüvvet

XIII

Ne-kūş-ı derreh-i ‘aşket hezār-zārī-i mā
 Be-ḫaḫḫ-ı hüsn nıgeh kon be-nāle gārī-i mā
 Ān nāle kon bādiye-i firḫat bārīm
 Ez-na‘ra-i mā dest-i belā zelzele dāred

XIV

Meclis-i ‘aşḫda yek meşreb ü yek mezhebdir
 Bende-i pīr-i muġān mu‘teḫid-i mürşid ḫāf
 Şāhid-i nazmı mest-āne ider sāḫī-i feyż
 Dest-i endişeme Es‘ad ki şuna cām-ı sülāf

Müfredât

I

(124)

‘Andelîb-âsâ tatar dünyâyı sît-i âhımız
Olmasa gül-zâr-ı hayâl-i yâr nüzhet-gâhımız

II

Ĥâb-ı gamdan göz açup gördüm o ĥurşîd-veşi
Şubĥ-ı vaşl irdi tûlû‘ eyledi baĥtım güneşi

III

Sevdâ-yı gubâr ĥaĥt-ı dil-dâra dõşendik
Pek ĥayretimiz var yine esrâra dõşendik

IV

‘Ârîz olmuş gird-i ruĥsârında ol ĥaĥt-ı gubâr
Muşĥâf-ı ĥüsnüñ yazılsa n'ola âyet ber-kenâr

V

Şanma ey meh-rû nümâyândır felekde mâh-ı nev
Âteş-i dilden sipihre çıkdı bir pâre ‘alev

VI

Dükkân-çe-i dil âteş-i ‘aşkıñla pür oldı
Esbâb-ı taĥammül yine hep kül kömür oldı

VII

Çerâğ-ı meclis olup şem‘ -i ‘ârîz-ı dil-ber
Duĥân içilmek-ile dütdi gitdi zâhid-i ĥar

VIII

Şarābı zāhid ier devr-i cāndan açmaz
Murādı ‘arz-ı riyādır arāmdan açmaz

IX

(125)

ıksun dehenimden dütünü dildeki dađıñ
Elbette duđānı ıkar āteşli ocađıñ

X

Hayāl-i ađı-ı am-ender-amıñla eglenürüz
Şeb-i firađda şimdi amıñla eglenürüz

Sāķi-nāme-i Es‘ad Efendi

Şun o şahbāyı am-zidā olsun
Derdi pā-der-gil-i hüdā olsun

Şun o şahbāyı am-güdāz olsun
Neşve-bağş-ı dil-i niyāz olsun

Bizi ol bezmiñ eyle cerrārı
Cür‘a cūyānı terk ide ‘ārī

Lāyık eyle o bezm-gāh bile
Reng-i ruğ-sārı ande ide güle

İtme şermende-i günāh bizi
Dāđ u şerhayla āh āh bizi

Bize bir neşve vir bilā-bāde
Olmaya keyfi bezm-i dünyāda

Bize bir bāde vir bilā sāķī
Vire bir keyf ü neşve-i bāķī

Bize bir bezm vir ki mestānı
Onda zevķ-i cām-ı raķşānı

Bize bir şevķ vir ki bezm-i neşāt
Ola dil-ķānesinde köhne besāt

Bize bir şevķ vir ki mihr-i felek
Ola ser-şatır-ı dilde noķta-i şek

Bezm-i ğafletde ayıķ eyle bizi
Mestī-i ‘aşķa lāyık eyle bizi

(126)

Eyle ol bādeniñ bizi mesti
Aña şer‘-i metīn ola desti

Eyle ol bādeniñ esiri bizi
Şulaya bezm-gāh-ı dīnimizi

Eyle ol bezm-i ķāşşda bizi ķāk
Şaçıla cür‘a-i şeh-i levlāk

Şun o şahbāyı neşve-dār olsun
Kaķre cūyānı-i ķār-yār olsun

Eyle ol bezmiñ efķar-ı nāsı
Ola Cibrīl bāde-peymāsı

Bize gösterme sâgar-ı lâyı
Çekelim cām-ı sâf-ı illâyı

İlet ol bezme kim şafâsı ola
Mey-fürüşuñ dağî rızâsı ola

Bizi ol bezme eyle sâye-fiken
Ola nağ‘ı per-i melâikden

Çanı ol bezm-i bâde-i gül-gün
Çatre nüşânı olmaya mağzün

Çanı ol bezm-gâh-ı hâşşü'l-hâşş
Ki humârî-i derde ola menâş

Düşür ol meclis-i dil-âşûba
Mağhar it iltifât-ı mağbûba

Bizi ol bezm-gehde gerd eyle
Bâd-ı himmetle reh-neverd eyle

Çıl o mey-ğânede bizi pâ-mâl
Olmaya bezm-i ‘âlem-i muğtâl

Çıl o mey-ğâneye bizi çârûb
Olmaya gerd ü fitne vü âşûb

Çıl o mey-ğâneye bizi ilğâ
Olmaya şûr u fitne vü gavğâ

(127)

ıl o mey-ānede bizi Őad-bār
Mest-i medhūŐ-ı ‘aŐ-ı dil-efgār

Dil o mey-āneniñ kūhen Őafi
Nad-i cānım o meclisiñ vafi

Biz o mey-ānede ğubār olalım
Cūr‘a dūŐdükçe hiŐŐedār olalım

Gele sākī hicābı aldıralım
Kāsesiyle Őarābı aldıralım

Gele tertīb-i bezm-i haŐŐ idelim
Dili endūhdan alāŐ idelim

Gele sākī nedir bu nāz bize
DūŐdi ise n'ola niyāz bize

Gele sākī anı mey-i pūr-cūŐ
Bezmi ıtsun Őadā-yı nūŐ-ā-nūŐ

Gele sākī-i niyāzımız gesün
Mūhre-i cām albimiz asun

Cām-ı Őat-ı ıred-ŐikeŐ olalım
Alımız almayınca mest olalım

Sākıyā Őun o bāde-i nābı
Őeb-i endūhuñ ola meh-tābı

Sāḳiyā şun o cām-ı berḳi
 Ḥande ide dem-i Ceme zevḳi

Sāḳiyā şun şarāb tākinden
 Bin-i tāki behişt-i ḥākinden

Sāḳiyā bādeyi müdāmī şun
 Eliñe al ayağı cāmı şun

Sāḳiyā bezme bāde-efşān ol
 Pek bas ayağı merd-i meydān ol

Olalım neşve-dār-ı mey biz de
 Olmaya hiç ḥumār-ı mey bizde

(128)

Bezme bir bāde şun ki ol bāde
 Dāmen-i zühde ola üftāde

Bize bir bāde şun ki mest olsun
 Ḥāṭır-ı ğam görüp şikest olsun

Bize bir bāde şun ki nūşundan
 Geçe mestānı ‘aql u hūşundan

Bize bir bāde şun ḥumārımızı
 Ṭağıdup ide pür-neşāṭ bizi

Bize bir bāde şun feraḥ virsün
 Her ḥabābı birer ḳadeḥ virsün

İdelim gerd-i ğuşşayı ber-bād
Çekelim cāmı herçi bād-ā-bād

Bizi hüşyār-ı bezm-i ğam eyle
Mest-i şahbā-yı cām-ı Cem eyle

Eyle mest-āne-i sebū ber-düş
Ġāşıye-dār-ı esb-i bāde-fürüş

Ĥākımız yek-sifāl-i şahbā it
Tenimiz şāĝar-ı temennā it

Ĥāk-rüb-ı reh-i muĝan eyle
Bizi ĥizmetde imtihān eyle

İtme ser-der külāh-ı hüşyārı
Güldür ağlatma ‘āşık-ı zārı

Mest-i peymāne-i vefā eyle
Ġarqa-i lücce-i şafā eyle

Bezı-i şahbā-yı nāba başla bize
Söyle sākı ĥitāba başla bize

Bağma nağş-ı sipihr-i nüh-ťāse
La‘l-i dil-ber-veş ola kim kāse

(129)

Vağtidir feyz-i şubĥ-ı iĥsāniñ
Vağtidir nüş-ı cām-ı şahbāniñ

Vaqtidir mestî-i mey-i nâbiñ
Def -i maḥmûrî-i girân-ḥâbiñ

Vaqtidir devr-i bâde-i şevḳiñ
‘Ayš u nûşuñ zamânıdır zevḳiñ

Meclisiñde bizi kebâb eyle
Yâ sebû ya baḥḥ-ı şarâb eyle

Mest odur bezm-i bâdeden gitmez
Āsmân zemîni farḳ itmez

Mest odur gerd-i pâ-y-ı duḥter-i rez
Ḥayra çeşm-i ḥumârın açâ biraz

Mest odur ki girye-zâr ola bezmi
Ola peygâr-gâh-ı ğam rezmi

Mest odur na‘ra şala âfâḳa
Yaḳa nüh-ḥâḳı hem-çü ḥarrâḳa

Mest odur gizli çekmeye cāmı
Def ide aşikâre âlâmı

Olmayınca tehî sebû ḥolmaz
Ḥoldura cāmı bitmez iş olmaz

Eylesün pür-şerâr u şu‘le-nümâ
Micmer-i cāmı âteş-i şahbâ

Şu‘le-i cām dil-fürūz olsun
 Āteş-i bāde şabr-sūz olsun

Nāle vü zārımız sūrūd olsun
 Āhımız nağme-sāz ‘ūd olsun

Şun ḥarābāta sākīyā bir mey
 Küşte-gān-ı ğamumı eyleye ḥayy

Gerdiş-i cām döndürüp serimiz
 Başlasun yine devre sāğarımız

(130)

Muṭrib itsün terennümāt yine
 Mürde-i ğam bulup ḥayāt yine

Be-şafā-güsterī-i sākī-i şenk
 Be-ḥumār-āver-i cām-ı şerenk

Be-‘add-ḥucū mey-i leb şāhid
 Be-riyā-sencī-i dil-i zāhid

Be-nigeh-dārī-i ḥabāb-ı ḥadeḥ
 Be-nuḳat-pāşī-i ḥisāb-ı feraḥ

Be-şafā-baḥşī-i şarāb-ı ṭāhūr
 Be-dem-i inne rabbenā le ğafūr

Be-mey-i yağfirü'z-zünūbe cemī
 Be-güneh-nāme-i şūy-ı ‘afv-i bedī‘

Be-meded-kārī-i heme-ğam-nāk
 Be-şefā‘at-penāhī-i levlāk

Be-ḥaḳīkat-nümāyī-i irşād
 Be-kerāmet-şi ‘ārī-i evdāt

Be-siyeh-nūrī-i şeb-i iğrāk
 Be-tecellī-i şubḥ-ı istiğrāk

Be-şerer-pāşī-i ‘azāb-ı cehīm
 Be-hevā-yı laṭīf-i bağ-ı na‘īm

Be-sürūd-ı sürūr-ı ehl-i cinān
 Be-enīn-i ğumūm-ı düzeḥiyān

Be-mey-i bezm-gāh-ı pīr-i muğān
 Be-girān-māyegī-i rıṭl-ı girān

Be-ferāḥ-sāzī-i züccāc-ı şarāb
 Be-neşāt-āverī-i ‘ālem-i āb

Be-dem-ā-dem terennümāt-ı sürūd
 Be-figān u enīn-i reşk-i ḥasūd

(131)

Be-tehī-sağar-ı şarāb-ı emel
 Be-leb-ā-leb sebū-yı Bezm-i Ezel

Be-muğberr nesīm-i şubḥ-ı bahār
 Be-nişār-ı şerāre-i dil-i zār

Be-tehī-destī-i mezāk-nevāz
 Be-ġanī-meşrebī-i baġl-ġudāz

Be-nişāb-1 zekāt-1 keremiyyet
 Be-su‘al-i ġurāza-i ‘işret

Be-ġiţāb-1 netīce-ġāh-1 ġired
 Be-cevāb-1 cünū-1 müsteb‘ad

Be-zebān-1 sencī-i fem-i ma‘nā
 Be-mezāmīn-i mülhem-i ma‘nā

Be-ġazel-ġānī-i zebān-1 ġayāl
 Be-suġan-dānī-i lisān-1 ġayāl

Be-pesend-i ŧabī‘at-1 ŧu‘arā
 Be-hezār-āferīneş-i büleġā

Be-terākīb-i ŧab‘-1 pāk-nihād
 Be-telāmīz-i fikret-i üstād

Be-tevāzu‘-nevāzī-i efdāl
 Be-ġurūr-1 erāzil-i cühhāl

Be-duġul-ġüsterī-i her ırġād
 Be-ġırāşī-i ġār-1 ġarţ-1 fütād

Be-ġalaţ-lehce-ġī-i ġod beytān
 Be-ceġālet-sirişt-i nā-ġalefān

Be-ne-mī-dānem hezel-gūyān
 Be-kac-evzā‘-ı ıab‘-ı nev-hevesān

Be-muḥālif-mizāc-ı ehl-i ‘inād
 Be-nuḫūş-serāy-ı kevn-i fesād

Be-pehin-‘arşā-i fezā-yı sitem
 Be-ferāḫī-i teng-i sāḫā-i ğam

(132)

Be-şevāb-ı mücāhidīn-i ‘abbād
 Be-ḫaṭā-yı mürābī-i zühhād

Be-du‘ā-yı dehān-ı rüşd ü sedād
 Be-ḫaḫḫ-ı ehl-i bezm-i ḫubb u vedād

Be-hüner-perverī-i ıab‘-ı selīm
 Ki u der-zīb-i dest-i ‘aḳl u fehīm

Bizi teh-cür‘a-i hidāyet ḳıl
 Ḥāk-i der-gāh-ı istiḳāmet ḳıl

Es‘ad olduḫ o mest-i bī-pervā
 Ğarḳa-i mevc-i baḫr-ı ‘aşḳ u hevā

Serimizde felek felek miḫnet
 Dilimizde cihān cihān ḫayret

Tenimizde hezār-ı dāĝ-ı belā
 Cismimiz gül-sitān-ı baĝ-ı belā

S̄inemiz p̄ay-1 taht-1 miḥnet-i ‘aşḫ
Dilimiz āsitān-1 devlet-i ‘aşḫ

Ḥüznümüz şevḫ-sāz-1 bezm-i ferāḫ
Ġamımız cism-sūz-1 jeng-i ḫadeḫ

Ḥandemiz zevḫ-i girye-i şādī
Şād-māniye giryemiz bādī

Giryemiz şādī-i şarāb-1 şabūḫ
Nāle-i ḡam-terāne ḫande-i rūḫ

Cām leb-riz dīdemiz pür-ḫūn
Eşk-i ḫūn-ābemiz mey-i gül-gūn

Dāḡ-1 sürḫ-i derūnumuz sāḡar
Ḥūn-1 dil anda bāde-i aḫmer

Hele bezm-efgen-i temennāyuz
Eski mest-i müdām-1 şahbāyuz

Eyle teh-cür‘a-i Hüdādan mest
Cām-1 şahbā-yı ‘āfiyet ber-dest

Kaşıde-i Peççe

XIII

(133)

Dilde nedir bu keder-i rüzgār
Hep keder ancak eşer-i rüzgār

Ye'is-i ni'amdır hele muzyāfina
Nāni-çe-i mā-ħazar-ı rüzgār

Zehr olur erbāb-ı diliñ ağızına
Düşse leb-i niş-ger-i rüzgār

Yıkıla ber-bād ola yāħud felek
Def' ola tā şūr u şer-i rüzgār

Ĥayf Ĥapu Ĥapu gezüp oluna
Devlet içün der-be-der-i rüzgār

Ĥayf o eşħāşa idüp i'timād
Kārı ola derd-i ser-i rüzgār

Ĥayf o Ĥamāħat-reviş o eblehe
Bār çeke ola Ĥar-ı rüzgār

Ĥayf o tehī-kīse-i ıslāħa kim
Vire şeref sīm ü zer-i rüzgār

Ĥayf aña kim oluna dünyā-perest
Aldaya naħş-ı şuver-i rüzgār

Āħir irer āfet-i 'aynü'l-kemāl
Kime ki ola naħar-ı rüzgār

'Āħil olan eyleme der rüz şeb
Pīşe vü kārın Ĥazer-i rüzgār

Rind-i cihānım baña yek-sān gelür
Nağme-i sūd-ı zārār-ı rūzgār

Hem bilürüm zulm u sitem olduğun
Kā‘ide-i mu‘teber-i rūzgār

Çeşm-i cihānıma göstermezem
Baña güşād olsa zerr-i rūzgār

Nāvek-i ṭab‘ım ider anı helāk
Olsa eger şīr-i ner-i rūzgār

(134)

Tīg-i zebānımla olur çāk çāk
Zer zere vü nüh-sipih-r-i rūzgār

Feyz alur hep nefesimden benim
Luṭf-ı nesīm-i seher-i rūzgār

Şāhid-i endīşeme dense revā
Şuḥ-ı cihān fitne-ger-i rūzgār

Hikmet-i endīşeme irmez hele
‘Aql u Felāṭūn-ı haber-i rūzgār

Tāze zebānım ruḥ-ı dil-ber gibi
Nāzik ü gül-berg-iter-i rūzgār

Ḳadrim esāfil ne bilür añlamaz
Sözlerimi cehl eşer-i rūzgār

Noқта қосун нүкте-i мазмўnuma
Vār ise Es‘ad hūner-i rūzgār

Kim bile қadr-i suhenim çūn cenīn
Hep bir alay bī-ҳaber-i rūzgār

Bencileyin görmedi çeşm-i cihān
Şā‘ir-i ‘ālī-gūher-i rūzgār

Kimseyi medḥ eyleyemem vār iken
Pād-şeh-i dād-ger-i rūzgār

Ġazel-i Es‘ad Efendi

CCLIII

(135)

Ger ursa yār farқıma vuşlat nişānıdır
Ol dāğ-ı ser degil baña devlet nişānıdır

Bu nāle-i şebān ile āh-ı şubḥ-dem
Hep itdügim günāha nedāmet nişānıdır

Sīnemde dāğ-ı sürḥ ü süveydā-yı dil degil
Zaḥm-ı ḥadeng-i ‘aşq u muḥabbet nişānıdır

Āḥir zamān ‘alāmetidir fitne-i nigāh
Ol қadd қıyāma gelse қıyāmet nişānıdır

Es‘ad ḥayāl-i yār eger gelse çeşmine
Bīmār-ı derd-i firқate şıḥat nişānıdır

Dil döndi o pervâne-i āyine cünāḥa
Her şeb çıkarı şem‘i şeb-ārā-yı şabāḥa

‘Aşkıñla olan bādiye-peymā-yı reh-i ğam
Tevcīh-i dil itme hele vādī-i felāḥa

Şıgmaz felege cilve-i ‘aşkıñla ‘aceb mi
Esb-i dile teng ola ferāḥī-i mesāḥa

Gitmez kadeḥ-i bāde elimden benim ammā
Başmaz ayagım rāst-ı rāh-ı semt-i şalāḥa

İKİNCİ BÖLÜM

2. METNİN İMLA ÖZELLİKLERİ

20. Ünlülerin Yazılışı

200. “a” Ünlüsünün Yazılışı

Metnimizde a ünlüsü; elif (ا), medli elif (آ) ve hā-i resmiye (ه) ile yazılmıştır.

2000. Ön seste a ünlüsünün yazılışı

a. Elif (ا) ile yazılanlar

ala اله (15/12), ancak انجق (22/10), alur الور (59/1), alışdı الشدی (115/13).

b. Medli elif (آ) ile yazılanlar

aldı آدی (3/4), açılır آچیلور (12/3), ayılmaz آیلمز (44a/2), ayagım آیغم (135/9).

2001. İç seste a ünlüsünün yazılışı

a. Elif (ا) ile yazılanlar

olmayaydı اولمیایدی (5/8), taş طاش (119/13), başına باشنه (119/13), ocağın اوجاغن (125/1), yaqar یاقر (7/4), uşlana اوصلانه (80/13).

b. Hā-i resmiye (ه) ile yazılanlar

qapamaz قپهمز (6/13), olalım اولعلم (127/3), olamaz اولهمز (21/8).

c. İç seste herhangi bir harf veya işaretle gösterilmeyenler (Ø)
 añılmaz اكلمز (6/7), bağlana بغلنه (9/11), baña بكا (10/4), aqar اقر (10/7), tolaşur طولشور
 (7/13), almam ألمم (8/4).

2002. Son seste a ünlüsünün yazılışı

a. Elif (ا) ile yazılanlar

baña بكا (82/13), veya ويا (23/6), saña سكا (42/14).

b. Hâ-i resmiye (ه) ile yazılanlar

başına باشنه (32/4), qulağına قولاغنه (72/8), yoluna يولنه (76/8), uşlana اوصلانه (80/13).

201. “e” Ünlüsünün Yazılışı

Metnimizde e ünlüsü; elif (ا) ve hâ-i resmiye (ه) ile yazılmıştır.

2010. Ön seste e ünlüsünün yazılışı

eski اسكى (2/2), estir استر (57/10), eglensek اكلنسكر (68/3).

2011. İç seste e ünlüsünün yazılışı

a. Hâ-i resmiye (ه) ile yazılanlar

idecek ايدمك (80/5), idemez ايدمز (16/9).

b. İç seste herhangi bir harf veya işaretle gösterilmeyenler (Ø)

idem ايدم (3/8), eglensek اكلنسكر (68/3), deyü ديو (81/9).

2012. Son seste e ünlüsünün yazılışı

Kelime sonundaki e’ler daima hâ-i resmiye (ه) ile yazılmıştır.

ne نه (2/9), yire بيره (3/14), göre كوره (4/7).

202. “ı ve i” Ünlülerinin Yazılışı

Metinde bu ünlüler elif ye (ای) ve ye (ی) ile karşılanmıştır.

2020. Ön seste ı ve i ünlülerinin yazılışı

idem ایدم (98/6), idüp ایدوب (3/15), ise ایسه (6/9).

2021. İç seste ı ve i ünlülerinin yazılışı

a. Ye (ی) ile yazılanlar

nite ki نیته که (7/11), vire ویره (7/11), gireli کیره لی (7/13), gibi کیبی (35/4).

b. İç seste herhangi bir harf veya işaretle gösterilmeyenler (Ø)

şimdi شمدی (6/7), bir بر (6/7), gibi کبی (98/13), sensin سنسن (6/9).

2022. Son seste ı ve i ünlülerinin yazılışı

gireli کیره لی (7/13), şimdi شمدی (6/7), gibi کبی (98/13).

203. “o,ö,u,ü” Ünlülerinin Yazılışı

Metinde bu ünlüler ön seste elif vav (او), orta ve son seste ise vav (و) ile yazılmışlardır.

2030. Ön seste o,ö,u,ü ünlülerinin yazılışı

oldı اولدی (3/4), urırdı اورردی (93/3), üstüne اوستته (101/4), öldürme اولدرمه (103/4).

2031. İç seste o,ö,u,ü ünlülerinin yazılışı

a. Vav (و) ile yazılanlar

begenüp بکنوب (103/1), getürdük کتوردک (103/3), olup اولب (104/12).

b. İç seste herhangi bir harf veya işaretle gösterilmeyenler (Ø)

urırdı اورردی (93/3), üstüne اوستته (101/4), öldürme اولدرمه (103/4).

2032. Son seste u, ü ünlülerinin yazılışı
deyü دیو (81/9), bu بو (103/11), karşı قرشو (107/5).

21. Ünsüzlerin Yazılışı

Metnimizde c-ç / b-p ünsüzlerinde zaman zaman değişkenlikler olurken zarf fiil ekleri olan ‘-p’ler daima ‘b’, -dikça ekindeki ‘ç’ler de daima ‘c’ şeklinde yazılmıştır.

210. “ç” Ünsüzünün Yazılışı

çürümez چورومز (7/10), açılır اچیلور (8/1), çekmem چکمم (10/4), çün چون (14/4), çekmeyelim چکمیه لم (86/8).

211. “g / k” Ünsüzünün Yazılışı

görüüp کوروب (9/8), kişi کشی (22/2), itdügi ایتدوکی (22/2), güzelim کوزه لم (92/7), kimse کمسه (93/13).

212. “ñ” Ünsüzünün Yazılışı

Metnimizde bu ünsüz daima (ک) şeklinde yazılmıştır.

2120. İç seste ñ genizli damak ünsüzünün yazılışı
añlanur اکنور (108/9), yeñi یکی (109/4), beñzedirüm بکزدروم (109/10), deñlü دکلو (113/12), göñül کوکل (92/11), aña انا (92/14).

2121. Son seste ñ genizli damak ünsüzünün yazılışı

yāriñ یاریک (92/11), qaldıñ قالدک (93/8), yoqlamaz olduñ یوقله مزاولدک (93/8), biñ بییک (94/1).

213. “p” Ünsüzünün Yazılışı

Bu ses, kelime içerisinde genellikle p (پ) ile yazılırken, kelime sonlarında daima b (ب) ile yazılmaktadır.

2130. b (پ) ile yazılanlar

hep هب (102/11), idüp ايدوب (3/15), açup اجوب (6/1), top طوب (6/12), düşüp دوشوب (76/3), öpüp اوپوب (112/6).

2131. p ile yazılanlar

kapamaz قپهمز (6/13), pek پك (10/4), pasıdır پاسيدر (40/5), kaplar قپلار (67/12), öpmelik اوپمدك (81/4), parmağına پرماغنه (107/12).

214. “s” Ünsüzünün Yazılışı

2140. s (س) ile yazılanlar

eski اسكى (2/2), ise ايسه (6/9), estir استر (57/10), üstüne اوستنه (101/4).

2141. ş (ص) ile yazılanlar

uşlana اوصلانه (80/13), şuyuna صوينه (3/10), şun صون (86/9), şanır صانر (92/12), şormazsa صورمازسه (92/13).

215. “t” Ünsüzünün Yazılışı

2150. t (ت) ile yazılanlar

estir استر (57/10), nite ki نيته كه (7/11), üstüne اوستنه (101/4), getürdük كتوردك (103/3).

2151. ṫ (ط) ile yazılanlar

top طوب (6/12), tolaşur طولشور (7/13), taş طاش (119/13).

2152. d (د) ile yazılanlar

dutmaz دوتمز (94/5), kurutdı قورتدی (118/7).

22. Eklerin Yazılışı

220. Hal Eklerinin Yazılışı

2200. İlgi hal ekinin yazılışı

Bu ek, ünlü ile biten kelimelerde (نك), ünsüz ile biten kelimelerde (ك) şeklinde yazılmaktadır.

seniñ سنك (19/1), zātıñ ذاتك (21/4), bādeniñ باده نك (26/1), mey-ḥāneniñ ميخانه ذك (27/2).

2201. Yükleme hal ekinin yazılışı

Bu ek, ünlü ile biten kelimelerde (نى), ünsüz ile biten kelimelerde (ى) şeklinde yazılmaktadır.

melālimi ملالمى (19/4), enfāsı انفاسى (21/5), yerini يرينى (6/2), kellesini كلسنى (6/12).

2202. Yönelme hal ekinin yazılışı

Bu ek, kalıplaşmış olarak yazılan kelimeler haricinde, ünlü ile biten kelimelerde (به), ünsüz ile biten kelimelerde (ه) şeklinde yazılmaktadır.

ğama غمه (19/7), şabra صبره (19/7), Ḥudāya خدايه (19/8), edāya ادايه (25/6).

2203. Bulunma hal ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (ده) şeklinde yazılmaktadır.

anda انده (12/5), hükümetiñde حكو متكده (19/1), sīnede سينه ده (19/4).

2204. Ayrılma hal ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (دن) şeklinde yazılmaktadır.

qasemden قسمدن (15/1), qalemnden قلمندن (1578), qarḥdan چرخدن (19/7).

2205. Eşitlik hal ekinin yazılışı

Bu ek metnimizde (جه), (چه) şeklinde yazılmaktadır.

murādımca مرادمجه (19/6), yanıımızca يانلرنجه (68/2), niçe نيچه (83/15).

2206. Vasıta hal ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (له), (يله) ve (ايله) şeklinde yazılmaktadır.

celâliyle جلاليله (19/10), vechle وجهله (23/7), hayvân-ile حيوانيله (63/6), müşgîniñ-ile مشكيبيله (75/3), enfâsı ile انفاسى ايله (21/5), şeb-nem ile شبنم ايله (21/13).

2207. Olumsuzluk ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (سز) şeklinde yazılmaktadır.

yârsız يارسز (35/6), ansız انسز (119/13).

221. Fiil Çekim Eklerinin Yazılışı

2210. Görülen geçmiş zaman ekinin yazılışı

a. 1. teklik şahıs (دم) ekinin yazılışı

geldim كدم (86/1), aldım الدم (87/11), işbât eyledim اثبات ايلهدم (88/11).

b. 1. çoğul şahıs (دق), (دك) ekinin yazılışı

içmedik ايجمدك (64/9), getürdük كتوردك (74/6), aldık الدق (103/3).

c. 2. teklik şahıs (دك) ekinin yazılışı

kaldıñ قالدك (80/1), esdiñ اسدك (78/11).

d. 2. çokluk şahıs ekinin yazılışı

Metnimizde 2. çoğul şahıs eki yoktur.

e. 3. teklik şahıs (دى) ekinin yazılışı

unutdurdı اونتدرى (2/2), aldı الدى (4/4), bağladı باغدى (11/11).

f. 3. çokluk şahıs (ديلر) ekinin yazılışı

geçdiler كجديلر (55/10), didiler ديديلر (102/15), kōdılar قوديلر (107/4).

2211. Öğrenilen geçmiş zaman ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (مش) şeklinde yazılmaktadır.

kurulmuş قورلمش (27/11), gelmiş كلمش (75/9), almışlar المشلر (100/1).

2212. Geniş zaman ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde olumlularda (ر), (ير), (ار), (ور) şeklinde yazılırken; olumsuzlarda (مز) şeklinde yazılmaktadır.

varır وارر (107/5), geliriz كليرز (63/1), kıatar قاتار (9/14), řaşıılır صاچلور (108/4); kıomaz قومز (5/1).

Ayrıca, geniş zaman ekine ulanan 1. teklik řahıs eki hem (رم) hem de (رن) şeklinde yazılmaktadır.

ķorķarın قورقرن (74/9), ķorķarım قورقرم (61/2).

2213. řimdiki zaman ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (مده) şeklinde yazılmaktadır.

esmede اسده (77/14).

2214. Gelecek zaman ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (جق), (جك) şeklinde yazılmaktadır.

rūmāl idicek رومال ايد يچك (8/5), cevelān idicek جولان ايد يچك (9/1), rām olıcaķsın رام اولمچق سن (102/8), yār olmayıcaķ يار اولمچق (27/1), اولمچق سن

2215. Emir ekinin yazılışı

a. 2. teklik řahıs(Ø) ekinin yazılışı

alma المه (49/11), etme اتمه عمل (78/8).

b. 2. çokluk řahıs (ك) ekinin yazılışı

Bu ekten önce, fiil tabanı sesli ile bitiyorsa, bir (ى) getirilmektedir.

veriñ وريك (20/3), görüñ كورك (117/1).

c. 3. teklik řahıs (سون) ekinin yazılışı

görsün كورسون (42/13), nāz eylemesün ناز ايلمسون (82/12), yansun يانسون (87/5).

d. 3. çokluk řahıs (سونلر) ekinin yazılışı

disünler ديسونلر (15/6).

222. Sıfat-fiil (partisip) Eklerinin Yazılışı

2220. “-an / -en” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (ان), (ن) şeklinde yazılmaktadır. Bu ek, sesli ile biten bir fiil tabanına getirildiğinde kendinde önce bir (ی) almaktadır.

pesend itmeyen پسند ایتمینلر (15/6), mest olan مست اولان (61/8), yakılan یاقیلان (106)10), düşen دوشن (119/12).

2221. “-maz / mez” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (مز) şeklinde yazılmaktadır.

bulunmaz بولنمز (45/1), çıkmaz oldu چیقمز اولدی (117/1).

2222. “-ar / er” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (ر) şeklinde yazılmaktadır.

açar اقر (101/13), kaçar oldu قچر اولدی (118/2).

2223. “-dik / -dük / -duğ” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (دیک), (دک), (دوک), (دوق) şeklinde yazılmaktadır. –duğ ekinden sonra ünlüyle başlayan bir ek geldiğinde (ق) yumuşayarak (غ) şeklinde yazılmaktadır.

ağladuğum اغلدوغم (29/3), çekdiklerim چکدکلم (115/1), içdigim ایجدیکم (122/10).

2224. “-ecek” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (ءك) şeklinde yazılmaktadır.

‘ayş idecek عیش ایدمجک (58/8), feryād idecek فریاد ایدمجک (80/1).

2225. “-müş” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (مش) şeklinde yazılmaktadır.

konmuş قونمش (89/5).

223. Zarf-fiil (gerundium) Eklerinin Yazılışı

2230. “-p/ -ıp / -ip” ekinin yazılışı

Bu ek metnimizde (ب) şeklinde yazılmaktadır.

alup الوب (97/1), aqıdup اقيدوب (103/11).

2231. “-ıcaq / -icek” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (جق), (جك) şeklinde yazılmaktadır.

göricek كوريجك (101/14), olıcaq اوليجق (104/14).

2232. “-u / -ü” ekinin yazılışı

Bu ek, (و) şeklinde yazılmaktadır.

deyü ديو (11/13).

2233. “-araq / -erek” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde sadece “-erek” şeklinde bulunup, (رك) şeklinde yazılmaktadır.

düşerek دوشرك (35/12).

2234. “-ken / -iken” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (كن) ve (يكن) şekillerinde yazılmaktadır.

var-iken وارينكن (36/12), görürken كوروركين (69/14).

2234. “-ınca /ince” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (نه) şeklinde yazılmaktadır.

görince كورنجه (39/11), yanınca ياننجه (107/6).

2235. “-madan / -meden” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (مەدن) şeklinde yazılmaktadır.

yaratmadan يراتمەدن (4/2), söylemeden سويلمەدن (120/6).

2236. “-alı / -eli” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (ەلى) şeklinde yazılmaktadır.

bağlanalı باغلانالى (64/4), aqz eyleyeli اخذ ايليلى (115/14).

2237. “-dıkça / -dikçe” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (دقچه) ve (دكچه) şekillerinde yazılmaktadır.
aldıkça الدقچه (14/9), geldikçe كلدكچه (123/2-2).

2238. “-dıkda / -dikde” ekinin yazılışı

Bu ek, metnimizde (دقده) ve (دكده) şekillerinde yazılmaktadır.
vardıkda واردقده (11/12), iriřdikde ایرشدكده (114/3).

226. İyelik Eklerinin Yazılışı

2260. 1. teklik şahıs, “-m, -ım, -im, -um, -üm” eklerinin yazılışı

Bu ekler, metnimizde (م) şeklinde yazılmaktadır.
şerhalarım شرحهلم (114/6), derūnumda درونمده (117/12).

2261. 1. çokluk şahıs, “-mız, -miz, -muz, -müz” eklerinin yazılışı

Bu ekler, metnimizde (مز) şeklinde yazılmaktadır.
kanımız قانمز (121/3-2), derūnumuz درونمز (132713).

2262. 2. teklik şahıs, “-ñ, -iñ, -iñ, -uñ, -üñ” eklerinin yazılışı

Bu ekler, metnimizde (ك) şeklinde yazılmaktadır.
zamāniñda زمانكده (6/6), ‘aşkıñla عشقكلا (135/7).

2263. 2. çokluk şahıs, ekinin yazılışı

Metnimizde 2. çokluk şahıs eki bulunmamaktadır.

2264. 3. teklik şahıs, “-ı, -i; -sı, -si” eklerinin yazılışı

Bu ekler, metnimizde (ى) ve (سى) şekillerinde yazılmaktadır.
‘aşkıyla عشقيله (4/17), şafāsı صفاسى (81712).

2265. 3. çokluk şahıs, “-ları, -leri” eklerinin yazılışı

Bu ekler, metnimizde (لرى) şeklinde yazılmaktadır.
hālleri خاللرى (43/11).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. FİİL

Pek çok dil bilimci fiiller hakkında fikir beyan etmiş ve onları tanımlamaya çalışmıştır.

Tahsin Banguoğlu, bir kılış, bir durum veya oluşu toplu bir deyimle olup biteni anlatan kelimeye fiil adını verir.⁴

Muharrem Ergin, fiillerin hareketleri karşılayan kelimeler olduğunu; hareketin de nesnelere zaman ve mekan içindeki oluşların, kılışların, duruşların, kısacası, her türlü faaliyetin karşılığı olduğunu söyler.⁵

Haydar Ediskun, varlıkların yardımını isteyen, onların yardımıyla hareket, oluş, kılış, anlatan kelimelere eylem demektedir.⁶

Zeynep Korkmaz, fiillerin iş ve hareket bildiren; karşıladıkları hareketler ile zaman ve mekan kapsamı içinde, somut ve soyut nesne ve kavramlarla ilgili her türlü oluş, kılış ve durumları anlatan kelimeler olduklarını söyler.⁷

Nejat Gencan ise fiilin eylem bildiren, varlıkların yaptıkları işleri, devinimleri, kılışları ya da onlarla ilgili oluşları, yargıları zaman ve kişiye bağlı olarak anlatan sözcük olduğunu söyler.⁸

⁴ Tahsin Banguoğlu, Türkçenin Grameri, 6. Baskı, TDK Yayınları Nr.528, Ankara, 2000, s.408.

⁵ Muharrem Ergin, Türk Dil Bilgisi, 20. Baskı, Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım, İstanbul, 1993, s. 70.

⁶ Haydar Ediskun, Türk Dilbilgisi, 8. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003, s.170.

⁷ Zeynep Korkmaz, Türkiye Türkçesi Grameri(Şekil Bilgisi), 2. Baskı, TDK Yayınları Nr.827, Ankara, 2007, s. 527.

⁸ Tahir Nejat Gencan, Dilbilgisi, Ayraç Yayınevi, İstanbul, 2001, s.184

Yukarıdaki bütün tanımlardan da anlaşılacağı gibi fiil konusunda fikir beyan edenlerin birleştikleri nokta fiilin iş, hareket ve oluş bildiren kelime olduğudur. Dil bilimcilerin üzerinde birleştikleri bir diğer husus da fiillerin yapı bakımından, basit, türemiş ve birleşik olmak üzere üç ana başlık altında toplanabileceğidir.

30. Basit Fiil

Zeynep Korkmaz, kendi içlerinde daha basit anlamlı ögelere ayrılamayan kök fiile basit fiil demektedir.⁹

Nejat Gencan, başka bir sözcükten türememiş, birleşmemiş olan fiillere basit fiil demektedir.¹⁰

Haydar Ediskun ise basit fiilleri, bir hareketin ismi olan kökler şeklinde tanımlar.¹¹

Yukarıdaki açıklamalardan hareketle Türkçedeki basit fiillerin tek heceli olduğunu söyleyebiliriz. Ancak tek heceli olarak kabul ettiğimiz bazı kök fiillerdeki seslerden bir tanesi sonradan türeyerek asıl kökle kaynaşmış olabilir. Bu konuda A. Bican Ercilasun “basit fiil olduğu şüpheye yer bırakmayacak şekilde kabul edilebilecek fiiller, ancak tek ünlüden ve bir ünsüzle bir ünlüden meydana gelmiş fiillerdir.”¹² demektedir.

Ayşe İlker ise “batı grubu Türk yazı dillerinde basit fiil olarak kullanılan fiiller genellikle ünsüz+ünlü+ünsüz şeklinde olan fiillerdir. Ünsüz+ünlü biçimindeki fiiller bunlardan daha yaygın olarak kullanılır.¹³” diyerek A. Bican Ercilasun’un ileri sürdüğü görüşten farklı bir görüşü savunur.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, basit fiilin ne olduğu hususunda tam bir görüş birliği yoktur. Tezimizde, daha küçük anlamlı birimlere ayrılamayan fiiller basit fiiller kısmında ele alınmıştır.

⁹ Korkmaz, a.g.e., s.528.

¹⁰ Gencan, a.g.e., s.202.

¹¹ Ediskun, a.g.e., s.100.

¹² Ahmet Bican Ercilasun, Kutadgu Bilig Grameri “Fiil”, 1. Baskı, GÜ. Gazi Eğitim Fakültesi Yay. Nr.33, Ankara, 1984, s.11

¹³ Ayşe İlker, Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde Fiil, 1. Baskı TDK Yay. Nr.679, Ankara, 1997, s.25.

300. Metindeki Basit Fiiller

aça	(96/14), (105/14)
açar	(57/14), (58/1), (58/3), (58/4)
açdı	(72/6)
açıla	(22/4)
ağlar	(47/11), (48/6)
ağar	(10/7), (85/12)
al	(127/13)
ala	(3/6)
alam	(103/4)
aldı	(3/4), (44/15)
aldık	(103/3)
almış	(44/13), (107/12)
almışlar	(100/1)
alur	(59/2), (59/5), (94/9), (116/13)
arar	(58/10), (58/10), (58/11), (58/12), (58/13), (58/14)
artar	(119/8)
atmış	(65/14)
atsun	(57/6)
bağ	(59/6), (98/11)
bağarsın	(37/8)
bağsam	(78/9)
bas	(127/14)
baş	(73/7), (73/7), (73/8), (73/9), (73/10), (73/11)
bekle	(61/9)
bile	(134/8)
bilürüz	(45/10), (106/8)
bilmez miyüz	(39/14)
bilsün	(92/9), (92/9), (92/10), (92/11), (92/12),

	(92/13)
bilür	(2/7), (4/5), (54/11), (54/11), (54/12), (54/13), (54/14), (55/1), (56/6), (56/6), (56/7), (56/8), (56/9), (56/10), (56/11), (56/11), (56/12), (56/12), (57/1), (57/2), (57/3), (98/7), (134/6)
bilürüm	(133/13)
bozar	(60/2)
bulur	(32/8)
buluruz	(110/12)
çaldı	(109/13)
çeke	(133/7)
çekelim	(86/8), (86/12), (126/6), (128/6)
çeker	(41/14), (46/9), (54/8)
çekmiş	(36/1)
çıkır	(14/5), (92/5), (125/1)
çıkdı	(54/3), (103/11), (112/8), (124/5)
çıksa	(73/4)
çıksun	(21/13), (107/3), (125/1)
deger	(103/3)
degme	(41/5)
derdim	(85/13)
derin	(91/11), (91/11), (91/12), (91/13), (92/1), (92/2)
didı	(102/11)
didiler	(35/9), (103/2)
didim	(101/14), (122/2-4), (120/11)
didin	(119/13)
dimiş	(45/12)
dirdim	(114/12)
diriz	(66/10)
dirler	(43/5), (43/5), (43/5), (43/6), (43/7), (43/8),

	(43/9)
dirsem	(26/10)
dirseñ	(116/5)
dirsin	(74/4)
disem	(78/6)
disünler	(15/6)
dizer	(66/6)
dökse	(113/12)
döksem	(18/8)
döndi	(113/8), (123/3-4), (135/6)
döner	(10/11), (19/6), (107/14)
dönse	(26/9)
döñsün	(80/2)
dursun	(37/10), (96/3)
duyalı	(94/14)
düş	(59/6)
düşdi	(48/5), (85/3), (114/11), (114/11), (114/12), (114/14), (115/1), (115/2), (117/10), (117/10), (117/11), (117/12), (117/13), (123/3-1), (127/6)
düşdiyse	(112/5)
düşdüm	(87/8), (117/11)
düşer	(50/6), (60/14), (60/14), (61/2), (61/3), (61/5), (61/6), (61/7), (61/8), (62/1), (62/1), (62/2), (62/3), (62/4), (62/5), (107/8), (116/13)
düşerdi	(57/10)
düşmüş	(100/1)
düşmüşdür	(45/4), (45/1), (45/1), (45/2), (45/5), (45/7)
düşse	(38/1), (78/4), (88/13), (133/3)
düşür	(109/6)
emer	(54/10)
erirdi	(11/15)

esdi	(5/11)
esdiñ	(79/11)
eşer	(22/10), (115/14)
esse	(36/5)
etdi	(113/14)
etsek	(94/10), (105/2)
eyle	(125/5), (126/1), (126/2), (126/5)
geçdi	(61/4)
geçdiler	(55/7), (55/8), (55/8), (55/9), (55/10), (55/11)
geçe	(128/3)
geçer	(14/7), (93/11)
geçsün	(127/8)
gel	(7/11), (12/15), (37/6), (73/10)
geldi	(3/2), (75/6), (100/12), (100/13), (101/2), (102/12), (106/1), (111/13), (111/13), (112/2), (112/3), (112/4), (112/9), (114/2), (114/3), (114/4), (114/5)
geldi ise	(103/8)
geldim	(86/1)
gele	(73/9), (127/4), (127/5), (127/6), (127/7), (127/8)
gelmiş	(75/8)
gelse	(6/14), (29/6), (69/2), (81/6), (135/5)
gelseler	(12/10)
gelsün	(29/9), (59/10), (89/10), (114/10)
gelür	(9/13), (9/14), (10/1), (10/2), (10/4), (10/5), (10/7), (10/8), (10/9), (10/10), (10/11), (10/12), (10/13), (10/14), (10/15), (10/16), (11/1), (11/2), (11/3), (11/4), (11/5), (34/11), (35/10), (56/1), (56/1), (56/1), (56/2), (57/4), (57/4), (57/5), (57/6), (57/7), (57/8), (65/7), (68/2), (82/3), (119/6), (122/5-2),

	(122/5-4), (133/12)
gelürdi	(62/8)
gelürse	(39/13)
gezer	(58/10)
gezerin	(116/2)
gezeriz	(64/4)
gide	(9/14)
girdi	(112/6), (112/7), (112/8), (112/10)
girsem	(85/14)
gitdi	(56/1), (77/7)
gitse	(31/13)
gitsek	(68/2)
gör	(16/11), (37/6), (37/6), (37/7), (37/8), (37/9), (37/10), (50/13), (59/6), (59/6), (59/7), (59/8), (59/9), (59/10), (93/12)
gördüm	(28/11), (38/5), (75/3), (85/1), (85/3), (85/4), (85/5), (122/2-2), (124/2)
göre	(4/7)
göreceğim	(29/6)
göreler	(74/14)
görelim	(86/10), (86/11)
göresin	(113/5)
göreydi	(95/11)
görse	(14/6), (41/2), (47/13), (58/3), (69/4)
görsem	(50/5)
görseydi	(11/15), (90/8)
görsün	(42/13)
görün	(117/1)
görür	(100/9), (106/6)
görürüz	(66/8), (66/8), (66/9), (66/10), (66/11)
güler	(47/10), (47/10), (47/11), (47/12), (47/13), (47/14)
içe	(111/1)

içer	(14/1), (41/13), (41/13), (41/14), (42/1), (42/2), (42/3), (49/12), (124/8)
içmekde	(121/3-2)
içse	(42/3)
içsek	(110/10)
içsün	(90/7)
idem	(4/9), (104/8)
ider	(74/14), (116/11)
iderler	(6/9)
ilet	(5/11)
insün	(107/3)
irdi	(5/12), (17/4), (46/7), (55/8), (81/9), (84/13), (103/13), (107/3), (109/4), (124/2)
irem	(116/2)
irer	(133/10)
iricek	(29/8)
it	(92/2)
itdi	(27/3), (94/13), (107/11)
itdiñ	(79/8)
kaçar	(97/12)
kaldı	(118/8)
kälur	(88/5), (99/4)
kazdı	(107/7)
kırdı	(78/10)
kırısa	(65/8), (66/3)
ko	(41/3), (41/6), (87/5), (97/11)
kodılar	(107/4), (123/3-2)
koduk	(76/10), (76/13), (76/14)
koqalım	(72/10)
kurdı	(6/1)
oqı	(93/14)
ola	(2/6), (3/13), (6/9), (7/8), (18/8), (21/11),

	(22/10), (23/8), (23/9), (25/5), (25/8), (29/5), (29/6), (36/2), (37/12), (38/1), (42/2), (44/4), (46/8), (57/5), (58/9), (64/3), (71/5), (72/2), (72/5), (78/3), (78/6), (82/3), (83/9), (89/13), (92/13), (93/10), (95/8), (101/12), (102/9), (103/10), (103/12), (104/4), (104/5), (104/6), (104/7), (104/8), (104/9), (105/4), (105/5), (105/6), (105/9), (105/10), (105/12), (106/1), (110/2), (110/5), (124/4), (126/5), (127/6), (126/7), (126/7), (126/8), (127/10), (133/6)
olam	(3/10), (4/6)
oldı	(4/14), (95/12), (100/4), (113/1)
olmuşdır	(101/7)
olsa	(6/13), (67/1), (68/10), (102/6), (102/7), (102/8), (102/9), (102/10), (110/6), (110/8), (110/9), (110/12)
olsun	(87/3), (125/3)
olur	(23/1), (23/13), (35/3), (42/13), (46/8), (53/4), (59/6), (59/6), (59/7), (59/8), (59/9), (59/10), (59/12), (59/15), (62/7), (66/1), (93/10), (99/1), (100/5), (103/12), (113/5)
olurdu	(119/11)
olurmuş	(74/14), (102/5)
olursa	(71/7), (97/13), (113/5)
olursañ	(119/7)
ölür	(46/3)
öter	(110/4)
şaçdı	(5/14)
şalar	(109/11)
şaldı	(120/3)
şan	(117/10), (123/3-2)
şanar	(14/6), (49/9)

şandıñ	(80/11), (80/11), (80/11), (80/12), (80/13), (80/14), (80/15), (90/9)
şanır	(92/12)
şanırsın	(111/9), (114/9)
şay	(73/6)
şorarsañ	(77/5)
şoysun	(97/11)
şöndi	(14/3)
söyle	(21/10)
şun	(86/9), (125/3), (125/4), (126/4), (127/10), (127/11), (127/12), (127/13), (127/13), (128/1), (128/2), (128/3), (128/5), (128/5), (129/14)
şuna	(123/6-4)
sürerin	(7/3)
ţolar	(15/2)
ţoldı	(85/4), (95/8)
ţolmada	(32/9)
ţoslun	(21/13)
ţurmaz	(35/5)
ţutalım	(113/14)
ţutar	(49/8), (49/8), (49/9), (49/11), (115/3)
ţutardı	(3/14)
ţutarsa	(78/3)
ţutma	(107/6)
tutmuş	(35/4)
ţutsa	(3/13)
ţutsun	(127/7)
ţuydı	(112/7)
ţuymuş	(107/8)
tüte	(92/4)

uçdı	(77/7)
umar	(95/1)
umarsa	(119/13)
ur	(42/9), (42/9), (42/10), (42/11), (42/12), (42/13)
urur	(52/2), (52/10), (52/10), (52/11), (52/12), (52/13), (52/13), (52/14), (53/1), (53/1), (53/2), (53/3), (53/4), (53/5), (94/12)
ururđı	(93/3)
varır	(107/5)
virin	(20/3)
vir	(125/9), (125/10)
virdi	(5/11)
vire	(7/11)
virir	(17/8), (38/14), (50/4), (50/4), (50/5), (50/6), (50/7), (50/8), (71/5), (109/12), (116/10), (116/13)
virmedi	(26/11)
virsem	(83/2)
virsin	(128/5)
yağ	(109/8)
yağa	(104/11), (104/12), (104/13), (104/14), (104/15), (129/8)
yağar	(4/17), (7/4), (74/13)
yağarın	(116/9)
yağdı	(71/2), (97/4)
yanar	(45/14), (46/1), (46/3), (51/13), (51/13), (51/14), (52/1), (52/2), (52/3), (74/13), (92/6), (99/4)
yandı	(73/3)
yansun	(87/5), (105/7)
yapar	(42/7)

yeler	(115/14)
yeter	(3/1), (3/9), (12/15), (15/9), (16/15), (34/6), (69/15), (73/14), (73/14)
yetsün	(100/2)
yıkar	(42/7)
yıkarısın	(80/4)
yılar	(27/6)
yürür	(48/10)

31. Türemiş Fiil

Dilimizin en mühim özelliklerinden biri, isim ve fiil köklerinden yeni kelimeler türetilmesidir. İsimden isim ve fiil; fiilden fiil ve isim türeten eklerle çok sayıda yeni kelime yapabilmek mümkündür.

Zeynep Korkmaz, isimlere ya da fiil kök ve gövdelerine çeşitli türetme ekleri getirilerek kurulmuş olana fiillere türemiş fiil demektedir.¹⁴

Haydar Ediskun, isimden ya da fiilden yapılmış olan fiillere, fiil gövdesi demektedir.¹⁵

Osman Göker, ad veya fiil kök ve gövdelerinden yapım ekleriyle oluşturulmuş fiillere türemiş fiil demektedir; bu fiilleri isimden türemiş fiiller ve fiilden türemiş fiiller olmak üzere iki ana başlık altında toplamaktadır.¹⁶

Dil bilimcilerin tanımlarından yararlanılarak türemiş fiiller tezimizde iki ana başlık altında toplanmıştır. Bir isim köküne; +A, +Al, +An, +Aş, +At, +dA, +I/+U, +(I)k/+(U)k, +kIr/+kUr, +l, +lA, +lAn, +lAş, +(I)msA/+(U)msA, +(I)r/+(U)r, +(I)rgA, +rA, +sA, +sI ekleri getirilerek oluşturulmuş olan fiilleri isimden türemiş fiiller kısmında; bir fiil köküne; -A, -AlA, -Ar, -DAr, -DIr/-DUr, -I/-U, -k/-(I)k/-(U)k, -(I)l/-(U)l, -mA, -mAlA, -mAş, -n/-(I)n/-(U)n, -p, -(I)r/-(U)r, -(I)ş/-(U)ş, -(I)ştIr/-(U)ştIr, -t/-(I)t/-(U)t, -y, -(I)z/-(U)z ekleri getirilerek oluşturulmuş olan fiiller, fiilden türemiş fiiller kısmında ele alınmıştır.

¹⁴ Korkmaz, a.g.e., s.529.

¹⁵ Ediskun, a.g.e., s.102.

¹⁶ Osman Göker, Uygulamalı Türkçe Bilgileri, 2.Cilt, 2.Baskı, MEB Yay. Nr.3052, Ankara, 2001, s.93.

310. Metindeki İsimden Türemiş Fiiller

‘alevlenür	(50/7)
ağlasun	(97/10)
ağlatma	(128/11)
aldaya	(133/9)
añlama	(109/13)
añlamasın	(32/14)
añlamasun	(66/2)
añlamaz	(134/6)
añlanur	(108/9)
añlar	(65/6)
añlarsa	(29/9)
añmazlar	(43/9)
bağladı	(11/11)
bağlana	(9/11)
bekledi	(118/6)
bekler	(72/10)
beñzemez	(10/15)
beñzer	(26/12), (58/11)
çıñladı	(74/7)
çürümez	(7/10)
diñle	(106/4)
dolaşdıñ	(73/8)
dolaşur	(7/13)
dükenmez	(10/7), (65/7), (65/7), (65/8), (65/9), (65/10), (65/11)
dükenür	(65/8)
eglenelim	(103/7)
eglenmez	(68/1)
eglensek	(68/3)
eglenürüz	(125/2), (125/2)
eyle	(73/6)

eyledi	(94/15), (118/1), (118/1)
eyleme	(25/5)
eylemem	(7/5)
eylemez	(6/15)
eyler	(119/14)
eylerdiñ	(6/14)
eyleriz	(67/6), (69/11), (69/11), (69/12), (69/13), (69/14), (69/15)
eylese	(68/3)
eyleye	(4/11)
eyleyelim	(60/3), (96/14), (96/14), (97/1) (97/2), (97/3), (97/4), (97/6), (97/12), (113/2)
gözedir	(116/6)
ilet	(126/7)
incitme	(121/5-2)
istemem	(104/6)
isterim	(46/6), (49/5), (104/6)
isteriseñ	(64/6)
isteriz	(91/3)
istersen	(42/12)
işler	(96/1)
ķapamaz	(6/13)
ķapandı	(117/9)
ķaplar	(67/12)
ķatlanur	(57/9), (57/9), (57/10), (57/11), (57/12), (57/13)
ķızarır	(78/9)
oķşarım	(49/7)
oķşamadıķ	(81/2)
olmasa	(3/11), (35/6), (62/8), (87/1), (105/2), (111/3), (124/1)
olmaya	(16/11), (49/2), (125/8), (126/14), (126/15),

	(127/15)
olmayaydı	(78/1)
olmaz	(16/14), (41/7), (57/13), (67/4), (67/4), (67/5), (67/6), (67/7), (67/8), (70/1), (70/1), (70/2), (70/3), (70/4), (80/8), (92/12), (105/14), (129/10)
olmazsa	(88/11)
olursa	(4/12), (110/10)
oynar	(49/13), (49/13), (49/14), (50/1), (50/2), (50/2)
öğredir	(8/10), (107/10)
şakın	(44/3), (44/12), (45/4), (67/7), (92/7), (92/7), (93/11), (96/7), (119/7), (121/5-2), (121/5-4)
şaklamış	(32/15)
şaklanmasa	(80/7)
söyle	(128/13)
söylemedin	(35/9)
söylemez	(44/8)
söylemezdi	(111/7)
söyleñ	(96/5)
söylese	(49/10)
söyleşelim	(29/9)
söyleşmek	(34/10)
şular	(88/2), (116/12)
şulaya	(126/2)
tāzeledi	(100/6)
tāzelendi	(5/13)
tāzelensün	(123/3-2)
tāzeler	(8/6)
tolamış	(107/12)
tolaş	(59/7)

olaşur	(35/5)
uğrama	(56/4)
uğramaz	(28/2), (96/14)
uğrar	(98/8)
uğrar mıydım	(87/9)
uğrarsa	(96/3)
ulaşdır	(66/14)
uşlana	(80/13)
uşlandı	(76/13)
uţanmaz	(61/2)
yaraşur	(110/9)
yaratmış idi	(4/2)

311. Metindeki Fiilden Türemiş Fiiller

açıldı	(100/12)
açılır	(82/2)
açılmadın	(122/3-4)
açılmaz	(57/11)
açılmaz idik	(80/9)
açılır	(8/1), (12/3), (28/1), (88/13)
alışdı	(32/4), (115/13)
alma	(49/11)
almaz	(71/13)
añdırır	(61/10), (61/10), (61/11), (61/12), (61/13), (61/14)
añılmaz	(6/7)
ayılmaz	(44/2), (65/10)
ayrıl	(73/8)
bağma	(128/14)
başdırdı	(61/7)
başdırırsa	(110/2)

başmaz	(135/9)
bırakdın	(79/13)
bildirir	(99/7)
bilinmez	(15/1)
bilinmiştir	(39/14)
bilmem	(51/3), (90/3), (114/11), (115/11), (117/6), (117/11)
bilmez	(32/4), (69/6), (69/6), (69/7), (69/8), (69/9), (69/10)
bilmez miyüz	(39/14)
bilmezem	(49/4), (51/2)
bilmeziz	(113/2)
bitmez	(129/10)
bulunmaz	(121/2-1)
bulunur	(7/14), (12/11), (116/5)
çalındı	(111/8), (111/9), (111/10), (111/11), (111/12)
çekildi	(100/12)
çekmedi	(115/1)
çekmeye	(129/9)
çekmeyelim	(86/8), (86/11), (86/12)
çıkara	(135/6)
çıkmadı	(118/6), (118/7), (118/8), (118/9), (118/10)
çıkmam	(90/1), (90/1), (90/2), (90/3), (90/4), (90/5)
çözme	(74/1)
değişmem	(54/2), (88/6), (88/6), (88/7), (88/8), (88/9), (88/10)
degme	(41/5)
degmedik	(81/1), (81/1), (81/2), (81/3), (81/4), (81/5)
degmedim	(26/11)
degmez	(35/5), (66/13), (66/13), (67/1)
delinmiştir	(98/9)

dense	(134/3)
dimem	(8/4), (140/8)
dimez	(104/10)
doldura	(95/12)
dökmedi	(26/11)
döküldi	(110/1), (118/13), (119/10)
döndür	(88/4)
döndürür	(46/14), (47/1), (47/2), (47/3), (47/4)
dönmem	(90/2)
dönmez	(109/2)
döşendik	(124/3), (124/3)
düşme	(40/7)
düşmesün	(96/6)
düşmeyüz	(97/14)
düşünme	(108/14), (108/14), (109/1), (109/2), (109/2), (109/3), (109/4)
düşür	(126/11)
düşürdi	(29/12)
düşürmedi	(3/14)
düşürmüş	(37/14)
düşürsem	(114/12)
ekilür	(55/12), (55/13)
eklese	(13/13)
esmez	(105/14)
estir	(57/10)
geçinürmüş	(93/2)
geçmeziz	(97/13)
gelmedi	(83/1)
gelmeşe	(108/10)
gelmez	(14/14), (21/14), (44/7), (62/6), (62/6), (62/7), (62/8), (62/8), (62/10), (83/2), (96/2), (116/6), (122/4-3)
gelür	(10/3)

gerekmez	(119/10)
getürdük	(74/6), (103/3)
gitmese	(105/1), (105/1), (105/2), (105/3), (105/4)
gitmeye	(99/5)
gitmez	(57/1), (129/5)
görinmedi	(118/7)
görünür	(9/2)
görmedi	(134/9)
görmedim	(67/5), (118/4)
görmem	(51/3)
görmese	(111/7)
görmesün	(56/4)
görülmemiş	(2/4)
görülmez	(15/7), (65/10), (98/14)
görülsün	(15/6)
göründi	(81/14)
görünür	(32/2)
görüşsek	(80/6), (80/6), (80/7), (80/8), (80/9), (80/10)
gösterir	(55/2), (55/2), (55/3), (55/4), (55/5), (55/6), (55/6)
gösterme	(126/6)
göstermediñ	(81/1)
göstermezem	(133/14)
gösterse	(80/6), (106/12), (106/12), (106/14), (107/1), (107/2)
götürüñ	(67/6)
güldür	(128/11)
içmedik	(64/9)
idindik	(78/14)
irgürdi	(116/8)
irgüren	(28/13)
irişdi	(45/10)
irişemez	(8/15), (9/1)

irişmez	(28/9)
irmeye	(25/9)
irmez	(8/16), (74/4), (107/3), (134/4)
işideydi	(90/10)
itmedesin	(6/5)
itmez	(66/4)
kaçılır	(94/7)
kaçmaz	(124/8)
kaçmazam	(75/10)
kaldırılım	(127/4), (127/4)
kalmadı	(79/11), (115/13)
kalmaz	(39/11), (107/12)
koçmadık	(81/2)
koma	(109/5), (109/5), (109/6), (109/7), (109/8), (109/9)
komam	(75/9)
komaz	(5/1), (8/3), (101/8), (104/3)
korğarım	(61/2), (62/4), (104/11)
korğarın	(74/9), (107/8)
kuruldu	(122/2-1)
kurulmuş	(27/11)
oñulmaz	(118/8)
oğurmak	(112/1)
öldirdi	(113/14)
öldür	(88/4)
öldürme	(103/4)
ölmez	(7/10)
öpmedik	(81/4)
öyküندی	(107/11)
şaçıla	(126/3)
şaçıldı	(118/11), (118/11), (118/12) (118/13), (118/14), (118/15)

şaçılur	(108/1)
şanma	(28/12), (29/8), (45/13), (49/8), (56/11), (62/3), (64/15), (66/9), (67/4), (71/8), (72/13), (112/2), (112/9), (117/12), (124/5)
şanmañ	(73/3)
şayılmaz	(121/4-2)
sevindir	(85/13)
sevinmesün	(87/5)
şığındım	(87/6), (87/6), (87/7), (87/8), (87/9), (87/10)
şığmaz	(9/9), (70/6), (70/6), (70/7), (70/8), (70/9), (70/10), (135/8)
şormazsa	(92/13)
söyünmez	(113/12)
süpürür	(116/12)
tağıtdı	(119/4)
tağıtısa	(109/12)
tarasa	(107/12)
toķuna	(59/9), (104/11)
toķundı	(119/1), (119/2), (119/3), (119/4), (119/5)
toķunma	(41/5)
toķunsa	(16/10)
toķunur	(71/3)
toķdura	(129/10)
toķalmaz	(129/10)
toķluşur	(106/5), (108/3)
toķurmaz	(35/5), (61/11)
toķutmaz	(68/1)
unut	(5/13)
unutdurdı	(2/2)
unutdurur	(44/14)
unutma	(105/7), (106/7), (106/8), (106/9), (106/10),

	(106/11)
unutmayalar	(23/9)
unutmuşdı	(114/5)
uymaz idi	(100/10)
virmedi	(26/11)
virmez	(64/10), (63/11)
virmezse	(115/12)
virülür	(10/3)
yaşımışdır	(45/7)
yağmaz idi	(78/1)
yazılsa	(8/9), (124/4)
yetmez	(23/8)
yıkıla	(133/4)
yıkılmada	(119/9)
yürisün	(95/12), (95/12), (95/13), (96/1), (96/2), (96/2)

32. Birleşik Fiil

Birleşik fiiller; bir isimle bir yardımcı fiilin, iki ayrı fiilin ya da isim soylu bir veya birden çok kelimenin bir fiil ile birleşmesinden oluşan ve tek bir kavramı karşılayan kelime grubu olarak tarif edilmektedir.

Pek çok dil bilimci Türkçedeki birleşik fiiller üzerinde çalışmış ve hemen hepsi de bu fiilleri farklı şekillerde tasnif etmiştir.

Haydar Ediskun, Türk Dilbilgisi adlı eserinde, iki ya da daha çok kelimenin birleşip kaynaşmasından oluşan yeni anlamdaki fiillere birleşik fiiller diyerek, bu fiilleri dört grupta toplamaktadır.

Birinci Grup: İki ya da daha çok fiilden oluşan birleşik fiillerdir.

- Yeterlilik Fiilleri: bulunabil-, alabil- vb.
- Tezlik Fiilleri: yazıver-, atıver- vb.

- c. Sürelik Fiilleri: süregel-, konuşup dur- vb.
- d. Yaklaşma Fiilleri: dolayaz-, yanayaz- vb.
- e. Benzemezlik Fiilleri: ağlayacağı tut-, evleneceği tut- vb.
- f. Gereksime Fiilleri: göresi gel-, güleceği gel- vb.
- g. Yapmacık Fiilleri: anlamamış görün-, bilmemezliğe vur- vb.

İkinci Grup: Bir sıfat-fiille ol- yardımcı fiilinden oluşan birleşik fiillerdir. Ol- yardımcı fiili temel fiil diyebileceğimiz sıfat fiile zaman anlamıyla birlikte başlama, bitirme, davranma gibi anlamlar kazandırır.

- a. Başlama Fiilleri: görmez ol-, girmez ol- vb.
- b. Bitirme Fiilleri: yazmış ol-, okumamış ol- vb.
- c. Davranma Fiilleri: gelecek ol-, anlayacak ol- vb.

Üçüncü Grup: Bu birleşik fiiller, isim soyundan bir kelime ya da bir yansıma ile et-, eyle-, kıl-, buyur-, ol- yardımcı fiillerinin birinden meydana gelen birleşik fiillerdir.

- a. Etmek Yardımcı Fiili: alay et-, berbat et-, vb.
- b. Olmak Yardımcı Fiili: iyi ol-, gelmiş ol- vb.
- c. Buyurmak Yardımcı Fiili: emir buyur-, dikkat buyur- vb.
- d. Kılmak Yardımcı Fiili: mecbur kıl-, namaz kıl- vb.
- e. Eylemek Yardımcı Fiili: arz eyle-, reddeyle- vb.
- f. Bulmak Yardımcı Fiili: son bul-, şifa bul- vb.
- g. Bulunmak Yardımcı Fiili: boş bulun-, dalgın bulun- vb.

Dördüncü Grup: Kendi sözlük anlamını koruyan birinci kelimenin, kendi sözlük anlamlarından kaymış bulunan fiille birlikte deyim kurarak oluşturdukları birleşik fiiller, anlamca kaynaşmış birleşik fiillerdir: hasta düş-, ağız yok- vb.¹⁷

Leyla Karahan Türkçede Söz Dizimi adlı eserinde bir hareketi karşılamak üzere bir arada bulunan kelime topluluğuna birleşik fiil diyerek bu fiilleri üçe ayırmıştır.

¹⁷ Ediskun, a.g.e., s.228-246.

Birinci Grup: Bir isim unsuru ile bir yardımcı fiilden kurulan birleşik fiillerdir.

- a. İsim unsurunun başta, yardımcı fiilin sonda bulunduğu birleşik fiiller: dost ol-yok et- vb.
- b. Bu tür birleşik fiillerin kuruluşuna et-, ol-, yap-, eyle-, kıl-, bulun-, başla- fiileri yardımcı fiil olarak katılır. Bu birleşik fiillerde hareket ismi, yaklaşma eki (-a/-e) taşır: şikayet et-, karar kıl-, gelmez ol- vb.

İkinci Grup: Bir fiil unsuru ile bir yardımcı fiilden kurulan birleşik fiillerdir.

- a. Bu birleşik fiillerde ana fiil unsuru başta bulunur. Anlamı üzerinde bulunduran bu unsur, -a/-e, -ı/-i/-u/-ü, -ıp/-ip/-up/-üp, zarf fiil eklerinden birini taşır: koşabil-, yazıver- gezip dur- vb.
- b. “bil-, ver-, dur-, gel-, git-, kal-, koy-, gör-, yaz-“ yardımcı fiilleri asıl fiile yeterlik, ihtimal, tezlik, devamlılık, yaklaşma vb. anlamları kazandırır: yazabil-, düşeyaz-, gidekoy-, kaladur- vb.
- c. Bazı birleşik fiillerin birinci unsuru, bir kip eki taşır. Bu kip eki zarf fiilin yerini tutar: dolandı dur-, akar git- vb.

Üçüncü Grup: Anlamca kaynaşmış birleşik fiiller: kol gez-, gönül ver-, yol al- vb.¹⁸

Tahsin Banguoğlu Türkçenin Grameri adlı eserinde birleşik fiilleri iki ana başlık altında toplamıştır.

Birinci Grup: Karmaşık Fiiller

- a. Öncelik Fiilleri: Geçmiş sıfat-fiili ile yapılır ve yardımcı fiilin aldığı zamanın öncesinde kılışın ve oluşun bitmiş, tamamlanmış olduğunu anlatır: görmüş ol-, anlamış ol- vb.
- b. Başlama Fiilleri: Geniş zaman fiili ile yapılır ve yardımcı fiilin aldığı zamandan başlayarak kılışın ve oluşun alışkanlık halinde sürdüğünü anlatır: gider ol-, uğrar ol- vb.
- c. Niyet Fiilleri: Gelecek sıfat-fiili ve -ici hal fiili ile yapılırlar ve yardımcı fiilin aldığı zamanda kılışın ve oluşun niyet ve teşebbüs halinde olduğunu anlatır: verecek ol-, isteyecek ol- vb.

¹⁸ Leyla Karahan, Türkçede Söz Dizimi, 6. Baskı, Akçağ Yay. Nr.58, Ankara, 2003, s.36-39.

İkinci Grup: Tasvir Fiilleri

- a. Yeterlilik Fiilleri: Bunlar -e zarf-fiilleri üzerine bilmek yardımcı fiili getirilerek yapılır: görebil-, atlayabil- vb.
- b. İvedilik Fiilleri: Bunlar -i zarf-fiilleri üzerine vermek yardımcı fiili getirilerek yapılır: alıver-, çekiver- vb.
- c. Sürek Fiilleri: Bunlar -e zarf-fiilleri üzerine durmak, kalmak, görmek, gelmek yarı yardımcı fiilleri getirilerek yapılır: yürüyedur-, bakakal-, isteyegör-, olagel- vb.
- d. Yaklaşık Fiiller: Bunlar -e zarf-fiili üzerine yazmak yardımcı fiili getirilerek yapılır: düşeyaz-, öleyaz- vb.
- e. Yarı Tasvir Fiilleri: Bunlar -ip ulama zarf-fiili ile yapılmış olup tasvir fiili anlatımı bağlamış olan birleşik fiillerdir: kasıp kavur-, koşup gel- vb.¹⁹

Zeynep Korkmaz Türkiye Türkçesi Grameri adlı eserinde birleşik fiilleri, bir ad ile bir yardımcı fiilin veya iki ayrı fiil şeklinin yahut da ad soylu bir veya birden fazla kelime ile bir esas fiilin birleşmesinden oluşan ve tek bir kavrama karşılık olan fiil türleri olarak tanımlayarak bu fiilleri, iki ana gruba ayırmıştır.

Birinci Grup: Esas Anlamını Korumuş veya İşlev İncelikleri Kazanmış Olan Birleşik Fiiller:

- a. Bir Yanı Ad Bir Yanı Yardımcı Fiil Olan Birleşik Fiiller: Bunlar bir ad veya sıfat ile et-, eyle-, yap-, kıl-, ol- ve bulun- yardımcı fiillerinin birleşmesinden oluşmuş birleşik fiillerdir: acele et-, ikaz eyle-, kabul buyur-, belli ol-, son bul-, katkıda bulun- vb.
- b. Bir Yanı Sıfat-Fiil Bir Yanı Yardımcı Fiil Olan Birleşik Fiiller: Bu gruptakiler, fiil kök ve gövdelerinden kurulan farklı zaman kalıbı içindeki sıfat-fiillerin, ol- yardımcı fiili ile birleşmesinden oluşmuştur. Bu fiiller ol- yardımcı fiilinden önce gelen sıfat-fiillerin bağlı buldukları zaman kesimine ve yüklendikleri işlev ayrılıklarına göre üçe ayrılır.
 - Öncelik Fiilleri: Öncelik görevindeki birleşik fiiller, geçmiş zaman ad fiillerinin olumlu veya olumsuz biçimleri ile kurulan ve birleşik fiilin içinde bulunduğu zamandan daha önce gerçekleşmiş olan bir oluşu gösterir: anlamış ol-, duymuş ol- vb.

¹⁹ Banguoğlu, a.g.e., s.482-488.

- Alışkanlık Fiilleri: Fiil kök ve gövdelerine geniş zaman sıfat-fiili ve ol-yardımcı fiilinin getirilmesi ile oluşan birleşikler, bir oluşun geçmişte, şimdiki zamanda ya da gelecekte alışkanlık halinde sürdüğünü ve süreceğini gösterir: aratır ol-, sorar ol- vb.
 - Niyet Fiilleri: Ol- yardımcı fiilinin –AcAk, -IcI , -AsI ve (I)-msAr sıfat-fiilleri ile oluşturduğu birleşik fiiller, bu oluş ve kılışın teşebbüs ve niyet halinde olduğunu gösterir: yazacak ol-, verimser ol- vb.
- c. Bir Yanı Zarf Fiil bir Yanı Fiil Olan Birleşik Fiiller:
- Yeterlik Fiilleri: Bir esas fiilin -(y)-A zarf fiil biçimi üzerine bil- yardımcı fiilinin getirilmesi ile kurulur: alabil-, okuyabil- vb.
 - Tezlik Fiilleri: -(y)-I/-(y)-U zarf fiil eki almış bir esas fiilin ver- yardımcı fiili ile birleşmesinden oluşur: alıver-, başlayıver- vb.
 - Süreklilik Fiilleri: Bu gruba giren tasvir fiilleri esas fiilin -(y)-U/-(y)-A veya -(y)-Ip zarf fiil biçimleri üzerine dur-, gel-, kal-, gör-, koy- yardımcı fiillerinin getirilmesi ile oluşur: bekleyedur-, süregel-, bakakal-, vermeyegör-, alıkoy- vb.
 - Yaklaşma Fiilleri: Esas fiilin –A zarf fiil biçimi üzerine yaz- tasvir fiilinin getirilmesi ile kurulan yaklaşma fiilleri Eski Türkçenin “yanılmak, hata etmek, günah işlemek” anlamlarındaki esas fiilin zamanla sözlük anlamından kayarak bir tasvir fiiline dönüşmesi ile oluşmuştur: bayılayaz-, düşeyaz- vb.
 - Uzaklaşma Fiilleri: Git- yardımcı fiili ile kurulan uzaklaşma fiilleri, esas fiildeki bir oluş ve kılışın “uzaklaştığını” gösteren tasvir fiilleridir: olagit-, sürüp git- vb.
- d. Belirleyici Birleşik Fiiller: Birinci unsur zarf fiil olmaktan çıkıp isimleşmiş olan birleşik fiillerdir: yemeğe çalış-, dikmeye kalk-, ağlamaya başla- vb.
- e. İkili Birleşik Fiiller: İki ayrı fiilin belirli biçim kalıpları içerisinde bir araya gelip anlamca kaynaşmasından oluşmuş birleşik fiillerdir: durup otur-, gelip dikil-, gitti gel-, yürüdü git- vb.

İkinci Grup: Anlam Kaymasına Uğramış ve Deyimleşmiş Olan Birleşik Fiiller: Yüzyıllar boyunca şekilden anlama uzanan özel nitelikte bir değişme sürecinden geçmiş, bir veya birden çok adla bir fiilin kalıplaşması sonucu oluşan fiillerdir. Bu fiiller kendi

aralarında fiilden önce gelen ad öğelerinin sayısına göre bir, iki ve üç ögeli kalplaşmış fiiller olarak üç kısma ayrılır: karnı acık-, akıl al-, göz at-, dizginleri elinde tut- vb.²⁰

Bu çalışmaların içerisinde en geniş tasnifi yapan Zeynep Korkmaz'ın tasnif yöntemini tezimize uyguladık ve tezimizdeki fiilleri aşağıdaki şekilde tasnif ettik.

Birleşik Fiiller

Esas Anlamını Korumuş veya İşlev İncelikleri Kazanmış Olan Birleşik Fiiller

Bir Yanı Ad Bir Yanı Yardımcı Fiil Olan Birleşik Fiiller

Et- Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiiller

Eyle- Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiiller

Ol- Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiiller

Kıl- Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiiller

Bir Yanı Sıfat-Fiil Bir Yanı Yardımcı Fiil Olan Birleşik Fiiller

Alışkanlık Birleşik Fiilleri

Bir Yanı Zarf Fiil Bir Yanı Fiil Olan Birleşik Fiiller

Süreklilik Fiilleri

Yeterlik Fiilleri

Uzaklaşma Fiilleri

Belirleyici Birleşik Fiiller

İkili Birleşik Fiiller

Anlam Kaymasına Uğramış ve Deyimleşmiş Birleşik Fiiller

²⁰ Korkmaz, a.g.e., s.791-861

320. Metindeki Esas Anlamını Korumuş veya İşlev İncelikleri Kazanmış Olan Birleşik Fiiller

3200. Metindeki Bir Yanı Ad Bir Yanı Yardımcı Fiil Olan Birleşik Fiiller

32000. Metindeki Et- Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiiller

‘acz ider	(14/17)
āh itdim	(102/15)
ağça itmez	(60/7)
‘ālem ider	(31/6), (106/6)
ārām idemez	(115/8)
ārāyiş-i mecālis-i nev‘-i kibār ider	(18/4)
‘arż ider	(67/11)
āşinālıĝ idem	(98/6)
āşnālıķ ideriz	(106/3)
‘ayb itme	(103/13)
‘azm ide	(41/7)
‘azm iderse	(15/13)
‘azm-ı kūy-ı yār itsem	(50/6)
bend ider	(112/15)
bend idersin	(74/4)
bende itmişdir	(4/16)
ber-ter ider	(101/8)
beter itdiñ	(79/8)
beyāż iderim	(104/10)
bī-şümār ider	(18/12)
cām idemez	(115/9)
cefā it	(37/13)
cem ider	(31/10)
cennet-i me'vā idebilsem	(85/14)
cerr-i vaşl itdi	(29/10)

cevlān idicek	(9/1)
cevr ide	(26/6), (11/12), (26/6)
cevr it	(67/7)
cevr itdi	(80/1)
cevr itme	(44/3), (79/8)
cidār ider	(17/13)
cūş ider	(34/2), (59/2)
cūy-bār ider	(17/9)
çāk çāk itdim	(95/9)
çāk-i girībān ider	(58/3)
dāġ-ı sitem itme	(93/11)
dām idemez	(115/10)
def ^ˆ ide	(129/9)
def ^ˆ -i ḥāb itmem	(50/10)
der-be-der itdiñ	(79/10)
der-miyān itdi	(113/1)
devr itse	(21/14), (95/8)
dostluġ itdi	(111/11)
duḥān itdiñ	(92/7)
dūr itme	(70/12)
dü nīm itdi	(3/15)
dükkān-çe-i ḥazzāf itmez	(66/6)
dürr-i şāh-vār ider	(18/10)
düşnām-ı telḥ ider	(120/1)
eşer itdiñ	(79/11)
etmede cevelān	(99/14)
etse güzār	(86/13)
etse nāle	(93/10)
etseler (...) bezl-i derem	(12/5)
fahr ider	(8/10)
farġ idemez	(51/1)

farq itmez	(128/5)
ferāgat ide	(54/14)
ferāmūş etmem	(106/14)
fikr-i miyān itsem	(88/5)
geşt ü güzār ider	(17/4)
gönlümde yer itdiñ	(79/13)
gurūr itme	(40/1)
gül-geşt-i fezā-yı ğam ider	(31/6)
güzār ider	(17/10)
halāş idelim	(127/5)
halāş it	(88/3)
hall ider	(7/7)
hamm ider	(31/7)
hande ide	(125/6), (127/11)
hande-zār ider	(17/4)
harc iderim	(119/8)
havf ‘ itsüñ	(81/8)
hayāl itdim	(114/13)
hazer it	(93/11)
hazer itme	(67/7)
hazer itsün	(54/5)
haz̄z̄ ider	(99/3)
haz̄z̄ itmemiş	(35/9)
haz̄z̄ itse	(81/6)
hem-reh-i ‘ asker-i endiše-i eslāf itmez	(66/7)
hıfz̄ ide	(11/5)
hużūr iderin	(39/9)
hücūm etse	(18/2)
hürrem ider	(31/9)
icrā idebilsem	(85/12)
ide (...) ber-bād	(19/4)

ide (...) işbāt	(110/14)
ide (...) resīd	(13/1)
ide (...) şād	(19/3)
ide (...) tefhīm	(15/1)
ide (...) te'sīr	(104/13)
ide feryādı	(6/6)
ide ibtihāc	(34/7)
ide pür-neşāt	(128/4)
ide süvār	(9/12)
ide ḥall	(110/15)
idelim (...) ber-bād	(128/6)
idelim (...) recā-yı luṭf	(36/2)
idelim diḳkat-i nazār	(36/1)
idem edā	(3/8)
idemez (...) ta'addī	(11/11)
idemez (...) tertīb-i cefā	(11/13)
ider (...) cer-i saḥā	(28/5)
ider (...) helāk	(133/15)
ider (...) Īcād	(19/8)
ider (...) müzāb	(12/1)
ider (...) tarşī'	(4/12)
ider (...) ḥakk-ı nuḳūş-ı neşāt	(74/9)
ider zuhūr	(92/8)
ider cā-yı baḥş	(75/5)
ider çāk-i pīrāhen-i cān-ı nedemden	(13/14)
ider geşt	(48/9)
ider iḥrāz	(94/3)
ider pīrehen-i pūş	(13/15)
ider sākī-i feyż	(123/6-3)
ider yek	(115/4)
iderdi nazār	(74/8)

iderim (...) kıyās	(70/11)
ideriz (...) berbād	(36/13)
iderse (...) muḳaddemāt-ı girişme	(108/9)
iderseñ (...) da‘vā-yı ‘adālet	(21/11)
idildin (...) müfsid	(121/4-1)
iftihār ider	(18/3)
iḳrām idemez	(115/11)
iktihāl ide	(23/5)
ilbās-ı ten itdik	(71/4)
iltifāt (...) ider	(18/6)
inkār iderse	(49/7)
iñşāf itmez	(66/3)
iñşā idebilsem	(86/2)
intizār ider	(18/11)
irḫā-yı ‘inān-ı suḫen itdiñ	(93/9)
isrāf itmez	(66/5)
itdi (...) ālüfte	(120/2)
itdi (...) imtizāc	(34/4)
itdi (...) telef	(76/8)
itdi mecānīn-i muḫabbet	(94/4)
itdi ḫār-ı elem	(118/7)
i‘tibār ider	(18/8)
itlāf itmez	(66/3)
itme ‘arż	(73/14), (73/14), (74/1), (74/2), (74/3), (74/4)
itme ferāmūş	(106/9)
itme perīşān	(73/5)
itme ser-der	(128/11)
itme şermende-i günāh	(125/7)
itme taşdı‘	(9/10)
itme tehi	(112/3)

itme ümīd	(37/2)
itmekde sebz ü hurrem	(12/8)
itmesem (...) duḥān	(99/10)
itmeye (...) ‘iṣve-i nāzik	(26/7)
itmez (...) ferāġ	(75/7)
itmez (...) ümmīd-i ḥalāṣ	(84/5)
itmiş (...) muḥteṣem	(15/3)
itmiş ifnā	(120/10)
itse (...) mu‘āmele	(51/7)
itse dil-i zār	(36/8)
itse güṣāde	(72/2)
itse kifāyet	(86/2)
itsem (...) ictihād	(35/11)
itsün (...) zer	(71/3)
itsün terennümāt	(130/1)
izhār ider	(111/4)
izhār itdi	(77/4)
kām-kār ider	(18/7)
kār ider	(17/5)
kār itmez	(101/4)
kār itse	(35/8)
kaṣd ider	(120/4)
kaṣd itmesen	(27/2)
ḳiyās itdim	(114/13)
ḳiyās itme	(11/4)
ḳiyās itme	(89/11)
kifāyet itse	(4/8)
ḳul ider	(7/2)
laḥt laḥt itdi	(95/10)
luṭf etse	(106/12)
lutf ider	(51/6), (51/6), (51/7), (51/8), (51/9),

	(51/10), (51/11)
luḡf itse	(14/14)
maḥv-ı vüçüd ider	(119/12)
ma‘mür ider	(96/10)
mār ider	(18/2)
mātem ider	(31/13)
mazḡhar it	(126/11)
medḡ itdiñ	(91/13)
mefṡün itdi	(89/3)
mefṡün-ı suḡen itdi	(120/6)
mest ider	(50/12)
mevsim-i evvel-bahār ider	(17/11)
muḡālefet idemez	(16/9)
musahḡhar ider	(54/12)
müdāvā idebilsem	(85/13)
müstahkem ider	(31/11)
müşg-bār ider	(17/6)
müyesser ider	(119/6)
naḡme ide	(14/2)
nā-kām idemez	(115/12)
nāz ider	(44/6), (44/6), (44/7), (44/8), (44/9), (44/10), (117/1)
naḡar etsek	(66/10)
naḡar itdiñ	(79/12)
naḡar itseñ	(9/2)
nerm ider	(83/10)
neşve-dār itdi	(29/5)
niḡāh ide	(23/15)
nūş ide	(50/12)
nūş ider	(54/8)
nūş ideriz	(39/5)

perçem ider	(31/12)
perîşân ider	(121/3-1)
pertâb it	(42/10)
pesend etse	(89/13)
pesend itmişdir	(83/3)
peydâ idebilsem	(85/12)
peygâr itmedi	(40/2)
pür-şevk ider	(71/14)
raqs itdi	(95/7)
reşk etse	(110/7)
rû-mâl idicek	(8/5)
rûşen ider	(100/7)
ruy-mâl ide	(23/6)
şafâlar idermiş	(116/3)
şâgar-ı temennâ it	(128/9)
sebeb-i inkisâr ider	(18/9)
ser-âğâz idem	(25/1)
sersem ider	(31/8)
sihr itdi	(102/13)
şâh-sâr ider	(18/5)
şeb-nem ider	(31/14)
şeh-i nev-rûz-ı bahâriyye ider	(35/4)
şekvâ idersin	(113/14)
şerm itme	(5/9)
şevk ide	(25/3)
şikâyet itmez	(6/6)
şitâb itmez	(57/11)
şîveler itdiñ	(79/9)
şîve-ķâr ider	(17/8)
ta'bir-i bülend etsem	(110/5)
taħammül itmez	(90/15)

taḥrīk itmez	(110/4)
taḳlīd idemez	(12/4)
tār-mār ider	(17/14)
tārmār-ı ‘aql-ı ‘uṣṣāk itme	(74/1)
ṭayy it	(25/5)
tecāhül itdi	(112/7)
tedbīr-i fesād itmede	(53/9)
tedḳīḳ idemez	(95/2)
tefāḥūr ider	(14/16)
temāṣā idebilsem	(86/1)
temennā idebilsem	(85/15)
tercīḥ ideriz	(94/2)
terennümāt ide	(22/6)
terk ide	(125/5)
tertīb-i bezm-i ḥaṣṣ idelim	(127/5)
teskīn idemez	(116/10)
tesḥīr itmez	(42/11)
teṣrīf itdi	(114/2)
tevcīh-i dil itme	(135/7)
‘ulüvv min-ḥiṣār ider	(17/12)
vaḳf-ı cünün itdi	(97/1)
vaṣf ideriz	(54/9)
vefā itmediñ	(79/9)
vefālar itdi	(29/10)
yek-sifāl-i ṣahbā it	(128/9)
yoğ ider	(109/1)
ẓann itme	(29/1), (69/8)
zülfi siyeh-fām idemez	(115/8)

32001. Metindeki Eyle- Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiiller

‘afv eyle	(88/3), (109/9)
āgāze eyledi	(123/1-1)
āh eyleme	(45/4)
āh eylesün	(11/13)
āh eylesem	(119/8), (119/11)
āh eyleyelim	(94/6)
āh eyleyemem	(102/2)
‘arz eylese	(80/7)
‘arz eyleye	(120/9)
‘arz-ı cemāl eylese	(71/14)
āteş-dān-ı ħirmān eylesün	(97/7)
‘ayān eyledi	(123/3-3)
ayık eyle	(125/13)
āzār eylemezdi	(90/10)
baṭṭ-ı şarāb eyle	(129/4)
bezl eylemişüz	(70/13)
cem‘ eylemişüz	(122/1-1), (122/1-2), (122/1-4)
cevr eyler	(57/1)
cezb eyle	(106/11)
cilveler eyleye	(12/16)
cūş eyler	(41/8), (41/8), (41/9), (41/10), (41/11), (41/12)
çāk eylemezdi	(96/11)
çāk-i girībān eylesün	(97/8)
def -i ħumār-ı cām-ı ğam-ı firḫat eylesek	(81/7)
deşt eyleriz	(81/8)
devr eyler	(44/11)
dırāz eyleme	(16/15)
du‘ā eyle	(7/11), (9/10), (12/15)

duḥān eyleyeyin	(97/5)
ehl-i mezāk eyledi	(118/5)
emr eyledi	(6/2)
evzā‘-ı mestān eylesün	(97/10)
eyle (...) ber-dūş	(128/8)
eyle (...) mest	(132/15)
eyle (...) ḥāk	(126/3)
eyle bīdār-ı Hudā	(109/5)
eyle mürüvvet	(123/4-4)
eyle sāye-fiken	(126/8)
eyle taḥrīr	(15/11)
eyle ḥezār	(49/11)
eyledi (...) dem-beste vü ḥayrān	(8/14)
eyledi (...) ittiḥād	(35/12)
eyledi (...) kıyas	(71/1)
eyledi bezl-i tuhaf	(76/9)
eyledi pervāne-i şevk	(78/5)
eyleme (...) kıyās	(70/12), (70/13)
eyleme (...) ḥazer-i rüzgār	(133/11)
eyleme girye-künān	(28/14)
eyleme ikşār-ı kelām	(12/15)
eylemez (...) ferāğ	(75/10)
eylemez (...) mihr ü vefā	(96/14)
eylemez (...) telḥ	(35/7)
eylemez ḥurūş	(77/13)
eylemiş terk-i fenā	(120/7)
eyler (...) kıyās	(70/11)
eyler (...) ḥazḗ	(74/12)
eyler ārzū	(75/2)
eyler murād	(48/15)
eylerim irsāl	(122/4-1)

eylerin (...) ferāğ	(75/9)
eylerse hücum	(97/5)
eylese (...) vaż'-ı kadem	(12/2)
eyleşem (...) irhâ-yı 'inân	(36/7)
eylesün pür-şerâr u şu'le-nümâ	(129/11)
eyleye (...) kıyâs	(88/12)
eyleye mesrūr	(73/9)
eyleye taḥşîş	(26/8)
eyleye teslîm-i rûḥ	(2/6)
eyleye ḥayy	(129/14)
eyleyem (...) vaşf-ı Mi'râcın	(4/5)
eyleyemez (...) rüfte	(120/5)
faḥr eyler	(12/9)
ferâmüş eylemiş	(47/7)
ğâret eyledi	(97/11)
ğarḳa-i lücce-i şafâ eyle	(128/12)
ğarḳ-ı ni'am eylese	(12/4)
gerd eyle	(126/12)
geşt eyler	(3/3)
ḥâk-rüb-ı reh-i muğan eyle	(128/10)
ḥalk eylemiş	(72/11), (72/11), (72/12), (72/13), (72/14), (73/1)
ḥâne-i bî-minnet eylesek	(81/10)
ḥarc eylemez	(66/5)
himmet eylesek	(81/8)
ḥurüş eylese	(36/5)
ḥüccet eylesek	(81/9)
hüşyâr-ı bezm-i ğam eyle	(128/7)
iftirâḳ eyledi	(118/4)
imtihân eyle	(128/10)
inkâr (...) eylerdi	(110/8)

işbāt eyledim	(89/11)
ittifāk eyledi	(118/3)
kaḥṭ-ı vefā eyler	(54/9)
kār eyledi	(81/4), (117/7)
kār eylemez	(61/6)
karār eylemeziz	(65/3)
kebāb eyle	(129/4)
kesb eyledi	(94/13)
lāyık eyle	(125/6), (125/13)
luṭf eyle	(74/3)
medḥ eyleyemem	(134/10)
mest-i peymāne-i vefā eyle	(128/12)
mest-i şahbā-yı cām-ı Cem eyle	(128/7)
mey-i ‘aşq eylemezse	(42/2)
meyl eylese	(110/11)
mu‘aṭṭar eylemiş	(112/12)
naẓar eyle	(123/4-1)
naẓm eylesem	(99/2)
naẓm u edā eyleyemez	(12/10)
nāle eylese	(72/8), (123/1-4)
nāle vü zār eylemekdeyüz	(64/8)
nāz eylemesin	(82/12)
nāz eyler	(43/10), (43/10), (43/11), (43/12), (43/13), (43/14), (57/1)
neşr eyle	(21/12)
nifāk eyledi	(118/2)
niḡeh eylese	(47/9)
nihān eyledi	(123/3-3)
niyāz eyle	(42/12)
niyāz eylerim	(65/9)
‘işret eylesek	(81/6)

‘iŝve eyle	(103/5)
pesend eyleye	(23/13)
pür-ğam-ı iŝtiyāk eyledi	(118/1)
ref eyleyler	(59/4)
rağbet eylemezmiş	(117/4)
reh-neverd eyle	(126/12)
ŝabr eyle	(80/2)
sebū (...) eyle	(129/4)
ŝafā eylesek	(80/10)
sevķ-i ‘aŝķ eyleyler	(107/10)
ŝoħbet eylesek	(81/6)
sūzān eylesün	(97/7)
sūkūt eyleyrim	(98/7)
sūkūt eyleyrim	(92/2)
ŝekvā eyleyler	(66/5)
ŝemm eyley idim	(85/15)
ŝikeste eyledi	(34/8)
ŝuğl eylemeziz	(66/9)
taķlīd eyledi	(107/11)
taķsīm eyleyler	(27/7)
tār-mār eyledi	(102/13)
tefa‘‘ul eylese	(44/7)
tercīħ eylemez	(18/6)
terk eylemez	(75/7)
terk-i dil-ber eylemeziz	(45/10)
tuğyān eylesün	(97/9)
tulū‘ eyledi	(124/2)
ümīd eyleylerse	(97/8)
‘üryān eylesün	(97/11)
vefā eyleye	(26/6)
yād eyle	(106/7)

yād eylemediñ	(80/14)
zann eyleme	(62/12)
zārī vü enīn eylese	(82/3)
zerd ü nizār eylese	(107/1)
zıkr-i cemīlin eyleye	(23/12)
zīr eylemede	(36/11)

32002. Metindeki Ol- Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiiller

‘anīd olsa	(16/9)
‘ārız olmuş	(124/4)
artıķ olur	(74/11)
āsümān ola	(23/6)
‘āşık ola	(110/13)
‘āşık olur	(121/2-3)
‘aţşān olmuşuz	(53/3)
‘ayān olur	(82/10)
‘ayān olursa	(61/3)
ayık ola	(111/1)
āzürde-dil ola	(13/11)
bād-bān olsa	(82/5)
bāde-efşān ol	(127/14)
bād-ı şabā olmuşdur	(6/3)
baħr-ı bī-bün oldu	(79/5)
baħş olsa	(36/6)
bāķī olsa	(110/10)
bārik oldu	(113/10)
bāşıra-i aħterān ola	(23/5)
bende-i bī-iştibāh olur	(59/11)
bend-i perişān-dilān olur	(82/9)
bende-nuvāz oldu	(113/6)

ber-bād ola	(105/11), (133/4)
ber-bād oldu	(55/8)
ber-ṭaraf olsa	(102/6)
bezm-i neşāṭ (...) ola	(125/11)
bī-ṣabr u qarār oldu	(79/10)
bī-ser ü sāmān olan	(64/7)
bisyār olur	(46/4)
bīzār olur	(93/10)
bū-yı meserret-resān ola	(22/7)
cāme-çāk-i ‘aql oldu	(68/9)
cām-ı saht-ı hūred-şikest olalım	(127/9)
cān ola	(25/2)
cevher olur	(10/13)
cūyānı-i çār-yār olsun	(126/4)
cüzdān olamaz	(69/1)
çerāğ-ı der-geh-i dil-dār olursam	(50/8)
çeşme-sār-ı āb-ı hayvān olmasa	(108/8)
dağ dağ ola	(105/8)
dāḥil olsa	(18/7)
dāmān olamaz	(69/1)
def̄ ola	(71/10), (133/4)
der-kenār oldu	(93/4)
dest-i nesīm-i şubḥ-ı gül-sitān ola	(22/11)
dīk oldu	(113/9)
dil-efrūz olursa	(82/10)
dil-fürūz olsun	(129/12)
dil-sūz-ı ehl-i ‘aşq olsa	(83/9)
dürr-i maẓmūn-çekān ola	(23/16)
dürüst olmayaydı	(5/8)
ed‘iye-i ḫudsiyān ola	(25/6)
efzūn olmada	(47/14)

ejderhā-yı çarḥ olmazdı	(90/8)
el-ḥamdü-ḥān ola	(23/12)
emn ü emān ola	(23/15)
esb-rān ola	(25/4)
eyyām-ı firākī olsa	(110/11)
fāiḳ ola	(110/15)
fāris-i meydān olamaz	(69/3)
fāyiz olur	(108/13)
feraḥ-ābād ola	(105/14)
fesh olur	(58/1)
feth olsun	(100/12)
feth olur	(36/13)
fitne-i āḥir zamān olur	(82/7)
fitne-i āḥir-zamān ola	(25/1)
fürüzān olamaz	(69/2)
ḡam olmuş	(83/15)
ḡam-güdāz olsun	(125/4)
ḡamze olmaya	(105/9)
ḡam-zidā olsun	(125/3)
ḡarḳ-āb-ı eski olsa	(108/3)
girībān-çāk-i şevḳ olsam	(58/9)
girye-riz olsa	(99/13)
girye-zār ola	(129/7)
gözden irāḡ olmasa	(80/8)
ḡubār olalım	(127/3)
gül gül olmazdı	(8/8)
gül gül olur	(31/5), (78/9)
gül olur	(88/13)
ḡüşād olsa	(133/14)
ḡāk olsa	(117/8)
ḡākister olur	(119/12)

hākle yek-sān olan	(64/9)
halāş oldu	(13/7)
halk oluna	(3/10)
hayr ola	(4/1)
hayr olsun	(67/8)
hayret oldu	(77/2)
heft deryā-yı muhīṭ olmaya	(12/6)
helāk olur	(13/13)
hem-dem olsa	(107/13)
hişşedār olalım	(127/3)
hizmet-kār olur	(46/4)
hurūşān olur	(52/11)
hūş-fiġān ola	(22/6)
hūş-yār olur	(46/5)
hūsn ü dil ola	(66/1)
itdi harāb	(75/4)
ittihād olma	(121/6-1)
ķāim ola	(9/11), (20/5)
kār-ger olmaz	(53/10)
keşf ola	(110/15)
keşti-i nāz-ı yār olamaz	(47/2)
ķul olduķ	(20/1)
kül kōmür oldu	(124/6)
külāh olur	(59/13)
la‘l-i dil-ber-veş ola	(128/14)
lāyık ola	(110/14)
liḥāf-ı ‘avn-ı Hākķ olur	(4/3)
luṭf u iḥsān olmasa	(108/7)
maġlūb olur	(50/1)
maġrūr olma	(53/4)
maġrūr-ı luṭf u mużtarīb-i cevri olmazız	(98/4)

māh-pāre olur	(27/11)
māh-tābān olmasa	(108/6)
māye-i nūr-ı siyāh olur	(59/14)
merd-i meydān ol	(127/14)
mesrūr ola	(74/12)
mest (...)olur	(46/5)
mest olalım	(127/9)
mest olsun	(128/2)
mest-i nāz olur	(27/10)
mest-i niyāz olmaya	(91/10)
mest-i şahbā-yı ‘aşk olurlardı	(99/11)
metā‘-ı nāz-fürüş oldı	(85/2)
mevc mevc olsa	(36/5)
mevc-i hayrān olmasa	(108/5)
mey-perest ola	(51/6)
mihr-bān ola	(23/11)
mihr-bān olur	(82/11)
mihr-i felek ola	(125/12)
mihr-i şu‘le-güster (...) ola	(23/6)
minnet-kār olur	(46/6)
mu‘aḥḥar oldı	(4/1)
mu‘āteb olursun	(15/9)
muḡberr dil olursun	(108/14)
muḡāvim olmadı	(118/10)
mu‘tād ola	(105/13)
mu‘terif ü ḡāil ola	(22/2)
mülākī olsa	(110/6)
mümtāz-ı zümre-i ‘ulemā-yı cihān ola	(23/2)
mürḡān-ı āşiyān-niḡin oldılar	(55/10)
müselmān olamaz	(69/4)
müste‘ān ola	(25/9)

müşkil-beyān ola	(23/14)
müşteri-i zāl-i zamān olmazız	(76/1)
müyesser olmadı	(81/3)
nār-ı dil-efrūz olur	(59/2)
nāṭıķ ola	(111/2)
neşāṭ olur	(85/7)
neşāṭ-ābād ola	(105/11)
neşve-baḥş-ı dil-i niyāz olsun	(125/4)
neşve-dār olsun	(126/4)
nev-libās oldı	(48/11)
nihān olmasa	(80/6)
nīk oldı	(113/6)
nükte-dān ola	(23/3)
nümāyān olmada	(58/7)
nümāyān olmasa	(108/4)
nümāyān olur	(60/11)
ola berg-i nev-efrūz-ı feraḥ	(92/4)
ola cevher-i ma' nā	(21/12)
ola ebr-i muṭayyar	(92/5)
ola(...) ehl-i isti' dād	(19/2)
ola ferruḥ-ābād	(19/10)
ola ḥarf-i şalāt ü selām	(5/11)
ola (...) ḳāim	(15/12)
ola kelām-ullah	(3/9)
ola luṭf	(20/5)
ola maḳbūl	(8/5)
ola menāş	(126/10)
ola (...) minnet-ger-i baḥt	(20/4)
ola nāşıye-sā-yı der-i luṭfuñ	(123/4-3)
ola naẓar-ı rūzgār	(133/10)
ola peygār-gāh-ı ğam	(129/7)

ola pür-süz-ı muḥabbet	(111/2)
ola sulṭān-ı süḥan	(9/12)
ola üftāde	(128/1)
ola (...) zülf-i ḥam-be-ḥam	(92/8)
olalım neşve-dār-ı mey	(127/15)
olamaz ḳalb-i mücellā-yı muḥabbet	(32/1)
oldı (...) cem‘	(75/1), (75/1), (75/2), (75/3)
oldı (...) dīvāne-i şevḳ	(78/2)
oldı (...) dūr-bīn	(76/7)
oldı(...) bād-ı şabā	(27/4)
oldı feraḥ-yāb-ı leb	(74/7)
oldı güm-nām	(6/7)
oldı güşāde	(72/6)
oldı (...) ḥam-der-ḥam	(12/14)
oldı kebāb-ı sebū	(100/8)
oldı mest-i cām-ı ma‘rifet	(114/1)
oldı musaḥḥar	(7/6)
oldı müşteri-i naḳd-i cān	(36/3)
oldı nūrānī	(2/3)
oldı peyām-āver-i dil	(13/5)
oldı (...) revzenim	(86/14)
oldı (...) sebū-yı cünūn	(85/10)
oldı sevdā-ger-i müstaḡnī-dil	(82/13)
oldı (...) şeb-i berāt-ı girişme	(108/10)
oldı taḥtımız	(67/10)
oldılar (...) cem‘	(75/4)
olduḳ dil-fürüz-ı ‘işret	(13/4)
olduḳ ḳadeḥ-nüş-ı şādī	(13/3)
olduḳ (...) mest-i bī-pervā	(132/5)
olduḳ mu‘aṭṭar	(13/6)
olduḳ müberrā	(13/2)

olmada (...) ābād	(18/14)
olmada (...) mevce-i ḥūṣ-ı neṣāṭ	(74/5)
olmam bī-ḥuzūr	(35/8)
olmasa āyine-pūṣ-ı neṣāṭ	(74/8)
olmasa (...) ṣūret-i cān	(99/9)
olmasun ādem	(100/3)
olmaya bezm-i ‘ālem-i muḥtāl	(126/13)
olmaya maḥzūn	(126/9)
olmaya zünnār-perest	(32/13)
olmaz (...) ḥalel	(35/7)
olmaz (...) telḥ	(35/8)
olmazdı (...) taḥt-geh-i pād-ṣeh-i ḥüsn	(102/4)
olmazız beste-i zencīr-i girih-gīr-i dü-tā	(28/1)
olmazız dāḥil	(27/14)
olmazız (...) me'yūs-ı viṣāl	(36/12)
olmuş (...) mest-āne-i ṣevḳ	(78/4)
olsa (...) ābādī	(7/8)
olsa bāde-keṣān	(99/11)
olsa (...) bādiye-peymā-yı murād	(36/7)
olsa (...) bende-i fermān-ı sūḥan	(8/9)
olsa (...) ḥāk-niṣīn-i mezellet	(19/1)
olsa (...) lücce-i ‘ummān-ı sūḥan	(8/4)
olsa mest-i ḳadeḥ-cū-yı mey-kede	(103/13)
olsa (...) mīzāb-ı ümīd	(36/10)
olsa (...) sāḡar-ı ṣahbā-yı murād	(36/6)
olsa sevdā-ger	(36/4)
olsa (...) ṣīr-i ner-i rūzgār	(133/15)
olsaydı (...) pīrāye	(109/10)
oluna (...) der-be-der-i rūzgār	(133/5)
oluna dünyā-perest	(133/9)
olur (...) aḥker-i cevṛ	(38/4)

olur ber-bād	(14/11)
olur (...) biñ pāre	(110/2)
olur çāk çāk	(134/1)
olur (...) dil-şād	(14/12)
olur feyż-yāb-ı hüsn	(94/9)
olur (...) gül-feşān-ı şevķ	(48/12)
olur güşāde-i dil	(17/5)
olur (...) ķāil	(16/9)
olur meserret-i Leyle-i Kādr ü rüz u ‘id	(77/10)
olur muydı lāyık-ı cennet	(5/8)
olur nāil	(16/13)
olur pāk	(116/12)
olur rācil	(16/8)
olur (...) revāc	(79/7)
olur ser-nigūn	(81/13)
olur (...) şā‘iķa-dem	(12/1)
olur (...) telķ	(35/6)
olur (...) zāil	(16/12)
olurdı (...) ķalāş	(108/5)
olurdı nazīr	(99/9)
olurdı (...) taķrīr	(4/8)
olurlar (...) cem‘	(75/5)
olurlar ebkem	(12/12)
olurmuş (...) telķ	(35/6)
olursa (...) gevher-i ‘ummān-ı fazīlet	(21/10)
olursa (...) ķamyāze-rīz	(108/13)
olursa maķhar	(16/13)
olursa (...) müsta‘cil	(17/1)
oluruz mest-i feraķ-yāb-ı ümīd	(36/14)
pādşāh olur	(59/11)
perīşān olmasun	(75/3)

perr olur	(59/5)
peşimān olur	(41/14)
peydā (...) olmasa	(108/4)
pinhān olmasa	(108/4)
pīrāye-baḥş-ı pehn-i feżā-yı cenān ola	(22/5)
pür ola	(3/5)
pür oldı	(13/8), (124/6)
pür-cūş olursak	(68/7)
raḥm-güdāzī olur	(16/10)
raḥne-dār olmaz	(7/9)
rām olıcaḥsın	(27/1)
rāygān ola	(22/8)
refiḳ ola	(15/13)
reh-rev-i semt-i ‘adem olmuş	(120/8)
reh-yāb olmaz	(14/1)
reh-yāb olsa	(17/13)
reşḥa-rīz olmaya	(36/10)
reşk-āverān ola	(23/13)
revā olsa	(20/3)
revnaḳ-dih-i destār olur	(46/7)
rīg oldı	(34/8), (113/8)
rūşen-dil olur	(97/15)
rūḥ-ı muşavver ola	(25/2)
şabr-sūz olsun	(129/12)
şad-pāre olsa	(79/4)
şāf olsa	(75/2)
şafā-baḥş olmada	(108/2)
şağ ola	(105/6)
şağ olsun	(105/12)
şāhib-ṭabī‘at ola	(23/3)
sāil ola	(22/3)

sākī olsa	(110/7)
sāye-bān ola	(22/12)
sebeb-i imtiḥān ola	(23/4)
secde-i şükḥ-āverān ola	(22/13)
ser-sebz olur	(86/13)
ser-sebz ü ḥurrem olmadı	(67/13)
seyl-i eşk oldu	(92/14)
silsile-i sāk-ı ‘aql olur	(82/9)
sitem-nijād olma	(121/6-2)
sükker olsa	(35/10)
sürūd olsun	(129/13)
şād ola	(34/7)
şād olur	(18/3)
şād-mān ola	(22/4)
şākird olamaz	(21/8)
şeb-çirağ ola	(105/7)
şer‘-i metīn ola	(126/1)
şeref-i ‘adl ü dād ola	(23/2)
şikest olmasa	(110/10)
şikest olsun	(128/2)
şitā vü şayf ola	(25/8)
şu‘le-pāş oldu	(37/9)
şüre-i zemīn-i dest-i ecel ola	(22/9)
tāb-ı efgen-i bezm-i mey-i mestān oldu	(35/2)
tārīk oldu	(113/7)
tāze zebān ola	(25/3)
tehī olmadı	(91/9)
telef olsa	(102/7)
teng ola	(135/8)
teng olur	(99/13)
tīr ü kemān olur	(82/7)

‘ūd olsun	(129/13)
vālī-i vālā-mekān ola	(23/1)
vazīfe-i kerrūbiyān ola	(25/7)
vezān ola	(22/4)
vezān olsa	(16/12)
yād olma	(121/6-4)
yād olmaz	(14/2)
yād-gār olur	(18/1)
yamān olur	(82/8)
yanık ola	(110/13)
zāhir ola	(92/3)
zāhir olsa	(41/12)
zāil olmazdı	(108/6)
zehr olur	(133/3)
zī-‘izz ü şān ola	(23/10)

32003. Metindeki Kıl- Yardımcı Fiili ile Kurulan Birleşik Fiiller

‘arza kılsa	(117/3)
hāk-i der-gāh-ı istikāmet kıl	(132/4)
hazer kıl	(43/4), (82/2)
kıl (...) çārüb	(126/14)
kıl ilkā	(126/15)
kıl (...) mest-i medhūş-ı ‘aşk-ı dil-efgār	(127/1)
kıl (...) pā-māl	(126/13)
kılmaz teraḥḥum	(73/4)
nazar kıl	(37/7)
teh-cür‘a-i hidāyet kıl	(132/4)

3201. Metindeki Bir Yanı Sıfat-Fiil Bir Yanı Yardımcı Fiil Olan Birleşik Fiiller

32010. Metindeki Alışkanlık Fiilleri

açılmaz oldu	(117/9)
añlatılmaz oldu	(68/14)
bilmez oldu	(117/6)
bilmez olur	(21/5)
çıkılmaz oldu	(117/1)
diñletmez oldu	(90/13)
durmaz oldu	(77/3)
düşer oldu	(79/12)
ekilmez oldu	(117/8)
görülmez oldu	(116/14), (116/14), (117/1), (117/2), (117/3), (117/4), (117/5), (117/5)
içilmez oldu	(117/5)
ilmez oldu	(117/7)
irmez oldu	(113/10)
kaçar oldu	(118/2)
kesilmez oldu	(77/14)
yıkılmaz oldu	(119/9)
yoklamaz olduñ	(93/8)
şığmaz oldu	(95/10)

3202. Metindeki Bir Yanı Zarf Fiil Bir Yanı Fiil Olan Birleşik Fiiller

32020. Metindeki Süreklilik Fiilleri

varı gelmiş idim	(120/6)
yana kuduğ	(76/10)

32021. Metindeki Yeterlik Fiilleri

añlayamam	(105/10)
bulamaz	(95/6)
bulamaz	(120/4)
diyemez	(88/12)
doyamaz	(51/13)
eglenemem	(102/8)
geçemem	(97/12)
gezinemese	(103/10)
gidemez	(12/5)
görebilsek	(80/8)
içemez	(122/5-2)
işitdiremez	(46/2)
kapamazsa	(115/10)
olamaz	(69/5)

32022. Metindeki Uzaklaşma Fiilleri

dütüdi gitdi	(124/7)
efzün idüp gidersin	(90/14)
gelmedi gitdi	(75/6)
söyleye düşdi	(117/14)
yağmağa tütüdi	(96/9)
Ya'qub-ı vaqt olup gideriz	(116/1)

3203. Metindeki Belirleyici Birleşik Fiiller

başlar iħrāka	(107/14)
başlasun (...) devre	(129/15)
bāzāra başladım	(85/2)
bezl-i şahbā-yı nāba başla	(128/13)

hiṭāba başla	(128/13)
inkāra başladım	(85/5)
îşāra başladım	(85/4)
izhāra başladım	(85/1)
midḥat-i gül-zāra başladım	(84/13)
nağme vü güftāra başladım	(84/13)
pūya başlasam	(59/13)
zāra başladım	(85/6)

3204. Metindeki İkili Birleşik Fiiller

alur şatardı	(122/3-3)
bağup toymaz	(57/12)
çekdim (...) aldım	(87/15)
çözilüp açılmaya	(100/9)
deler gelür	(55/12)
oğursa (...) gelüp	(16/6)
taşdı döküldi	(79/5), (104/2)
taşup dökildi	(62/10)
varır gelür	(122/4-4)
varır geliriz	(63/1)
yanup yakıldı	(78/3)
yanup yakılırız	(63/8)
yılar gelür	(55/14)

321. Metindeki Anlam Kaymasına Uğramış veya Deyimleşmiş Birleşik Fiiller

‘alem çeker	(54/7)
‘aql u hūşa geldi	(101/1)
‘aqlı gider	(66/4)
‘aqlım başımda (..) kıalmaz	(39/11)

‘aqlımı aldı	(97/6)
‘aqlını almış	(49/10)
açdı (...) sînesin	(96/9)
adını (...) kodus	(76/12)
âhım alur	(112/14)
al yanına	(103/7)
ala iltifatı	(15/12)
âlâma düşmesün	(96/4)
aldı (...) aqlımız	(28/3)
aldı (...) haber-i hüsn-i dil-beri	(72/3)
aldı ‘aql u fikr ü şabrı	(97/11)
aldı gönülün	(90/12)
almam dehen-i iqbâle	(8/4)
almaya (...) zevkin	(95/2)
aramıza (...) girmese	(87/1)
âteş bırakma kalbine	(74/3)
âteş-i firâte yakma	(73/10)
ayağı düz basagör	(55/11)
ayağ başmaz	(69/6)
ayık durmazız	(76/6)
bâd-bân açar	(57/14)
bâd-ı âhım tokunur	(60/2)
bakmaz yüzüme	(73/2)
başdan çıkarır	(66/4)
bil kadr-i vişâl	(108/14)
bilürdüm işimi	(26/9)
birbirine girdi	(119/3)
boyar kâne	(13/15)
buldı nihâyet	(17/1)
cân atarın	(101/4)
cân çekişdi	(118/6)

cān virir	(9/3)
cān virirdi	(95/11)
cān virmeyeydi	(96/11)
cānı çıkmadı	(118/6)
cānı yanar	(45/139)
cānıma geçdi	(51/5)
cānın alur	(59/1)
cānına degmez	(66/14)
cāy itmese (...) dilimde	(102/4)
cūş u ħurūşa geldi	(100/11)
cūş u ħurūşa gelmesün	(53/5)
cūşa geldi	(100/11)
çāre kalmadı	(85/6)
çekdürme ħacālet	(123/4-2)
çeker bīm ü elem	(11/13)
çekmem ta‘ab	(10/4)
çekmez bār-1 ħamım	(82/5)
çekmeziz kayd-1 ħam-1 zūlf-i siyāh	(28/1)
çıkar seyre	(118/12)
çıkarısam (...) eflāke	(15/2)
çıkmaz (...) ħüneşe	(43/12)
çıkmaz (...) lebden	(70/7)
çıkmazsa ħönlümden	(46/8)
çīn-i cebīn görse	(98/13)
dağ urdı	(107/7)
dāma düşmesin	(96/7)
deger cāna	(48/8)
dehenin ħayra açar	(12/9)
delinmiş baĝrı	(108/1)
dem ursa	(107/14)
devā bulunmadı	(100/13)

dāde-i tāli‘im açar	(77/6)
dil bağlayayım	(97/3)
dil ü cāna toḡundı	(119/1)
dil virse	(28/4)
dilden çıkmasa	(81/10)
dilden düşürmez	(120/1)
dile (...) düşer	(61/4)
dil-i sūzānı yanar	(45/13)
dutmaz dilimiz	(94/5)
düşelim ayağma	(103/2)
düşmesün pāyınā	(62/4)
düşmeyicek başına	(32/4)
düşsün ayağuna	(95/13)
el ḡodı	(28/8)
el virse	(102/6)
elden (...) düşmesün	(96/8)
elden düşürmem	(111/6)
elem çekmeyelim	(86/8)
elimizden gelür	(116/4)
encāma düşmesün	(96/4)
eşer ḡalmadı	(13/2)
eşer ḡalmadı	(14/3)
ferah virsün	(128/5)
feyz alır	(134/2)
fitne düşdi	(110/1)
ḡam bulur	(98/5)
ḡam virür	(82/6)
ḡam yedirdi	(118/9)
ḡavḡāya düşmüşdür	(45/3)
ḡāyete irse	(12/15)
gelmedi (...) gözine ḡāb	(95/7)
gelmez (...) ḡāḡıra	(106/8)

gelse (...) telh	(35/9)
gelür dile	(51/8)
getür ‘aqlımızı başımıza	(109/7)
girer gönlüme	(102/3)
gitmez (...) elimden	(135/9)
gitmiş (...) dünyādan	(120/9)
giyer tācı	(14/10)
gönlümüz (...) açar	(96/13)
gönlümüz (...) açılmadı	(67/13)
göñül virmez idi	(92/11)
görmedik (...) hazz	(74/10)
görmeziz uyhu yüzün	(64/5)
gözüme gelse	(29/5)
gözümüz hābdan açsağ	(66/12)
gūş-ı cihān-bānına degmez	(67/3)
gūş-ı dilime (...) çalındı	(111/8)
gün (...) gösterir	(67/12)
hāline kıomaz	(98/59)
harāmdan kaçmaz	(124/8)
hāb-ı nāza varmışdır	(45/4)
halel virme	(113/4)
hān açar	(58/2)
hātır-ı zāra (...) düşer	(61/5)
hātırıma (...) gelmez	(62/9)
hayra çeşm-i humārın açā	(129/6)
hoş geldi	(114/2)
hükümün yürütsün	(115/6)
hüner gösterdi	(79/2)
hüner gösteririz	(63/13)
ıztırāba düşer	(61/1)
īmāna gelir	(69/4)

irmez vişāl-i dil-bere	(96/5)
qalbiden ıqardım	(60/8)
qalbimiz asun	(127/8)
qalmadı are	(62/14)
qāmete geldi	(112/1)
kāmı (...) aldım	(87/13)
qanın qurutdı	(118/7)
qapamaz (...) maşrafın	(27/7)
qapamaz maşrafını	(6/13)
qatar cānlara cān	(9/14)
kesmem ümīdi	(94/8)
kesün ayağı	(58/8)
qıyāma gelse	(135/4)
qoymaz qulağına	(72/8)
qur‘a-i ümīdim atsam	(61/5)
qurtulur (...) elimden	(112/8)
ma‘ānā bulur	(15/5)
meydān alur	(60/3)
mezheb tutar	(49/12)
minnet-i mey-hāne-i Cem çekelim	(86/9)
muḥātab tutar	(49/10)
na‘ra şalmıř	(48/7)
naqđ-i cānı viririz	(64/1)
neşve vir	(125/8)
neşve virir	(17/7), (50/9), (50/9), (50/10), (50/11), (50/12), (50/13), (50/14), (50/15)
noqta qosun	(134/7)
nuqre-i eşkim dökerin	(88/9)
pāye düşmüşdür	(45/6)
pāyına düşer	(116/13)
pend (...) aldım	(87/14)

peygām-ı lebiñ (...) aldım	(87/11), (87/11)
rast geldim	(107/9)
rāzım açayım	(29/11)
reng ü bû bulmaz idi	(8/8)
rūḥ virir	(8/13)
ruḥşat (...) vire	(31/8)
rū-yı vefā gösterse	(106/13)
şabr u qarārım qalmaz	(46/12)
şafā geldi	(114/2)
şalar āvāzeler	(107/13)
ser-i kāra geçdiler	(55/7)
ser-i rindānı döndürür	(46/14)
sipihre irdi başı	(110/3)
sitem çekmeyelim	(86/10)
sitem urşa	(7/9)
sofra-i luḥf u kerem çeker	(54/9)
söz (...) qalır	(23/14)
söz açamaz	(16/8)
söz düşmedi	(115/2)
süzer dīde-i nāz-efzūnın	(41/2)
şekle qor	(71/13)
şeref bulmada	(21/4)
şevq vir	(125/11), (125/12)
ṭama‘-ı ḥāma düşmesün	(96/5)
tāze söz bulmaqdadır	(40/3)
ter dökdi	(29/8)
tiğ-i sitem çeker	(54/6)
ṭoğrı baqmaz	(93/13)
ṭoğunur cāna	(27/8)
ṭutar dehri	(14/7)
ṭutar dünyāyı	(124/1)

ıttdı uşūli	(123/1-2)
ıttsa cihānı	(67/3)
ıttsa cihānı	(92/1)
ıtutuşur dāmenim	(87/2)
urdum dem	(12/13)
ursa (...) farķıma	(135/1)
urur nāle	(31/11)
uyħu yüzün görmeziz	(62/13)
üstümüze (...) çeker	(54/6)
vebāle girdi	(112/6)
virdi dil	(34/5)
vire keyf	(125/9)
vire neşve	(125/9)
vire şeref	(133/8)
virir (...) derd-i ‘aşķ	(57/7)
virir neş'e	(99/10)
virme keşākeş	(73/5)
virmede şayķal ü cilā	(32/7)
virmedi çıkış	(65/13)
virnese neşv ü nemā	(8/7)
virmez idi (...) ħayāt	(108/8)
vuşlat-ı dil-dāra irişdim	(87/13)
vücūd virmezler	(43/8)
yaķar (...) odlara	(107/6)
yaķmadıķ āteş-i hicrāna	(76/10)
yaķsa (...) bağrımı	(75/10)
yaķsun (...) sīnesin	(96/12)
yanın alur	(59/1)
yūf çalarız	(106/4)
yüridir ħükmi	(69/10)
yüz sür	(47/8)

yüz sürer	(8/16), (57/4)
yüz vîrsün	(100/2)
zencîre urursa	(92/12)
zевқ-i lebiñi (...) aldım	(87/12)
zuhûra geldi	(81/14)

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Osmanlı Türkçesi, 15. asrın sonlarından 20. asrın başlarına kadar devam etmiş olan Türk yazı dilidir. Dört asırdan fazla bir ömrü olan Osmanlı Türkçesi, bu süre içerisinde aynı kalmamış diğer diller gibi değişmiştir. Bu dönemde Türkçeye, özellikle Arapça ve Farsçadan pek çok yabancı unsur girmiş; Türkçe adeta karma bir dil halini almıştır.

Esasen, İslamiyetin kabulüyle hızlanan yabancı unsur girişi Osmanlı Türkçesi döneminde zirveye ulaşmıştır. Bu konuda o kadar ileri gidilmiştir ki bütün isim cinsinden kelimeler ve cümle içinde isim muamelesi gören kelime gurupları Arapça ve Farsça kelimelere ve terkiplere boğulmuştur. Bu Arapça ve Farsça etkisinden fiiller de kendini kurtaramamış, Türkçenin basit fiil kökleri yerine Arapça ve Farsça kelimelerle Türkçe yardımcı fiillerden yapılmış birleşik fiiller kullanılarak Türkçe, bugün de yaşamakta olan sayısız yabancı köklü birleşik fiil ile dolmuştur.

Tezimizde, Osmanlı Türkçesi dönemine ait olan Es'ad Efendi Divanı'ndaki fiiller yapı bakımından incelendi. Divandaki bu fiiller yapıları bakımından basit, türemiş ve birleşik olmak üzere üç ana gruba ayrılarak alfabetik olarak sıralandı. Birinci grupta 693 adet basit fiil incelendi. İkinci grupta, 174'ü isimden türemiş; 350'si fiilden türemiş olmak üzere toplam 524 fiil incelendi. Üçüncü grupta ise ilk olarak 841 adet bir yanı isim bir yanı yardımcı fiil olan birleşik fiil incelendi. Bunlardan 292'si isim+et- şeklinde kurulan birleşik fiil, 356'sı isim+ol- şeklinde kurulan birleşik fiil, 182'si isim+eyle- şeklinde kurulan birleşik fiil, 11'i ise isim+kıl- şeklinde kurulan birleşik fiillerdir. İkinci olarak, bir yanı sıfat-fiil bir yanı yardımcı fiil olan birleşik fiillerden 25 adet alışkanlık fiili incelendi. Üçüncü olarak, bir yanı zarf-fiil bir yanı fiil olan birleşik fiillerden 2'si süreklilik, 14'ü yeterlik, 6'sı uzaklaşma olmak üzere toplam 22 birleşik fiil incelendi. Dördüncü olarak, 12 adet belirleyici birleşik fiille 14 adet ikili birleşik fiil incelendi. Son olarak, 237 adet anlam kaymasına uğramış ve deyimleşmiş birleşik fiil incelendi. Böylece divanda bulunan toplam 2368 adet çekimli fiil incelenmiş oldu.

Es'ad Efendi Divanı'ndaki çekimli fiillerin isim+yardımcı fiil formunda olanlarının tamamının isim kısmını yabancı isim ve isim soylu kelimeler oluşturmaktadır. Divandaki diğer fiiller ise, anlam kaymasına uğramış ve deyimleşmiş birleşik fiillerin bir kısmı hariç, Türkçe veya Türkçeleşmiş fiillerdir.

Sonuç olarak şunu diyebiliriz ki; 17. asırda Türk dili üzerindeki yoğun Arapça ve Farsça etkisine rağmen kullanılan fiillerin çok önemli bir kısmı Türkçe olma özelliğini koruyabilmiştir.

KAYNAKLAR

a. Kitaplar

- BANGUOĞLU, Tahsin : Türkçenin Grameri, 6. Baskı, TDK Yayınları Nr.528, Ankara, 2000.
- EDİSKUN, Haydar : Türk Dilbilgisi, 8. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2003.
- ERCİLASUN, Ahmet Bican : Kutadgu Bilig Grameri "Fiil", 1. Baskı, GÜ. Gazi Eğitim Fakültesi Yay. Nr.33, Ankara, 1984.
- ERGİN, Muharrem : Türk Dili, 20. Baskı, Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım, İstanbul, 1993.
- ERGUN, S. Nüzhet : Türk Şairleri, 3. Cilt, Rıza Koşkun Matbaası, İstanbul, 1936.
- GENCAN, Tahir Nejat : Dilbilgisi, Ayraç Yayınevi, İstanbul, 2001.
- GÖKER, Osman : Uygulamalı Türkçe Bilgileri, 3 Cilt, 2. Baskı, MEB Yay. Nr.3052, Ankara, 2001.
- İLKER, Ayşe : Batı Grubu Türk Yazı Dillerinde Fiil, 1. Baskı, TDK Yay. Nr.679, Ankara, 1997.
- KARAHAN, Leyla : Türkçede Söz Dizimi, 6. Baskı, Akçağ Yay. Nr.58, Ankara, 2003.

KORKMAZ, Zeynep : Türkiye Türkçesi Grameri (Şekil Bilgisi), 2. Baskı, TDK Yay. Nr.827, Ankara, 2007.

TUMAN, Nail : Tuhfe-i Nâilî, Milli Kütüphane, Yazmalar Bölümü, Nr.611, Ankara.

b. Makaleler

DELİCE, H. İbrahim : “Yüklem Olarak Türkçede Fiil”, **C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı:2 (Aralık 2002), ss.185-212.

ERGÖNENÇ AKBABA, Dilek : “Türkiye Türkçesinde Yapısında İsim-Fiil Bulunan Birleşik Fiiller”, **Dil Araştırmaları Dergisi**, Sayı:1 (Güz 2007), ss.1-14.

KORKMAZ, Zeynep : “Türkçede Birleşik Fiiller ve Anlam Kaymaları”, **Türk Dili**, Sayı:559 (Temmuz 1998), ss.3-14.

c. Diğer

AKSAN, Doğan : Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim, 4. Baskı, TDK Yay. Nr.439, Ankara, 2007.

AYVERDİ, İlhan : Misalli Büyük Türkçe Sözlük, 3. Cilt 2. Baskı, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul, 2006.

DELİCE, H. İbrahim : Türkçe Söz Dizimi, Dilek Matbaası, Sivas, 2001.

DEVELİ, Hayati : Osmanlı'nın Dili, 1. Baskı, 3F Yay. Nr.17, İstanbul, 2006.

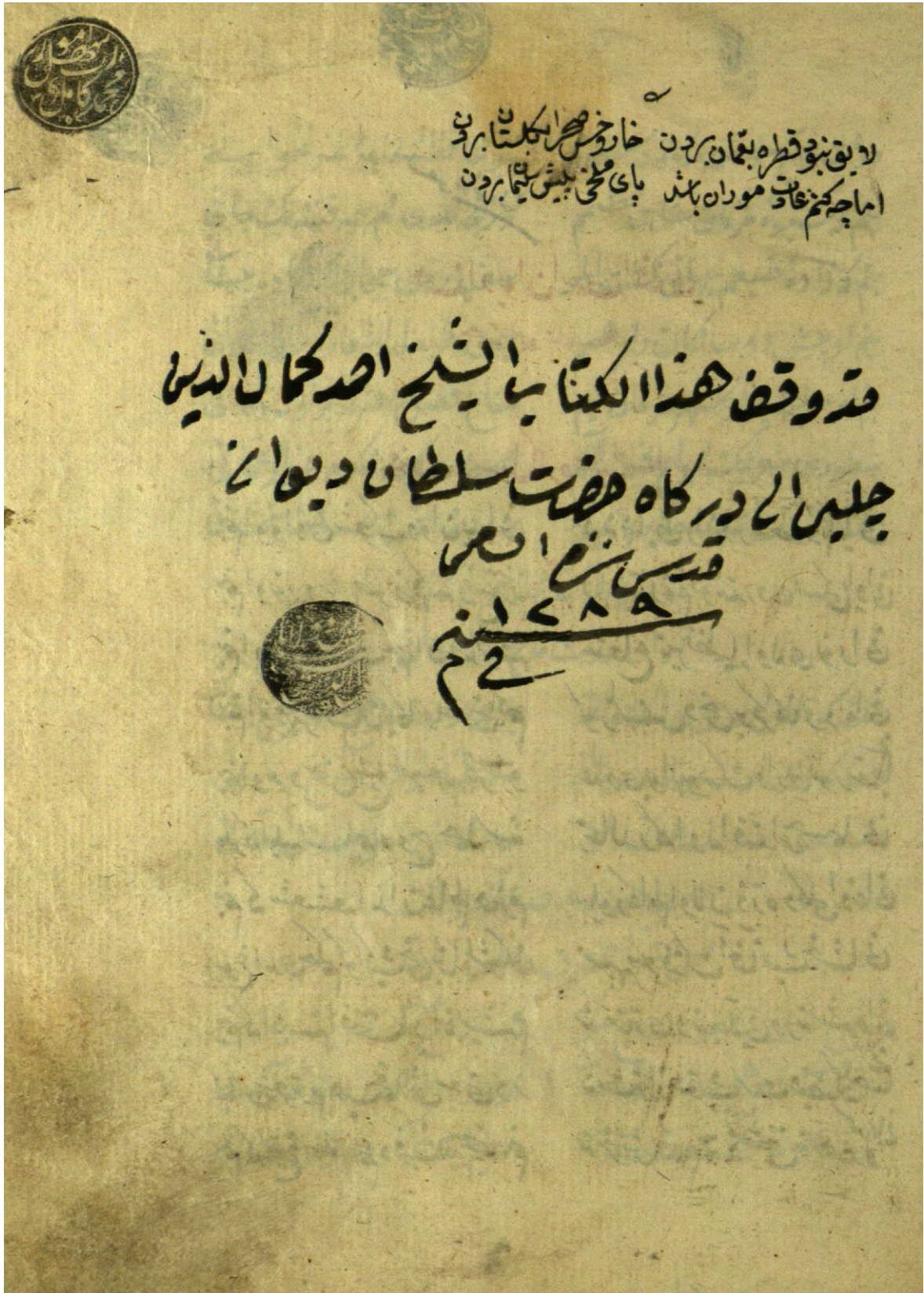
- DEVELİOĞLU, Ferit : Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat, 14. Baskı, Aydın Kitabevi Yay. Ankara, 1997.
- DİLÇİN, Cem : Yeni Tarama Sözlüğü, 1. Baskı, TDK Yay. Nr.503, Ankara, 1983.
- _____ : Türk Şiir Bilgisi, 3. Baskı, TDK Yay. Nr.517, Ankara, 1995.
- ERGİN, Muharrem : Azeri Türkçesi, 2. Baskı, Ebru Yay. Nr.9, İstanbul, 1981.
- EYÜBOĞLU, İsmet Zeki : Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü, 4. Baskı, Sosyal Yay., İstanbul, 2004.
- GABAIN, A. Von : Eski Türkçenin Grameri (Çev. Mehmet Akalın), 4. Baskı, TDK Yay. Nr.532, Ankara, 2003.
- GÜRBÜZ, Bilal : Türk Atasözleri ve Deyimleri, 1.Baskı, Bilgi Tek Yay. Nr.20, Ankara, 2006.
- HACIEMİNOĞLU, Necmettin : Karahanlı Türkçesi Grameri, 2. Baskı, TDK Yay. Nr.638, Ankara, 2003.
- İPEKTEN, Haluk : Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz, 1. Baskı, Dergah Yay. Nr.152, İstanbul, 1994.
- KAHRAMAN, Tahir : Çağdaş Türkiye Türkçesindeki Fiillerin Durum Ekli Tamlayıcıları, 1. Baskı, TDK Yay. Nr.654, Ankara, 1996.
- KANAR, Mehmet : Etimolojik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü, 1. Baskı, Derin Yay. Nr.66, İstanbul, 2005.

- KARADAŞ, Nevin ve diğeri⁴¹ : Örnekleriyle Türkçe Sözlük, 4 Cilt, 3. Baskı, MEB Yay. Nr.2798, İstanbul, 2002.
- KAYRA, O. Kemal : Vesiletü'l Matâlib, 1. Baskı, İmg Yay. Trabzon, 2006.
- KÜRKÇÜOĞLU, Kemal Edib : Edebiyat Lügatı, 1. Baskı, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1973.
- MAHMUT, Kaşgarlı : Divanü Lûgat-it-Türk, Tercümesi (Çev. Besim Atalay), 4 Cilt, 4.Baskı, TDK Yay. Nr.521, Ankara, 1998.
- ONAY, Ahmet Talat : Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar, 1. Baskı, MEB Yay. Nr.2596, İstanbul, 1996.
- ÖNER, Mustafa : Bugünkü Kıpçak Türkçesi, 1. Baskı, TDK Yay. Nr.703, Ankara, 1998.
- ÖZTÜRK, Deniz : Türkiye Türkçesinde Anlamca Kaynaşmış-Deyimleşmiş Birleşik Filler, 1. Baskı, TDK Yay. Nr.941, Ankara, 2008.
- PALA, İskender : Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, 13.Baskı, Kapı Yay. Nr.20, İstanbul, 2004.
- PÜSKÜLLÜOĞLU, Ali : Türkçe Sözlük, 7.Baskı, Arkadaş Yay., Ankara, 2004.
- SAMİ, Şemseddin : Kāmūs-ı Türki, 1. Baskı, Kapı Yay. Nr.25, İstanbul, 2004.

⁴¹ 4 ve daha fazla yazarlı eserdir.

- SEV, Gülsel : Etmek Fiiliyle Yapılan Birleşik Fiiller ve Tamlayıcılarla Kullanılışı, 1.Baskı, TDK Yay. Nr.794, Ankara, 2001.
- ŞÜKÜN, Ziya : Farsça-Türkçe Lügat, 2 Cilt, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1967.
- TİMURTAŞ. F. Kadri : Eski Türkiye Türkçesi, 1.Baskı, İÜ Edebiyat Fakültesi Yay. Nr.2157, İstanbul, 1997.
- _____ : Osmanlı Türkçesi Grameri, 3.Cilt, 8.Baskı, Alfa Basım Yatım Dağıtım Nr.196, İstanbul, 1997.

Ek 1: El Yazması Metin

ابو السودان

هزاد یوان اسعد افندی
رحمة الله عليه

نعت رسول اکرم علیه السلام

که نه نهایتی وارد در نه حد و پایانی	بنم او وادی شعوک و وان بویانی
زبان تاردهم او نندردی اسکی یادانی	بنم او نوروش طرز کهنه وضع سخن
شعاع نیر نظیمه اولدی نورانی	بنم او مهربانیت جهان اندیش
کورلمش دخی بر کمر کنار دامانی	بنم او چهره کشان بکار معنی کم
عدوی بوالهوسک واری طور موجدان	بنم او مرد سخن تیغ طبعه قرشو
مخالدر که اوله اقتدار جسمانی	مکره ایلیم تسلیم روح جمله سنه
بیلور کمال اولان ذره دکلی ادعانی	بنم که شعشعه انداز عالم هنرم
سپهر معرفتک آفتاب رخشانی	یوغ ایدی حکم کواکب دخی بن اولمشیکن
نه عنتری و نه جلایی در نه شروانی	بنم که البسه افتخار اندیشم
نه مشتر از عقب است فیضک احسان	لباس شعرترم هب قماش معنی در
نه خوش قدم نه دشمنی نه هندو کرمان	بنم که تیغ طلسم دفتنه سخنم

دوات طبع کیلسمہ گاہ دستمہ	یتر محافظہ خامہ غرلحواسی
بنم کہ شیوہ قرکان شاہد نظم	کورنجہ کلدی فم بیمہ فتنہ نک جانی
بنم کہ زارہ طبعم جہانی کشت ایلم	سفید روی حجابی کشادہ پیشانی
بنم او پیش روسا لکان راہ ہم	سمن طبعہ اشعارم الدی میدانی
بنم او حواجہ پزار شہر عرفان کیم	متاع فضل و ہنر لہ براولہ دکانی
سطوری شعریک امواج فیض الہ	محیط در کف فکر م ہزار عمانی
سمن ہمتک تنک جلوہ کاہید	مساخہ سخن و مساخہ سخن دانی

بو اقدار لہ اما مجال یوق کہ ایدم

ادای خدمت مدح رسو یزدانی

انک کہ ناطق مدحی اولہ کلام اللہ	یتر می و صفنہ هیچ عقل نوع انش
انک کہ خالق اولنہ یوزی صوبہ عالم	نہ لایقم کہ اولم بن مدح کو یانی
مقرر ایوی اگر اولسہ هلاک اولت	نگاہ لطفی تسلی دہ و تن آسانی

حبیب حضرت باری و مظهر لولاک

زہی نتیجہ مخلوق و لطف ربانی

شعاع شرعی نولہ طوئسہ ربع مسکونہ	کہ چار شمع بزمندہ چار یاردانی
دو شور کہ پیرہ هیچ سایہ سن اوسلط	مطوطہ درال اوزرہ ملائکہ آنے
ایدوب سادے انکشت و کت معجزہ	دو نیم ایتدی اودم قرص ماہتابانی

سپهره عاقبتی خیر اوله صوباری
 بر آتش ایدی انک
 مسافرینی رباط در شفاعتک
 مجاورین حرماکاه لطفک تحقیق
 نه ممکن ایلیم اما که وصف معراجن
 مراد عرض عبودیت و محبت در
 نه ذره یم که او خورشید اوج استغنا
 اولوردی بلی فقیرانه جرمی تحریر
 قصو محض این ای دل فضا در بند
 هزار بنده سی وارد رکهنده بخلین
 نه ممکن ایلیم طاووس طبع سوزونم
 ایدر جو اهرم اطلیل نظمی ترصیح
 همیشه شوقه کلوب جلوه گاه و صفده
 دل اولدی ساقی عفوکن پالیه جویانی
 بنم او عاشق دلخسته او استخوان
 او حسنه عاشقم ای دل که بنده ایشد
 او حسنه عاشقم ای دل که تاب عشقیله

مؤخر اولدی
 بر آینه دن دخی ارواح جانی
 لحاف عون حق اولور نقاب عصیانی
 مبدل اولده در سوده جمله خسروانی
 او بر معامله در کم خدا بیلور آنی
 نه لایقم که اولم بن قصیده کویانی
 که خامه می کوره تحریر نغمه اوزانی
 کفایت ایتمه مداد سرشک کویانی
 نه حد و کارم ایدم رخس خامه جنبانی
 غبار در هکذری افسر عبدانی
 بهشت باغچه مدحتنده جولانی
 اولور سه سوجه بحر قبولی سوهانی
 زبان طبع ایدیم ایدر غزل خوانی
 ستراب اشک تمنای درخشانانی
 میان ناکستان نمک خیا بانی
 درنده مهر درخشان ماهتابانی
 باقر مجتبی ظلمت سرای عصیانی

او حسنه عاشقم ای دل نگاه مرمی
 او حسنه عاشقم ای دل که خاکپاینده
 او دین بناه که حکام صبح هم تنک
 او خیر خواه که هب کشترا لطفند
 امان ملت امت این وحی پناه
 شعاع شمس هدی مهر عالم کبری
 مدار خلقت آدم مکرم عالم
 سنی سونلر اولور میدی لایق جنت
 در کده روسیه رنگ رنگ شرم ایتمه
 بجز فخر رجا و با اعتراف خطا

ایلت او حجت شرعیه ایله در که که

که اوله حرف صلوة و سلام غنونه

قصیده در مدح شیخ الاسلام

ایردی نور و زفرح اسد نسیم شادی
 ناره لند زینه ازهار او نوت کهنه غمی
 برک کل صابدرینه حاضره باد بهار
 سوردی خاشاک غمی جو صفا طغیان
 ویردی بنیاد زستان غم بر بادوی
 نوبهار چمنک هب کیلیر ایجابوی
 ساق نوزم بهار بویمش معتادی
 عالم غصه نک آب و زره ایمش بنیادکا

کسلی خوبین ارهار اجوب دیده لیرین
 کل دوونما سینه امر ایلی سلطانههار
 شاهد ورد ترک باد صبا اولشدر
 هیچ دکلد شرف فات صفا بخشدر
 سنن اول عدل حکام وقوی البرها
 کسه دن کسه زمانکده شکایت اینمز
 اولدی کنام اشید و نامکی ارباب شقا
 راضی نختکه پنا رفلک تنک قضا
 سنن اول اهل کمال و کرم ارباب فضل
 هب تلامیذ کتخانه فضلک دنیا

اول خودیو فلک مکرمت وسطوت سن

بختک چرخ برین عظمت منقاد

بحر لطفکده دور کله سنی طوب ایش
 قیه فرم صفتی دست سخا ک اولسه
 عالمه خاتم طی کله زمانکده کسر
 سنن اول مجری
 کشتی خدمتک چرخ فلک ارغادی
 در هم کوکب افلاک اگر ایرادی
 ره انعامده ایروک اکا ارشادی
 ایلمر خلق جهان عدلکه استبعادی
 قلب احباب نواز اسب دلشادی
 حسن اخلاق پناهام خورشید لقا

بنم اول بنده کتر که درک خدمتیدر
 بنم اول چاکر دیرینه نگاه اطفک
 در کهکده بنم اول بعد ثنا خوانک کم
 بنم اول سوخته دل علمی بر دمه باقر
 کوجه لایق دکلام خدمتک اما نکیم
 بنم اول بادیه پیمای سحر زنی نظم
 حل ایدر کسے معنی یہ کف اندیشم
 قلم ملک معانی یہ ویر معموری
 اول درن دشمنی هم مہلک اول احسادی
 قول ایدر هر نظر ایند کجہ دل بیداری
 سور رین خبر دعا کیکله سحر اورادی
 نفس آہ سحر سوز دروغم باودی
 نقد احوامی و پرو ایلم ہتر وادی
 طبعہ اولدی مسخر نیجہ تازہ وادی
 کرم بازار خیالک کہ بنم نقادی
 کا عد شعرترم اولہ نولہ آبادی

بنم اسعدہ قدر سنگ ستم اورے عدو

رحنہ دار اولمز اساس ہنرم بنیادی

زندہ در آب حیات سخن پا کھلہ
 کل دعا ایلہ او محدود بہار فضلہ
 اولمز ابکار معانی چور و فرجسادی
 فضل کل غنیہ کہ دنیا یہ ویرہ انسادی

کلین غنیہ عمر بنی صولوب آب حیات

اولہ دشمندینک خار اجل فقار

قصیدہ برای فضیلت ماب ہاء افندی مرحوم

کیرہ لے دست دلہ رشتہ عرفان سخن
 طوشو ناطقہ زلف پریشا سخن
 بو نور صیف و شادہ کل خندا سخن
 طبعم اول باغچہ فیض الہی درکم

بنم اول باد بهاری نفسله هر دم
 وادی تازه زبان ساحت اندیشه در
 طوقنوب خاطرناشاده قومر دله غبار
 سوز ویم حاصلی لم دهن اقباله
 سوز او در خاک ره در حقه روم ایوبک
 برک ارغزار خزان دیده دست نظمی
 کلین طبع همز مند و نوا ثار مرزه
 کل کل اولمزدی رخ شاهد معنی هرگز

در مخدوم مکرده یازده شعوم

اول طبع کبی بر بنده فرمان سخن

او کرده در طرز زبانی نیجه بیک طریقی
 نفسی نشووه ده باوه پرست معنی
 سوز لری در بنا کوش خیال ملهم
 قلمی روح ویر معنی خاص الخاصه
 نثر اثار ایده دهره نسیم نفسی
 خطوه بیایه اندیشه کسته سر عتده
 رتبه فضلته ابر فرخ و موی شکاف
 فخر ایدر طبع شریفیله صفا هان سخن
 نظم رونق شکن مجلسان سخن
 فکر نازک تری عالی کهر کان سخن
 شعرینک نکته ذوق آوریدر جان سخن
 ابدی عالمی دبسته و حیران سخن
 سعیده ابر لبسته فر پیک شتابان سخن
 یوز سوزر خاک ره نظمه شاهان سخن

طبعی

طبعی جولان ایچک دامننه ابریشمه ز
 سردستار ادا دست کریان سخن
 سطر بیات کحل باغ بلاغت ایچره
 نظر بتسک کورینور رسم خیابان سخن
 جلد چاروباکشی رهگذر افکاری
 جان ویر خذمتنه نادره کویان سخن
 ذهن پاک ملک الملک معانی و بیان
 لریحه خاص اثری ز پور دیوان سخن

شعریدر شمدنی بهائی عزیز القدرک

شرف ناطقه بر پایه عنوان سخن

خامه سی عالیه پاش سرکیسوی هنر
 نانه مجبره سی مشک غزالان سخن
 وادی فضلنه نسبتله بر آوج پرور
 ساحه معرفت و باحه میدان سخن
 اول خداوند کرم کرمکار که لطف طبعن
 کوروب آچلمه ده هر گوشه ده همیا سخن
 کاله وصف کرافایه سی صغر طبعه
 تنکدر امتعه مدحتنه دکان سخن
 ایتمه تصدیع دعا ایله دعا در چوکم
 لایق حق ادا لازم بیابان سخن
 ننه کیم بغلنه دیوان همایون خیال
 ننه کم قائم اوله دولته بنیان سخن

ایده حق رخسار دیوان بدر اوزره سوار

اوله گفتار پسندیده سی سلطان سخن

قطعه برای بهائی افندی

دماغ دله کاکل یاردن
 نسیم بهاری معنبر کلور
 او دلکش صباکم کیده زلفنه
 قنار جانلره جان معطر کلور

لب روی اندیشه دن هر سخن	قلم رغبت نظمه سکر کلور
او کلرز در طبع شو خم بنم	که هر کون نیچه ماه پیکر کلور
ید فکر عی عالم غیب دت	قلم ویریلور نیچه دفتر کلور
بولوب نیچه مضمون حکیم لقب	بو وادی بجا یک مستخر کلور
اولوب دشت طبعده بازار فیض	قماش معانی سر اسر کلور
سوارنده رخش معنی خاصر	فضای دله نیچه عسکر کلور
اوباع ار مدردم جوی نظم	دو کلمه آقر آب و کونتر کلور
زبانم احببایه برک بهار	عدو حشمته نیغ و خنجر کلور
نه فصل بهاری کبی بر زمان	بهایی کبی نه کل تر کلور
فلک باش آووب که دولتن	طواف ایتمکه ماه انور کلور
دکل طوب زرین مهر سپهر	دو نر بزم خاصنده مجهر کلور
بونه قبه اسما دن هله	بکار تبه فدومی بر شر کلور

نه دنیا یه بونک کبی بر شرف

نه بر حاکم عدل کتر کلور

نه بر بویله جوهر اولور حله پاشی	نه بویله فروزنده آخر کلور
بری بکوره مر شا هر صبعنه	جهانه نیچه ناز پرور کلور
اوبجو سخا در کف لطفی کیم	پی اندر پی امواج بر پر کلور

نه نعمت بوکم سفره جود نه
 نه انعام و احسان بوکم پائینه
 فقیر و گام بر قلندر کلور
 واروب یوز سوز نلر تو انکر کلور
 پنج شاعر نکتہ پرور کلور
 شاخوانی بر عبید کاکر کلور
 قیاس آنچه آما که **اسعد کبی**
 خدا حفظ ایده ذاتی دولتہ
 وجود یله حقوق قوت و فرکلور

قصیده برای آصف روشن ضمیر حسن پشایر اهداایشا

ای گل کلین نوحاشته باغ همم
 ای درخشنده مه برج پسر دولت
 زینت افزای فضای دل خلق عالم
 کوکب سعد فلک انجمنه افروز بزم
 سن او خورشید جهات آفتاب و زرت سنکم
 سن اونیک اختر گردون عوالت سنکم
 دولت و جاه که اقبال و سعادت منقسم
 حکمک شعله سی تاراج کن ظلمت غم
 آشیان ساز در آهویله شیران اجم
 بانغدی شیر زبان مشرب اهووی حرم
 جور ایده غمزه جاد و روشن وقت بهم
 کسه آه ابله سو دیو چکر بیم و اطم
 دم جولان و غاغاشیه دارک رستم
 ایش بیلده دشنده اریودی غمخ
 ایده فر شمد رهل ظلمه توروی کسه
 خوابه وارد قوه مکر و قوه عشا
 اشکاره ایده مر اولدخی ترتیب جفا
 غضبک قائل شمیر فر افر عناد
 مهران حمله شمیر که کور ییدی

شعله تیغ جهان سوزک ایدر بر فی فدا
 رخس صرف همک جنبش رفتار کلوب
 رهگذار نده نشا سم اسپک فاند
 وادی جود سخاده سکا تقلید بیدر
 شاهراه کرم و لطفک آنر کیده مر
 رشخه کوزه احسانک بتدله
 طاق ایوان فلک رتبه سمی ابن علی
 فیض نورنکه عاطفتک ایتکده
 مدحکی و روزبان ایتکده فخر ایلر
 وصفک بیکه برین نظم واد ایلدیز
 کوجه کم هر بر نیک طبع کهر باشنده
 هر بری بلبل کلزار سخندرا اما
 کوجه حدقه وکل لطفک مغرور و لوف

اسود اولدی ججا بلیه حروف سختم

کاکل پر کره یار کبی خم در خم

کل دعا ایلد بتر ایلد کتار کلام
 غایت ایر سخن آنده دعا در الزم
 ننه کم خدمت و صف کر یا ایتکده
 جلوه ایلد میدان معارفده قلم

دقت عمر عدوسین ایدہ خونیل رسید تیغ سوزیز قضا خنجر خونیز ستم

قصیدہ در مدح کنعان پاشا

بمحمد اولدق مبر المکن	اشراقا لدر دلده اندوه غمکن
بمحمد اولدق قدح نوش شاد	کف عشق دلدار فرخنده فغان
بمحمد اولدق ولفوز عشرت	چراغی باقوب شمعہ جام حکن
بمحمد اولدی پیام آورد	کلوب بیک باد صبار لاف حکن
بمحمد اولدق معطر کن شوق	نسیم دو کیسوی مشکین دکن
بمحمد اول بهار صفاد	خلاص اولدر وللمرستنا غمکن
بمحمد ابتدا کجہ بلبیل ترانه	کلتا پیر اولد صد و نغمکن
بمحمد اولدق اوراق دل منجلی	کف مهره مهر چرخ کرمکن
نه چرخ کرم خلق عالم سراپا	که دورنده آسوه دلدار ستمکن
مگر عاشق از زده دل اوله انجی	نگاه پر آشوب و فتنه بهمکن

وزیر جهاندار کنعان پاشا

دری بر تریذر سپهر عظمکن

نه آصف که اکلسته نام شریفی	هلاک اولور اعدا دین بهیم و هکن
او کیم سرفروا یتیمه در کهنه	ایدر چاک پیراهن جان ندمکن
مهین دینک بو یارقانه جمن	ایدر پیره هن پوش جان عدمن

عدویا ایمانه رهیاب اولمز
 عدو نامی بر پرده هیچ یاد اولمز
 پستی صدر بیمله کافرستانک
 ایدر پیشگاهنده چو کویه زار
 ره رزمگاهنده صدر ستم زال
 الکوورسه خونپاشی تیغ قهرن
 طوژد مهر آواز آغاز عدلی
 اولوب فیض انوار اقبال هر کون
 اول الدجه نقدینه التفاتی
 اعاد الوب جاه افلاس عمری
 اولور نیم لحظه عتابیله بر باد
 اولور قطره آب لطفیله دلش
 چنزار سکر لطف عمیمی
 کف جو در دنیا به لطف آتسه کلمز
 کلتان لطفنده هر گوشه پر در
 اک اولی قوی در که دولتمده
 فلک عجز ایدر قولغه در کهنده
 مقدم ایجر آب تیغن قسمدن
 مکر مطربان لغمه ایده عجمدن
 اثر قاملدی نقش لوح صنمدن
 قوی نیچه لرونه شیر احمدن
 چقر کرد آلوده زیر قدمدن
 صدر دیده قهرمان خوف دمدن
 کجر کوش مسدود چرخ اصمدن
 شه مهر افروز وزیرین علمدن
 شه چرخ اورنگ و عالی همدن
 کیر تاجی شاه دیار عدمدن
 هلاک اولین جام صهبایر سمدن
 یانن تاب عطشانی دشت غمندن
 شوکلزار در تخم باغ ارمدن
 براوج صولق قدر صلکت میدن
 چون اوراق کل بذل نقد درمدن
 تفاخر ایدر فرط خوان نعمدن
 کواکب مثال از دوخام خدمدن

نه ممکن ایده لطفنی خامه نقیم بلنمعداوی حساب ر محمدن

چقرسم الکر مدحن افلاکه **اسعد**

طولار طاق کردون صدای نقم

بکمالد ایتمش خدا طبع باکم در نظمه محتشم محتشم

الک مدح و ذمه نرا شعری ارضه بنم شدی مستغنی در مدح و وفاد

خط شعرم اول دکلی سکین دمدر دماغ معانی بولور شوق شمدن

پسند ایتمش نظیره دیسونکر کورلسوندر سوزری پسین و کدن

برینکده اثار طبعی کورلسز کچلمز ایکن شعر له متهمدن

ینه با که مخصوصدر سوزیرینه نثار جواهر زبان قلمدن

محل دعا در تیر خود فروشی معاتب اولورسن او فرخ شمدن

دله عذر کتاخی وصف خون فلک بارگاه و ستاره چشمدن

شاکاری دولتین ایله تخریر که اول کار سا که اهدراهدن

اوله تا که نه حیجه جرح قائم اله التقانی شه محترم دن

رفیق اوله هر قنده کم غزم ایدرسه

هزاران هم اولبایمی محمدن

قصیده برای بوحت قاضی زاده سنجی افندر مرحوم

زهی خدیو فضیلت باب دریا دل نتیجه سنج کمالات و حاکم عادل

زهی سبج دم دین و دولت معنی
 حیات داده احکام شرع هر شکل
 زهی بهار ریاض شریعت نبوی
 هزار باغچه فضل باهر و کامل
 زهی شریح روش عمل و داد و پاک منش
 نشین پسر شرع مطهر و بی غل
 نه کونه عدل که اولمز جهان جهان فتنه
 خلوص نیت صاف فوادمه حائل

جناب حضرت شیخی افندیکیم اولدر

جهان ظاهر و معنی ده عالم و فاضل

او طور سه محکمہ یہ فدیہ عرش کلوب
 صفا رخا طوله دیر مبارکی منزل
 ولی مذکک کلید مسائل دشوار
 زبانی عقدہ کشای محل هر شکل
 در فضائل علمیه سوز آچه فر
 فحول جلوہ کنان رجال اولور راجل
 مخالفت ایده فر پیشگاه عدلنده
 اولور نه دکلی عنیند اولسه حقنه قائل
 طوقسه صدمه قهر رحم کداری اولور
 روس اهل سقا و فساد پاد در کل
 سخا و جود نه کور موج موج احسان
 شو بگری بنه بکوز که اولیہ ساحل
 نسیم عاطفتی جوش اید ووزان اولسه
 فضا دلان اولور کوه کوه غنم زائل
 اولور مظهر فیض نگاه لطفی اگر
 مراد نه بودل نامراد اولور نائل
 نیچون بنم کچی عبد مکاتبی اولمز
 نه نا اهل نه دنی در زمانه باطل

بتر بود کلی دراز ایلمه سخن دانی

کثیر اولنجه کلام اسعد اولور مکسل

قصیده بولدی نہایت دعا بالخیرہ زبان خامدم اولور عجمی مستعجل
 اوان دولت و عمرش طویل و قائم باد بحر کاری گرو بیان نصرت ظل

زمان عمر عدویش قصیر و کوتہ باد

بہ بی امانی جلا و جرح بی حاصل

قصیده برای در وصف حضرت رضای افندی

فصل گل ایروی دل نینہ کشت و کذا را اید صد گریہ زار در دوغی خنذہ زار اید
 مانند غنچہ ہر کشتی اولور کشاہدہ دل مشکین دم نسیم بہار ادا کار اید
 شادی دماغ روضہ خلد نوادی ہب بوی بہار و نکبت گل مشکبار اید
 ہر غنچہ نوامدہ لعل و نگاروشی جوق دلفکارہ نشوہ و پرر بادہ خوار
 عشاقہ گریہ دلبرہ شاد و پریر بودم بلبلاری فناہدہ کلی شیوہ کار اید
 ارباب عشق ہر بر بر بسو و یا غنہ سیل سرشک دیدہ سنی جو بیار اید
 ہنگام عیش دہر سو بیع الزوالدر فصل بہار و موسم گلہ کذا را اید

اثار عدل حضرت منکای کامور

صیف و شتایی موسم اول بہار اید

اول داوریگانہ حکام عدل و داد حصن حصین دینہ علومن حصار اید
 رھیاب اول خانہ امنہ اگر فساد معارج عدل روزن و باین جدار اید
 اول مہر برج سطونک ایام دولتی تاریکی شب محنتی تار مار اید

هر کوه کلامی سلطانک فضل
 نسج طلسم دینه هجوم آتیه اشیا
 دایم آنک تسامع عدلیه شام اولور
 الفاظ معنی سنج و نکات کلامی
 کلبرک کلین املی خشک بهج ایکن
 مرجیح ایلمز فکردن کابری
 کیم داخل اول مجلس و الاثانه
 دو کسم نوله لالی نظم ایاعنه
 اول شاعرم که آینه قلب حاسده
 هر لفظم مرتبی توفیق کرد کار
 تا حشره و کث کلام بدیع البیانه

اسعد اوان محرمی حق اولقدر و رو

لطف عمیمی ننه کم بیسمار ایدر

در ستایش حضرت محمد افدر مرحوم

ای اخیو حجه خصال و پاک نهاد
 سن اول خدیو کرم پیشه سنکه لطفکله
 کل شکفته کلزار بوستان جیاد
 سن اول بهار کرم سنکه فیض احسانک
 خراب خانه دل اوله ده دمام آباد
 مثال باد بهاری حیات بخش نواد

عجبی

عجیبی اوله زمان حکومتکده نیک
 امید بود اوله صف نشین اهل صفا
 همیشه خاک نشین مذلت اهل فساد
 سنک زمان شریفکده اهل استعداد
 امید بود ایده چشم عاطفت نیک
 دل حزنمیزی یک نگاه لطفه شاد
 امید بود ایده حوش نسیم عاطفتک
 فضا رسینه ده کرد ملا می بر باد

شرح مغذلتا حاکم فلک قدر

سخا وجود پناها ایا کریم نثار

بنم که وفق مراد مجه انیمو بگردش
 نه شکوه غمه ته صبره قادرم احد
 دو نر خلاف مراد مجه چرخ بی بنیاد
 همان کار دم دست چرخدن فریاد
 هله خدایه شکر سمت وصف پاکته
 زبان خامم ایدر تاره طوز را ایجاد
 بدر دسینه عاشق بزوق صدا دل
 بفرقت غم و محنت بنیل جام مراد

هزار جاه و جلایله تا قیامت دک

سرای دولت عمری اوله فرح آباد

قصیده طبع سخنور و مدح حضرت شیخ محمد اقدسی

حسنی بر ماوش تخت که کشور تخت
 رخ پر شعله سی آینه اسکندر تخت
 بر مهک ذره ناچیز غبار رهیلوز
 عارضی مهر و افروز و ضیا کس تخت
 حمد لله که هله عاشقیوز بر شوخت
 رهو عشقنه هرگاه کشاده در تخت
 حمد لله هله اشفته سیوز بر حسنت
 ناته کاکلی سومایه سوداگر تخت

حمد لله بر افندیه قول اولدق **اسعد** خاکروبی سرکویه انک افسر بخت

حاکم الشرع و محمد علم و پاک نهاد

سنگ خاری دری زبور تاج سر بخت

رهگذارنده روا اولد اکر پای انداز اطلس و ریک فراوان بر نیه جوهر بخت

بنده در که اقبالی اولان عمر نده حاشه لدا اوله بروخی منت کور بخت

نته کیم قائم اوله شرع شریف بنوی

هر مهنده اوله لطف و خدا یاور بخت

نعت شریف حضرت رسول صلی الله

علیه وسلم فارسی

دل یکی رند با ده خواه منست دل یکی رند با ده خواه منست

کرم شبتاب دشت اندو هم مار کیسوی شب سپاه منست

مهر افروز چرخ عالم عشق لمعه یک شراره منست

زینت اقزای کل دنیا بهشت نفس آه صبحگاه منست

در طریق بلا شراره آه مشعل افروز شاهواه منست

منم ان مولوی عشق هلال استوای سرکلاه منست

منم ای پادشاه ملک سخن

اسعد انار من سپاه منست

منم آن بنده، صداقت کار
 خاگر و بی شرع فخر رسل
 شبه لولاک پادشاه منست
 رتبه پائی قدر جاه منست
 برك سبز صلوة در دروا و

زيب دستار از تشباه منست

در مدح علماء و دهر

ذاتك اوله لی رونق عنوان فضیلت
 اسب خزان بلیمر اولور بزر و فرج بخش
 نامکله شرف بولمه ده دیوان فضیلت
 انقاسی ایله تازه کلستان فضیلت
 رومالده انهار بهشتان فضیلت
 فخر علماء ر ایض میدان فضیلت
 شاکرد اوله مرناوره سنجان فضیلت
 ای تاب ده مهر درخشان فضیلت
 رومال درک نه فلک سطوت و اجلال

حقننده غزل سوویه اگر **اسعد** اوور

هر بر سخنگ کوهر عثمان فضیلت

حق او زره ایدرسک نوله دعوار عدالت
 نشر ایله کلامت که اوله جوهر معنی
 پیرایه پیرایه پیرایه پیرایه عدالت
 طولشوجم کرد وینه صهار عدالت
 بیک میل دخی دورایتی فلک عالمه کلمه
 بر سنجلین حاکم یکتای عدالت

رومال کن خاک در کدر دل

ای فاضل صد مسئله پیا عدالت

قطعه نعت رسول

کشتی نرمنده او تو اید و کی اوضا غنڈا جرم عصیان نبی هب معترف و قائل اوله

خاشه لله تہی دست ایدہ سلطان رسل

خاک در گاہ شفاعتہ کہ برسائل اوله

در روح فاضل مکر افند

و در نسیم صبح بهاری وزان اوله

و در چمن کجی دوشنه نطع کبر عیش

و در ترنجات ایدہ صد عند لیب دل

و در در کہ یاردن دل غمناک عاشقہ

و در در کہ چار شوی جهان کوز میوب کسل

و در کہ فیض خدا اولیوب ظهور

و در اثر خواطرا یا مدن همان

و در کہ بزم عشرت

و در کہ ظل بر بهاری دوشوب پیره

و در کلاب سبغ ایلہ ایلوب وضو

و در چو برکت گل اچله شادمان اوله

پیرایه بخش کیمین فضا خندان اوله

شوق بهار فصله ثبت خوش فغان اوله

باد صبادہ بوی مسرت رسان اوله

فاخر متاع ذوق وصال رایگان اوله

شوره زمین دست اجل اوله

اجتی کوکل وصلت نسیم بران اوله

دست نسیم صبح کلسه ان اوله

کشت و گذار ایدنده برت سیبان اوله

اشجار باغ سجده شکر اوران اوله

بویله دم فرحی اولور بر ولایت	فضل بر اهل فضل والی والا مکان اوله
هم اهل وهم شرف عدل و داد اوله	ممتاز زمره علمای جهان اوله
اهل معارفک بله هم قدر و قیمتان	صاحب طبیعت اوله و خج نکته دان اوله
اقانه نکته دان سخن نازک و تری	ارباب دانشه سبب امتحان اوله
کیمدر غبار رهگذرین اکتحال آیده	اکه مکر که با صوره اختران اوله
کیمدر که خاک در کهنه رویال آیده	یا مهر شعله کستر و یا آسمان اوله
هو و جهله لباقتی وار آرزمانده	قاضی القضاة ملکت عثمانیان اوله
یکروزه مصرف در جود و سخاوت	بجز مکر که ما حصل بحر و کان اوله
اجرای شرع و عدل عدیم النظیر نی	یا دایلیوب او نتمیه لر جوق زمان اوله

همنام فخر عالم و عالی تر اود در

لابق دکلمیدر اکا ذی عز و شان اوله

جای نشستی محکمه عدل اولوب مدام	خورشید بخت طالع وهم مهربان اوله
دلشاد اولوب قدومی ابله خلق مملکت	ذکر جمیلن ایلیه الحمد خوان اوله
بوندن زیاده حاکم اولور می زمانه ده	دنیا پسند ایلیه رشک اوران اوله
سوز می قالور کلامنه بحث علومده	الفاظ معنی بردی مشکل بیان اوله
بر بیره کم مرتبی عدلی نگاه آیده	تار و زر ستخیز بر امن و امان اوله
وصفیله رشحه ریز معانی اولوب قلم	نوک خیالون در مضمون چکان اوله

بر شیوه کار نظم سراغ از ایدم بینه
 بر شاهد یکانه به بگز طبیعتم
 بر شوق ایدره لطافتی نیران عالمی
 خیال طبع پاکم مخصوص در بنم
 طلی ایت لسان الیمه جو قلق مدحی
 تعبیر شوقی فتنه آخر زمان اوله
 روح مصور اوله انک جسم جان اوله
 سحر افین و نادره نازه زبان اوله
 میدان معرفتده همان اسب ران اوله
 جائز که بر خطایله سهولسان اوله

قادر مین او ایسن **اسور** مدیحی

روح شریفی ادعیه قدسیان اوله

دور ایلد کج چرخ وجود شریفی
 تا کم شتا و صیف اوله زیب روزگار
 حفظ ایلمک وظیفه کرو بیان اوله
 عالمده تا که بنجه بهار و خزان اوله

بخت و بلند و دولتنه ایر میه کترند

منظور عینی عاطفتی مستحان اوله

حرف الالف

شهادت ره محنت خمیر مایه ما
بلند مرتبه عاشقست پایه ما
نه داغ داغ محبت وجود غم سوزیم
عیان کنیم همه شوق به نهاییه ما
خران نه دیده تر و تاره شد بجدد
بهشت باغچه در و در حایه ما
نفوذ ز هم همیان چشم اندوست
رواج داده عشق کرافایه ما

در آستان هنر اسعد آن سخن سنجیم
بعرش نظم قناده کینه سائیه ما

نیچه بر جور اید اول دلبر ممتاز بکا
نیچه بر غیره وفا ایلیه بیگ ناز بکا
نیچه بر اتمیه قومی دلشای
عشوئه نازک و میل غلط انداز بکا
نیچه بر ایلیه تحصیل نکه اغیاره
مهری حاصل و بیگانه کی آغاز بکا
بن بیلوروم ایشمی طالع نسبت اکر
دو نسه بر کز فلک شجده پرواز بکا

اسعد طبع هنر مند و سخن یا ببله

پایه دیر سم بریدر رتبه اعجاز بکا

بر قدح دگدم دگدی ساغر بکا
غیره و پروب پوسن و پرده دلبر بکا
اول علو افروز زرق بن بسنه برست شوق
زاهدی نشوه نکت یا نه سی بگر بکا

چونکه و فال را بدوب رام اوله جی ^{بکون} بشن
 نیدی اقدم عجب دوتکی جفالر بجا
 غمزه الوب کو کلمی باشمه قصد این ^{بکون}
 اکه فدا ایتمه لازم ^{بکون}
 بزکده عشقده عقلم الوب استعدا ^{بکون}
 نیدی ایسه ایتدی بر شوخ ستمک ^{بکون}
 اولدی شهر دل ویرانه مر اباد صبا ^{بکون}
 خبر وصلت یاری کتوزوب باد صبا
 خاک در کا هتیه چون روی نیاز آهم ^{بکون}
 رویا لیده ایکن نیکی بو فریاد صبا
 کوی دلبرده یلر خدمت قرآشی ده ^{بکون}
 بود رای عاشق محنت زده مقاد صبا
 نکبت زلفن الوب دلوره تقسیم ایلر ^{بکون}
 قبا فر شندی هله مصرفن ایراد صبا
 نفس آه چکر سوزدن ^{بکون}
 طوق نور جانه شمیم سحر اباد صبا
 او غمزه مست می لعل قام استغنا ^{بکون}
 نگاه سر خوشی مست مدام استغنا
 نه مست ناز اولور یار دست حسنه ^{بکون}
 مدام چون لب شیرینی جام استغنا
 نه ماهیاره اولور کم قباب چرخ فلک ^{بکون}
 قوطس و سینه قوت ختام استغنا
 میان زلفده که ظاهر و کوی پنهان ^{بکون}
 رخ منوری مهتاب شام استغنا
 اوزلف و خالده ^{بکون}
 هله معطر و لاله ^{بکون}
 شمیم نانه عشوه یله کام استغنا
 اولوز داخل بزیم می ارباب رجا ^{بکون}
 مست بیانه شکر متمول بخدا ^{بکون}

چکمز قید غم زلف سیاه املی	اولمز زبسته زنجیر کوهکیر دوتا
سرجیب مکر کوشه استغنا یوز	اوغرافر عمده بزیم یاغنه همچو صفا
الوی بیخانه اولفته اولاعلمری	ساقی غصه زواجامی هوشربا
اسعدا طبعم اولوب تازه رویشیا بسخی	شاهد نظیمه دل و برسه عجبمی شعرا
بنده مکریم شمدی براوستادک کم	لطف طبعندن ایدر خام طی جرسخا

عصده خاطره حلال معانی طبعی

اثر مکریم رغبت ده شعروان شا

حرف الباء

غم کیسوی دلر باهر شب نه بلای سیاهد ربارب

ال قودی ملک هوش عشاقه شکوه مزدلت عمره دندره ب

چرخ اطلس ابر شمر ایسکمه بوقدای ماه ایزه اول کوکب

مدر خساری اووزره خلقه زلف اولوی ماننده چه نجیب

کوردوم اسعداوسر حوش نازنی

شاد هودباذه ایله لب بر لب

کاریمز صانع تا ملدر هب

ابر کورن سیه دوو دله باوآه و غم کاکلدر هب

ایلمه کریم کفان عشاقی دور حسنکده نه وار کلد هب

داغ ظن ایتمه سفال تنده آچیور شرخ و تقیل درهب

لشوه بخش سختم ای اسعد

خم اندیشه ده که ملدرهب

اه ایدوب اغلدوغم عرض تمنا درهب یاره احوال دل زاری آنها درهب

نقد جانیه اولوب شری جاه وصالا دله فکرم هوس دولت دنیا درهب

لشوه دار ایدرنی رشخ خون اسکم کوزمه کلسه نوله جرعه صهبا درهب

واشما کوره جکم کلسه نوله دلداری هربری داغ تم دیوه بینا درهب

دکل اه ایلدیکیم چرخ فلکدن اسعد

واشما صبر و سکوم بله شکوادرهب

ایریکن لعلکه ترو کدر جمال الله شراب جبهه جامده کی دانه لری صانه جباب

مشکل اکلر اگر نسخته خط رخلی کلسه اغبار برار سو بلیسه طم اشته کتاب

جر و صل ایدی کوکل یار و فال ایدی بارک الله هله اشته سوال اشته جواب

کیه رازم اچیم مبدکه حسنده نغمه سی جرعه کش عشوه نکه مست عتاب

اسعدا برنم وصالنده کیچه دلدارک

غمله آره مره لعلی و شور و شکر اب

حرف التاء

تا التئغم داغ دل پر کدر ماکت پیوسته با فلک محبت شرر مات

تیر که زمرگان ستم زود بر آید بکدم نگریدم سینه سپر ماست
 ان مرغ خوش الحان سبب آن نیازیم افکار رحمت مطلع نور سحر ماست
 ان جرد کش بز که عشق بتا بیم خاک ره خمخانه غم تاج سر ماست

ما عاشق پر سوز هدا ایم کسه اسعد

دو زخ سر را ز دل آتش اثر ماست

شمع دل من شعله ده خانه عشقت روشکر تاریکی ویرانه عشقت
 از آتش ظلم و ستم کافر چشمست دو دایم سقف خمخانه عشقت
 نادیدم صنعت افسوگری از تو پیهوش غم و محنت و دیوانه عشقت
 از جبهه خونابه که ریزد در چشم بروست دلم نسجه صدوانه عشقت

اسعد منم ان عاشق سر مست محبت

اشعار دلا ویر من افسانه عشقت

در خاطر من خرهوس عشق هوانیت چون آه دروغم نفس باد صبا نیست
 خاموشی من مسحت دلیل غم عشقت در بادیه میر تم اصوات وادانیت
 در باغچه فیض آبی دست نشاطم ای لیل عشقم که مر ابرک نوانیت
 در سینه زخمهای ستم داشتم ای شوخ جز مرص تیغ نکبت هیچ دوانیت

از فیض ازل نکته الهام طوارزم

اسعد سختم کار خیال شعرانیت

حرف التاء مسلسل بعبیر

ناز و عشوه ک قدح قدح افت
 اشک چشم کبوتر و محنت
 تیغ عمره ک فلک فلک مہلک
 اللغات جهان جهان صحت
 دشت حسنک فضا قضا فتنہ
 سید اشکم بحر بحر حیرت
 عشق عشق دل غمیغدر
 مست مست محبت والفت

اسعد اندیشہ میلہ کل کل اور

شاخ شاخ سخن بلا منت

کلکت فضای غم ایدر اہل محبت
 غلہ دخی بر عالم ایدر اہل محبت
 ہرکاہ ایروب کاکل پرچینہ تقید
 بالای نشاطن خم ایدر اہل محبت
 رخصت کہ ویرہ لغزہ آہ دل زارہ
 نہ طاق غمی سرسم ایدر اہل محبت
 افکار وہ اول کتورر خاطرہ یاری
 بزم املی خرم ایدر اہل محبت
 بے پاک و ملوکانہ چکوب جوئے جائے
 ہرکاہ صفادہ جم ایدر اہل محبت
 پایندہ اوررنالہ ایلہ غرقہ آہ
 تحت غمی مستحکم ایدر اہل محبت
 بر آھی ایلہ شاہد نادیدہ بختہ
 دو دسین پرچم ایدر اہل محبت
 دلشاد لغز الفت اندوہد درہب
 غم کتبہ اکرامم ایدر اہل محبت

اسعد چمنستان فضا غم عشقہ

اشکن سحری سبیم ایدر اہل محبت

دل کم اوله مر قلب مجلای محبت
 بر میکره در عشق که مستانه سنگ^{هیب}
 اینه کورینور صورت زیبای محبت
 دلدر قدحی باده سی صهبای محبت
 اول زلف ایسه سوداگر کالای محبت
 ناد و شیبجاک پاشنه سودای محبت
 بلغم غم زلفن جمله کک حالنی دلداری

بن ذره ناچیز روح بار ایسه سعد

مهر فلک عالم بالای محبت

نغمه لفظ و لکشم صور مهر معرفت
 بر کهر یکانه در هر سخن نکوستم
 کلین معنی ترم تاره بهار معرفت
 ویرمه صیقل و جلا موج بحار معرفت
 ریزه خامه سرته دیده طالع هنر
 صولمه دامن سخن برک کل نکاتله
 جام بلور مشربم آینه دار معرفت
 رشحه کلام اوللی فیض نثار معرفت

تاره زبا یم اسعد بوقلمون معنی در

نقطه و حرفی شعرت نقش کار معرفت

همچو بلبل بغم عشق کل خار پرست
 دل عشاق کجی شد را و کافر کیشک
 کو کلام یار پرست یار ایسه غبار پرست
 خال هندوسی دخی آتش خسار پرست
 رونق افزای میاندر کمر زرینی
 کافر عشق بنجه اولمیه ز نثار پرست
 ارزومند وصال اکله سن یارینی
 بنم اول صدا دل عاشق بیدار پرست

ضعف آهه بله طاقتی بوق ار اسعد

درد مختده صفاکش بودل زار است

ناری

حسن عذار یار که طوفان آتش است
 من کفتم که ناله کنم از جفای عشق
 در زمان فتنه سر بکریان آتش است
 می کنم افغان آتش است
 کل کل قاده پر تو داغم بزم دل
 دل نیست این خرابه کلمات آتش است
 از تابش دم شر آه جانکدا ز
 در وقت صبح قافله جنبان آتش است

اسعد ز نفی دم فیض صباغ عشق

دست نسیم مجرودان آتش است

من ذره ناچیز در حمت مهر جهان است
 در کلین حسنت نغم آموز فلانک
 صد شعله خورشید در آن مهر نهان است
 مرغ دل من بلبل کلرا رخسان است
 در دیر ملاحمت صبر نیست عویش
 جانانه من حامن در روح بتان است
 از سوز کداز الم عشق وجودم
 در کلخن کرمایه اندوه دغان است

طفل دم افتاده بد امان غم اسعد

یک لحظه تبسم نکند کرمه کنان است

حرف الناء

طولوی ایچکه هب جام صفا در عیش
 بوسه ک الماغدی هو شر باور عیش
 عند لیب ملک ناله وزاریسه هب
 او کل کلین کلرا رخفا در باعیش

جانمی زلف پریشانه فدا ایام که سرده سودا دل زار مرده هوادریا
 جوش ایدر اهرام ایله قطره بقطره هم موج بی در پی دریا به صبا در باغ
 رغبت تازه زبان شعوی عصره
 غزل اسعد با کیره ادا در باغ

حرف الجیم

عشق که ایتری بودل سوز زده آنج
 آسیدی بر بریله ایکی آتشی مراح
 سر منزل وصاله شتابیله ویرودل
 در بند اختیار ده صبر و قرار باج
 بن کیم مرید پیر معانم یتر بکا
 بیجا نه ایله آتشی خرقه ایله باج
 ممکنی دل پیام وصالیله شاد
 قابلمی چشم کبری کمان ایله ایتناج
 اسعد شکسته ایلر مینای عقلی قیس
 صحرا ده دیکت اولدر مکر خردّه زجاج
 کردون دون پروره پک اعتقاد کوج
 هم وعده دروغنه ده اعتماد کوج
 قابلمیدر پهرله سولیشمک اهل دل
 مشکل سکون و صبر و تحمل غناد کوج
 حقا زمانه کلور ارباب آتشی
 اوضاع ناپسند ازل نهاد کوج
 دیوان شاه عشقه یو شکوه مجال
 دلخسته حجت فریاد و داد کوج
 دریا مثال شدر هله ایکی صاف دل
 اسعد بری بری ایله عجب اتحاد کوج

حرف الحاء

شُبُّ تَارِيكٍ غَمَّكَ سَمِعَ فِرْوَزَانِي قَرَحَ فَلَكُ ذَوْقٌ وَصِفَانُكَ مَهْ تَابَانِي قَرَحَ
 يِنَهْ تَابَ فَلَكَ بَرَمِ مَحِي مَسْتَانِ اُولِي عَالَمِ اَبَكْ اُولُو بَمَهْرِ دَرِحْسَانِي قَرَحَ
 بَاعْدَهْ عَشْرَتَهْ اَغَارِ اِيْدِيكْ نَرَكْسِ اُولُو طَبَقِ وَسَفُو چِمْنِ هُو كَلِ خَنْدَانِي قَرَحَ
 شَهْ نُو رُو زِبَهَارِيَهْ اِيْدِرِ كِي سِي يِنَهْ طُو مَشِ اَزْ هَارَلَهْ بَرَمِ چِمْنَتَانِي قَرَحَ

یره دگر ایغی حیلچی چاپک با در

طور فراسعد طولشو و مجلس ستانی قرح

حرف الخاء

يَارْ نَرْ عَشَا قَهْ اُولُو رَحْبَتِ مِيخَانَهْ تَلَخَ اُولْمَسَهْ كِيْفِي اُولُو مَرْشِ بَادَهْ وَ پِيخَانَهْ تَلَخَ
 دَانَهْ تَبْجَالَهْ اُولُو لَعْلِ دِلْدَارَهْ خَلَلِ اِبْلَمْزِ اُولُو شَمْعِ حَسَنَكْ مَجْلِسِ بَرَوَاتَهْ تَلَخَ
 تِيغِ عَشْوَهْ جَانَهْ كَارِ اَبْتَهْ اُولُو مِمِ بِيخْوَرِ عَاشِقِ اُولُو مَرْجُوَابِ عَمْرَهْ جَانَانَهْ تَلَخَ
 قَتْلِي وَ اَجِيْدِرِ رَقِيْبِكْ دِيْدِيْلِرْ حَفْظِ مَشْرِ حَقِ سُو زِ اَجِيْدِرِ نَجْمِي كَلْسَهْ اُولُو نَادَانَهْ تَلَخَ

نقل باده سكر اولسه جام لعل با رينر

برم فرقه ده كلور اسعد كلوي جانه تلخ

حرف الدال

اَيْتَسِمِ نَزْكَو مَذْهَبِ عَشْقَهْ اَجْتَهَا بَرَكْرَهْ حَلِ مَسْئَلَهْ وَ صِلْدِرِ مَرَادِ
 اُولُو زَلْفِ عَاقِبَتِ دُو شَرِكْ عَارِضِ اَشْتِهْ چُونِ دُو دَآهْ اَيْلِدِي اَشْتِهْ اِتْحَادِ

اول عارضه نجه ایدم وقت نظر
اول غمزدن نجه ایدم کم بزر جای لطف

چشمش نقاب جو درنی زلف سیه نژاد
یا ننده چون نگاه اوله بر موجد فدا
اسعد دل اولدی مشرتی نقد جا بکف
اول حسن بیهها اوللی فته در فراد

دو کیلوب چارسوی بخته کالای مراد
اولسه سودا کردل امتعه پیرای مراد
استه همواره بینه خوب نشامدی
موج موج اولسه خروش ایلنه در یامرد
کیف بخش اولسه شراب قدح فی فیغز
اولسه رقاص طرب غرضه با مراد
ایلم بر دخی ارخار عنان سر کام
اوله خش املم بادیه پیمای مراد
یعنی خاک در دلداری بر ایسه دلزار
کردش چرخ فلک ننده او در جای مراد

گاه و بیگاه غزل سولیمه دنای اسعد

نظر حضرت اوستاد در اقصا مراد

رشحه ریز اولیه باغ دلمه آب امید
اولسه هر رشته باران اکامیز اب امید
گاه ریز ایلیم ده جائیزی که بالا
دور چرخ فلک کردش دو لاپ امید
اولم ز ضعف نمنا بله ما یوس وصال
وار کین دلمه توان عمله تاب امید
ایدرز آهله بزد جفایه بر باد
فتح اولور باد نیاز یله نیجه باب امید

جام صهبا رلب یاری خیال ایندی که

براز اسعد اولور زمست فرحیاب امید

حرف الواو

دلکه عشق فروزه ملحقدر عقل و فکرم جنونه ملحقدر

اتم امید مهربانی بخت اولده کردون دونه ملحقدر

بزم عالمده جرعه عشرت ساغر سونکونه ملحقدر

کاموان شهر دولت دنیا شمدی جاه دیو ملحقدر

کوجه کوکام هوا بیدر سعد

طبعم اما فنونه ملحقدر

بزمه کل اهل خرابا تله جام جمی کور سنده عالمده نروار نیجه در عالمی کور

نکه اندارتی رشیکده نظر قیل قلبه ساحه جلوه که یارستم پیشه می کور

نه باوقسن یوزنه شاهد اما لمرک پس آینه دلده رخ اوی غمی کور

شعله باپش اولدک رخ آتش آه جانسور شب غم تا بسحر شوق دل حرمی کور

دور سن اسعد او در کاهه رقیب بدکار

بسته خلقه باب اول خرابا بفرمی کور

غم فرقت یاز کم بنده در نه سینه مده دلبرنه جانتده در

نوله دشت عشقده بیو ایدک بزم عقلم فکر عمر سنده در

همان تک جفا ایت و فادرنه غمکه سنگ کریه فرخنده در

دوشورش یره صد درد و غم کوکل رهکده ارتده افکنده در

نوله ساده ده دوشسته سعد هله

سنگ نظم باک خوش آینه در

ای رخی عشقه مهر ضیا کستر جور
جبهه سی شعله بر اندازمه نور جور
نکه لطفی تسلی ده بیچاره دلان
هسته عشوه سی براب ده خنجر جور
یا لکر خانه دکل داغ دل سوزانم
سینه عشقه اولور مهر بر بر اختر جور
کوردم اول پادشاه عالم استغنائی
خلعت ناز بیر تاج ستم بر سر جور

چشم مکارنه هب شد مسخر سعد

هفت اقلیم جفا تختک کشور جور

منم که چرخ بلاغت مصارف سخند
قراضه جینی معنی عواطف سخند
منم که بادیه پیمای فکر معنی حاصم
نسیم صبح ملاحظت مصداق سخند
منم که نکتة اندیشه های اهل بلاغت
کینه نقطه شک صحایف سخند
منم که رونق رخسار حسن همد معنی
مدایح قلمدر لطایف سخند

منم که بسلیین ابکار نظم و لکشی سعد

تصدقات لساغم وظایف سخند

زلفک نهایتی رخ شعله نژاد دور
شام شک نتیجه سی صبح مراد دور
وزر و نگاه راه بیابان ناز ده
استهب سوار فتنه دخی عشوه ناز دور
باقچه آب و تاب بر خانه دل
رخسار بار لمعه حبت ووداد دور

ویر نقد جانے

و بر نقد جانی عاشق ایسک ^{دلبره} حسن دلبره
دلال نازالنده بکون در مراد دور

اسعد جفا و جور نه یارک رضا و یرو

حکم قضایه هب اشیمز انقیاد دور

اسباب جنون قابل اندازه دکلدر
اجزای هوا بسته شیرازه دکلدر

خوبانه و فاعادت دیرینه در آقا
اول پادشاه مملکت نازده دکلدر

بزرگهسته سخی نوش ایدر زباده ناکب
ای پیرمغان منتظر نازده دکلدر

میدرا و یارن قلبی سحر غمخیز چن
یو خسته کسل خوابله خمیازه دکلدر

اسعد سوررین رخس سبکپا خیا لم

اسب هضم استر و جمازه دکلدر

نکفتی و نه شنید زبان و کوشمدر
هزار نغمه سکوت لب خموشمدر

برین سحر برین اخشام کیوب ^{حضور} ایدرین
در کده شمس و قمر ایکی کله پوشمدر

بنم او بادوزان پن فضا ره هوا
قماش بر بهاری لباس دوشمدر

کورنج لعلکی عقلم باشمده هیچ قالمز
هوار باده حمامه ریای هوشمدر

اوست باده یم اسعد نو اکب افلاک

شرار آتش افغان نوش نوشمدر

عاشقه جور نگاه شیوه افراسکیدر
خط کلور دکلنور زیر بود عواکیدر

نوبوانا رقص دشمنه بلغم میوز
حال عالم هب بلغمشدر بود دنیا کیدر

کل غرور ایتمه کوکل اقبال جاه و دولت
 کار مهتابی سپهرک بنیچه کالایکیدر
 شمدی پیکار ایتمدر دل غمزه بدیشد
 مسلمان و کافرک بستده غوغایکیدر
 تازه سوز بولمقدده در اسعد همرا اندیشه
 بوخسته صاحب مخلص و ملق شعر افشا یکیدر

زلفنه دو شک دلت پایه ادنا یکیدر
 زلف ایسه جرخ غمک رزوه اعلا یکیدر
 دفع رقیبی محال بزنگه یار ده
 چون کسل تنک آه اسکی کوکل پالیکیدر
 تکیه محنتده دل دود سیه پوشدر
 بلکه اودر ویش غم حضرت عبا یکیدر
 دو شمه هوای سر کاکل پرچیننه
 عالم عشقک اونه طاق معلایکیدر

طبعمر اسعد اولوب باده فردش همرا

فانده سی باده دن سیکده غوغایکیدر

اونازک حرام اوقامت نذر
 او قدک یا ننده قیامت نذر

اور خسار تا بنده جرح حسن
 او خورشید برج سعادت نذر

نذر اول نگاه فتن در فتن
 او عیار شهر ظرافت نذر

نذر اول کوشش عشقه رام اولش
 او شیرین سخننده حلالت نذر

یا کاهی اوناز عتاب آشنا
 او آتش فروز محبت نذر

نذر اول ستم جنبش ابروان
 او پیمان شکست مروت نذر

اگر اسعد اولسوخه عاشق ایسک

دخی بودن اوز که سعادت ندر

درد و غم دور و صفار دل نالان بله در	شبکی عشاقه اول دلبرقان بله در
صاهلاک ایتکیچون خنجو بر آن بله در	عاشقن کور سوز دیده ناز افزون
مشعل آتش آه شررا فشان بله در	ای کوکل بیی قوتار یک شب لغند
قندم کم شمع اوله پروانه سوزن بله در	رخ پرتا بدن ابر مغه یوق دله مجال
یانلر نجبه نیجه بیگ فتنه و مهتا بله در	غمزه یه دکه طوقنه نکهه ای دل زار
باده نوشانله هب همت یاران بله در	خوفی قوجامی چک از راهدوم الوده

اسعدارند خرابات تهی دست اولتر

قندم کم غم ایده جام می خوشا بله در

وصال و روله مرغ مهر ارجوش ایلر	رخک کورنجبه دل بیقرار جوش ایلر
قرار ایلیمیوب جو بیار جوش ایلر	هور عشقله چو نسپل اشک چشم نایز
دلمده آتش رخسار یار جوش ایلر	سواد دیده ده جور سرتک اولوب
مثال دیده عاشق بجار جوش ایلر	نسیم آهله بر بیرینه کیر و امواج

دلمده موج سخن ظاهر اولسه اسعد

المده خامه کوه رنثار جوش ایلر

اهل دل باده بی مینای مجتد ایچر	نه سبودن نه می ساغر عشرتدن ایچر
سرت آه جگر سوز ندامتدن ایچر	یا دایتد کجه پشیمان اولور البته کوکل

مات بیماری فرقتد ایرن وصلتکده
صوی سر چشمه صحرائ سلامتد ایجر
حشره دکن مست می عشق ایلمز نوله
ایچدوکن ساق دست عم و مجتد ایجر

مست ناز اسه نوله لهجه پاک اسعد

ایچسه صهبانی خمستان بلا غمد ایجر

لعلکد دل بغلین عشاق هبستانه در
سیردین حسنگ برالای عقلی بودیوانه در
عشقنه بر مہوشک آیین و طرز اہل دل
سٹع بزیم اراکی بامق دکدر یانہ در
دانشا شاہ خیال بار شریف ایتمکہ
دیدہ جانم سری تند برکاشانہ در
کہ یار کاھی بیقرار اول شاہ ملک عشوہ
دولتندہ ملک دل معور ہم ویرانہ در

اسعد اسحر خلال نظیم نسبت بنم

غمرہ دلبرده کی افسوہب افسانہ در

آلتشی مرہم کبی زخم دل غمناکہ اور
داع عشق یاری صحن سینہ صد جاکہ اور
شوبلیہ پرتاب ایت خدنگ آہ علم دور
مہچہ رایات چرخہ قیہ افلاکہ اور
دلبر تسخیر ایتھر کریم و افسون آہ
سن کر کسہ نیچہ بادی نارہ آہ خاکہ اور
وصلت اسرتن نیاز ایلہ سکا کوبنہ
جوی وش روی ولی باہی خاشاکہ اور

نیچہ اولور دشمن دہ کوروشو احتشام معرفت

سینہ بند نظم اسعد رخس صلح پاکہ اور

نہ سکا غالب اولور حسن دلارا واردر
نہ بنم کبی دخی عاشق شیدا واردر

سندہ کرچہ نکه مهر بوق اما بزده
 کویہ دمبدم چشم ثناوار در
 مهر بری رشی سنگ بر در یکدانه فیض
 موج اشکده بنم جنبش دریاوار در
 قطره جرعہ سی مسموم غموی تریاک
 پیر میخانه ده جوق ساغر صہباوار در

کشت دشت سخن ابتدا کجہ خذر قیل

نفعی افغی زبان و سخن ار اوار در

اوشوخ دلکشہ غایتہ نازنین دیر ل
 متاع ذوق وصالی بہا ترین دیر ل
 نگاهہ کافر بد کیش و غمزہ یہ سخار
 تثار چشمہ غار تکران دین دیر ل
 اوشہ حست بر ایتملہ خانہ قلبہ
 لسان اهل مجتدہ شہنشین دیر ل
 سلامتہ رہ عمدہ وجود و بر فر ل
 ہلاک اولاندرہ بو یولده آفرین دیر ل

وصال دلبر ک اسعد فراق المکر ل

مراد نہ ابریشور عاشق غمخین دیر ل

نکہ عشوہ بارزہ ناز ایلر
 غمزہ یار نازہ ناز ایلر
 عارضی ملک رومہ خالری
 دلبران حجازہ ناز ایلر
 چیققر اول ماہ کولکہ دن
 کون کبی سرفرازہ ناز ایلر
 رسدرا سکی عاشقہ دلبر
 نوبنو تازہ تازہ ناز ایلر

طبعم اول شیوہ کار در اسعد

لفظ معنی نوازہ ناز ایلر

چشم فتانی جوانانک که مست عشوه در
 غمزه خون نکه خنجر بدست عشوه در
 بروم ایلمر نگاه یار خواب نازدن
 وار ایستاده بزم الست عشوه در
 مست جام ناز اولوب جور ایتمه آهمن صقین
 سنگ آه پر شر مینا شکست عشوه در
 نوله اول جام استغنا بدست عزوناز
 چشم مست دل با صه با پرست عشوه در

عرض حال ایتمک نیجه ممکنه اسعد عاشقه

چشم فتانی جوانانک که مست عشوه در

دل نیاز ایتمکجه دلدارک وصا نازاید
 کنج فرقه بلا بوکم خیالی نازاید
 دل تفضل ایلم دیوان روی یاردن
 هیچ دلخواه اوزره کلمه جیب حالی نازاید
 سولیمز هیچ آجیلو عشاقنه او لغنجم
 باغ حسنک بینه بر نورس نهان نازاید
 ملک رومه عارضی اقلیم جینه کاکلی
 کامرانی ملوک هنزه خالی نازاید

اوله له وصا حسن دلپزیرک اسعد

جمله خلق عالمه شیرین مقالی نازاید

تار جمالیله فلک اول دلبرک برنورد
 بزمنده دور ایلمر کنش بر ساغر بللورد
 ای دل صقن آزاردن خاطر شکند غمزه
 هم مست استغنا در اول هم حسنه مغزورد
 شمشیر نازی قبضه تسخیرنه المشکله
 پیکار گاه فتنه ده هنگامه کیرشورد
 اوندر ریم غم زلف سیاهن عاشقه
 ماه جهانتا رخی شمع شب دیگورد

با وسحردن الیمی پیغام وصل دلبری

اسعد دل غم کینتر بلجم نیه مسرور در
 سزار آتش عشقت دل دانا نه دوشمندر
 بولنخر بر که در کم بن در یایه دوشمندر
 نه سودا در غم زلف سیاه که نیجه عاقل
 بو وادی جنونه جانانوب صحرا نه دوشمندر
 کمی مفتون غمزه کدر جهان غوغایه دوشمندر
 کمی آشفته زلفک کمی الفت خطک
 صقن اردل که استغنا و استغایه دوشمندر
 مد آه ایلمه اول غمزه خوان نازه و ایشندر
 رخ بر تابه نه پره ها دن سایه دوشمندر
 دکدر نو دمیده خط او شاه ملکت
 قدم با صدقه بن مجنون بر یکی پایه دوشمندر
 محبت رتبه بندن نزد بان خانه عشقه

هله اسعد قماش ناز و استغنا یا قشیش

لباس عشوه اول دلدار به هم تابه دوشمندر

دروغزده غم عشق تا بجز وار در
 او شوخی استدیکند زباده و وصف ایوه رز
 دل شکسته و ابرضطر ابر وار در
 سوال حسنه بزنده جو ابر وار در
 خدای بر بیلور ز بز کتاب جز وار در
 ایرشد خطی دیو ترک دلبر ایلمرز
 مباحترین غم بزح ابر وار در
 مداد اشک اولوب نقطه پاش کاغذ چرخ

کورنج اشقی مهوشان شهر اسعد

دیش بزنده رخ تاب تا بجز وار در

عاشقن صاعقه که انجق دل سوزانی یاز
 دست جور ندن او شوخک استکل جایانز
 رشک اول عاشقه کم انش او پرو داغ وله
 جامع عشقه قذیل فرورانی یانز

شرر نادر و نخله پهرک هوشب
شمع ماه جهانناک در خشتانی یانر
نالست دلبره ایشدره فر بودل زار
علو آهی ابله ناله واقفانی یانر

آتش افروز جهالت اولو اسعدی

بوده شاعر اولور دفاتر و دیوانی یانر

حسنی مکتل دلبرک دل داده بسیار
بر پادشاهه نیجه بیگت خدام خدستکار اولور
بر در یاننده شوق و تم معناد کیف فرقتک
صهبا کشت بزم یلا هم کت هم شیار اولور
اول مهر برج حسنی بن بار خدایون استرم
چرخ دنی مشرب نذر کم که مستکار اولور
عید بهار ایردی دیو اطفال کل کلارده
بلبلده فر شو سحر رونق ده دستار اولور

زلف خم اندر خم نوله جیقمز کوکلان بنم

مشهور در اسعد بوکم کنجینه اچره مار اولور

بزم محتده کوکل ساغر پر خومند
انده خوناب چکر باده کلکو مند
بنم اول مست فراموش کن هشیاری
عرق گاه غم عشق کلفسو مند
قبس اشفته دیار عده عزم ایده لی
ساکن بادیه غم دل مجنون مند
کور بیک عارضکی صبر و قرارم قالمز
انجی کوکلده فالان بودل محزون مند

اسعد روشن ایدن عالم معنایه بنم

بر تو مهر رخ شاهد مضمون مند

ساقی که جام باده رحشانه دوندر
دور ابلد کجه هب سر زندانی دوندر

سید باب اشک دیده پهن دست عشقده
 کشتی باز بار اوله مزره و جفا
 هب آبیاب غصه جانانی دوندرد
 صحن چمنه باد صبا همچو کاسه باز
 کرد آب اشک و باد نیار آن دوندرد
 انگشت شاخه کل خندان دوندرد

بارک خوار نیزه دل دوزی اسعد

دست نکرده غمزه فتانی دوندرد

اتش غمگه دروغم شو یله بر حالنده در
 رشی ز برفته در شمد نکر و جام است
 واقف اسرار عشقم عالم حیرتده در
 نشوّه صهبار عشق بار کر مینده در
 خستنا عشقده کن دین فراموش المیش
 دل نه غمده نه امید ساغر عشرتده
 در کم دلدار خالیدر کوکل یوز سورهما
 رنذر میخانه ده زها دایسه خلوتده

بر نگاه ایله دلبر اسعد انجمنک بعید

کوکب اقبال طالع طالعک قوتده

شوق و صلحله دکل غمناک شخص کلر
 رونق حسنک ایدو کلر ارونیک نوبها
 ناب خورشید جمالکله بتون عالم کلر
 روی استهزایله نوع بنی آدم کلر
 سر جیب کرینه رزق وریا ایکنینه
 کورسه جام باده یی صدر اهدو ستم کلر

مست نظم اولوب حریر کلام افزون اولده

قهقهه ایله اسعد دستمه که خام کلر

قماش سرخ داغم چار سو کینه پیرا در
 زما دولت حسنده سلطانم بحمد الله
 کشاده روز شب دکان سوق رزوی
 آصوب طاق سپهره دو داهم ننبلی اطلس
 او بزمه دوشدی دلکم دلر باور می فروش
 کی مسرور وصلدر کی مغوم هجرانک
 نشاط عشقله شهر وجودم بردونماد
 جهان اسوده عالم شاد هب غنم براد
 مزین هر طرف فذیل آهم شعله پیاد
 سر شکم تار بودی دل سیه دیبای زنیاد
 فلک پچانه پرمی ملک ساقی صهباد
 کی اغلر کی دلنسا د عالم بر قاشاد

صدای طوب احم قلعه جسمه نای سعد
 سپهره نقره صامش روز کاره دهنشت

اسوب باد عنبر شمیم بهار
 هله شمدر دوزخ نشینان غم
 نه نوروز نه عیده محتاجدر
 یینه نولباس اولدی اشجار ب
 دگر جانه بوی نسیم بهار
 ایدر کشت باغ نعیم بهار
 یورر شمدی بے سکه نسیم بهار
 بوزوب چند سرماییم بهار

اولور بزمه سعد کلفشان شوق

کف جو دولت کریم بهار

مادام غمزه مست قدح نوش فتنه در
 صهبایرت عشوه دکل شاه نگاه
 ایلر مراد کاله آشوب حسنی
 مرکان چشم یار هم آغوش فتنه در
 مست می کرشمه و سرخوش فتنه در
 دلال غمزه امتعه بردوش فتنه در

خون نگاه دلبره قان ایند زن مدام هب کیف جام باده بر جوش فتنه در
 ممکنی اسعد اولیه آتش زن صلاح
 چرخ ستم فردوس شرر پوش فتنه در

مادام جام باده عشرت المده در مفتاح کارخانه دولت المده در
 حیران کار عشق نذر بلخوم دخی سر رشته عنان محبت المده در
 بن اسب روان دست جنون اولوق استرم سرمایه مجاز و حقیقت المده در
 کینج بلاده حبه خون سر شکن صدوانه سبوح غم و محنت المده در

اسعد خط نوامده یاری او حشرم

انکار ایدر عشقی محبت المده در

صانع ولی نشوه جام لبالب طوتر آنی آهی ساغر آرزوی لب طوتر
 سردی باد غم عشق ایدوب لورده ناک عاشق و لحسه یه بار صانوت طوتر
 عقلنی المشهوا هب سوری یا بانه در سوبلیسه فرها دول کوهی مخاطب طوتر
 آلمه صقن آهی تازه و دلداری سن ایلد حذر کم سخی ناله یارب طوتر

باده یه تمها ایچر زاهد ایلد فریب

اهل ریا اسعدا کر لیجه مذهب طوتر

طفل دلمرزلف کر هکیر ایلد اونبار کوردکی اود بوانه یه زنجیر ایلد اونبار
 عاشق هوس زلف و نشاط نهم کله جاننا زکی رشته ده شمشیر ایلد اونبار

مغلوب اولور می دل فرزند عشاق سطرخ غم عشقی تدبیر ایله او نیار
 زلفک که غمزه خونریزه تبصیر کویا که سیه کوش در اول شیرله او نیار
 مرکان الوپ دستنه ابروی کاشک
 اسعد هدف ایله در لمر تیرله او نیار

او آتشم علوشمع آهه شعله ویرر شب فراقده دو دسیاهه شعله ویرر
 او باره عاشقم ای دل خیالی کورم رخ منوری مهرگاهه شعله ویرر
 سیه شب غم اگر غم کوی یار ایتسم دو شر سر شک ترم خاک راهه شعله ویرر
 فضای عشقه دل آتش اندر تشدر علو نور کوی گاه وکیاهه شعله ویرر

چراغدر که دلدار اولور سم ای احد

سرورم اول در دولت پناهه شعله ویرر

دل جهاننه تماشای یار نشوه ویرر مراج عالمه اول بهار نشوه ویرر
 کیجه یله تاب شربلیه دفع خواب اتم غمکله ایلدو کم له وزار نشوه ویرر
 قدح قدح ایجروب زهر باده جورین هزار زارنه اول کلوار نشوه ویرر
 چار بوش لب مست ایدر بنی بوخسه نه میلکه نه حی خوشگوار نشوه ویرر
 می مجبتی نوش ایده کور همان ار دل که یک شکسته سفالی هزار نشوه ویرر
 ترانه گاه معاصی ده مست رسوایه امید مغفرت کرد کار نشوه ویرر

نه می نه ساقی مجلس کون بکاهد

هوای میگذرد انتظا رنشوه و پرر
 مستی عشق دل در که دلبرده میدر کند و سن فرق ایدر فر کوکده میدر برده
 خانه تنده دکل بلغم اول بیچاره گوشه غمده می اول شوخ کتکرده میدر
 کبج فرقه خیان بله کورم بارک بله مم دو در و غم کوزمه پرده میدر
 خاکپایین بولم رهگذر زنده - بلغم چشم خورشیده می دیده اخترده میدر
 جانم کجدر بنم سوز محبت اسد
 دلبرک داغ غم عشق همان سرده میدر
 ارباب عشق کم لب جانانه لطف ایدر ساقی که می پرست اوله مسانه لطف ایدر
 چنین جبینی ایستب غضبله معامله ناز و کرشمه سی دل نالانه لطف ایدر
 گاهی خیال و گاه وصالی کلور و له لا بد غزیه محرم و بیگانه لطف ایدر
 بر باره عاشق که انک چشم کافوی کبج بلا ده نیجه مسانه لطف ایدر
 بزم می بهارده هب کینه چاک اولوب اطفال غنجه طبلیل نالانه لطف ایدر
 گاهی تبسم لب و که شیوه زنج اهل مذاقه باده و پیمان لطف ایدر
 اسعد در زده بنده کیوز بر افزدینک
 دائم سزا کور رهله احسانه لطف ایدر
 آتش افروزی آهله بنم باد یا ستر دویه مر آتشم ناله و فرهاد یا ستر
 شمع رخسار علودار که پروانه مثال مرغ اندوه جناح دل ناساد یا ستر

دامن جام اولوب شعله فروز ياده
 صبحه دك هر كچه بر شمع ضياد اديانز
 كوهده برق اورر موج در حنان علو
 نار آهيله كياه تن فرهاد يانز
 اسعد اخگر خون و شررا هله

طاق ايوان سپهر خون ابا ديانز
 او غمره ملك و له اختلال افكندر
 فساد و فتنه محب و صلاح دشمنه
 نه آب اينكه چوق اتش نياز كرك
 اوبار سيم بر ك قلب سختي آهنگر
 بنم او كشتي اتش نشان بحر شك
 نسيم اهد دو درو و نيلكندر
 عذاري و صفي ايله جلوه گاه اندشم
 ميان اتش سوزان به صحنه گلشنر
 سطور شعر ترم عيد گاه معني ده
 لباس شاهد نظمه طراز دامتدر

بنم او قيس بيابا معرفت اسعد
 بهن فضاي سخن با كه كه نه مسكندر
 دستنه مرات الوب آينه برق اورر
 حوض لباليده برسيم بدن برق اورر
 اشك خروشان اولور دیده عشاقده
 موجي در پي بحر محن برق اورر
 پرتور خسار يار بزمكه باده ده
 چون علو شمع تاپ فكن برق اورر
 بينيه داغ غم شعله سي اتش اورر
 آه شرر با پشتن بيت حزن برق اورر
 اسعد اور خساره كم زيرو ابروده
 گوشه محرابره نور علن برق اورر

ایلد کج اہ اشک چشم بینا موج اور
 تند باد اہ سرد ملہ کیروب بر بیر نہ
 باد تحریک ایل یوب کو یا کہ دریا موج اور
 دست فرقتہ کیاہ غم سرا پا موج اور
 عرصہ دلہہ سرانست و صحرای موج اور
 بر کون اولور صرصر قہر یلہ دنیا موج اور

طبع دریا چشم نخب جوش و خروش کلان
 بحر الفاظہ اسدی چونکہ معنا موج اور

اعدل دیمہ دلادہ کہ اغیار لہ بردر
 مسنانہ کیفیت جام می عشق
 چون مادر طفل کل تر خار لہ بردر
 میخانہ بزه کوشہ کلزار لہ بردر
 اما دل عشاق دلفکار لہ بردر
 درونکھک عمرہ عیار لہ بردر

سنگ ستم خلق دلہ کار کرا و ملز

اسدی چون توارش بزه ازار لہ بردر

بن او مست سخنم سحر قد حنو شمدر
 عالمی طنطنہ نضالہ پر ایلد یکم
 فتنہ پر خواب در میگذرہ سر خوشمدر
 ملک اندیشہ و افکاری فراموشمدر
 بنم اول رخس سوار نرہ مید ان خیال
 بولہ ضبط ایلد یکم ملک معانی بی بنم
 فیض بر فیض الہی اثر هو شمدر
 فتنہ پر خواب در میگذرہ سر خوشمدر

بن او حاسد کش نظم کہ فلکدہ اسدی

کوکب بخت عدو کبکب پاپوشمدر
 سرپوش سبوتاب زرانذودسردر
 درگاه خرابانیم اسکی برمدر
 بر غصه بایه طقو چرخه دکشم
 کیم مونس غمخوار دل برکدرمدر
 اول آتش عشقم که فلکده نه خورشید
 آهله کوکب چیدی بر ایکی سترمدر
 اول منظر عشقم که نیم باد بهاری
 کلزار ده یکی عطسه آه سحرمدر

اسعد حذر انشوله ابناي زمانه

دستمه قلم فتنه فرمان برمدر

کیسوی یار او ستمه جیش غم چکر
 کردان جان غمزه سی تیغ ستم چکر
 بر باد شاه سلطنت حسدراویار
 هر قنده کتسه اهم او کتجه علم چکر
 دل باوه محبت دل داری نوش ایدر
 اغیار دلسیاه خمار ام چکر
 اغیار دونه قحط وفا ایلر شکار
 عشاق زاره سفوه لطف و کرم چکر

اسعد مدام کند امر بار اعلی

دلخواه او زره جام می بینه جم چکر

نه هم صفاونه اهل بلا بیلور
 وادی غمزه حال دم بر خدا بیلور
 رندان هب مستخ ایدر پر میکرده
 چونکم قدح دعاسی کچی بر دعا بیلور
 یزدن زباده علمی وارز اهدک مکر
 اینجی بیلور نسجه و فن ریا بیلور
 قایلچی دل فراغت ایدر عشق یاردن
 بیگانه طرز غمزه سنی آشنا بیلور

اسعد سیر زلفی هله بیستمار در
 افتاده کان خاک درین کم صبا بیلاو
 عاشقه اول جفا چین جبین کو ستر
 کرجه که اسکندر ز ملک مجتده لیک
 او ملو بر حسته به خنجر کین کو ستر
 ایته تختمر روی حزین کو ستر
 داغ دکل ناوک عجمه یوزندن هله
 سینه ده صد باره دل یاره لرین کو ستر
 شاهنم و محبت عشقی لغظیم ایچون
 پادشاه جان و دل اکه برین کو ستر
 در ددل حسته اسعد اول ظلمت

رونی کلر کو ستر چشمی غمی کو ستر
 دلر که چین طره طراره کج دیر
 سود کر آن عشق سرکاره کج دیر
 بر باد اولدی شاه شتاخیل عندلیب
 دور کل ایردی ملکت کلراره کج دیر
 کالای حسنی صائمغه عشاقه دلبران
 دکان ناز و شیوه و اراره کج دیر
 مرغان اشیان نشین اولدیر همان
 دلر که دام کاکل دلداره کج دیر

اسعد یاغی دوز بصره کور و اوغنه
 عشاق جای عشرتت همواره کج دیر
 سیانا خذتک جور درونم دلور کلور
 هجر ک غمده کو کلامه کورسک نلر اکلور
 ساقی ایتی جکر سنک اگر بزم باوه دن
 بو مجلسه نخه شه جم شیوه اکلور
 هجر کون بزم عشرتت بر باد اتمک
 بیگ دوان باد مشقت یلر کلور

کندی حمامه دلمز کوی دلبره نه دل کلور نه یار کلور نه خبر کلور

راه هواده نکمت کیسور یاردن

اسعد نسیم لطف اسیر نه آبر کلور

رخی مهتاب حسن قاشی طلاله یوزنه مهر فلک ماه منیر اشبه دا

کورسون غمزه صقن اوغرام در بند غمزه دزد عیار نکه فته ایله مهر هدر

خوڤه پروش سیه دوو دلم جامه بخت قدیمه کومه دا

نه کدا حالمی کلر نه شه نشاه بیلور

منزل وصله شتابان اولان امید

بلمین کندونی کیفیت عشق کله ننگ

رشته زلف کره کیر که دلبسته اولان

ناز ایدر سیر ایدر نه فلک اسعد دل

خدمت در که دل داری قوی جاه بیلور

صاعقه انجی حالم اول شوخ جهان اربیلور

عشق شاه در ابره و زمین آسمان صدق دعوی بنم اعلا بیلور اونا بیلور

کنج فرقه حیال یار کتھر دیدہ دن
 ہج نہ جورا یلر نہ نازا یلر نہ استغنا بیلو
 سولہ ست نازر اول عمرہ عالم و نپ
 نہ رقیب بدلقانہ عاشق شیدا بیلو

سفن احد ذوق الابریم مجتد بنہ

عالم ابک صفا سن مست بی پروا بیلو

اول باداہ کم دل غمنا کدن کلور
 درگاہ بارہ یوز سورر افلا کدن کلور

جوی سرنگ دیدہ خون الودا ایستہ نولہ
 بہنا فضا رینہ صد جا کدن کلور

استغنا لستانہ جانم اول تیر جور کم
 دست نکاہ د کبرجی پاکدن کلور

اول شو قلم و پر دولہ درد عشق
 نہ حام صاف دن نہ حی نا کدن کلور

روشن چراغ عالم اندیشہ در سوزم

اسعد زبان طبع ستر نا کدن کلور

ہب کمان دلربا بن مبتلا سن قتلور
 راہ عمدہ اشار اشار سن قتلور

بحر عمدن فلک دل جو قد دو شرد
 بر موثق روزگار ستر جو سن قتلور

سیر و باغ وزاعہ اجام سنای تیر کوکل
 کشت صحرا نکار دلکشا سن قتلور

ایر مینچ خط بقوب طومر کوکل خمار کہ
 روزہ دار آوش کونک وقت مسک قتلور

فارغ او طاز باوہ ن پیرھانک واریسہ

اسعد کراہ تاثیر دعاسن قتلور

ابام عیب کشتی دل بادبان آچر
 ماہی بجر غم اکا دورہ دھان چر

وفق مراد آمد قوندقه ای کوکل
 کله طبق طبق کتوروب نقل بادیه لی
 جوق نسته فتح اولور نیچ کنج نه اچر
 ارباب عیش شاه چمن شکر خوان اچر
 عشاق کورس جان کریبان ایدر اودم
 مجموعه صفا اوشاه جهان اچر

مجموعه حسنه حاله شفا لیدر اسعد

غمناک خاطر می صفا مغان اچر

دما دم جوی شکم موج دریا مجتهد
 غنادر هکذا رباره دو شکر رائد کاری
 کوکل کشتی غمدر باری کالاه مجتهد
 دل افکنده جوق نسته صبا مجتهد
 غایبان اولمه ده زلف سیاهک عیبه
 رخکای ماه رو شمع شب رای مجتهد
 نیچک سوایغی اهل دل منجان زاهد
 که اول عیش ایده جگ برکوشه درجی

نوله اسعد بو مجلسه کریبان جاک شوق

کوکل هشیار غمدر مست رسوا مجتهد

درد عشقیله کوکل خاک در دل بر آرر
 دیده اشکن اقیه بوسینه پرداغ اوزره
 شوق قدر حسته کوزم دوشه جگ بر بر آرر
 بکیر اول مقله غریبال ایله سیم وزر آرر
 دل پر سوزنه دلبر سیمین بر آرر
 نظری یوق بره کوسترده چین ابو
 یار کورد کجه بزی بنقی قیوب خنجر آرر

هرکسه ایلمر اشعارنی اشعار اسعد

صحن عالمده بر استاد سخن پرور آرر

دلبرک مردم

دلبرک هردم رقیب بدلقایان الو ر
 عاشق دلحسته نک کو باهما جانن الو
 جوش ایدر برکون سرکم ناردل افوز الو
 دلبرک کوینده دامان و کریانن الو
 شویله خونیدرا و یار نازنینک غمزهی
 طوغری باقسک دسته شمشیر بر آیین الو
 بادرفع ایله غبار پای یاری اومک
 روز کار دون کحل چشم کرمانن الو

پراولور سکن معاً اسعد دریا خروش

دسته هر چند کم کلک در افشانن الو

دوش خمستانم عشقه صفا کونجه الو
 باق لب یاره می هوش با کور نیجه اولور
 ای کوکل بنجلین سنده طولاشن کاکلنه
 طرز این ستم جور جفا کور نیجه اولور
 نرم ایدو سیم سرکم دل سخت یاری
 التفات و کرم و مهر وفا کور نیجه اولور
 هله ای اه شبانه طوقه غمزه سته
 روش فتنه کری سمت شقا کور نیجه اولور

شوق کلسونینه طوطی زنا بک اهد

سخت نادره پردار و او اکور نیجه اولور

اولکم درنده بنده بی اشتباه اولور
 فلک جهان عشقه بر پادشاه اولور
 مکفی آه و زارک ایشدر که مجال
 هو بار محله سنده نیجه آه و واه اولور
 کونینده پابرهنه تک پویه باشم
 مهر فلک باشده بر اعلا کلاه اولور
 اول عاشقم که تکیه که عشق یارده
 دود در و مایه نور سیاه اولور

رو مال خاک باب شریعت اول سعادت

بر آستاند ز نیجه وضع جباه اولور
 صفای دختر ز صحبت حورایه غالبه
 سنک کیف لبک آینه صهبایه غالبه
 بوزارچین جبینک باوا هم طوق نور کون
 نسیم بحر عشقم موج استغایه غالبه
 نچ میدان الور حیال نظم و لجویم
 فضا و وصف حسنک عرصه معنایه غالبه
 می خونایه اشکم یدر دریایه غالبه
 محیط عالم غمدر عجب بحر محضدر
 بهارک باد خوشبو یه دم عیبایه غالبه
 هوای کاظمک جاداده صدمرده غمدر
 بنم سوز دروغله فغانم نایه غالبه
 نو اساز فغانم بزم غمده نیلیم نایه
 شنه ملک توکلدر کوکل دنیا یه غالبه
 یاغده اچه ایتمز جاده زربفت مه افلاک

بنم اسعد که قلمدن جفردم نقش کردو

یاغده برغده بیک اطلس و دیبایه غالبه

نه دیده نه دلدر نه کنجینه در
 دل و جان جهانک بری کینه در
 نه چین جبیندر نه موج کسم
 انگ هر بری خنجر کینه در
 نمایان اولور شکل مهر و وفا
 مه عذاری مجلا براینه در
 غم بوق ستمکاری غمزه دن
 الم جلد و کم زلف پرچینه در

هله اسعد شاهد نظلمه

دلم لب بلب کینه بر کینه در

شول دکه لعل لب یار پر عنایه دوشتر
 دوشتر او باده پرستانه کم شرابه دوشتر

نشاط وصل ایله کاهی صفالنور اما غم فراقله آدم که اضطرابه دوشتر
 بود کلو جو ره بکا دلربا او طاعتی کور نجه درد دم قور قرم حجابه دوشتر
 عین اولور خط نود میله رخسار طارین محبت بنه کتابه دوشتر
 شر آه درون کجی اسعد افلاکی
 نه بروخی دله نه چرخ نه قبابه دوشتر

خاطر زاره قنکام دوت وصلت دوشتر قرعه امیدم آتسم قالم دولت دوشتر
 زخم غم کار ایلمز بیکار گاه عشقه مرد میدان مجتدر کوکل غیرت دوشتر
 کوکبه با صدر دی آه پر شرارم دشمنی دولت امید ایله کجه او تنه نکبت دوشتر
 مست اولن نه جرعه صبر با عشق پاکدن خاکبای دلبر ممتازه هر ساعت دوشتر
 کرمه چو قدر بنده کانه دلبر بر عشوه
 بکلمه اسعد که ده البتده بر خدمت

دلبرک رخساری هنگام بهار اکر در لعل جا بنحشی شراب خوشکواری اکر در
 بن او نندج شب تاریک اندوه و غم بینه طور مز فذ زلف تار ماری اکر در
 فتنه تعلیم ایتمده دلداره دزد غمزه ناز و استغنائی چشم شیوه کاری اکر در
 کوز لرم یا شیله بارک قدموزونی بکا سایه سروی کنار جو بیاری اکر در

داغ سرخ کینه بی کینه ای اسعد بزه
 بزم انسا انس و سخن لاله زاری اکر در

یادستانه وارو مجلس ستانه دوشتر
 لستوه جام مجتله اولوب مست مدام
 کورینن چرخه ای ماه کواکب صانه
 دوشمن پاییکه اغیار کم ای سروسی
 او ستمکاره بو اوضاع ظریفانه دوشتر
 هر زمان در که یاره دل دیوانه دوشتر
 شر ناردم کسبید کردانه دوشتر
 فور قمر سایه احسانکی نادانه دوشتر
 ارزوی رخ دلدار یله اشکم اسعد
 زاله درد امن برک کل خندان دوشتر

حرف الزاء

نسیم لطف سر کوی یارون کلمتر
 اولورجی باد هوا ذوق وصل دنیاد
 کلوردی برمه رقیب اولمس کل خسا
 غم فراقده بلغم نذر صفای وصال
 صبا محله اول بهارون کلمتر
 اولطف اهل دله روز کارون کلمتر
 الکره کلمر ای طعن خارون کلمتر
 سرور خاطر مه اه و زارون کلمتر
 طاشوب دو کلد سر شکم سود کل ای اسعد
 او دکلو سبیل روان جو بیارون کلمتر

دل خلقه زلفنده خط یارده یوز بز
 زاهد بزنی ظن ایلمه رغبت ده مالز
 دنیا یی بر یله هله انکارده یوز بز
 ایل خوابده در ناله ایله زارده یوز بز
 کوندن کونه سوز ولی اظهارده یوز بز
 هیچ آتش صقلمه قالد چاره

اسعد هوس و صلب دلدار که هر شب
 وارر کلید ز در کهنه کار ده یوز بز
 نه افکار غم نه مسترته یوز نه دورج نشینز نه جسته یوز
 و بیروب جان و دلدن حسونه قوار بزاعراف عشق و مجسته یوز
 کربت کاکل دلبر ز نه سودا کوزنه تجارنده یوز
 نظرگاه هر گوشه ابروات تماشای تصویر قدرته یوز

سووب یاری قید حیوانیه بز

هله اسعد اجاه و دولته یوز

جرعه جام می عشوه پرستانز بز خاک ریز قدم تاز فروشانز بز
 هر کیچه ناز و نیاز یله یا نوب یا قیلورز گاه شمع و کهی پروانه سوزانز بز
 شعله شهر عزتاب ده جرج برین فلک درد و غم مهر درختانز بز
 آوی مجنونذرانک بو خشم عشق کله فیسدن ستمی دخی بادیه پویانز بز
 خدمت در که دلاری کپره ویرمز طفل دل آه درون برانگی یارانز بز
 دل ارباب معارفده کهر دانه فیض سر نادانه بر سنگ بیابانز بز

اهل عرفانه هنر کوی تر برزای اسعد

اشهب طبعی سورت فارس میدانز بز

می خون دلاست خورشانز بز ورد صهبای خم میکده نوشانز بز

نقد جان و پرزاسته و صلتنه طالب کینه سپین جوانان بزر
 پرتو مهر مجتله اولوب شعله فنا بزم دلبرده یانن شمع فروزان بزر
 نوله بربرده قرار ایلمسک با و آسا خدمت وصلت دلداره شتابان بزر
 کولمتر بغلنه لی زلف خم اندر خمت دل پریشان کوزر ز سلسله جنبان بزر
 کور مرزا و یخویوزن هیچ شب غم تا بصبح سک در گاهی ایله بر ایکی یاران بزر

هله تعبیر درست استر لیک ای اسعد

شعر میر تازه زبان اسکی سخندان بزر

زلفک غمیله سرو سانا اولن بزر دیوانه لرده سلسله جنبان اولن بزر
 فکر خنک ناله و زار ایلمکده یوز عشق کلیده طیل ناکان اولن بزر
 بر جرعه ایچدک دخی ارمست جام ناز میخانه لده خاکله بکینا اولن بزر
 ویر مرز پهره در کاهی چاروشکلن اول شاه حسنه بندن فرمان اولن بزر

اسعد سمند طبعی سوزو شمدر عرصه یه

ملک سخنده میر سخندان اولن بزر

بز جرعه نوش جام شراب محبت بز بز خاکروب عرصه باب محبت بز
 شب تا بصبح شغل خلیا خطکده یوز حلال مشکلات کتاب محبت بز
 بر در غم و نشاط بزه بزم عشقه محمور هوش و مست خراب محبت بز
 پیوده صافه آهمزرد میدم بزم خاطر جواب سخت خطاب محبت بز

اسعد بوشوق سوزوتن داغ داغله

سرتا بیای شعله و تاب محبت تر

جام میله سیکده پیرای نیازز

سرفزل فرقتده قرار ایلمرز

دلدار له مکمنی بزه تفرقه ساری

لیلی صفتان تختکه ناز نشیند

احوال دلی دلبره آنها ایچون احد

رومال کن خاک کف پای نیازز

هودم می اشکم اولوب اماده دوکنمز

خونریزی دزدان نکه عالمی فرس

ما حشر اولیجی یاره نیازز ایلمر اول

بوشیوه ایله مصلحت عشق کورلمز

دلدن کلور اول باده دوکنمز

دو نیادو کنور حسنکه دل داده دوکنمز

کنج غم عشقم هله دنیا ده دوکنمز

دلدار ایلمر دخی صهبا ده دوکنمز

می بیرنه اسعد هله خونابه اشکم

سب تا بسحر برزم نمنا ده دوکنمز

اول عاشق رز علم آه زنیجمز

رزبفت بوش عشق اوللی ویرطری ^{چفتش}

آمتش دیر دفتر قام دردوغم

سردسکر مصاف جنون اک لیجمز

قد هوایه جامه صبر شکیممز

سهم جفا و ناوک جوری نصیبمز

بر بویله ذوق اولور می مکر حسن و دل اولی نزهتکده صفاده کل و عند لیبمز

اسعد مجاز اکلمسون عنقمر عدو

اول عاشق که ساه رسلد در حیممز

د می وار عنقره نیجه مرد می الملاف ایتمز عالمی قبرسه او خوننی بنه انصاف ایتمز

کوره نیک عقلی کیدر آدمی بلندن چقرر لبکک ایتد و کنی جام می صاف ایتمز

عاشق غم زده لشدن سکا شکوا ایلمز غیره نقد غمی خرج ایلمز اسراف ایتمز

در معنایه درز جوهری افکارم بیت اشعار می دکا بنج خذاف ایتمز

ناره در جنبشی هب اشهب طبعن احد

همره عکر اندیشه اسلاف ایتمز

بزم امیدده صهبای تننا کورو رز دانا مصلحت جام مصفا کورو رز

صانه شغل ایلمز بزنگه عشرته ورق ذوق صفانسخه صهبای کورو رز

نیجه آینه دیرز تاب رخ دلداره نظر اتسک نیجه مرات مجلا کورو رز

فتنه عالم اولوب درز نگاه دلبر هر طرفه نیجه غوغا نیجه دعوا کورو رز

اسعد امیکده عشقه دو شوب رزانه

کورو مز خوابدن آجسقی می حمر کورو رز

اول ماه رخک و صلتی هجرانه و لمز جوهری فلکک ایتد و کی احتسانه دکمز

ارباب خرابایه کبی باده اولشدر ای پیرمغان صانه جکک جاننده دکمز

نه کاسه چرخ اوله طولوباره عشرت
بر قطره سی بویکده مستانه دکمز
دست ستم چرخ کلمز یقه مردن
نادان بدک کوشه دامانه دکمز

فریاد غم امیزن اکر طولتسه جهانی

اسعدینه هیچ کوش جهانبانه دکمز

صاعقه سودارده زلف کله اولمز
دل دیوانه یه زلفک کبی زنجیر اولمز

کور مردم کسه ده اول دلبر دلو نقشن
حاصلی اول بت رعنا کبی تصویر اولمز

نیلر ز پیر معانی کتورک مغیبه بی
ساقی بزم صفا تازه کون پیر اولمز

جو رایت اغیاره حذرا یتمه صقن ایندن
آده آه دل عاشق کبی تاثیر اولمز

اسعدا وصلت اکر دوش ایسه خیر اولمز

بونون ای واقعه دولتی تعبیر اولمز

شمشیر تیز ناله و دل اسب سختمز
رخسار زرد و اشک زرو سیم رختمز

بزاید شاه ملک عشق و محبتمز
بعداد درد و غصه و غم اولدر تختمز

هر دم غم دروغری یاره عرض ایدر
بیخ جفا یله بوتن لخت لختمز

خورشید روی دلبری قیلار غمام خط
هیچ کونمی کوسر بره بوییره نختمز

باغ املده کو کلمز اسعدا چلمدی

سر سبز و خرم اولدی برکن درختمز

کنج فرقده بلای یار در اکلنجه مز
ناله و زار دل غمخوار در اکلنجه مز

با ده طومر مجلس صبا ده کلیم کوه
 آه دلن کوش جان ناله وزاری کوه
 نازل فکر لب دلا در در کلیم مز
 قند کسک با غم چه وارد در کلیم مز
 برزم با ده ایلسک کلیم اول دلا در
 هر طولو با شنده بر آزار در کلیم مز

اشنای بحر معنی یوز برزم اسعدینه

طبع کوه هر بار له اشعار در کلیم مز

بر آتش کم سوزان عشق
 جانایر میز آتش دکلمی
 شمع شب غم داران عشق
 پروانه و ش بز پر آن عشق
 کوز بایشی دو کوب باد غمیله
 پر جوش اولور سق عمان عشق
 در دشراب جام بلا یوز
 بز خاکای باران عشق

بز جامه چاک عقل اولدق اسعد

مجنون مانند عربان عشق

مرغ عشق جعد کیسوی بلانه مز
 ملکت دلدله فرح ابا ددر
 قند اخشام اولسه اولدر خانه مز
 سنک جور کله دل ویرانه مز
 حبه فرجان خون اشکر
 الده زاهد سبج صد دانه مز
 بز او شمع شعله سوز عشق
 غم دکدر شوق در پروانه مز

عشق لای عقل ایدوب اسعد بری

اکله لیمز اولدی هیچ افسانه مز

نه فلک شعوصفا بختمه جزدان الوض
 عقل کل جاوه اندیشه مه دامان اوله مر
 شیخ ایغ سختم دوشدکی اقلیمده کر
 بریره کلسه مه ومهر فروزان اوله مر
 عرصه معنی به خیال خیالم مانند
 شعرا رخش سوروب فارس مید اوله مر
 کافر ایمانه کلورتا همد نظم کورسه
 غمزه دلبر بد کیش مسلمان اوله مر

اسعد احق بوکه هر شاعرک اناری هله

غزلک کیبی پسندیده باران اوله مر

کوکل برست صهبار مجتدر که غم بلغمز
 ایق با صفر در باده فروشه جام جم بلغمز
 عجب شوخ جهان اشوب دهره بنلا یوزم
 انک بر شیوه سن بیک غمزه فتنه بهم بلغمز
 حقیقتدر دلک فریادی طنز ایتمه مجاز ندر
 نواساز فغان و آه در صوت عجم بلغمز
 نیجه عاشق در اولکم اتس دوزخ بیلوب عشقک
 نیجه آد در اولکم کویکی باغ ارم بلغمز

دل اسعد اول سه محنت پناه ملکت عمدر

بوریدر حکم خیل وحشم تنج و قلم بلغمز

درد عشقک وار ایکن دله دوایه نیلرز
 اشنایه اشنا بز ما سوای نیلرز
 دو د دل بردوش ناراهم در کله پوش
 تن برهنه عاشق تاج و قبا یه نیلرز
 بس دکلم کوشه عشرت فرامیکند
 بزبوتنه کاشانه بینا سراجی نیلرز
 شاهد میدان کورر کن رو اقبال امدم
 سابقا آینه کیستی نمایی نیلرز

آهمله سینه پردانمرا اسعدیتر

باغده کلبرک و مرغ خوش صدای نیلرز
 کلستانم غم عشقت کلنده رنک و بولولرز
 حجت مستنک بزنده صهباء و سولولرز
 بهاسن بولک هب کالار غم دلالة حاجت یوق
 دیار عشقه آیین خلق چارسوا اولرز
 نهی جام امید کشت مست مدهو بتون دنیا
 بو برمیخانه درکم جام لبریز و طولولولرز
 اکر وار یسه مینه باده عشق و محند
 اوصهبام خمادی محنت تلخ کلوا اولرز

قضا عشق اسعد سوره زار محنت و محذر

قوفکر و صلی بونده حسنه هجرانه صولولرز

وصف جمال دلبر دله دهانه صغفر
 در بای بی کراندر اول ناودانه صغفر
 دشنام تلخ حیقمه عشاقه هیچ اولبدن
 حقا دهان تنک یاره بهانه صغفر
 بادوزن آهم بر جوش ابروب جو دریا
 خونابه شکرک چشم فغانه صغفر
 زیر نیندر انک جای قاری آخر
 اولکم غرور دولتله بو جهانه صغفر

اسعد شرار عشقم رحنه و پروب سپهره

صحن زینن دکل بو هفت اسماه صغفر

حرف التین

سبل اشکم ایدرم جوی بیابانه قیاس
 ایلر افاکه کورن لجه عمانه قیاس
 محرم راز ایدوب اغباری بنی دور ایتمه
 بنده خاک درک ایلیمه بیگانه قیاس
 عاشق بزرگسکا نقد دلی بدل ایلمشور
 برنی ای شوخ جهان ایلیمه یارانه قیاس

دل سودازده بی باویۀ غمزه کورپوش
اوشه کسور حسن ایلدی دیوانه قیاس

دلده اسعد علواتش غمزه جسم
خوبلر باقدی ایلدی شمع فوزانه قیاس

حرف الشین

ایتشوبدن زرزره سخت حذرپوش
شاید طوقنور دلبره بوآه شررپوش
سرتا بقدم داغله لباس تن ایتدک
دودسیه آتشی دلدر بزه سرپوش
هیب نقدروانن ویررار باب محبت
مادام که اول بلده اوله خنجر زپوش
بزرند خرابات وئی کیسه هوشتر
نه البسه بردوش نشاطر نه کدرپوش

اسعد نوله رنیت کمالفاظک اوکور

برکوهر بر شمشیر در طبع هنرپوش

صافه کوکل همدم سنبل و شبوبیش
عطر مشام فواد نکتهت کیسومیش
همچو سویدای دل خال رخ دلسر با
در که حسننده بر عیند سیه رومیش
دلده نیچه دفع اوله صد عطش آرزو
چهره پرتاب یار کم بر ایچیم صومیش
ساقی بزم طرب لعل لب یارمیش
عاشق دلتنه نک ایتدی کی قنق
عاشق دلتنه نک ایتدی کی قنق
آمرایسه و خاترین زاهد حق شکار
بر کیچه دلو ار له س ده چه پهلو میش
مادر پریمغان خیلایچه جادو میش
کوکلمی پر شوق ایدر عرض جمال ایلیم

شمع شب تا غم اسعد او هر رویش
 باعث جنون کوه زلف یار امیش
 یکسوی دلسیاه هوانا نار امیش
 اینسه کشاده غنچه امید فر نوله
 روز وصال فیض صباح بهار امیش
 چون صبر عاشقی او دخی بیقرار امیش
 خطندن آلدی دل خبر حسن دلبری
 مکنی شمع غنچه اقبال روز کار
 کلبرک شاخ شاخ امل خار خار امیش

یا قسمه درون خصم نوله نظمک اسعدا
 مضمون لفظی اش معنی شرار امیش

پهلو سن آجودی یار کل سبزه زاروش
 اولدی کشاده طالعمر نوهاروش
 اول حواجهیم که کومهر کان بلای عشق
 صدوقه دلمه نهان یاد کاروش
 قومیر قولاغنه اوکل عشوه دل اگر
 بیگ کوه ناله ایل مرغ هزاروش
 مرکان چشم فتنه با آشوب متهم
 جاق جانه کجدر بر غم بحر یاروش

اسعد کلن بجه قوقلم باغ وصلناک
 بکلر یانک او غنچه تک اغیار خاروش

حق و یار بر کل نازک بی خلق الیمیش
 خنده شیرینی بیک شیوه و خلق الیمیش
 قدرتن اظهار ایدوب آینه اجلا لیدن
 حسن عالم تا بنی شعله فکس خلق الیمیش
 لطفه قادر صدمه عمره قادر مطلق آنی
 جور ایچون عشاقه بر خاطر کس خلق الیمیش
 دست قدرت خانه قلب حریم رسم ایدوب
 عشقله پر شوق بر بیت الحزن خلق الیمیش

فیض استعداده اول نطق الجحش و جانہ

لہ الحمد سعوی صاحب سخن خلق الہمیش

صد چاک کینہم حالم مشوش	باقمر یوزیمہ اول بار سرکش
خورشید صفت سوز دلدان	بانہی پھرک باشندہ اتق
ہر شب نفاغ افلاکہ چفتہ	قیامہ ترجم بر کون او ہوش
زلف سیاہک ایتہ پریشان	عشاق زارہ و پرہ کشاکش

اسعد غزلہ پنج ایلہ بیٹی

صای نقد و صف دلا در پیش لب

حرف الصاد

نہ دل زارہ نہ کینہ سوزانہ بص	خینجر عشوہ غلاف نکہک جانہ بص
زلف پرچینہ طولشکینہ اردل خونم	نہ در یار دن ایول نہ بنم بانہ بص
کلہ ای شاہ خیال ایلیمہ سرور بنی	بر نکہلہ قلیحی عکس کھر جانہ بص
اتش فرقہ یا قہ بنی کل بینہ مثال	سینہ کی کینہ وہ کی داغ فروزانہ بص

اسعد دعویٰ ایدو مجلسہ دلاری دیم

کوزلم راہدہ در دیدہ کر بانہ بص

حرف الصاد

اہر وانک عاشقہ بدر کا پترانہ عرض	غمزہ و عرقان یتربہج کینہ و شمشیرانہ عرض
----------------------------------	---

تا مار عقل عشاق ایتمه جوڑمه کاکلک
 که مره که غمزه کاهه چین ابرو کوسه ووب
 عاشق سوزنده نک اش برافه قلبینه
 برالای مجنونه قید و بند و برنجیر ایتمه عرض
 درد مندانه سلاح حسنی بر بیر ایتمه عرض
 رویکی لطف ایله ارخورشید تا غیر ایتمه عرض

بند ابرو رس زلفکه ابرو فروصال کیشبه
 اسعدده دیرین بینه هم آه شبگیر ایتمه عرض

حرف الطاء

ساعزی دور ایدر و بادو فروش نشا
 برنکه باده ده جامی کموردک اله
 مجلسیا طرب اولدی فرحیای لب
 عاشق ایدر دی نظر عارض پرتابکه
 اولمه غمشوی دل موجّه خوش نشا
 بارله در جلوه یوز دست بدوش نشا
 نقره الشوقدن چکلدی کوش نشا
 آه در و اوله آینه پوش نشا

حرف نور قرین اسعد ایدر تیغ غم عشق یار **الطاء**
 لوح دل زار دن حک نقوش نشا

کور ملک ذره قدر باده و پهاینه ده خط
 کهرجه تنه اوه ایدر باده یه جو قدر اتا
 نیچه مسرور اوله ارباب فنا دنیاده
 شمع دیلدار یا قر کندی یا نر پروانه
 ختم اولنمش کبی جام لب جانانه ده خط
 زاهد ارتق اولور صحت میخانه ده خط
 عاقل ایلر می بوته کبند و پرانه ده خط
 شمعدن ارتمش با ملغمه پروانه ده خط

اسعد اول کون که ایدر روز خیا فریاد

بنجه اولور مش کوره اگوشه کاشانه ده ^{حظ}

حرف العین

اولدی دللر شام زلفنده رخ جانانه جمع
 جمله ایله اردو عشاق جام لعلکی
 اولدی بر شمع شبستانه نیجه پروانه جمع
 باده صفا اولسه اولور میخانه به سنانه
 اولدی کوردوم کاکل مشکینلیکانه جمع
 خیل فرکانک دل معموره مزاید خراب
 عسکر تانار کویا اولدی بر خانه جمع
 اسود ارباب سخن طبعک ایدر راجای بحث
 اهل دل یاران اولور اربابت عرفانه جمع

حرف الفین

کلدی جانه ساقیا صهباساغزون فراغ
 آرزوی سیر رخسارن کوکل ترک البخر
 کلدی کندی لب میگون دلبرد فراغ
 عندلیب ایتم غم عشق کل برودن فراغ
 خاک درگاهنده یارک جایکه اولمش کبی
 شمد کلمش عاشق ناچاره مهر بردن فراغ
 کوشه دامان یاری بر نفس الدن قوم
 ایلرین و الحاصله خرج مدوردن فراغ

قاهجر نم نارحبت باقسه اسود بغوی

ایلنم پروانه شمع شعله کسردن فراغ

حرف الفاء

بو عشق مجازک نیجه یوز ناله کسه یوف
 بوزاویه مک زاهد صدساله کسه یوف

برفشتری زال زغان او طرز ابدال یوف البسه بردوشینه دلاله سنه یوف
 بز حواجه بازار غم اباد نشین **مال** سوداگر شادی اولنگ کاله سنه یوف
 سگ کیبی دوشوب بینه رو برو چرخک مستعجل کاملک بن دیناله سنه یوف

اسعد حیل و مکره افسوسنه مردم

زال فلکک دله محاله سنه یوف

بز که بر عاشقز ناله فی و کینه دف ساغر غم در سماع شادی دل بر طرف
 هیچ آبی طور مرز بز که عشقه مست شراب لبر جام محبت بکف
 اهل دیا سچکه اولدی بزه دورین الده صراحی می میکرده ده هر خذف
 مردم چشم امل ابدی هوایولنه **بنا** چون پسر ناخلف نقد شرکم تلف

اسعد اربوب منتشر کوهر اسعاری

خواجه سوق سخن ابدی بدل تحف

حرف القاف

عودوش جان و دلی مجمر سوزان قودق با قودق آتش هجرانه مکر بانه قودق
 آرزوی صنم و جام لب امید ابدیه رش وار قودق هیچ نه بتخاله نه مینجا قودق
 بززارکان مجتده بر صاحب طرز آدنی کنج غمگ کوشه کاشانه قودق
 بلم اوصلندی دل در که دلبرده که بز **لنا** آن سودای سر زلفله دیوانه قودق

قوبادروب غنچه مضمون بینه ای اسعد

شیشه طبع هنر مند و سخندانه قودق
 دل کهر سنج محبت کبریه پایان عشق
 موج موج اشک چشم لجه عیان عشق
 داغ داغ جرت اولد کینه پر سور فر
 دسته دسته آتش غمدر کل پستان عشق
 می بوده طور فر اولد بزم اهل درود
 شوه بخش باده در کیفیت مستان عشق
 مهره داغ دکلر پر تو انداز غموم
 شعله سن اظهار ابدی آتش پنهان عشق
 کنج زقده اگر حالت صورر سک اسعد کت
 جرعه نوش بزم محبت مست سر کردن عشق
 دیدہ طالعم آچر شوق دم صیام عشق
 ابردوی دمه کوشه حی علی الفلاح عشق
 کوبینه اول کلک بینه کند دل هزار فر عشق
 او جدر حضور مز کبی مرغ نیکد جناح عشق
 رشک اشک کریم در شکر حیاته کلب عشق
 با که غدار و وحد قطره صارح عشق
 ملکت درد و محنته آتش اورر شراره سی
 شعله برق آهدر عاشقچه چو سلاح عشق
 اسعد اولور مست لیلہ قدر و روز عید
 شام سحر در و نده مایه انشوح عشق
 دلدر زجاج صاف محبت نمای عشق
 خون جگر شراب مسرت فرای عشق
 صبر و شکیبه چاره می و لر بر و آراکین
 دلبرده حسن صور و دلده هور عشق
 امواج هولناک بجارایم خروش
 تا ابرویچه کوشته صیت و صدر عشق
 آهم کسرا اولد هوای دوز لقله
 وادی دلده اسمره باد صبای عشق

پروانه کبی با قمر ایدی جسم احدی
 التمدن اولمیدی اکر کم قیای عشق
 شعله آه در و غله طولوب خانه شوق
 اولدی دل خانه ویرانه ده دیوانه شوق
 بزم دلبرده بو شب حیللی یایوب یایلدی
 شمع دستنه طور سه نوله بیمانه شوق
 عشقله انسه دوشسه بریدر پروانه
 کوکمر کبی چون اولمش اوده مستانه شوق
 آه پرتاب نشاطیله علوداری دل
 شب وصلنده بنی ایلد پروانه شوق

عشق رزیب فراینده حسن نظمک
 نوله العاطفه اسعد دسیم افسانه شوق

زلف لیسک دله بلاد محن ایختی
 مردانه ایسک اتم عمل زال رفانه
 بروینی قره کافر خاطر شکن ایختی
 اوضاعی پهرک روش قهر زن ایختی
 با قسم قوزر کل کل اولور عارض پائی
 اول غنچه دهن حیللی نازک بد ایختی
 بر نیم نکا هیله بتون عالمی قیردی
 جلاد کوزک بادئی شور و فتن ایختی

عالی ایسه اشعار سلفدن سورنم احد

هر نقطه سی بر کوکب چرخ منحن ایختی

عشق طوفان بلاد در باد آه سرد چوق
 لذتدن زهر غالب التمدن بر دچوق
 کسیه یوق احتیاجی کاور عشقک
 آذایسه ذوق و صفار قلبی حزن و درد چوق
 بزلکد کو بی رحش غم رکاب بختدن
 ره نوردی رجاده کحل ایدنک کردن چوق

وادی عشقک اها لیسحی حال اللهدر بر ولا یتدروا، درد محنت مردی چوق

شاہراہ نظمدہ قطع منازل ایلویب

اسعد رخش خیالم چوق ظم کو ستردی چوق

هیچ دلدہ زنک رخش ازار یاریوق کوکلم اوصاف آینه در کم غبار یوق

صد بارہ اول شیشہ دل سنگ جوزہ اول عاشقم کہ بندہ بنہ انکساریوق

طاشدرد و کلدر کر یہ طوفان عشقده بر بحر بن اولدی شکم کنار یوق

زیاد او عمره دن کله ماینده ظالمک صد کونہ آہ و ناله هیچ اعتبار یوق

اسعد بود کلو انجو اولور نظمکہ رواج

شعر ترک او تمنیہ هیچ برد یاریوق

حرف الکاف

جورایتم دیدکجه بکاد اخی برایتدک ای چرخ جفا پیشہ جفایے تیرایتدک

برکرة مراد او زره و فایتمدک اما بیک کره مراد او زره نیچه شیوه لرایتمدک

در یوره کر و صلتک یوق نظرک هیچ بے صبر و قرار اولدی ولی در بدرایتدک

بر کرد کدر قاطدی اسد کده کو کلدہ ای باد سحر حیز محبت اثرایتدک

مضمون دوشتر اولدی رشک فایلمدن کلک هره واریسه احد نظرایتدک

براتش سوزنده براقدک دل زاره

ای آہ خرنیم بنه کو کلمده برایتدک

یاز جورایت در بجا و بیرونه وارد او ایده حک
 سنی قالدک الوکل ناله و فریاد ایده حک
 هله صبر ایله بر از ساکه ده نوبت کسوت
 نیچه بیک عاشقی وارد روخی دلشاد
 جور امیش عادت دیرینه حسنگ جویم
 نه وار ایدی دلمر لطفله معناد ایده حک
 کوچم کسنگ جفا بیله یقوسن اما
 یینه سنسن دل و برانه فریاد ایده حک

باشقه بر شکله قیوب قاعده اشعاری

اسعد پاک ادا در نیچه ایجاد ایده حک

چاق بویله نهان اولمسه اول یار کورش سک
 کورتر سه یوزن بردخی دیدار کورش سک
 صاقلنمه هر روز پس پرده زلفه
 عرض ایله رخسار نه دلدار کورش سک
 یار اولمسه باری خیالن کوره بلسک
 هیچ کوزدن ارغ اولمسه هر بار کورش سک
 مستی محی عشقله در آه غم افروز
 آچلمر ایق دلبره هشیار کورش سک

میخانه وصلته صفا بلسک اسعد

تشریف ایروب یار ستمکار کورش سک

یابانه می صاندک سوزم افسانه می صاندک
 کسنگ کی زاهد بنی دیوانه می صاندک
 سر جوش می جام لب یار ایکن ای دل
 ابرویه دو شوپ مسجدر میخانه می صاندک
 باشنده عقل طفل دبستان جنوندر
 برکز سکا کوکلن و برن او صلدانه می صاندک
 یاد المحدک هیچ دل زار و تزاری
 اول محرم بزم غمی بیگانه می صاندک

سنگ ستم بارله معمور دکلمی

استعد دل صد جاگلی ویرانه فی صانک

کوسر مدک بوزک رخ نیکویه دلاک
 عطشا نگر سنک بر ایچم صویه دلاک
 زلف عذارن او حشده قوچوق بن
 اول عاشقز کم بر کیجه پهلویه دلاک
 قوچوق بیتر اولدی بر فر میا نتی
 یارک یاننده جیف که بر مویه دلاک
 کار ایلدی دروغزه زخم خار غم
 رخسارک او پدک کل خوشبویه دلاک

یاران خیر خواهه دکل بلکه اسعد

دینا ده قلب دشمن بد کویه دلاک

جانانه کلسه بزم میه عشرت ایلک
 حظ ایتسه جانغزینه بر صحبت ایلک
 شوق می وصالله همواره مست اولوب
 دفع خار جام غم فرقت ایلک
 خوف ایتسنو آهمزدن اولدلا سنکدل
 کوه کرائی دشت اینه زهمت ایلک
 کرد عذار دلبره اثبات حسن ایلک
 ایردی خط سباهی دیو حجت ایلک

دلن عجبی جقمسه اجباب اسعد

قلب خرابی خانه بی منت ایلک

فروغی وقت سحر دن زیاده در شبک
 بنم او ماهله در آنجا دی کو کیمک
 غبار خط رخکدن تکدر حاطر
 شراب جام لیکدن صفاسی مشربک
 بوزمک آخر اولور سر نکون جام می
 فلک نمونه سیدر کاسه لبالبمک
 کورندی خلقه زلفدن اول رخ زیبا
 ظهوره کلدی بینه ماهی چاه خشبمک

بنم و قایق شعوم بلنکه اسعد
زیاده فکر دقیق کرک محاطیمک

ای رخی شعله ده مهر جهان تاب فلک
کلور اوضاع زمانه بار کسرا ن
باد آهله حذر قیل اجلیور باب فلک
نوله زاری و این ایلسه دولاب فلک
خرقه بردوش جنوندر نیجه دارا فلک
چکمز بار غم کشتی کرد اب فلک
باد بان اول طقوز برده کادور

اسعد عارف بسک رصد سازمید

غم و بر خاطره افکار سطرلاب فلک

نگاه و حاجبی تیر و کمان اولور کیدرک
ایدوب کرشمه سی بید ناز عشوه افزونه
او طفل فتنه آخر زمان اولور کیدرک
او غمزه نخشی در آما یان اولور کیدرک
او طرف سلسله ساق عقل اولور بر کون
او طره بند پریشان دلان اولور کیدرک
اگر که بویله دلفروز اولور استشاه
کوکلده سوز محبت عیان اولور کیدرک

ضیای حسنی اولوب شعله باش دل اسعد

عذار تا یدهی مهربان اولور کیده رک

حرف اللام

بنم اول عاشق غم پرور مستغنی دل
کاله وصلتی در کار ایدیه اولد کوکل
بکامانز الیمسون دلبر مستغنی دل
کوچه عشقده سوداگر مستغنی دل

هیچ حالی تو به ترکیبی میان باری کلمه سینه مره خنجر مستغنی دل
مژده وصلته نقد وجودم ویریم کلمه اغوشه او سینه بر مستغنی دل

اسعد اشعری استاد پسند میسر

بنام اول شاعر نظم آور مستغنی دل

عشوه دلبرانه در بوغزل نازک و بی بهانه در بوغزل

سحر آموز چشم جانان در قندون بر نشانه در بوغزل

غمزه بارون شکایت در اقصای زمانه در بوغزل

کلمه سی موشکاف اندیشه دلبر مومیانه در بوغزل

موج در موج دود دل رهب جنبش ابروانه در بوغزل

نوله دلسوز اهل عشق اولسه شمع آه شبانه در بوغزل

نرم ایدر قلب سخت دلاری ناله عاشقانه در بوغزل

منشی آتش محبت در پرشرر بر زبان در بوغزل

اسعد اولفرب عالمدر

بے وفا بر جوانه در بوغزل

کرجه آزرده جفا در دل بینه دلواره خاکپا در دل

شمع فانوس لیلله غمدر بسته زلف دلربا در دل

داغ داغ هزار غم اولشی بچه بیگ درده مبتلا در دل

گاه سردر گناه استغنا گاه با در کل رجاء در دل
 فکر رخسار و زلفه اسعد
 مجمع آتش و هوا در دل

کوی زار دیده موج آبدن خالی دکل کشتی دل صدمه کرد این خالی دکل
 باد آه جان کدازم چون نسیم ز بهار در کمه دل پرده فتح با بدن خالی دکل
 عشق دین ایتمزدل دیوانه امید خلاص اضطراب آتش بر تا بدن خالی دکل
 جام علم یاری کورمش کبی ارباب هوا شمع هیچ کبف شراب تا بدن خالی دکل

حسن تعبیر ملامت اسعد شاهد نظم بنم

الغفات و رغبت احبا بدن خالی دکل

حرف المیم

دلده بو تاب بندو کن بلیم دیده ده آب بندو کن بلیم
 زهر ایچوب خمستان محنده باوه ناب بندو کن بلیم
 فکر خط رخکله تا بصباح کبچه ل خواب بندو کن بلیم
 شب فرقه ده یارون دورم شعله و تاب بندو کن بلیم

اسعد بروی یاری خوب بیلو

طاق محراب بندو کن بلیم

ابروی بهار مدحت کلاره باشدم بلبل مثال نغمه و گفتاره باشدم

کوردم که شمع حسن رخ یار یا نمده سوز درونی بندخی اظهاره باشدم
 کوردم متاع ناز فروش اولدر دلربا نقد دلیله بن دخی بازاره باشدم
 کوردم شرابه دوشدی لب یار بن دخی صهبا پرست اولدو غم اقراره باشدم
 کوردم که طولوی کینسه غم سیم اشکله پای خیال دلبره ایناره باشدم
 کوردم که طومق استین یور شخته فراق جرم وصال دلبر انکاره باشدم

کوردم که چاره قالمدر تدبیر وصلته
 اسود شکسته خاطر اولوب زاره باشدم

اوله ظاهر علو علوسوزم شعله شعله نشاط اولوروزم
 شوق شوق طبیعت غمدر حسن حسن جوان دلوزم
 کوه کوه بلایه ملحقدر دشت دشت دل غم افزوم
 اولدی اب بسوبسور جنون نشوه بخار عقل فیروزم

کنج کنج سخنند رای اسود

فوج فوج خیال مکنوزم

بجزدم آق کوز یاشی پیدا ایده بلسم عاشق لغات احکامنی اجرا ایده بلسم
 بن یاره می دردم دل مجروحی سوئید زخم غم پر هیز و فدا و ایدم بلسم
 کیرسم بریک باغچه دشت وصاله دنیا ده یوم جنت ماوی ایدم بلسم
 شم ایلا ایدم غنچه اقبال و فانی دلخواه جمال اوزره تمنا ایده بلسم

کلام بوخرایه مقورینه کتک همکوشه سنی باری تا شاید بسم

اسود ورق جرخ برین ایسته کفایت

تحریر غم عشقی ات شاید بسم

منم که نشوه بر انداز مجلس عشقم نه هوشیار محبت نه مفلس عشقم

منم که تسخیر غم تنگ جلوه کاهدر عنان بدست سر زلف و فاریس عشقم

منم که نقش سوا محو آب اشکدر این سنج دل زار و مونس عشقم

منم که جام جنون زین دلت عظمدر آبی سبوی خرد هم مونس عشقم

منم که ایینه پیرای درد اولوب احد

مهندس غم و محنت مونس عشقم

آرزوی ایلبر الہ الم حکیمه لم جام صہبا چکلم ساغر غم حکیمه لم

باده جام لبک اغر میزه صون کاهی دانماست میخانه بجم حکیمه لم

کوره لم جام صفادن می ناب و صلی مجلس عشقده بهیوده تم حکیمه لم

تازه تازه کوره لم کهنه شرابک کیفن اسکی بجواره لرز باده یی لم حکیمه لم

دوایدوب الدن الہ جام ریحیق نطق

اسعد هم چکلم باده یی هم حکیمه لم

اتسه گذار دلبر تر دامنم بسم سر بزا و لور فضای دل روتم بسم

هر داغ سر خم اولدی او شوخی کوزمکه کاشانه تنده نیچر روزنم بسم

یاریله هیچ آره مره کیمسه کیر مسه
 و صلت دمنده اولسه پیراهنم بنم
 رخسارالتشینه قرشوا و مهوشنک
 اغیاری کورجیک طوشور دامنم بنم
 سبک سنک المده بنم ساغر صفا
 زاهد یوری لنک لنک اولسونم بنم
 حیاط دردالبه پیری محنتم
 بیجان تیر آه درو سوره نم بسنم

اسعد چراغ بزم محبت سوزیمه سون

یا نسون قوشمعه دل سوزانکنم بنم

نه میرونه پاش نه شهنشاه صغدم
 دهرک ستمدن هله الله صغدم
 فلک دله ایام موافق بولوب آنی
 در بای وجود مده ینه ایه صغدم
 میخانیه دوشدم قیوب الام دهر
 اول کوشه دلبسته و دخواه صغدم
 اوغرمیم راه خطرناکته عشقک
 هب قون قلب دل کراهه صغدم

خاک در سلطان رسد ریرم اسعد

بر قدری معلما اولودرگاهه صغدم

پیغام لبیک کم دهن جامدن آلم
 مقصود بر دل آر آمدن الدم
 میدان بنجه فارغ اوله ین وادی عمده
 ذوق لبکی باده کلفامان الدم
 دل و بر مکه و صلت دلاره ایر
 بن کاهی جهامده دل ناکامان الدم
 هر طولوده یک پوسه ساقی به جاد
 اول پنجه بر رندی اشامان الدم

کبکی عشقیله بوخخانه ده اسعد

جگدم بقہ می بیخہ الامان الدم
 فیتل داغ سوز اندر دکلدر شسته جام
 یا زانکه در اول داغ اوزره سر عشق
 المذہ طاس پر آیلہ بر سقای محنتدر
 صور آہ جفا در لربانی چشم کریا تم
 کناہ ایسہ محبت جریمہ عفو ایلہ سلطام
 با جام وصلگی دو ندر بنی با خود ہما اولاد
 افدم شوہ کلام فستہ کرد و کرد ام

در اعوش میان العبد کا مکنی دنیاہ
 فچی فکر میان انسم بنم قلبیہ قالور باغم

میخانہ بی بن ملکت دارا بہ دشمن
 بردہ صفا ایتدو کی دختر زلہ
 چوق قیس فلاکت زدہ صحرای جنونہ
 خاک رھنہ نقوہ شام دو کورین بن
 بیانیہ بی بن طاس معلایہ دشمن
 کلزار اہنت ایچوہ کے حورایہ دشمن
 مسکن طوتوب وصلت لیلا بہ دشمن
 بن دلبر مختاری دنیا بہ دشمن

اسعد طاعید و عقلی زلف کیہ حور
 دیوانہ کام عاقل دانا بہ دشمن

اگر اولمرسہ قدھاری کاشانہ بنم
 عشقم ارباب خرد ایلیمی قیاس
 خمومی جرعه می گوشہ میخانہ بنم
 دیہ فرمکسہ سوزم وارھلہ یایانہ بنم
 اچلور ہر شرری بر کل اولور دوشک
 شرزار دم اتش سوزانہ بنم

جوی نظیم اقدیر فیض الہی اسعد

لوله کوثره سر چشمه حیوانه بنم
 کوچه کم مست می بزم تمنا در سوزم
 ساق بخش و مقدمه اما صاصها در سوزم
 باد اندیشه مله بر پر جوش در یاد در سوزم
 غمزه دلبری برناشکیا در سوزم
 عشوه سی پیرنده بر محبوب ز یاد در سوزم
 شیشه عرفانه قوشش ورد در سوزم
 بلبل شوریده کیبی نغمه افرا در سوزم
 شعله صالمش آفتاب هویدا در سوزم
 ملتجای لطف نظم و کشف معنادر سوزم
 طرز نازک نوروش هبت تاره پیدا در سوزم
 عرصه نظم ایچره شعدی به محابا در سوزم
 سن قیاس ایتمه همان به بوده دعا در
 سیف مسلول ز باغله مهتیا در سوزم
 رشک و تحین آوراعلا و اذنادر سوزم
 سحر و آفتاب سنج و شور و قسنه پیا در
 بادشاه کامران ملکت اندیشه در
 اسعد ادنی دکل اعلا در سوزم

اوزا هدم کمر زلف تار دهن جقم	اولنجه دایره عشق یار دهن جقم
اوشنای غم موج اشکدن دو غم	اوماهی الم کم بجار دهن جقم
اوسینه چاک هوایم که سر دهن بلغم	اوجانکه از صفایم که نار دهن جقم
دخان آتش آه ایچره دور اید سرم	لباس دور دل شعله دار دهن جقم

مقام غمده اولوب نغمه ریزاه اسعد
بلند پرده افغان و زار دهن جقم

فکر لعل یار دند رست مدحوش اولدو غم	راح روح افزا ییذر بویله سر خوش اولدو غم
بزم صهبا ر مجتده هله ایچسون طولم	ساقیا عیب الین رند مدحوش اولدو غم
ازدها چرخ اولمزد شرابش نجوم	الشن امله کور سیدی شرابوش اولدو غم
قبه طاق فلکدر انچه استیغاب ایدن	یوخسه بی معنیم صایدک خانه بردوش

بار آزار الیمزدر الیید بر اسعد
داغ داغ عشقه سر تا پایا کوش اولدو غم

مآب مد جمالک شمع شبان عالم	حسن جهان فوزک روشکران عالم
ای شاه ملک عشوه دنیا کد کوکلن	تیغ نکره غمک کسورستان عالم
خلق جهان سراپا مفتون چشم منک	دکلمتر اولدو نالم آه نغان عالم
ای شوخ ناز و شیوک افر و ایدوب	جور فلک جفا که نیتد جان عالم

پیکار گاه غمده اسعد تحمل ایتمز

بن چکدوم کمانه بیگ پهلوان عالم
 او شوخه ناله عشوه کداز در سخنم
 یکانه نغمه طراز نیار در سخنم
 کول حدیقه عرفانه بلبیل کویا
 شکار معنی باریکه بار در سخنم
 آجامه نقحات صباح استرز
 کل سفیده صحاری ناز در سخنم
 مکینه نکتہ سی سرمایہ مجتهد
 مثال عشوه فتنه نواز در سخنم

نہامہ غم عشق حبیبہ ای اعد

ترانہ سنج مقام حجاز در سخنم

عمرہ سی مست می عشوه و بر جوش ستم
 نود میدہ خطا کرد رخنی مدحوش ستم
 چشم مہباکشی محو می استغنا
 لب اندوہ کشتی مست قدح نوش ستم
 نکہی اسب سوارہ اسنوب و فتن
 کاکل خم نخمی غائبہ بردوش ستم
 مرہ نک عمرہ عیار کبر و قول تو غنہ
 فتنہ دن بھیج ہی او ملکہ اغوش ستم

بنچہ دل مست نیار اولیہ سعید بارک

کاسہ لعلی لبالب می پر جوش ستم

حرف النون

کوی دلداری طواق ایتمکہ محنتی درینا
 بن مکر بارہ واروب کلکہ زخمتمی درین
 شاہد وصلی در اغوشہ مجال اولماریسہ
 نکہ مرحمت بارہ محبت می درین
 بزہ من جنتی واعظ قتی چو ملاح ایتمک
 حسن و عشق اولمیحی بن اکا جنتی درین

یعنی کش مکش حسنه چاک ایدیک دولتی طوئسه جهانی کا دولتی درین
 کوی دلدارده دل کنزی ایدر سکوائے
 بن سکوت ایلرین احد کا ہیج اتھی درین

دخان کہ ظاہر اولہ روزن دہا عذت نشانه در علوات بن جان عذت
 شود و دم اولہ برک نو افزوز فرح نہ احتمال دو تہ لولہ دخا عذت
 شود و دم اولہ ابرمطیر عالم غم جعفر درونہ دوشن اشق نہا عذت
 الذہ لولہ حور شید ساعی جرحک یا تر فیلہ آہ شرف شا عذت
 بنی یاقوب تراغیار لہ دخا ایدیک صغن صغن کوزہ لم آہ نا کہا عذت

شود و دم اولہ چون زلف خم تخم احد

ایدر ظهور کلہ گوشہ فقا عذت

احوال غم عشقی دلدارتہ بیلینون اسرار دل تزار می اول یار تہ بیلینون
 دنیا دہ بیلور تو سنی ار خاطر غمگین اول عشوہ کرو شوخ ستمکار تہ بیلینون
 تا بولہ کوکل و بر مر ایدر حسنه یارک جور ایدہ جین عاشق ناچار تہ بیلینون
 ریخیرہ اور رسد دل عشاقی عجیبی دیوانہ صا تر زلف سہکار تہ بیلینون

صور مازسہ نولہ خاطر م احد و جفا کین

کیفیت مستانہ بی ہمشیار تہ بیلینون

اشقی اطلس اولوب دوش دلہ داغ کین سیل اشک اولدی کا مانی طوار دہ

دلده سودا رجنو باشده هوای کاکل
 دلبره عاشق صادق کجورس اغیار
 نایغ غم برسرو پیرهن محنت برتن
 مهر کورن جنبش عشقم بکا تقلید نزن
 باعث فتنه و آشوب دلاسنن سن

در کنار اولوی خط بار کباب حسنه

اسعد اعلم محبتد بلندی برفن

بر غنچه دهن دلبر یکدانه میسن سن
 ابروده میسن لبده میسن ای دل بهوش
 جان همه عشاقی جانانه میسن سن
 مسجد ده میسن کن میخانه میسن سن
 ای دل نیجه بسلسله جنبانی کاکل
 فالک سر کیسوی بزی یوقله مرا اولک
 چون قیس فلاکت زده دیوانه میسن سن
 ای عقل بود کلی بزه بیگانه میسن سن

اسعد قتی ارحای عنان سخی اینک

عرفی کبی بر شاعر فرزانه میسن سن

اسسه ناله نوله دل غم جانانندن
 داغ داغ ستم ایتمه دل عشاق و صقن
 گاه اولور کم کشی بیدار اولور جانندن
 حذایت اسقاه شرافتشانندن
 عقی باشنده براد قمی کچر یانندن
 کسه طوغر بقیه مر بر تور حشاشانندن
 رخ پرتابنه اول مهر بهر حسنگ

اسعد ک رتبه اشعار بلیمسه مراد

اوقی بر قاج غزلن صفی دیوانندن

صد حیف ستمکاری اقبال صفاد	بیک شکوه زهر شیوه اوار وفاد
اضعا مضاعف غم کیسوی دو تاون	ترجیح ایبر ز عشوه فرکانی وقت
برخیہ سی وار ظل جناحین صفا	زلیفینی دخن دیدہ خوردن ایدر حراز
برقیسید را بحق ار امر زده عقلا	حسن ایدر مجانبین محبت بری آخر
دو تیز دلمز کردش کردن و جفا	عشق قبله اولوب عالم کبرای محبت
لقیم بلورده ایدوب اغازہ تودن	آہ ایلیم بینہ حسینی یہ جعتنجہ

نیج ستم یارون اسعد قاجیلور مر
 مستانه ایکن غمزہ سی صہبار شفا

کسم اسیدی حاصله لطف الیہدن	قطع رجا رضیا ایدوب اہل جاہدن
لابد سیاہ بخشش الوریادش اهد	خوباشہر ندنا اولور فیضینا حسن
اتک عجیبی خرقہ فری دود اهد	ابدال تن بوہنہ میدا عشق اولور
بولدق رہ مجبتی نور سیاہدن	سودای زلف یار لہ کسب ایدوب

اسعد مدام فرم اور لطف غمزہ سی
 مجرمج اولن کوکلرہ لطف نکاہدن

حاصلہ دل بینہ کسب ایلدی دینا ذوقنا	ایتدی برسیم بدن ولبر غنا ذوقن
دختر رز طویہ لے جام مصفا ذوقن	کاسہ کردانی میدان صفا در کاری
کشتی ناز لہ یار ایلدی در ذوقن	دو کیلوب دامنہ اشک فراوان نیاز

ایتمیوب

ایتمیوب ذره قدر رغبت مهر دیدار زاهدانیه او مر جنت ماوی ذوق

رشته نظم توفیق ایده فرای احد

لفظ شوندن او کم المینه معنی ذوق

الحذر غمزه دلدار استمکارین	الحذر تیغ میانکته یار مدان
الحذر آه سحر سوز و حکم دوزخ	الحذر ناوک اندوه دل زار مدان
الحذر عشق و نفروز جهان سوزان	الحذر آتش غم شعله دلدار مدان

بنم اسعد که ره نظاره ارباب سخن

کجکه بوله مر عسکر اشعار مدان

درد تا صبح قصه ایتری پرتاب شوقیدن	بو کجکه کلمه شمعک کوزینه خواب شوقیدن
درونی شوق میده طولدر فانوس حیا	نوله دور آتسه جام مجلس احباب شوقیدن
لباس عقلی صبرم کیمی شمد چاک چاک ایتم	امید جام لعاکه شراب ناب شوقیدن
دکل سینه مده شرحه لخت ایتر کریان	درونه صغیر اولک بودل پرتاب شوقیدن

کوریدر چر قرکان چشم یارای احد

کوکل بر تشنه درم جاویر در آب شوقیدن

ساقیا طولدره پیمان دادم بورسون	نونهار اولدی رک عیش و ددم بورسون
دوشسوا باغنه خیل چشم نوش نوش	می کالون بینه بر قاعده جم بورسون

تل چکوب شرح لوم نقوه اشکم ایشلر
 کللمر ایسه اولبی مل رخی کل بزمنه

ملکت کینه بجه کینه ده سکتم یورسون
 ساقیای برینه کاشه پرسم یورسون

یولمزدوزحه او غررله اکرار اسعد
 اوکه طورسون اوراده صوم پرسم یورسون

کوکلم مثال بزم غم انجامة دو شمشون
 ایر فر وصال دلبره نایخته دل اولان

هجر انکلیله کسه لالامه دو شمشون
 سوبیک رفیه کم طمع خامه دو شمشون

بسد رجفارا ایتکه سر جوشی نگاه
 عاشق کند صوره پر پیچین صقن

لعل لبکده باده کلقامه دو شمشون
 مرغ هو اجناح دلک دامه دو شمشون

برالده جام باده عشرت قوی عشق
 برالدن اسعدا کتب و خامه دو شمشون

عاشق که آچدی کینه جانانه کیشن
 سناک جفای یار کلوب بینه عاشقنا

یا قاعه طوتدی آتش سوزانه کیشن
 معمور ایدرمی بروخی و برانه کیشن

جان ویر میدی حسته کوکل بز نگاهله
 پهلووی یاری صارم ایسه قاره بغرینه

جاک ایلمز دی خنجر برانه کیشن
 عشاق یا قسوانش هجرانه کیشن

بزم صفاده کوکللمر اسعدا چراوشوخ

شوق می ایلد کم آچه مستانه کیشن

ایلمز یار بکامه رو وفا نیلیه
 او غر امر زیانه هیچ ذوق و صفای نیلیه

ملکت عقلم الوب وقف جنو ایتدینم
 قوت نامیہ دست هوا نیلیہ ین
 ناوک جوری کبی عشقی نہاندر دلدہ
 بوندن اوز کہ اوکان ابرویہ یا نیلیہ ین
 بخت هر جایی فلک دشمن ودلبر جور
 کیم دل باغلیہ یم بن عجبا نیلیہ ین
 پر پروانه شوق دل زارم باقدی
 شمع بر تاب شبستان جفا نیلیہ ین
 وادی عشقده ز نور غم ایلر کس جور
 اوله داغی یاقوب که دخان ایلیم ین

قاصرم و صفایا یارده اسعد اما

عقلمی الدی می هو شر با نیلیہ ین

فکر رخسار کله عاشق جانی سوزن ایلسون
 دشت غمده جان اشدان خرما ایلسون
 قویکه کبرک اید ایلر کسه عاشق اولا
 تاب نار آهله چاک کر بیان ایلسون
 موج چیز باد صبحی کوی دلبر داسوب
 دلده دریای محبت ینیه طغیان ایلسون
 که وصال وک فراق کله دل بهوشمز
 که کلوب که اغلشوا اوضاع کسنا ایلسون

کوکن الدی عقل و فکر و صبر غارت ایلر

وز غمک اسعد رسولیو قومریان ایلون

کیم فجر وصلت دلدار و وفاییلندن
 کچه غم نیلیہ ین جوی رجا سیلندن
 کچمز و وزح فرقتده اولور سیریمز
 کوشه عشقه علما نغمک میلندن
 دو شمیموز کوشه دامن غم دلداره
 رتبه و قدر بولوب بوسه که دیلندن
 بنجه روشن دل اولور عشقه سودا ییوشن
 روز فکر غم کیسوقرا در لیلندن

فکر تم تیغ فرامرز سخندار اسعد

رستم عرصه نظم شعر اخیلندن

وصلت رجاسی گوشه فرقت کلین ایکن
 بهیوده خنده ایتمکه بکوز غمین ایکن
 افکار عشقه از لیدر جنو غمز
 لا بعقل محبت ایکن تا جنین ایکن
 مغرور لطف و مضطرب جور و طرز
 احوال کون گاه چنانکه چنین ایکن
 البته غم بولور و طر حاله قومر
 برنا امید طالع و غزلت کرین ایکن

مکنتی اشناغ ایدم یاره اسعدا

امواج لطفی عاشقه چین چین ایکن

بیور یار حامل بیان ایتمدن
 سکوت ایلم بن فغان ایتمدن
 دل او غزنی پیکار گاه غمه
 خندن کمرک حرز جان ایتمدن
 دکل داغ سبتم دلنمشد اول
 سهام محبت نشان ایتمدن
 بتریکا اکلیجه دوو درون
 سحر آه یکدر دختان ایتمدن

هله نقش کردون بقی اسعدا

تماشای حسن تباة ایتمدن

یوزد و ندر ب ارباب خرابا یوزندن
 زاهدک کشف کرامات یوزندن
 بر چله کرین غم اولوب دل کی باری
 چین جبین کورس مکافات یوزندن
 ارباب دل و طبیعه بود نیاده کور طرز
 برخنده اقبال مرادات یوزندن

کارم دکل

کارم دکل امید وصال ایلمک اردل هیچ مصلحت اولور می محالایوزندن

احوال غم عشقتمی نظم ایلمسم اسعد

ابیات صفا بخششی مناجات یوزندن

عاشق آرزوده دکلدرستم یارندن حظ ایدر جان و کولکلدن هله ازارندن

صبره طاقتی قالوردلده که خورشیدک هچو خرقه با نراتش رخسارندن

دلدار اول خانه ویرانه عشق دلبر کتیه رسم محبت درود یوارندن

تور قرم سقف زلفشان پهر بر کون طونوشور اهل دلک آه شرر بارندن

بیلدر عشقکی ولسوزی نطق اسعد

بللو در مهر کشتک رتبه سی اتارندن

سرخ جامه ایکنده سیم بران یاسمندر قرقنیل ایچره همان

اولپری چهره یه اولوردی نظیر اولمه تصویر الکرکه صوت جان

بکادود درون ویرلشده عمرم اولدجه المتسمده و خان

مست صهبای عشق اولوردی جرعه نوشتم اولسه باده کشت

هدنکاه ضمیر آه دلسم سحر و افسون عمره فتان

کریه ریز اولسه غم چشمم خنده مرسته تک اولور میدا

چرخ معنی بنان فکرده

کاسه و ش اسعد ایتمده جولان

حرف الواو

بوکیچه کردن اغیاره دو شمش کشته کیسو	دل دیوانه نک ریخیرین المشرکه عنذرو
بنجه عشاقه یوز وریو او دلدارستم سرب	بنجه بیستو هزاران شنه یه اردل بریحیم
بنجه عطشان آب اتش عشق اولسون آدم	نذر اول لب بریحیم صونذر اول قامت
حیاء شرمه کل کل اولوب خشار نکینی	کلفشان اولدر بریم باده یه بوکیچه برمهرو

بالطفه یا عتابه نازکاته بر اشار ندر

نتیجه نخش اولور البته اسعد حبش ابرو

عشقله پرفیض اولوب باده ناب سبو	مازه لدی کیفمز کهنه شراب سبو
روشن ایدر قلبمز شوق می لعل یاری	خیلی دلفروزور شعله و تاب سبو
اتش یک اخگر آه جگر سوز له	باشلدی دوره قدح اولد کباب سبو
بنجه کوررا اهل دوق روی عروس می	چوز بلوب آچلمیه تاک نقاب سبو

بزم مجبنده دل او میر ایدی کوکلمه

اولسه اسعدا کرمست خراب سبو

حرف الهاء

کوکلمه بجر محبت که جوش کلدی یینه	هوای عشقله جوش و خروش کلدی یینه
هو اچلدی در میفروش فتح اولسون	چکلدی هر کشتی هب عیش و نوش کلدی
دو اولغدی در دول ضعیضه	علاج خانه باده فروش کلدی یینه

چون عشق کو کده قرار بتمش اینک هوای کامل ایله عقل و هوشه کلدی
 براو ستاد در اسعد طبیعت نقاد
 سقوف معنی به رسم نقوشه کلدی

عندلیم رخ دلدارمه نور ایسه زهر خنجره عشو به کارا بتمز
 اولکه جان آتین اوسته بن استرایسه
 عود ایسه زلف ایسه دود کبودیدر دل
 استم بنده اگر عشق و هوای مجرایسه
 آه آتش دل سوزنده قتل عمدر
 حسن دلدار اگر شمع ضیا کسترایسه
 عالم نازده دلدارمه نور ایسه
 قدر می برتر ایدر عاطفت پیرمغان
 چون نه جرعه قوفرخاکده کرچک ایسه

سوج در موج سخن در غزل ای اسعد

بجز در طبعم اگر سوزده در و کوهو

سوزم تو آمده خطا عذار و صفنده جهان بسند غزلدر بهار و صفنده
 همیشه غالیه باش صحیفه دلدردم نسیم سحر زلف یار و صفنده
 خروشه کلسه نوله بجز طبع میالم درر فشان ادا در کنار و صفنده
 دادا شکله مدحت نویسنه شت غنم افرصودر قلم جو یبار و صفنده

خط و رخن کور بچک بر غزل دیدم اسعد

سیاه طره لیل و نهار و صفنده

دیدم خنیالی دخی دلدار دلمده
 آه ایلیه مم ناله به قدرت نیجه ممکن
 هرگاه پیر کوکله شمشیر کاهی
 اولمزدی کوکل تختکه پادشاه حسن
 ظاهرده نه وارد رنیجه غم وارد طله
 در بسته ایکن محزن اسرار دلمده
 تبغین دکر اول غمزه خونخوار دلمده
 جای ایتمه اول شوخ ستمکار دلمده

اسعد نیچه اولورمش مکر آثار طبیعت

کلک همدالده دخی اشعار دلمده

ال ویر صفا شاهد صر با بکف اولسه
 بر برزم صفا اولسه الم کور مسک انوه
 یار اولم یحیق کلنه مم مجلس میده
 برنا حشه در چرخ نوله زاده لطفی
 چون زاهد رزق وریا بر طرف اولسه
 شمشیر نشا طبله غم و هم تلف اولسه
 سازنده سی دستنده اگر مهر دف اولسه
 مانند وضع بسره ناخلف اولسه

پاکیره سخن نه وار اشعار بیگ اسعد

هر نقطه سی بر نکته در من عرف اولسه

هب کور نکر دیدی رخسار کی دلدار اشته
 دم وصلنده صفا اورزه ایکن کلدی قیب
 ناز مار ابلدی سرمایه دست عقلم
 شمه نگره سید رهوشمه باینده دل
 رخ کلرنگ هوا سیده برا ز آه ایتم
 اشته حسن اشته کوزل بویله کور یار اشته
 حاصله عاشق بیچاره بودر یار اشته
 بویله سحر ابتدی بکا غمزه مکار اشته
 بویله در حاصیت زلف نیمه کار اشته
 عند لیبان السید بوجه دیدیز اشته

بکنوب پیرمغان شیخ ریابردوشی دیدی برنجیلین که نه کنه کار داشته

هب کورنرد دیدیر باده فروشی اسعد

دوشه لم ایغنه پیرمدو کاراشته

یارلم برنه کتوردن کیچه اغیاری بله برکلی قوقمق ایچون الدق اله خاری بله

بنی اولدره مدد چین چین کورنه الم جانم بانکه خنجر آزاری بله

کردن جانم سنک فرح عشوه ایله بیخ سر بزنکاه ستم آزاری بله

نیچیم حکیمیه عشاق بریشان خاطر مانل کردرخ زلف سپهکاری بله

اسعدا مجلس صهباده بوئوب کلتم

هله ال بانکه مجموعه اشعاری بله

خطا کلدی ایسه ابروی پرتاب برنده حسننده حلال یوق بینه محراب برنده

ابرویه برنسخه امیش خط رخ بار معناسی لطیف ودخی اعراب برنده

دنیا یه نوله کورنه مسه اولشوخ مستانه امیش کیف می ناب برنده

یوق هیچ قراری بودل کویه کناکت اشکن اقدوب چبقدر کی آب برنده

اسعد نیچه اولوردانی مکره دولت خوبی

هب حسنی مکمل اوله اسباب برنده

لعل لبکدن ابردی دله بوی میبکده عیب ایتمه اولست قح جوی میبکده

حقا بودر که عالم ابکت بهاریدر جام شراب وسافر کلروی میبکده

رندان می پرست بهشت نشا ط در زها د خ ش که دوزخ ایسوی میگذه
 صهبای نابے بو کچه چکرت لبویله طاشدر دوکلوی دشت دله جوی میگذه

اسعد کدر قومر دل صافکره حاصله

آب صفای باده غم شوی میگذه

سعیم اولدر که صفی کردون سخنه بنم لبالب اوله

روح اوله هر سورنده اماکم او دکل احتشام قالب اوله

استرم دولت خدا دای استه مم همت عم و اب اوله

بنده خانه فده پیشکاهه بنجه دلدارسیم غنغ اوله

استه دکه ایدم در اغوشی دیم هیچ عجب قح شب اوله

نکته شعر باکم ای اسعد چرخ معناده همچو کوب اوله

نسخه شعری بیاض ایدرم

دیمرین کاغذی مذهب اوله

فورقم عشقه آه ایتمک جانانے یقه طوقه بک شرراش دل جانی یقه

عاشق اولدر که اولوب سوخته دل بنجلین سینه ده اخگر داغیله کریانی یقه

عاشق اولدر عم عشق ایده یاره تاثیر شمع پرتاب دلی مهر درخشانے یقه

عاشق اولدر شرافشانی مار عمله یارون دورا ولیحی عالم هجرانی یقه

رندا و در اول شب تاب سحر ای اسعد

شمع تابنده جام فی رخشانی بقده

دستمزدن دانتها پیمانہ مل کمتسه
تلخ اولوب برنم بهاری موسم کل کمتسه
برگلستان سیرین استک کم حرانی اولسه
کوش کلدن متصل فریاد بلبیل کمتسه
ایکینه ایچره قومش تاره ورد ترکیبی
لوکلهمزدن بر جوان شوخ شکل کمتسه
دل پریشانی عشق یار اولوب اکلنجه فر
باشمزدن هیچ نوله سودا کاکل کمتسه
چکمست اسعد نوله جام بیک اسکلن
کوش جام باده دن اواز قلقل کمتسه

قابلمی راه عشقه عشاق صاع اوله
دزد نگاهه غمزه خونی یتاغ اوله
مجلسده شمع آتسه بانسو چودلبرک
رخسار تابداری کبی شجراغ اوله
عاشق او در که جسمنی عزباله دوندروب
سوز مجتله تنی داغ داغ اوله
مکتمی غمزه اولمیه خنجر کش ستم
چون جام عشوه هر دم الزده ایباغ اوله
اهمدن اوز که اکلیم م رزم عشقه

اسعد حقای باره دویر بردماغ اوله

نیجه مکلدر سرای دل نشاط اباد اوله
روز کارک فلک بنیانے مکر بر باد اوله
نیجه صاع اولسو طیب چشم بارک حسته
هر نفسده کاری زار و ناله و فریاد اوله
برنم هجور بیده اکلنک عجب دسوار دور
بر کو کل کم کیف لطف غمزه که معتاد اوله
بر نسیم لطف اسمر غنچه بختم آچه
بر دم اولم رزم سرای دل فرح اباد اوله

روزگار دوزخ اسعدیتر شواگری

بلکه بر کون التفات حضرت استاد اوله

ما نلزل لعل لب و دیره مستانه سته	حسن میخانه کنک باده و پیمان سته
عاشق کوی خرابات غم دلدارک	اشفاق ایدرز محرم و بیجان سته
دکله هر شام و سحر صیت یقیر آهی	فلک یوف چلارز کیندوکاشانه سته
بر علو پاره حسنه طولشور دل کاری	اشق افشانی غم سیننه پروانه سته

کوز کورر باری خیا لیله نیجه عالم ایدر

شوق اسعد دل غم کینک امانه سته

یاد ایلد کهی عاشق نالانی اونته	اول کوشه نشین غم هجرانی اونته
کامر بیلورز لطف و کرم خاطره باری	اکد قجه بزی جور فراوانی اونته
بر نکرده قدح دوستلرین ایتمه فراموش	با مالک اولن زمره مستانی اونته
اک بودل سوزنزه یه شب تا سحر گاه	یا نوب یا قیلین شمع فروزانن اونته

ای پر مغان اسعدی جذب ایله دعای

اهل دل یاران سخندانن اونته

ینه خورشید یاربجا کوستر	او کونی برداخی لطف آتسه خدا کوستر
باقیچق آینه عارض پاک باره	دل عنزید مره روی وفا کوستر
بر نگاه کرم و لطفی فراموش اتتم	بار بیک کره اگر تیغ جفا کوستر

شوقد رزد و نزار اینست هم عشق
 بنی بریرنه ارباب بلا کوسر سه
 پنجه برج حمار می الام اسعد
 ساقی دهر بزه جام صفا کوسر سه

عاشق الکرکه ایر فرای کوی دلبره
 چقش و فغانی کو کله انسو فلک بره
 سودای زلف یار دوشوب قلب عاشقه
 بر باره عنبر رنود بیلر صانکه مجره
 بحر بلای عشقه امواج اسکله
 کشتی آه و شو وار در چرخ جنبه
 بر کون یا قوسی او دره یا نچه چرخیده
 طومه عذار با ککی مهر منوره
 داغ اوروی بار سنگله آه انبین

اسعد جهانده سکه سنی قاردر مرمره

لعل دلبر دوشو کن طومبش لب پیمانیه
 طفل دلده نور قرین بر کون دوشو بینانیه
 غمزه و چشمین جیبا ایدوب هوای زلفه
 راست کلام راه غمزه بر ایکی ستانیه
 سووق عشق ایلر دل اتش نر ادا عاشقه
 اتش رخسار ز یا تمق او کردر پروانیه
 قیسه تقلید ایلدی صحرانورد در دوا کون
 ایچی ابدی طفل دل او یکیز بر دیوانیه

بوینی المثنی زلف یار طول مش بر ماغنه

طراسه دنیا یی فالما اسعد ابوشانه یه

صربنی صال او اوزه لوبو چرخ نه طاق
 عجبی همدم اول ناله و فریاد عشاق
 دم اورسے دور عشق اهل فانی خيال
 صدر سوزناکی شمع قلبین بشکرا حرام

دلنمش بغری نار عشق مولانا یلم مردم درون بیدن انش صاچلو و صحرای فاقه
 نشاط قلب مشق در مکرم ناله سی نایک صفا بکش اوله ده بلیل صفت کلزار شوا
 دل عاشق اگر غرقاب سکی اوله اسعد

دم پر سوز نیله طولش مانند حیراقه

کون یوزن که صفا یو کاهه نایا اولسه اقامیم کاه پیدا کاه پنهان اولسه
 بحر اشک اولور و کشتی جانه خلا کرد باد آه اگر کم موج حیران اولسه
 زائل اولور در هله تاریکی شام فراق عارض عالم فوزک ماهان با اولسه
 انجنوردک حوکه چور و جفا سندن اگر عاشقه هر وضعی انک لطف و احسان اولسه

و بر فرازی اسعد ازهار معانیه حیات

طبع پاک چشمه سار آب حیوان اولسه

ایدرسه غمزه دلبر مقدمات کرشمه بسندن اکلنورای دل محنتات کرشمه
 عجیبی کل چشم جهان خواب نسلی که اولدی زلف سیاهی شب برات کرشمه
 غبار خط عذاری کتاب فن محبت کنار بروی پر چنینی مشکلات کرشمه
 نگاه فتنه نوازی هزار صنعت عشوه همیشه کاری نازی تصورات کرشمه

اولورسه کل کبی خمیازه ریز شاه نظم

جهانه فایض اولور اسعد نکات کرشمه

بیل قدر و صاخط دلداره دوشتمه مغبر دل اولورسن قتی اشراوه دوشتمه

سرمایه عقلک یوغ ایدر خرجی اغردر
 ای خواجه محلنده سنگ باشکه دوغز
 چوقلق می کل رنگ لب یاره دوغز
 عقلک وار یسه چرخ سماکاره دوغز
 ارام ایسه مقصودا کردینده ای دل
 تیغ هوس غمزه غذاره دوغز

ایام بهار ابروی یکی عاشق اولورن

اسعد قتی چوق شاهد اشعاره دوغز

بزی بو عشق مجاز و عم کیسوده قوم
 باد همته دوشور ساحل بحر اشکه
 ایله بیدار هدا غفلت و ایچوده قوم
 فلک ملاح دلک بلکنتی صو قوم
 بر نگاه ایله کتور عقلمری باشمور
 آرزوی لب دلچوده و ابروده قوم
 شمع روشن دل امیدی باق عشقکه
 سب تارهوس کاکل خوشبوده قوم

اسعدک جرمنی عفو ایله دل میان

دوق بیپوده ایله لذت پهلوده قوم

بکوز دروم یوزیکی مهر جهان ارایه
 بلدیکیم بوکه سنگ ذره تاب سنگ
 نقش حسنک اگر اولسیدر اکا پرایه
 نیچه خورشید قدر شعله صا اردنایه
 زلف پرچینکی طاعتسه غذار اوزره صبا
 نکبت مشک و پر برک کل زببایه
 چهره صده محاق الکله اول خورشک
 چالیدی وار یسه کف دستی طپانجه آیه

حنی اسبابنه معوزا یسه دلدار اسعد

عاشقرا اهل دلا بزده شکر مولایه

دو کلدی صرّه بر چین دلبر پروا آورد
 نوله اهل نیازی بصدور کوب ناز
 سپهره ایردی با تنه باد صرصر اهم
 قلن تحریک ایتمرزاهونک باوریا اما
 ینه برفته دوشدی فته آخر زما اوزره
 اولور هر فته بیک پاره او چشم به امان
 دو کوب خاک درد لاری فوق فقدان
 او تریش سفیدی در تر اندامی جوان

نوله شعومه اسعد نیجه تعبیر بلند انسم

سوزم سر صفی در مجموعه نظم آور آن اوزره

شاهد بخت ایله هنگام تلاقی اوله
 کروش جامه بوئوب چرخ فلک رشک آنه
 می انکار می ایردی اگر زما دکن
 شویله چار در عیت کم اما پر اشور
 برمی ایچسک که شکست اوله دور قدی
 اکه میل ایسه دل کم نه بیک ماه سنین
 آرزو وفق مراد آنه ملاقات اوله
 بار صباکش و لعل لیلی ساق اوله
 دل ارباب صفا کی مذاقی اوله
 نه فلک دست سؤالنده چنانچه اوله
 هیچ خمار اوله کیفیت باقی اوله
 لحظه وصلت ایام فراق اوله

بنجه یوزدن بولور نشوون اسعدنک

با ده معرفتک الایساقی اوله

داغ داغ غم عاشر او در بانق اوله
 هنر دست نیازی ایده وقت اثبات
 اهله عقد موز غم عشقی ایده حل
 افشای کل کلی انش به بر عاشق اوله
 نازنه عشوه کنه دلبر نیک لایق اوله
 کشف اوله فن معای سم فایق اوله

رند او در خم حقیقتد فایچه صهبایه صورتا مست می و معینه اول یق اوله
 شاعر اولدر اوله پرسوز محبت احد
 خانه معرفتی در دین ناطق اوله

طافت فرقتی وارور بودل بیماریه چشم امید اولسه بای جبا یارده
 عاشقک اظهار ایدر سوز درون دلبره شعله نار محبت آه آتش یارده
 کندی خواب نازده دلدار تیغ غمزه سی قبضه تسخیر دست فتنه بیدارده
 شام غم الدن دو شورم کرجه جام باده صجدم دستمه در تبیح استغفاره
 سولیمز دی طوطی طبعم او بارکن اعدا
 روی لطفن کورسه آینه رخسارده

حرف الباء

کوش دلمه صیت می ناب حالندی تبشیر دم غمشت ایچو نان حالندی
 رعد فلک سفله نوارنی نه صانز خوان نغم احضارنه دو لای حالندی
 ستمیر زباغم دو شور بو خوفه جهانی اعداد کله چهره احباب حالندی
 دل لبده ایکن در ذنکه دو سئلوق آیدی منخانیه هب رهن اولنا اسباب حالندی

اسعد کیچه نه کوشه فرقهده محصل

طنبور غمه حیللیجه مفراب حالندی

دل باب رحابی حرم وصلنه کلدی در یوزده کر عشق در دولته کلدی

عشاق تخیانه او طویق صد دنده
اول سرو سی قدی کور و قامته کلدی
رمال فلک نقطه دو کر صافه کواکب
دکا بنجه سته هرکشی بر نینه کلدی
افاده لک ایتمه می دست نمنا
پا بیکه دو وشوب هریری بر نسته کلدی
رو مال ایدرک آیتنه پر مغانک
ارباب هوا خدیجه تته کلدی
دوشدی سه کوکل اسعدا کر ملک قنایه

باقی قولید را هرله بر خدمته کلدی

میدانه دختر زر عرض جماله کیردی
رندان او یوب ایاغن یته و باله کیردی
هپ طویدی آه و زارم اما تجا بل بندی
کوش جنفای یاره افغان و ناله کیردی
ستانه قور تلو لوری صهبا بنم المان
چقدی سبودن اما شدر سفاله کیردی
کوکنده خال صاعه بر هذور بلاکش
دیوان شاه حسنه بر عرض حاله کلدی

طبعه شمدی اسعدا ندیشه ستمد

مجموعه معانی دست جماله کیردی

دائما رخسار بار اورزه دو تا در طره سی
وار ایسه حسن عذاره مبتلا در طره سی
هپ معطر ایلمش اسواق شهر حستی
کویا بر هندی نافه کشا در طره سی
غمزه ده افتد راقا وار نگاه لطیفه
امل عشقک باشنه مشکل بلا در طره سی
پوده دار عارض پرتاب اولوب آه الور
انگچون دل بریشان صبا در طره سی

صد هزاران عشقی بر روی اسعد بند ایدر

برسیه دل ساخر صنعت نام در صرّه سی
 در میان ابتدای نگاهت بنیغ نازی
 اولدی دل موکه گاه ملک سر بازی
 ابروان ناز پرست غمزه ایست ایست
 بلعز ز قنقی سته ایلیم ام اعزازی
 مره سی ناز نشیند رنگی عشوه قرین
 طفل حسنده نذر اول روشن طناری
 مزهیب عشقه خلل ویرمه او تو کاکلنه
 فوق ضالّه زلفک او در مختاری

یار رغبت ده اشعار اولور اسعد

نیجه اولور مس کوره سن کنده غزل پردازی

کون بکوز بند نواز اولد او شه نیک اولد
 سر خوبان جوانان سلا نیک اولدی
 طوغما یوب مهر منیر دم صبح وصلت
 شب فرقه جهان باشه تارک اولد
 دو نوبی قوم ساعنه مینار وجود اوم
 کوه بیخسته عمری کارک اولدی
 قسه قینا تمغه سخاره زال گردون
 نه قبا یه فلک هر بری بردیک اولدی

ایر مز اولدی خرد موی شکاف ای احد

رشته در معانی قتی باریک اولدی

کرچه کم بر عشوه در حسن عذار هوشی
 شهر شور و فته ده بوق غمزه نک اما شی
 هر نه دکلو دو کسه خوناب سر کن عا شط
 تاب غمله کلحن و دله سو نیمز انشی
 درو عیار نکه اشهب سوار فتنه در
 ناون مژگانے یا نیجه سهام ترکیشی
 چشم ابرو و نیچون شکوی ایدرسن اریوکل
 طوته لم اولدر و چشمی کاندی یاقتی

اولدی احد طبع پاک خمتا فیضده

مست جام معرفت بزم سخن صہبا کشتی

صبا یله دماغ جانہ خوشبوی وفا کلدی
دل غمکیسی شریف ایندر خوش کلدی صفا کلدی
تختین وقت صبح عید وصل یار ایشکده
مقدم بخت برخوا بجله قلبه مرجیا کلدی
غبار درکمی دلداره رومالیده اولمقله
چراغ دیدہ مهر سپهره جوق ضیا کلدی

سکان کونیک کوش الیوب فرایدن ارشد

سنی اول مست استغنی اونمشدر کاکلدی

دل تیغ غم عشقله صد باره دکلمی
سینه مده مکر شرحه لام یاره دکلمی
افسونکر ایس غمزہ عیار ده آقا
اول دیدہ مکاره ده سیاره دکلمی
یوق وصلته درما ونهایت غم عشقه
حقا بوکده دل عاشق بی چاره دکلمی
زار میری بلیرنجی ابشترنجی صابرین
هب ایندی کیمز آه او دلداره دکلمی

زلف سیه بارون احد نیجه کلسون

کوکلدده سنک کبی بر آواره دکلمی

اکرچه دام زلف جوق دل آتس کلن دورشی
بنم کوکلدده بلیم هیچ بووادریه ند دورشی
دوستورسم و بردم اول دلاری شهره مجتده
یوررکن مست جام عشوه ناز و شیوه دورشی
تن نازکترین بو چشم بر غده خیال ایتم
قیاس ایتم لبالب حوضه برت یاسین دورشی

بنم جلد طرم صحرای غمده چکدی مک
 بو وادیه نه قیسن آله ونه کوهکن دوشند
 سراپا وصف حسن یاره کم سوز دوشندی
 میانی وصفی اسعد حیلچی نازک سخی بوکدی

جهانیم جاندر استما غمزه مک طرزی
 ایدریک ضرب تیغ غمغم چین جبینله
 طوتر دولت نگاهک سیف سول فرامری
 مستخر قهر ما جور نه برده ده بیک مرزی
 نه خنجر در مژه ک زخمی مدارتند رسید
 کچرکن جاننه جا و ده چون سوزن درزی
 او شاهک خا عشقنده دل حکمن یورشمی
 بوسطیخ مجسد ربونک مطر و حد فرزی

چو اسعد طبعی اوستا دک صفاها معابندر

مثال عرفی شیراز بدر ابیاتک طرزی

اول غمزه جفا ایتمه ده آرام ایوه فرزی
 ولدار له هم صحبت اولاعاشق مسرت
 بوخسه او قدر زلف کیمه مقام ایوه فرزی
 اشکن می کلکون و سرین جام ایوه فرزی
 مرغ ولی شهباز نگاهک قیه مرسه
 اول زلف کره کیرا کا بردام ایوه فرزی
 ارباب وله کاری ستمدربو سپهرک
 بلیم اکا یاران دخی اکرام ایوه فرزی

اسعد بر اولوب نجم المله جرخ ستمکار

مقصود می و بر مرده ناکام ایوه فرزی

الشدی دل غم هجران دلربا بیله شمدی
 لشمیدن اثر بوی زلفن ایللیه لی اخذ
 هیچ اشنا غمزه قالمدی صفا بیله شمدی
 بلر دخی دل آشفته اول هوا بیله شمدی

غم فراقه یعقوب وقت اولوب کیدر بز
بعبد یوسف وصلت اولو جفا یله شمدی
وصال یاره نه یوزد ابرم دیو کوزین بن
هر از حیرت و فرقله بیگ بلا یله شمدی
طویوب فغانکی اسعد اول صفال ایرمش

صدای بلیل و مرغ نغم سر ایله شمدی

ایمزدن کلور آه و بکادن غیری
باردن کلیمچک جور و جفادن غیری
چار سوی غم عشقده او غور شید و شک
هر نه دیر شک بولور مهر و وفادن غیری
ده عشق کوره در هر کیچه همان کلمه
خانه عاشق غمگینه بلادن غیری
بزدن آرتق عیجا خانقه دنیا ده
نشی وارز اهدک اسباب ریادن غیری

عشق بر حاله ایر کوردی هله اسعد یکیم

کسیه منتی یوق باری خدادن غیری

آهدر تش غم رشحه اشکم شرعی
آه و اشکله محصل یا قونین بحر و بری
عاشقک آهنی سکین ابده مر اشک
آه بر تیغذرا کا صوو پر اشک تری
ماب مهر تش آهم غم اشکم دریا
یرده و کولوده ایدر اشکله آهم اثری
باد اهم سو پر اشک صورا دلدارک
آه و اشکله اولور باک هله رهگذری

اشک پایینه دوشر آه کریا بن الور

آه و اشکم و بر اول دلبره اسعد کوردی

دل آتین تژادک شرعی کور طرا اولد
بنه اسب ران عشقک حشری کور طرا اولد

بزه چقر اولدی دلبر پس پرده جفا
نجه ناز ایدر کورک کم او پری کورطر اولدی
لب یارد لوفی دوشوب آیف اولدن
می جام بزم عیشک کدری کورطر اولدی
نجات زلف یاری دله عرضه فلسه یاری
نه عجب نسیم صبحک اثری کورطر اولدی

سوزه رغبت ایلمش اوشه سر غشوه

شعراى عفرک اسعد هرنی کورطر اولدی

جام صفا کورطر ماده ایچلمز اولدی
سیل سر شک غمذن شدر کچلمز اولدی
بلم نذر غروری اولست جام نازک
عشاق ولفکاری کودجه بلمز اولدی
جانا خندک جورک کار ایلدی درونه
پیکان تیر غمزه ک جسمده ایلمز اولدی
دل کشت زار غمده خاک اولسه نه چا
تخم وفا جهانده چوقدن اکلمز اولدی

ارباب عشقک اسعد قلب حزینی کیبی

باب کرم قیامدی شدر آچلمز اولدی

اوراق کل باغ که جام سیه دوشدی
صان عکس رخ یارد در آینه سیه دوشدی
دوشدم نی نامله هله بن در باره
اما دل دیوانه می بلم نیه دوشدی
دل صانع درونده یاتن اتش عشقک
بر اخک سوزنده سیدر سینه سیه دوشدی
عشاق ستم دیده به تقسیم ازلدن
هیب حصه غم بودل شوریده سیه دوشدی

خاموش ایدی طوطی زبانم بتم اسعد

مرات رخ باره بقوب سولیه دوشدی

بکایندی ایسه فراق ایلدی دل پرغم و اشتیاق ایلدی
 قچر اولدی بدن اوده وار ایسه رقیب بد اختر نفاق ایلدی
 دو شوب درده پامال غم اولغه کوکل عشقه اتفاق ایلدی
 سنی کوردم راه هجرانده بن جفای بکای فراق ایلدی

اوست می نازک اسعدی

بی فکری اهل مذاق ایلدی

عاشق درنده بکلدی جانان جعدی چوق جان جلشدی حسته غم جان جعدی
 قانتن قورنتر بلبله کللو کورمندی پربایره ایتر خارالم قانی جعدی
 رخم خدک جورکن او کلنم جراحی قالدی کوکلده چون سر پیکانی جعدی
 مهان کوبینه اوستما روزگار چوق غم یدروی سفره احسان جعدی

پیکار عمده اسعدی شریطبعده

کسه مقاوم اولدی اوانی جعدی

خدک عرقی چاه زخده صاچلد چون زاله ترغنی خدانه صاچلد
 دلدار چوقسیره دیوشاه بهارک هب سیم ورزی صحن کلستانه صاچلد
 پر نقره اشکله نیکیش چشم چوق کرچه دوکلدره جانان صاچلد
 حیرته کوکل خط رخک ایره جانان کویا که غبار آتش سوزانه صاچلد

چون قیس غم زلف سیه مقام ایلده

اشکم کهری

اشکم کهری دست بیابانه صاچلدی
 غمزه ک که ترا کتکه دل و جان طوقدی
 تیر ستمک خیل ظریفانه طوقدی
 غمباله دونوب سینه افلاک بویچی
 آهم شرری کنبه کردانه طوقدی
 بر بیرته کیردی یینه عشاق پریشانی
 کیسوی سپه فاکه کم شانه طوقدی
 طاعندی عمومی کتب تاریک بلاده
 شمع رخک شعله سی یارانه طوقدی

برجام رجاسیده می لعل لبندن

اسعد سوزک اول خسر و خوبا طوقدی

خدایمیسر ایدرمی و صا جانانی
 کلورمی بیرنه ایاکه عاشقک جانی
 صقن فکده شرار دل پر اخکردن
 سپهر حسنک اولور سکرده ماهتابانی
 غم فراقله آه ایلمسم بجا ارتر
 هوایه خرج ایدرم درهم و فراوانی
 ایچن ییقلمه ده هبت جام ساقی دهری
 بیقلم اولدی عجب محکم انچه بنیانی

دو کلدی باد غمبیله بهار باغ صفا

کرکر اسعدده هیچ روز کارک احسنی

نار دلک شو مرتبه درد لده سوزشی
 اه ایلمسم اولور دی همان عالمک باشی
 دل رخلرک غمبیله که محو وجود ایدر
 خاکستر اولور اتشه لابد دوشن کشی
 عاشق کرم او مرده دیک طاش باشنه
 یوقدر غریب کویچک انزوده بالشی
 کل غنچه سینه نغمه صراصو عندلیب
 کویاکه طفله دایه سی ایله نوازشی

شیرین دهانک اسعد و شام تلخ ایدر
 دلین دوشور و اولین اهل کتایبی
 ایدی سودای دوزلف لیه لفته بنی
 رشک اشکم اولوب لجه طوفان بلا
 صالیدی در یای غم پرور ناسفته بنی
 شمع شوق افکن بزم شب بیداریم
 درد غم قصدا ایدر ابا بوله فرخفته بنی
 خاک درگاه هو اجوهر استغنایم
 روز کار ایلیم غم پر قیوده روفته بنی
 وار کلمش ایدم اسعد مله سوز سولیم
 یکی مفتون سخن ایدر بولولفته بنی

تاریخ موت حضرت رضایی افندرحمه الله علیه رحمه وآ

دوشور ووب کلهف غم فرقتنه احبابنا
 ایلیمش ترک فنا غم ره دار بقا
 رهرو سمت عدم اولمش اوستغنی دل
 اکلیموب حاصله هر جای ایدوکن دنیا
 کلمش اول شاعر با کیره سخن دنیا دن
 کیمه عرض ایلیم شد نگر و شعورین شعرا
 آه حیفا که رضایی فرید العصرک
 صرصر سخت اجل عمر نبی ایتیمش افنا

موتنی کوش ایدر اول ذات شریفک اسعد

دیدم اولدم اکا تاریخ رضایی ایوا

۱۰۳۹

تخمین اسعد غزل نفی افندرحمه

سنن او چراغ دل ارباب محبت روشکر مار یک شب و فتنه و آفت
سنن او مه عشوه و خورشید ملاحه حسنت شعور انجن او روز قیامت

حاصیت نوز دهر روز قیامت

دنیاده بولمز سکا بکر رهله دلبر مفسون چالک همه خوبان ستمگر
انسان دکله عاشق اولور سکا ملکر باحسن چنین کبر آبی تو بجزر

جبریل سود بلیل نوز روز قیامت

عشاقی پریشان ایدر اول کاکل برخم اول عمره ایسه قانمز ایچکده دمام
درد نکهک فتنه و استوبله تو ام رفتار قدرت زلزله اندازد و عالم

ایین خرامت روش آموز قیامت

اغیاره ایدلن در احسانکی منسد عشاق صابلمز سر کو بکده بلاحد
جو رکبکی لطفک دخی بے غایه و بی حد هر دل که شود واله رفتار تو کرد

ازاده ز تسویش غم اندوز قیامت

عشقکله جهان دله اسعد اور و اتش سودا سر زلفکله حالی مشوش
چو قدر کوره لم کوجه که عشاق بلاکش الادل نفعی که زبک آه دروش

شرمنده شود دوزخ جانسوز قیامت

قطعات

ای غم دله کم اتحاد اوله صقن انجتمه بزنی ستم نژاد اوله صقن

بریار قدیم و آشنا مرسن چون
 بیکانه لکیله هیچ باد اوله صقن
 بریره غم و صفایه جمع ایلمشوز
 کورکیسه تهیسه سیم اشک و اوز
 افلاسله بزغنائی جمع ایلمشوز
 تا کیم نورلدی مجلس میخانه الست
 جوق باده کوردوم اسعد و کورنومی
 جام شراب عشقی صونوب ساقی قضا
 و بدم غرض محبت ایسه این قدر است
 بنم که ملکت عالمده یاده کلمز کن
 نه فائده نه زیان و نه سوق سلطانی
 الورصا تودی متاع بلا بی حواجه دل
 اچلمدین فلک دخی کهنه دکانی
 سلامی دلبره آهمله ایلم ارسال
 دیار عشقده باذ صبا به منت یوق
 سکائی یاغنه کلمز درنده دلدارک
 وارر کلور چوغیش شنایه منت یوق
 ایچدکیم باده کلور کیر ریادر اسعد
 شیخ و صوفی ایچمه مرآئزه پیک کلور
 زاهدک اهل خرابا قهر کسوه سنی
 اکلرین مجلس صهبایه بو شب تاجی کلور

بلبل نوای ناله به اغازه ایلدی طوئدی اصواکه درختا کوهسار
 کوه غمگده سیل سرشکم روا ایدوب
 یا منجه ناله ایلدی هب سنگ جو بیار
 بزم میه کلدجه اوشوخ ستم اطوار اوضاع ظریفانه شی بارانه صفاد
 ابر کور سه صبا نکهت مشکین دورن
 بر نفحه سی بیگ روحه غذا جانه صفاد
 دوشدی سودای سر زلف دل متباله ناره لسنو دیوسنبل قودیلر صان آبه
 اتشین گاه عیان گاه نهان ایلده
 آهمز دوشدی شب غمده بزم شب تابه
 ای فخر سل مفر کل بر نظر ایلده ضعف غم عصیانده چکدره حجات
 اول کس که اوله ناصیه ی لطفن
 حالن کوروب ای کان کرم ایلده مروت
 نکوش درره عشقت هر از زاری ما بحق حسن نکه کن بناله کاری ما
 ان ناله کن بادیه فرقت باریم
 از نوره ما دشت بلا زلزله دارد
 مجلس عشقده بگ مشرب و بگ نهیدر بنده پیرغان معتقد مرشد خاف
 شاهد نظم مرستانه ایدر ساقه فیض

دست اندیشه اسعد که صوغ جام سلطان

مضرات

عندليب اساطور دنیا بی صبت همز اولسه کلزار خیال بار ز نعت کا همز

خواب غمنا کوز اجوب کوردم او خورشید ^{ول} صبح وصل بر دی طلوع ایله بخت گمش

سودا غبار خطا دلداره دو شندک ^{ول} بک حیدر غم زارینه اسراره دو شندک

عارض امش کرد در حصار کده اول خطا ^{ول} مصحف حسنه یاز لسه آیت بر کنار

صاعه از مهر و غایا ندر فلکه ماه نو ^{ول} آتش دلدن پهره چیقدر بر باره علو

دکا بخت دل آتش عشق کله بر اولک ^{ول} اسباب تحمل نینه هب کل کرا اولی

چراغ مجلس اولوب شمع عارض ^{ول} دخان ایچلمکله دو تدرکتدی زاهد خ

شراب زاهد یچردو دجانن قحمر ^{ول} مرادی عرض ریاد رحرا مدن قحمر

داعی
چقسون دهمند دو تونه دله کی
البته دخانی چه اتسه او جان غک

د
خیال خط خم اندر خمله اکلنورز
شب فراقه شدر عمکه اکلنورز

ساقی نامه اسود اقدر

صوا و صهبایه غم رزا اولسون
صوا و صهبایه غم کداز اولسون
برنی اول بزنگ ایله جراری
لایق ایله او بزنگاه بله
دردی پادر کل هدا اولسون
نشوه بخج دل نیاز اولسون
جرعه جو یانی ترک ایله عاری
زنگ رخساری خنده ایله کله

ایتمه شرمنده کتاه برنی

داع و شرحه یله آه برنی

بزه بر نشوه و پر بلا با ده
بزه بر بادده و پر بلا ساقی
بزه بر بزم و پر که ستانی
بزه بر شوق و پر که بزم نشاط
بزه بر شوق و پر که مهر فلک
اوله سر سطر دله نقطه شک

بزم غفلتده ایق ایله برنی

مستی عشقه لایق ایله برنی

بشواب مجاهدین عباد بقطار صراچی رها و
 بدعای دہا ر شد و سداو بحق اهل بزم حبت ووداد
 بہتر پروری طبع سلیم

کہ او در زین دست عقل و فہیم
 بزنی تہ جرعہ ہدایت قل خاک در گاہ استقامت قل
 اسعد اولدق اوست بی پروا عرقہ موج بحر عشق و ہوا
 سرخیزدہ فلک فلک محنت دلمزدہ جہان جہان حیرت
 تہمزدہ ہزار داغ بلا جسم کلستان باغ بلا
 سببہ مزنا پر تحت محنت عشق دلمز انسان دولت عشق

حزتمز شوق ساز بزم فرح
 غمخیز جسم سوز رنگ قدح
 خندہ فردوق کریم شادی شادمانی یہ کریم فریادی
 کریم مز شادی شراب صبح نالہ غم ترانہ خندہ روح
 جام لبریز دیوہ فر پر خون اشک خونابہ فر می کلگون
 داغ سرخ در و غمزاغر خون دل آئدہ بادہ احمر
 ہلہ بزم افکن تمنا یوز اسکی مست مدام صہبا یوز

ایلہ تہ جرعہ ہداون مست
 جام صہبای عاقبت بردست

قصیده پیکه

دله نذر بو کدر روزگار	هیب کدر اینجق اثر روزگار
باش نغمدر هله مضیافه	نا نجه فاحضر روزگار
زهراولور ارباب دکن اغزنه	دوشسلب بنشکر روزگار
بیقله بر باد اوله یاخود فلک	دفع اوله تاشور و شر روزگار
خیف قاپوقاپو کزوب اولنه	دولت ایچون در بدر روزگار
خیف او اشخاصه پروب اعتماد	کاری اوله درد سر روزگار
خیف او حماقت روشن اوله	بار چکه اوله خرد روزگار
خیف اوتی کیسه اصلا کم	ویره شرف سیم وزر روزگار
خیف اکام اولنه دنیا پرست	الدایه نقش صور روزگار

آخر ایر آفت عین الکمال

کیجه که اوله نظر روزگار

عاقل اولان ایلمه در روز شب	پیشه و کارین حد زر روزگار
رندجه نام بکایکسان کلور	نغمه سود و ضرر روزگار
هم بیورم ظلم و ستم اولدوغین	قاعد، معتبر روزگار
چشم جهانیمه کوستر مریم	با که کشاد اولدو زر روزگار
ماونک طبعم ایدر آنی هلاک	اوله اگر شیر زر روزگار

اولیه هیچ خماری بسزده

بزه بر باد صون که اول باده	دامن رهنده اوله افتاده
بزه بر باد صون که مست اولسون	خاطرم کور و شکست اولسون
بزه بر باد صون که نوشندن	کچه ستان عقل وهوشندن
بزه بر باد صون خماری	طاعینده ایدر پرنشاط بزی
بزه بر باد صون فرج ویرسون	هر صیابی بررقح ویرسون

ایده لم کرد غصه بی بر باد

چکه لم جامی هر چه بادا باد

بزی هشیار بزم غم ایله	مست صهبای جام جم ایله
ایله مستانه سبور دوش	غاشیه داراسب باده فروش
خاکر نیک سفال صهباییت	تمنر صاغر متنا ایت
خاکر و ب ره معان ایله	بزی خدمتده امتحان ایله
ایتمه سر در کلاه هشیاری	کلدر اغلتمه عاشق زاری

مست پیمانۀ وفا ایله

عزوة لجة صفا ایله

بذل صهبای زنا به لبشاه بزه	سولیه ساق خطابه بشله بزه
بقمه نقش کپهر نه طاس	لعل دلبروش اوله کم کاس

وقتیدر فیض صبح احسانت وقتیدر نوش جام صهبانک
 وقتیدر مستی می نایک دفع محموری کران خوانک
 وقتیدر دور بادۀ شوقک عیش و نوشک زمانیدردو

مجلسکده بزی کباب ایله

یا سبویا بط شراب ایله

مست او در بزم بادۀ نکتر آسمان زمینی فوق ابتر
 مست او در کرد پار دختر رز خیره چشم خارین آچه برز
 مست او در که کویۀ زار اوله بری اوله بیچار گاه غم رزمی
 مست او در نعره صالفاقه یا قه نه طاقی همجو حراقه
 مست او در کنزلی چکمیہ حاجی دفع ایده اشکاره الامی

اولمینیجہ ہی سبویا طولمز

طولدره جانی بتمزایش اولمز

ایلسون پر شرار و شعله نا مچر جانی اتش صهبایا
 شعله جام و افزوز اولسون اتش بادہ صبر سوز اولسون
 ناله و زار میز سرود اولسون آهمر نغمه ساز عود اولسون
 صوخر ابانہ سابقا بری کشتگان غمومی ایلیه حی
 کردش جام و دوزخ بر سر میز باشلسونینه دوره ساغر میز

مطرب ایشون ترنمات ینہ
 مردہ غم بولوب حبات ینہ
 بصفاکسری ساقی شنک بخاراوری جام شرنگ
 بعد ججوی لب شاهد بریا سچی دل زاہد
 بنکہ داری حباب قدح بنقط پاشی حسد فرح
 بصفاجستی شراب طہور بدم ان رتبا لغضور
 بی بغض الذنوب جمیع بکنہ نامہ شوی عفو بدیع
 بسد کارئی ہمہ غمناک

بشفاعت پناہی لولاک

بحقیقت نمای ارشاد بکرامت شعاری اوتاد
 بسیہ نوری شب اعراق بتجلی صبح استراق
 بشرر پاشی عذاب جہیم بہوای لطیف باغ نعیم
 بسرود سرور اهل جنان بانین غموم دوزخیان
 بمی بزماہ پیر معان بکراغایہ کئی رطل کران

بفرح سازی زجاج شراب

بششاط اوری عالم آب

بداوم ترنمات سرود بصفان و این رشک حسود

بهی ساغر شراب امل بلباب سبوی بزم ازل
 بغبیر نسیم صبح بهار بنشار شاره دل زار
 بهی دستی مذاق نواز بعنق مشربی بخل کداز
 بنصاب زکوة کرمیت بسوال قراضه عشرت
 بقطاب بیتیجه خواه خرد

بجواب جنون مستبعد

بزبان سبخی تم معنی بمضامین ملهم معنی
 بغرلخوانی زبان خیال بسخندانان لساخیال
 بپند طبیعت شعرا بهزار آفرینش بلغا
 بتر اکیب طبع پاک نهاد بتلامیذ فکر استناد
 بتواضع نوازی افضال بغرور اذل و جهال
 بدخل کتری هر ارغاد

بخراشی خار خراط قناد

بغلط لهجه کی خود بیجان بجهالت سرشت ناخلفان
 بنمیدام هزل کویان بلج اوضاع طبع نوهوان
 بمخالف مزاج اهل عناد بنفوس سرای کون و نناد
 بیهن عرصه فضا رستم بفراخی تنگ ساحه غم

ایله اول باد مکت بزمنی	اکاشع متین اوله دسی
ایله اول باده نیک اسیری بزنی	صوله یه بزماکه دینمزی
ایله اول بزیم حاصده بزخالک	صاچله جرعه شه لولاک
صنواوصه بایه نشوه دارالو	قطره جو یانی چار بار اولسون
ایله اول بزیمک افقر ناسی	اوله جبریل باده بیجاسی

بزه کوس تره ساعز لایه

حکلم جام صاف الای

ایلت اول بزیم کم صفاسی اوله	میفر و شک دخی رضاسی اوله
بزنی اول بزیمه ایله سایه فکن	اوله نطعی برمله نکلدن
قتی اول بزیم باده کلکون	قطره نوشانه اولمیه محزون
قتی اول بزیمکا خاص الخاص	که خار در درده اوله مناصر
دوشور اول مجلس دل اشوبه	مضهرات التفات محبوبه

بزنی اول بزیمکه ده کرد ایله

باد همتله ره لوزد ایله

قیل او میخاته ده بزنی پامال	اولمیه بزیم عالم محال
قیل او میخاینه بزنی چاروب	اولمیه کرد قسته واشوب
قیل او میخاینه بزنی القبا	اولمیه شور و قسته و غوغا

قیل

قبل او میخانه ده برنی صد بار مست مد هوش عشق دل افکار
دل او میخانه نک کهن سققی نعت جانم او مجلسک وقفی

بزا او میخانه ده غبار اولم
جرعه دوشد که حصه دار اولم

کله ساقی حجابی قالدره لم کاسه سیله شرابی قالدره لم
کله ترتیب بزم خاص ایدره لم دلی اندوهن خلاص ایدره لم
کله ساقی نذر بوناز بره دوشدی ایسه نوله نیاز بره
کله ساقی قتی می پر جوش بزنی طوئس و صد انوشانش
کله ساقی نیار فرنجسون مهر جام قلمز آچسون

جام سخت خرد شکست اولم

عقلمز قالمی بیجه مست اولم

ساقیا صون او بادیه نابی شب اندوهن اوله مهتاشی
ساقیا صون او جام برقی خنده ایدره دم چه دوقی
ساقیا صون شرابی تا کندن بن تاکی بهشت خاکندن
ساقیا بادیه مدعی صون الکه آل ایانی جامی صون
ساقیا برنه بادیه افسان اول یک بصل ایانی مرد میدان اول

اولم نشوه دارمی بسزده

ز رزمه و نه سیر روز کار	تیغ زبا غله اولور چاک چاک
لطف نسیم سحر روز کار	فیض الورحب نفسمدن بنم
شوخی جهنم آفتنه کر روز کار	شاهد اندیشه مه دنسه روا
عقل و فطاون خبر روز کار	حکمت اندیشه مه ایرمه هله
نازک و کلپرک تر روز کار	تازه زنایم رخ دلبر کبی
سوز لیلی جهل اثر روز کار	قدم اسافل نه بیلور الکله فر
وارسیه اسعد هنر روز کار	نقطه موسون نکتہ مضمونه
هیب برالای بی خبر روز کار	کیم بیله قدر بختم چون جنین
شاعر عالی کهر روز کار	بنجلین کور مدر چشم جهان

کسه بی مدح ایلیه مم وار ایکن
پادشاه داد کور روز کار

غزل اسعد افند

گر اور سے بار فرقہ وصلت ^{نشانید}	اول داغ سر دکل بجا دولت ^{نشانید}
بونا له شبان ایلہ آہ صبحم	ہب ایندوم کناہندامت ^{نشانید}
سینہ فدہ داغ سرخ و سوسید اول ^{کل}	رخم خدنگ عشق و حجت ^{نشانید}
آخر زمان علامتد رقبتہ نگاہ	اول قد قیامہ کلسہ قیامت ^{نشانید}

اسعد خیال بار اگر کلسہ چشمہ

بیار و رو فرقہ صحتی ^{نشانید}

دل دوندی او پروانہ ایت جناحہ	ہر شب چیقہ شمع شب ارای صباہ
عشق کلمہ اولن باد یہ پیارہ غم	توجیبہ دل ایتر ہلہ وادی فلاح
صعتر فلک جلوہ عشق کلمہ عجیبی	اسب دل تنگ اولہ فراخی مساحہ
کتر قدح بادہ المدن بنم اما	بصعتر ایغم راست او سمت صلاح
جلانہ های نلک ساقی ایلی	ایزنی ساقی ایزنی جلی ایزنی

جلانہ های نلک ساقی ایلی ایزنی ساقی ایزنی جلی ایزنی

ÖZ GEÇMİŞ

Ali Kemal ŞAŞ 1980'de Trabzon'da doğdu. İlk orta ve lise öğrenimini Trabzon'da tamamladı.1997'de Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne girdi. 2001'de Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Aynı yıl Trabzon'da Türkçe öğretmeni olarak göreve başladı. 2005'te Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde yüksek lisans eğitimine başladı. 2009'da halen Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde yüksek lisans programına devam etmekte ve Kırşehir Mucur Lisesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak çalışmaktadır. Şaş, evli olup, İngilizce bilmektedir.